

ADATVÉDELMI BIZTOS

Átiktatva: J/311

AZ ADATVÉDELMI BIZTOS BESZÁMOLÓJA 2009

**AZ ADATVÉDELMI BIZTOS
BESZÁMOLÓJA
2009**

**AZ ADATVÉDELMI BIZTOS
BESZÁMOLÓJA
2009**

**Adatvédelmi Biztos Irodája
Budapest, 2010**

Kiadja az Adatvédelmi Biztos Irodája
Felelős kiadó: Dr. Jóri András
HU ISSN 1416 - 9762

Nyomda és kötészet: Argumentum Kiadó és Nyomda Kft.

TARTALOM

BEVEZETŐ	11
Adatvédelem vs. adatnyilvánosság: az új egyensúly	11
A jogállamiság védelme	12
Párbeszéd, rendezvények	13
Informatikai tárgyú vizsgálatok, helyszíni vizsgálatok	13
Közép-európai együttműködés	13
Hatáskörök és finanszírozás	14
I. PROJEKTEK, KIEMELT ÜGYEK, KONFERENCIÁK	15
A. Projektek, kiemelt ügyek	15
Szakmai projektek	15
Etnikai adatkezelés projekt	15
Adatmegőrzési projekt	16
A választási kampánnyal kapcsolatos adatkezelések projekt	17
Az APEH vagyonosodási vizsgálatait ellenőrző projekt	18
Internetes közösségi oldalak (IWIW) projekt	19
Magyarország soros EU elnökségének támogatása projekt	20
Az Adatvédelmi Biztos Irodájának működését érintő projektek	20
Adatvédelmi nyilvántartás felülvizsgálata projekt	20
Az Adatvédelmi Biztos Irodája eljárási szabályzatának kialakítása projekt	21
Elektronikus kapcsolattartás projekt	21
Az Adatvédelmi Biztos honlapjának megújítása projekt	22
Gyakornoki program projekt	22
Kiemelt ügyek 2009-ben	22
A teljes listás lakossági hitelinformációs rendszer	22
A cégvezetők juttatásainak nyilvánossága	24
B. Konferenciák	27
Adatvédelmi Nap 2009 – World Wide Identity	27

Az információszabadság napja 2009 – World Wide Transparency	27
Közös konferencia a bíróságokkal „ <i>Információs jogok a jogalkalmazás során</i> ”	28
II. VIZSGÁLATOK	29
A. Személyes adatok	29
A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala	29
Rendvédelmi szervek	31
Demonstrációk	31
Büntetőeljárás	33
Számítógép lefoglalása esetén a tárolt személyes adatok visszaadása	35
A Független Rendészeti Panasztestület eljárása	36
A közterület-felügyeletről szóló törvény módosítása	38
Büntetés-végrehajtás	39
Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal	40
Önkormányzatok	48
Önkormányzati adóhatóság	48
Szociális ügyek	50
Gyámhivatal, gyermekjóléti szolgálatok	57
Szektorális adatkezelések	62
Egészségügy	62
Munkáltatók	71
Bíróságok	78
Oktatásügy	82
Hírközlés	88
Bankok adatkezelése	93
Biztosítók adatkezelése	99
Direkt marketing	102
Sajtó	106
Levéltárak	112
Közüzemi szolgáltatók	116
Társasházak, lakásszövetkezetek	123
Kép- és hangfelvétel	127
Kamerák	127

Hangfelvételek	131
B. Közérdekű adatok	137
Állami adatkezelők	138
Minisztériumok	138
Rendőrség	143
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal	144
Sukorói földcsere	146
Környezeti adatok	147
Közérdekű adatok az önkormányzatok kezelésében	149
Elektronikus információszabadság	152
C. Közérdekből nyilvános adatok	157
A közérdekből nyilvános adat fogalmának megszületése és szabályozása	157
A közérdekből nyilvános adatok az adatvédelmi biztos gyakorlatában	162
A cégvezetők juttatásainak nyilvánossága	163
A felsőoktatási intézmény vezetők juttatásainak nyilvánossága	163
D. Az adatvédelmi biztos jogalkotással kapcsolatos tevékenysége	165
Statisztikai adatok	165
Véleményezésre meg nem küldött tervezetek	166
Az előterjesztésekkel kapcsolatos problémák	169
Törvényjavaslatok nyilvántartása	170
Nemzetközi szerződések kihirdetéséről szóló törvénytervezetek véleményezése	171
A jogalkotással kapcsolatos fontosabb ügyek 2009-ben	172
Az anyakönyvi eljárás újr szabályozása	172
A bűnügyi nyilvántartásról, a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról, valamint a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló törvény tervezete	173
A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és az elzárás végrehajtásáról szóló törvény	174
A Vízuminformációs Rendszer bevezetésével összefüggő jogharmonizációs jogalkotás	174

A köztulajdonban álló gazdasági társaságok működésének átláthatóbbá tételéről szóló 175/2009. (VIII. 29.) Korm. rendelet	174
Az adatvédelmet illetve az információszabadságot érintő, 2009. évi legfontosabb jogszabály-változások	175
Személyes adatok	175
Közérdekű adatok, közérdekből nyilvános adatok	176
<i>E. Államtitok és szolgálati titok</i>	177
A minősített adatok védelméről szóló törvény	177
A szolgálati titokkörü jegyzékek	180
Az úgynevezett lehallgatási úgy	180
A nemzetbiztonsági szolgálatok külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtéséről szóló ajánlás	186
A H1N1 oltóanyag szállításáról kötött szerződés nyilvánossága	188
A minősített adatok kezelésével kapcsolatos további vizsgálatok	189
III. NEMZETKÖZI ÜGYEK	193
A Leonardo da Vinci-program	196
Mobilitási projekt – szakmai tapasztalatsere	196
Partnerségi projekt – tanulmánykötet készítése	197
A 29-es Adatvédelmi Munkacsoport tevékenysége	197
Utas-nyilvántartási adatállomány (Passenger Name Record, PNR)	201
Kötelező érvényű vállalati szabályok (Binding Corporate Rules, BCR)	202
A belső piaci információs rendszer (Internal Market Information System, IMI)	202
Részvétel a Távközléssel Foglalkozó Nemzetközi Adatvédelmi Munkacsoport tevékenységében (International Working Group on Data Protection in Telecommunications, IWGDPT)	203
Bel- és igazságügyi együttműködés	204
Románia és Bulgária adatvédelmi szabályozásának schengeni előértékelése	204
NEBEK – SIRENE iroda adatvédelmi ellenőrzése	205
NEBEK - Europol Nemzeti Iroda ellenőrzése	205
Vízumkérelmezők adatainak cseréje – a Vízuminformációs Rendszer bűnüldözési célú használata	210
Részvétel közös ellenőrző hatóságok munkájában	213
Europol közös ellenőrző hatóság (Joint Supervisory body, JSB)	213

Schengen közös ellenőrző hatóság (Joint Supervisory Authority – JSA)	216
Vám közös ellenőrző hatóság (Joint Supervisory Authority -JSA) Részvétel a Rendőrségi és Igazságügyi Munkacsoport tevékenységében (Working Party on Police and Justice, WPPJ)	217
Részvétel az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs csoport munkájában	217
Harmadik állambeli elítéltek európai indexe	223

IV. NYILVÁNTARTÁSOK **225**

A. Az adatvédelmi nyilvántartás **225**

Adatvédelmi nyilvántartási projekt	226
Az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentés, illetve a bejegyzés menete	229
A bejelentéssel kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok	230

B. Az elutasított kérelmek nyilvántartása **235**

Személyes adatok kezelésével kapcsolatos tájékoztatás kérés	235
Közérdekű adatok megismerésére irányuló igény	236

C. Az Adatvédelmi Biztos Irodája informatikai rendszerei **237**

Informatikai vizsgálatok	237
A nyilvántartások adatbázisai	237
Az adatvédelmi biztos honlapja	238
Az elektronikus iktatási rendszer	238

V. TEVÉKENYSÉGÜNK FŐBB ADATAI **239**

Az Adatvédelmi Biztos Irodájába érkezett ügyek megoszlása	239
A vizsgálatok általános jellemzői	240
A főbb ügýtípusok	240
Az indítványozók aránya	242
A vizsgált adatkezelők típusai	243
A vizsgált adatkezelők kategóriái	244
Panaszügyek	246
A bepanaszolt adatkezelők típusai	247
A bepanaszolt adatkezelők kategóriái	248

Információs ágak a panaszügyekben	249
Átlagos ügyintézési idő	251
VI. FÜGGELÉK	253
A 2008. évi beszámoló parlamenti fogadtatása	253
Az Iroda szervezete és gazdálkodása	253
Az Adatvédelmi Biztos Irodájának 2009. évi közvetlen működési kiadásai	253
Az adatvédelmi biztos által 2009-ben véleményezett jogi szabályozási tervezetek jegyzéke	255
I. Jogszabályok	255
Törvénytervezetek	255
Kormányrendelet tervezetek	262
Miniszteri rendelet tervezetek	272
II. Jogalkotással kapcsolatos egyéb tervezetek	286
A beszámolóban előforduló jogszabály-rövidítések jegyzéke	291

BEVEZETŐ

Köszöntöm az olvasót! 2009, megbízatásom első teljes esztendeje számos érdekes kihívást tartogatott. Az év fő feladata az volt, hogy az országot foglalkoztató korrupciós ügyek nyomán újragondoljam adatvédelem és adatnyilvánosság viszonyát, és megfogalmazzam, milyen új egyensúlyt kell kialakítani a két érdek között. Rendezvénysorozatokat indítottam, amelyek célja konstruktív párbeszéd kialakítása azokkal, akik érintettek az adatvédelem vagy adatnyilvánosság témáiban: a fókuszban ezúttal az internetes adatkezelés és a tényfeltáró újságírás témája volt. Igyekeztem új vizsgálati módszereket bevezetni az adatvédelmi biztosi gyakorlatba, és nemzetközi téren is erősíteni jelenlétünket.

Adatvédelem vs. adatnyilvánosság: az új egyensúly

A 2009-es év legfontosabb fejleménye, hogy elemi erővel nyilvánult meg a magyar társadalomban a transzparencia iránti igény. Ez az igény alátámasztja azt, hogy új egyensúlyt találjunk adatvédelem és adatnyilvánosság között.

A megválasztásomat megelőző bizottsági meghallgatásokon azt ígértem, hogy megteremtem az adatvédelmet és az adatnyilvánosságot (információs szabadságot) érintő ügyek egységes, egymásra tekintettel történő kezelését az adatvédelmi biztost támogató irodán belül. Ennek érdekében már 2008-ban szervezeti változásokról döntöttem.

A jogalkotó 1992-ben élen járt Európában, amikor megalkotta az első kombinált, adatvédelmet és adatnyilvánosságot (információs szabadságot) együtt szabályozó törvényt, és felügyeletére felállította az adatvédelmi biztos intézményét. A kezdetektől fogva sajátos egyoldalúságot tükröz azonban nem csak az intézmény elnevezése (amelyet a Magyarországot követő államok – éppen a kettős, adatvédelmi és az adatnyilvánosságon őrökdő szerep miatt – az Egyesült Királyságtól Szlovéniáig információs biztosnak neveznek), hanem az is, hogy a közvélemény előtt a törvény is „adatvédelmi” törvényként ismert. Figyelmeztető továbbá az a tény is, hogy tárgyát tekintve rendre az ügyek 5-10%-a tartozik az információs szabadság körébe. Állításom szerint az adatvédelem és az adatnyilvánosság között az egyensúly részben

jogalkotási, részben jogalkalmazási hibákból adódóan megbomlott: sok esetben az adatvédelem az adatnyilvánosság, a transzparencia kárára érvényesült; az átláthatóság megteremtését, közvetve fontos alkotmányos érdekek érvényre juttatását akadályozták (sokszor vélt) adatvédelmi akadályok.

A 2009-es év megmutatta, hogy a transzparencia, az adatnyilvánosság fontos eszköz az ország egyik legnagyobb problémája, a korrupció elleni küzdelemben. Az adatvédelmi biztos feladata ebben a helyzetben az, hogy tudatosan törekedjen az adatvédelem és az adatnyilvánosság közötti új egyensúly létrehozatalára. Az új egyensúly lényege, hogy az adatvédelem – a törvényhozó eredeti szándékának megfelelően – mindenkor mint a magánszféravédelem fontos, az információs társadalom körülményei között hatékony eszköze érvényesüljön; ám ne váljon öncéllá, s különösen ne akadályozza az adatnyilvánossághoz fűződő legitím érdekeket.

Az új egyensúly érdekében próbáltam tenni a 2009-es évben akkor, amikor támogattam a többségi állami, önkormányzati tulajdonú cégek menedzsereinek juttatásaira vonatkozó adatok nyilvánosságát szolgáló szabályozás megalkotását. Az új egyensúly programjába illeszkedik az a konferencia, amelyet a szakmai képviselőinek részvételével a tényfeltáró újságírásról rendeztünk, s amely a jelenlegi problémák számbavételével az első lépés volt afelé, hogy a területtel kapcsolatos adatvédelmi jogi problémákra a sajtó képviselőivel együtt megoldást keressünk.

A jogállamiság védelme

Az adatvédelmi és információszabadsággal kapcsolatos viták fontos tanulsága volt 2009-ben, hogy – azon túl, hogy meggyőző érveket sorakoztasson fel – a biztos feladata a vitafolyamat jogállami keretek között tartása. Nem fogadható el, hogy egy önkormányzati tulajdonú vállalat vezető jogi tanácsadója a hatályos törvényi szabályozás ellenére is kilátásba helyezi kamerarendszerek üzemeltetését. Nem fogadható el az, hogy a teljeskörű lakossági hitelnyilvántartás kapcsán a biztos érvelésére adott válasz helyett a pénzügyi szektor a parlamenten kívül ad feleletet nem törvényen, hanem formális „önkéntességen” alapuló rendszerek felállításával. Ezeknek a társadalom információs egyensúlyát

befolyásoló vitáknak mindenkor az Országgyűlés előtt kell eldőlniük, és a jövőben is mindent megteszek majd azért, hogy ez így történjék.

Párbeszéd, rendezvények

A 2009-es év a párbeszéd, az ezt szolgáló rendezvénysorozatok beindításának éve volt. A tényfeltáró újságírás témája mellett konferenciát szerveztem az elektronikus adatkezelés kérdéseiről: a meghívottak között ott voltak az internetszolgáltatók képviselői, a legmodernebb adatbányászati technológiák szakértői, érdekképviseltek, az állami adatkezelők. Házon belül, a hivatalban is számos rendezvényt tartottunk jogi és informatikai szakemberek részvételével. A cél a párbeszéd az adatkezelőkkel, a modern technológiák teremtette közeg, az információs társadalom körülményeinek minél jobb ismerete.

Informatikai tárgyú vizsgálatok, helyszíni vizsgálatok

Az év újdonsága volt, hogy megtörténtek az első informatikai tárgyú vizsgálatok (OEP adatszivárgás, ügyfélkapu működésével kapcsolatos anomáliák). Ezekben az ügyekben magam és munkatársaim az adatvédelmi jogi megfelelés mellett a technikai adatvédelem követelményeit is ellenőriztük. Ezen helyszíni vizsgálatok mellett törekedtem arra, hogy fontos ügyekben sajtóhírré vagy más információra reagálva azonnal beavatkozzak, vizsgálva, hogy történt-e jogsértés. A gyors eljárás ilyen gyakorlata különösen fontos a közvéleményt foglalkoztató ügyekben, abban az esetben is, ha a vizsgálat eredménye végül nem tár fel jogsértést (pl. a csepeli hangfelvétel ügye).

Közép-európai együttműködés

A 2009-es évben tudatosan törekedtem arra, hogy kétoldalú kapcsolatokat építsek ki a közép- és kelet-európai társszervekkel. Látogatást tettem lengyel kollegámnál, előadást tartottam a közép- és kelet-európai adatvédelmi biztosok romániai konferenciáján, fogadtam a szlovén információs biztost, illetőleg a lengyel és szlovák biztosokat. Mindez annak a stratégiának a része, amely az EU közös adatvédelmi felügyelő szerveiben való hatékonyabb, közös fellépést célozza; tapasztalataim

szerint ugyanis ezekben a szervezetekben a régió súlyához és a tagállamok nemzeti felügyelő szervezeteinek teljesítményéhez képest erősen alulreprezentált. Az együttműködés első eredménye már 2010-ben született meg, amikor az EU adatvédelmi felügyelő szervezeteit tömörítő ún. 29-es munkacsoport alelnökének választották meg lengyel kollegámat; így reményeim szerint a mi szempontjaink is jobban érvényesülhetnek a jövőben.

Hatáskörök és finanszírozás

A jogalkotó akaratából a 2009-es évben elfogadott, a minősített adat védelméről szóló törvénnyel tovább erősödtek az adatvédelmi biztos hatáskörei. (Továbbra is hiányzik azonban az adatvédelem területén az elsősorban a magánszféra adatkezelőivel szemben hatékony bíróság kiszabásának lehetősége.) Az évben az ügyszám mintegy 30 százalékkal emelkedett. Fontos felhívnom a figyelmet arra, hogy feladataikat munkatársaim úgy látják el, hogy európai összehasonlításban az intézmény rendelkezésére álló pénzügyi és emberi erőforrások igen szűkösnek mondhatók. A Cseh Köztársaság társszerve – amely csak adatvédelmi vizsgálatokat folytat, nincs az adatnyilvánossággal kapcsolatos hatásköre – közel kétszeres létszámmal működik. A kétmillió斯 Szlovénia információs biztosának munkáját 35 ember támogatja. Reményeim szerint a pénzügyi válság elmúltával az intézmény finanszírozása javítható, létszáma a megnövekedett feladatokhoz igazítható lesz. Addig is köszönöm munkatársaimnak, hogy ilyen körülmények között is helyt állnak.

Dr. Jóri András

I. PROJEKTEK, KIEMELT ÜGYEK, KONFERENCIÁK

A. Projektek, kiemelt ügyek

Az adatvédelmi biztos szerepének, feladatainak módosulását jelzi, hogy 2009-ben a kezdeményező jogvédelem erősítése, egy-egy terület átfogó vizsgálata érdekében néhány hangsúlyos ügy kijelölésével projektek indultak el. A korábban túlnyomó panasz-ügyintézés mellett tehát megjelent egy új munkamódszer, amely lehetőséget teremt a szakmai súlya miatt jelentős, a biztos által meghatározott kérdések komplex vizsgálatára, ide értve az elméleti problémafeltárást, a hazai és külföldi szakirodalmi forráskutatást, a jogalkotási vagy egyéb javaslatok kidolgozását.

A biztos által elindított projektek az intézmény alapjogvédelmi funkciójából következően nem hasonlíthatók a piaci szférában megszkottt haszonérdekeltségű, gazdasági projektekhez. Céljuk az adatvédelem és az információs szabadság egy-egy neuralgikus gyakorlati vagy elméleti ügyében megoldási javaslatok kidolgozása. Az Adatvédelmi Biztos Irodája hatékonyabb, átláthatóbb működésével kapcsolatos szervezeti és működésbeli változtatások kidolgozására is projektek születtek.

A projektrendszer kialakítását, működtetését belső dokumentum szabályozza.

Szakmai projektek

Etnikai adatkezelés projekt

Egy évtizede az akkori adatvédelmi és kisebbségi ombudsman közös állásfoglalásban fogalmazta meg az etnikai identitásra, valamint annak percepciójára (észlelésére) vonatkozó adatok kezelésével kapcsolatos követelményeket. Ezt az ajánlást azóta több, annak szellemében született állásfoglalás követte. Az elmúlt évtizedben a kisebbségi, valamint az antidiszkriminációs joganyag jelentős változáson ment át, az etnikai adatkezelés rendszerét pedig számos kritika érte az érintettek részéről és szakmai körökből egyaránt. Egyes bírálatok szerint a jelenlegi jogi

szabályozás elégtelenségét mutatják a közbeszédben „*etnobizniszként*” emlegetett visszaélések: például, amikor valós kisebbségi kötődéssel nem rendelkező állampolgárok alakíthatnak kisebbségi önkormányzatot. Nyilvánvalóvá vált továbbá, hogy a kisebbségek integrációjának elősegítésére szánt címzett támogatások sorsa etnikai adatok kezelése nélkül nem ellenőrizhető, így pedig – ahogy arra az Állami Számvevőszék e tárgyú jelentésében rámutatott – nem mérhető az integrációs programok hatékonysága, és újabb programok átgondolt tervezése sem lehetséges. A kisebbségi jogvédők szintén bírálták az etnikai adatkezelés jelenlegi rendszerét, mert az akadályozza a kisebbségeket érintő hátrányos megkülönböztetés elleni fellépést.

Ezért az adatvédelmi biztos a kisebbségi ombudsmannal úgy ítélte meg, hogy ideje az etnikai adatok kezelésére vonatkozó szabályokat áttekinteni és újragondolni. Az ügyben kiadott ajánlás azzal a szándékkal jött létre, hogy a 45/2005. (XII. 14.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően, az egységes jogértelmezést és a megfelelő jogszabályi háttér kialakítását segítse. Az ajánlás részletes javaslatokat fogalmaz meg az etnikai adatkezelést illetően az alábbi területeken: diszkrimináció megállapításának garanciái, esélykiegyenlítő és kisebbségi identitáshoz köthető támogatások, képviseleti jogok gyakorlása, népszámlálás során megvalósuló statisztikai adatgyűjtés és a büntető igazságszolgáltatás területén gyűjtött adatok. (754/H/2009)

Adatmegőrzési projekt

Az Európai Parlament és Tanács a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról szóló 2006/24/EK irányelvet 2006. március 15-én fogadta el. Magyarország az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (Eht.) módosításával tett eleget a jogharmonizációs kötelezettségnek. Az Eht. vonatkozó szakaszának alkotmányosságával azonban komoly aggályok merültek fel. Az irányelv rendelkezéseit átültető szabályokat nem csak Magyarországon övezi vita: ezen rendelkezéseket mind a német, mind a román alkotmánybíróság alkotmányellenesnek nyilvánította.

Magyarországon is hasonló okok vezettek arra, hogy a biztos vizsgálatot indítson a kérdésben. A vizsgálat tisztázni kívánja, hogy a hazai jogi környezetben milyen valós indokai vannak egy ilyen alapjog korlátozásnak, és hogy a korlátozás alkotmányos-e. A projekt része, hogy a biztos az Európai Unió 29-es Munkacsoportjának az irányelv felülvizsgálatát célzó vizsgálatán belül helyszíni ellenőrzést végez az Eht. vitatott szabályainak gyakorlati érvényesülésével kapcsolatban.

Az adatmegőrzési irányelvet vizsgáló projekt jelenleg értékelő fázisban van. A 29-es Munkacsoport által küldött felmérést a kiválasztott telekommunikációs cégeknek megküldtük és a kapott válaszokat összegeztük. Emellett három cégnél helyszíni vizsgálatot folytattunk, az itt szerzett tapasztalatokat szintén összegeztük, és a 29-es Munkacsoport következő ülésén kívánjuk bemutatni. Az eddigi munka alapján megállapítottuk, hogy a bűnüldözési célú adatmegőrzésről csekély adattartalmú és meglehetősen kevésbé részletes statisztika készül. Ez sajnos ahhoz is vezet, hogy nehezzé vagy egyenesen lehetetlenné válik az adatmegőrzési kötelezettség hatékonyságának, célszerűségének vizsgálata. A projekt eredményeit összegző jelentés hamarosan megtalálható lesz a honlapunkon. (1590/I/2009)

A választási kampánnyal kapcsolatos adatkezelések projekt

A 2010-es évben országgyűlési és önkormányzati választásokat tartanak Magyarországon. A választási években a tapasztalatok szerint számos panasz érkezik az adatvédelmi biztoshoz a kampánytevékenységgel kapcsolatban. Az e tevékenységhez kötődő adatkezelés egységes szabályozása hiányzik. A választási kampánnyal kapcsolatos, a személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályozás megváltoztatását a mindenkorai adatvédelmi biztosok több mint egy évtizede szorgalmazzák. A 2009 augusztus második felében indult projekt célul tűzte ki a korábbi biztosi gyakorlat és jogértelmezés értékelését, a külföldi adatvédelmi hatóságok tapasztalatainak feldolgozását, a gyakorlatban is jól alkalmazható megoldási javaslatok kidolgozását. A projekt elsősorban három fő területet vizsgált: a politikai pártoknak a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvényen alapuló adatigénylését, a választásokhoz kapcsolódó ajánlás rendszerét, valamint a pártok automatizált hívórendszerek segítségével létesített kapcsolatfelvételének adatvédelmi szempontú

értékelését. A projekt 2009 decemberében zárult. Az adatvédelmi biztos 2010. január 21-én kibocsátott a „Választási kampánnyal összefüggő adatkezelésekről” című ajánlásában összegezte megállapításait és javaslatait. Az ajánlás a választási folyamat időrendjében elsőként a választásokhoz kapcsolódó ajánlás rendszerét vizsgálja és ezt követően a kampányban személyes adatok felhasználásával végzett megkeresések (a pártok által a kampányidőszakot megelőzően gyűjtött szimpatizánsi adatbázisok felhasználása, címzett postai üzenetek, telefonos megkeresés és ezen belül az automatizált hívórendszerek alkalmazása, e-mail üzenetek, közösségi hálózatokon végzett kampánytevékenység) jogi feltételrendszerét tárgyalja. (ABI-183/2010/H)

Az APEH vagyonosodási vizsgálatait ellenőrző projekt

Ismert tény, hogy Magyarországon az adófizetési morál, az adófizetési hajlandóság alacsony. Annak megállapítása érdekében, hogy az adózónak mennyi olyan jövedelme keletkezhetett, amely után nem fizette meg az előírt adót, az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH) vagyonosodási vizsgálatokat végez. Tekintve, hogy az ilyen ellenőrzések sok állampolgár nagy mennyiségű személyes adatát érintik, az adatvédelmi biztos indokoltnak tartotta a vagyonosodási vizsgálatok projekt keretében történő ellenőrzését. Az ellenőrzés célja annak feltárása volt, hogy az adóhatóság a vagyonosodási vizsgálat alá vont adózók kiválasztása során milyen eszközöket, módszereket alkalmaz, illetve a vagyonosodási vizsgálatok során hogyan kezeli (gyűjti, tárolja, továbbítja, stb.) a személyes adatokat.

Az adatvédelmi ellenőrzés során átnéztük az Adatvédelmi Biztos Irodájának korábbi hasonló tárgyú ügyeit, áttekintettük a kérdéskörben született alkotmánybírósági határozatokat, konzultációkat folytattunk az APEH munkatársaival és helyszíni ellenőrzések keretében konkrét ügyek iratait tanulmányoztuk.

Az adatvédelmi ellenőrzés tapasztalatainak elemzése, eredményeinek összegzése jelenleg folyamatban van, de azt már megállapítottuk, hogy az APEH munkatársai a vagyonosodási vizsgálatok módszertani előkészítése során mintegy 800 olyan szempontot (adattípust) gyűjtöttek össze, amelyek segítségével megállapítható, hogy az adózó

vagyongyarapodása megalapozott-e. E szempontok tartalmazzák az egyes bevallástípusok adatait (személyes és adózási adatok) és az ügynevezett kontroll információkat (a munkáltatók, a bankok, biztosítók, egyéb pénzügyi szolgáltatók, illetékhivatalok, földhivatalok adatszolgáltatásai, más hatóságok jelzései, közérdekű bejelentések adatai, stb.).

A kiválasztást megalapozó pontos adatkörről, az alkalmazott matematikai képletről többszöri kérésünk és kérdésünk ellenére sem kaptunk egyértelmű tájékoztatást. Az Avtv. rendelkezései alapján a vagyonosodási vizsgálatra kiválasztás módszere (képlete) közérdekből nyilvános adat, azt legalább az érintettel közölni kellene, ez azonban nem része az APEH gyakorlatának.

Az adózás rendjéről szóló törvény nem tartalmazza az APEH által kezelhető személyes adatok tárolási/törlési (kezelési) határidejét. Az adóbeszedéshez fűződő jog elévülési ideje 5 év, amelybe nem tartozik bele a nyilvántartásba vétel éve. Mivel az adott évben a megelőző évről vonatkozó adóbevallást kell benyújtani, a 7 évnél korábbi adatok kezelése aggályosnak tűnik, tekintve, hogy az Avtv. alapján személyes adat a cél eléréséhez szükséges ideig kezelhető. (98/H/2009)

Internetes közösségi oldalak (IWIW) projekt

2009 folyamán elindult az előkészítése egy, a közösségi oldalak (social networks) adatkezelésével foglalkozó átfogó vizsgálatnak. E vizsgálat célja a hazai szolgáltatások működésének, adatvédelmi problémáinak felmérésén túl, hogy a szolgáltatásokat használók figyelmét felhívja az adatvédelmi veszélyekre. E témakörben számtalan panasz érkezett ugyanis az adatvédelmi biztoshoz 2009-ben, kezdve a megszokott fényképekkel való visszaélésekkel, a teljes adatlapok más oldalakon történő összekapcsolásáig és tükrözéséig. A vizsgálat során a felhasználók mellett kiemelt figyelmet szentelünk a szolgáltatóknak is, hiszen e területen csak akkor lehet megfelelő eredményeket elérni, ha együttes erővel keressük a megoldást a felmerülő problémákra. A vizsgálat első eredményeinek összegzésére 2010 első felében kerül sor.

Magyarország soros EU elnökségének támogatása projekt

A soros elnökség intézménye szerint a tagállamok fél éves ciklusokban váltják egymást az Európai Unió Parlamentjének élén. A soros elnökség intézménye nagy presztízst jelent az adott tagállamnak. 2010. január és 2011. június 30. között Magyarország Spanyolországgal és Belgiummal látja el a csoportos elnökség feladatait. 2011. január 1-jétől június 30-ig hazánk lesz a felelős az Európai Unió politikai irányításáért és a Tanács működéséért. Az adatvédelmi biztos hivatalosan kezdeményezte az együttműködés megteremtését a Külügyminisztérium EU Koordinációs és Jogi Főosztályával. A projekt célja, hogy az elnökségi programtervezetben felmerülő adatvédelmi szakkérdésekkel kapcsolatban a biztos segítse a magyar álláspont kialakítását. Ennek megfelelően tanulmányoztuk az elnökségi program adatvédelmi szempontból releváns részeit. A projekt 2010-ben is folytatódik.

Az Adatvédelmi Biztos Irodájának működését érintő projektek

Adatvédelmi nyilvántartás felülvizsgálata projekt

2009 áprilisában az adatvédelmi biztos az adatvédelmi nyilvántartás átalakításának, fejlesztésének céljából projektet indított el. A projekt feladata, hogy felmérje az adatvédelmi nyilvántartással kapcsolatban felmerülő problémákat, igényeket, és azokat orvosolva egy felhasználóbarát, átlátható és informatív rendszert hozzon létre. A projekt során megvizsgáltuk az adatvédelmi nyilvántartás funkcióját, tanulmányoztuk az adatvédelmi nyilvántartás helyét a hatósági, valamint a közhiteles nyilvántartások mellett. Bár az adatvédelmi nyilvántartás nem hatósági nyilvántartás, a bejelentés nemcsak az érintettek tájékoztatására szolgál, hanem alapja lehet egy adatvédelmi biztosi vizsgálatnak is. Ezért az adatvédelmi nyilvántartást úgy kell átalakítani, hogy abból nemcsak az érintettek, az adatkezelők, hanem más érdeklődők is könnyen, gyorsan, hasznos információkhoz jussanak, illetve, hogy tartalmazza az adatvédelmi biztos vizsgálataihhoz szükséges információkat is. Ennek egyik lehetséges módja, hogy olyan nyilvántartást hozunk létre, amelyben lehetőséget biztosítunk az adatkezelőknek arra, hogy (elektronikusan)

különböző, az adatkezelést meghatározó dokumentumokat csatoljanak a bejelentéshez. A projekt másik megállapítása, hogy az adatvédelmi nyilvántartási bejelentést – a nemzetközi tapasztalatok alapján – elektronizálni szükséges. Az elektronikus bejelentés nemcsak csökkenti a papír-forgalmat, de gyorsítja és segíti az iratok feldolgozását is. (Az adatvédelmi nyilvántartási projekt tartalmának bővebb kifejtését lásd az *Nyilvántartások* című fejezetben.)

Az Adatvédelmi Biztos Irodája eljárási szabályzatának kialakítása projekt

A 2009-ben indult projekt célja az adatvédelmi biztos eljárásának, így a beadványok, panaszok vizsgálatának, a helyszíni ellenőrzések lefolytatásának, az előzetes ellenőrzések, a Schengeni Információs Rendszerrel kapcsolatos adatkezelésekről való információkérésnek, egyéb eljárási formák szabályainak belső eljárási kódexben (kézikönyvben) történő összefoglalása. A projekt a helyszíni ellenőrzés szabályrendszerének kialakításából nőtt ki. Ésszerűnek mutatkozott, hogy valamennyi vizsgálati módszer és egyéb eljárás is ezen belső szabályzatba kerüljön. A projektben figyelembe vesszük a nemzetközi és a hazai közigazgatás tapasztalatait. A projekt 2010-ben folytatódik.

Elektronikus kapcsolattartás projekt

A projekt 2009 decemberében indult, ezért a munka elején tartunk. A projekt célja az, hogy egységes szempontokat határozzon meg azon belső fejlesztési projektjeink számára, amelyek elektronikus kapcsolattartást irányoznak elő az állampolgárokkal és a cégekkel (honlap projekt, adatvédelmi nyilvántartás, új iktatórendszer bevezetése), továbbá az elektronikus kapcsolattartás tekintetében koordinálja ezeket a projekteket. Eddig elkészült a projektterv, valamint a jogi keretek meghatározása. A soron következő lépések az adminisztratív és informatikai megvalósíthatósági elemzések lesznek. Adatvédelmi biztosi döntés esetén az első kézzelfogható eredmény várhatóan az elektronikus aláírás bevezetése lesz. A projekt jelenleg folyamatban van.

Az Adatvédelmi Biztos honlapjának megújítása projekt

A projekt 2008-ban indult és 2009-ben az egész év folyamán tartott. A projekt célja az adatvédelmi biztos honlapjának elsősorban tartalmi, másodsorban – az új arculat kialakítása keretében – formai megújítása. Megváltottuk a honlap teljes menürendszerét és megkezdődött a menürendszernek megfelelő tartalom újraírása is. A projekt 2010-ben is folytatódik.

Gyakornoki program projekt

E projekt célja, hogy szervezett és jól előkészített, magas színvonalú szakmai képzést nyújtó, kötelező vagy önként vállalt szakmai gyakorlaton vehessenek részt azok a nappali tagozatos egyetemi vagy főiskolai hallgatók, akik jogi, közigazgatási, rendészeti, informatikai karokon folytatják tanulmányaikat és az információs jogok iránt érdeklődnek. A gyakorlaton részt vevők megismerhetik az Adatvédelmi Biztos Irodája tevékenységét. A gyakornoki program egyúttal a szakember utánpótlás egyik lehetséges forrása is. Tekintettel az irodai férőhelyek és eszközök jelenlegi szűkösségére, egyelőre csak kis számban vehetnek részt hallgatók a programban. 2009-ben két szabad munkaállomással rendelkezünk, ahol a gyakornokok az iroda munkatársaival közel azonos technikai feltételek mellett tölthették el az általában három-hat hetes szakmai gyakorlatukat, amely alatt a társ-ombudsmanok tevékenységével is megismerkedtek. Az év során három egyetem összesen nyolc joghallgatója vett részt a gyakornoki programban. Az adatvédelmi biztos megújult honlapján tájékoztatót tettünk közzé a program iránt érdeklődő jelöltek számára.

Kiemelt ügyek 2009-ben

A teljes listás lakossági hitelinformációs rendszer

A kormány 2008 októberében terjesztette be az Országgyűlésnek a teljes körű hitelinformációs rendszer felállításáról szóló törvényjavaslatot. A javaslat szerint valamennyi hitelfelvevő, sokmillió állampolgár hiteladóságának adatai egy központi nyilvántartásba kerültek volna.

A központi hitelinformációs rendszer 1998 óta működik Magyarországon, magánszemélyekről azonban csak abban az esetben tartalmaz adatokat, ha az érintett fizetési késedelembe esik, azaz a minimálbér összegét meghaladóan, legalább kilencven napon át nem fizeti az esedékes törlesztő-részletet.

A törvényjavaslat kiterjesztette volna a nyilvántartást azokra is, akik kötelezettségeiknek időben eleget tesznek, és nyilvántartás készült volna azokról is, akik nem járulnak hozzá hiteladataik átadásához. Az adatvédelmi biztos az új – immár teljes körű – nyilvántartással kapcsolatban a nyilvánosság és az Országgyűlés bizottságai előtt is kifejtette azon álláspontját, amely szerint a teljes körű hitelinformációs rendszer létrehozására irányuló kezdeményezés a pénzügyi válságot ürügyként használva, alkotmányos cél híján, elsősorban üzleti érdekekből, szükség-telenül és aránytalan módon korlátozná az állampolgárok – köztük a megbízható adósok – alkotmányos jogait. A szükségtelen jogkorlátozás tényét a biztos nemzetközi példákkal támasztotta alá, minden, a törvényjavaslat indokolásában szereplő érvet adatokkal cáfolva. Az Országgyűlés Emberi jogi bizottsága a biztos érvelése nyomán nem találta általános vitára alkalmasnak a törvényjavaslatot, ezt követően pedig a törvényhozási folyamat megállt.

2009-ben a teljes listás hitelinformációs rendszer kiépítése érdekében a pénzügyi szféra – a parlamenti vita folytatása helyett – további lépéseket tett. E törekvések célja a rendszer „önkéntes” alapon, a hitelesek hozzájárulásával történő létrehozása. A több piaci szereplő által kezdeményezett modellben a banki hitelszerződésekbe olyan, ügyféli hozzájáruló passzus kerül, amely felhatalmazza a bankokat, hogy a „jó” adósok adatait is továbbítsák egy központi rendszerbe.

Az adatvédelmi biztos számos esetben kinyilvánította: aggályosnak tartja, hogy egy gazdasági érdekcsoport az erre rendelt Országgyűlés fórumát megkerülve önkényesen kívánja korlátozni az állampolgárok, köztük a jó adósok alkotmányos jogait. A formális önkéntességre alapozott, de valójában a gazdasági kényszer miatt nem önkéntes jogkorlátozást eredményező megoldások ellen a korábbi adatvédelmi biztosok is felleptek, kiemelve azt, hogy az üzletág szabályozása nem alapulhat a pénzügyi szervezetek által önkényesen meghatározott szerződési feltételeken, hanem csak törvényen.

Az adatvédelmi biztos felhívta a hitelinformációs rendszerek üzemeltetőit, valamint az ilyen rendszerek számára adatokat szolgáltatni kívánó vállalkozásokat, hogy a rendszer melletti érveikkel az országgyűlési képviselőket győzzék meg. Figyelmeztetett: ha a szektor egyes szereplői mégis a formálisan „önkéntes” hozzájáruláson alapuló rendszerek létrehozása mellett döntenek, megvizsgálja a hozzájárulás valós önkéntességét. Erre 2010-ben egy külön projekt keretében kerül sor.

A cégvezetők juttatásainak nyilvánossága

2009-ben az egyik legnagyobb közéleti vitát kiváltó ügy a köztulajdonban lévő gazdasági társaságok vezetői juttatásainak nyilvánossága volt. A vezetői fizetések, jutalmak, végkielégítések körüli sorozatos botrányok után a kormány elfogadta a köztulajdonban álló gazdasági társaságok működésének átláthatóbbá tételéről szóló 175/2009. (VIII. 29.) Korm. rendeletet, amelyben széles körű elektronikus közzétételi kötelezettséget írt elő a köztulajdonban álló cégek számára. A kormányrendelet előírta a cégeknek, hogy vezetőik valamennyi juttatását a honlapjukon tegyék közzé. Az adatvédelmi biztos irodájához érkezett mintegy két tucat beadvány nemcsak a végrehajtás rövid határidejét kifogásolta, hanem elsősorban az érintett személyi kör pontatlan és túlságosan széles körű meghatározását, valamint azt, hogy nem törvényben írták elő személyes adatok közzétételét.

Az adatvédelmi biztos a kormányrendelet kihirdetését követően szakmai egyeztetést kezdeményezett a jogalkotó Miniszterelnöki Hivattal. A biztos – az adatvédelem és az adatnyilvánosság közötti új egyensúly megteremtésére irányuló törekvése jegyében – egyetértett azzal, hogy a köztulajdonban álló cégek működése legyen átláthatóbb, ezt pedig segítheti a jövedelmekre vonatkozó személyes adatok közzététele. Ugyanakkor kifogásolta, hogy a kormányrendelet nem határozta meg pontosan az érintett személyi kört, javasolta, hogy rendeleti szint helyett törvényben szabályozzák újra a kérdést.

Az egyeztetést követően az Országgyűlés elfogadta a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvényt, mely december 4-én lépett hatályba. Az új szabályozás a

közzététellel érintett személyek körét két csoportra osztva, csupán a felsővezetők esetében írta elő a juttatásokra vonatkozó adatok személy szerinti közzétételét, a többi vezető esetében csak az összesített adatokat.

A törvényhozás a juttatások nyilvánosságát 2009-ben kiterjesztette a nyilvánosan működő részvénytársaságok vezetőire is. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 2009 decemberében hatályba lépett új 312/A. §-a előírta, hogy a szabályozott piacra bevezetett, nyilvánosan működő részvénytársaság a részvénytársaság honlapján évente, az éves rendes közgyűlés összehívásával egyidejűleg köteles közzétenni az igazgatóság vagy igazgatótanács, valamint a felügyelő-bizottság tagjainak nevét, valamint a számukra e minőségükben nyújtott valamennyi pénzbeli és nem pénzbeli juttatást tagonként és a juttatás jogcíme szerint részletezve. A részvénytársaság biztosítani köteles az adatoknak a honlapon való folyamatos elérését.

B. Konferenciák

A biztos hagyományteremtő jelleggel 2009-ben indította el az adatvédelem és az információszabadság napját ünneplő konferencia- és rendezvénysorozatot. A kezdeményezést az állampolgárok, a szakmai közönség és a sajtó nagy érdeklődéssel fogadta. Mindkét konferencia „*teltház*” eseménynek számított.

Adatvédelmi Nap 2009 – World Wide Identity

Az Európai Tanács (Council of Europe, CoE) kezdeményezésére az uniós tagállamok adatvédelmi biztosai, hatóságai minden év január 28-án az „*adatvédelmi napra*” különböző programokkal készülve hívják fel a figyelmet a személyes adatok védelmének fontosságára.

Az első ilyen hazai konferencia a következő négy téma köré szerveződött:

- Adatvédelem az állami működés során
- Adatbiztonság versus adatmegőrzés: szabályozási kérdések
- A magánszféra adatvédelme
- Adattárházak és célzottság – az adatgyűjtő rendszerek lehetőségei

Az állami és a magánszféra adatkezelői, valamint a szakma kiváló szakértőinek előadását kérdések és vita követte. A konferenciával kapcsolatos részletes információk az adatvédelmi biztos honlapján megtalálhatók. A tagállamok hasonló konferenciájáról az Európai Tanács saját honlapja nyújt tájékoztatást (http://www.coe.int/t/e/legal_affairs/legal_cooperation/data_protection/default_dp_day_en.asp).

Az információszabadság napja 2009 – World Wide Transparency

2003 óta szeptember 28-a az ismeretekhez, a tudáshoz való jog nemzetközi napja (International Right to Know Day), melyet immár szerte a világon konferenciákkal, rendezvényekkel ünnepelnek az információszabadság hívei, támogatói. A mára már szinte mozgalommá váló

kezdeményezés célja, hogy minél szélesebb körben tudatosá tegye, milyen fontos egy demokratikus társadalomban a közhatalom, az egész közszféra átláthatósága, a közpénzek felhasználásának ellenőrizhetősége.

Az „*információszabadság napja*” alkalmából 2009. szeptember 23-án megtartott konferencia célja az volt, hogy lehetőséget adjon a szakértők, a kérdéssel foglalkozó civilszervezetek, újságírók, a nyilvánosság ügye iránt érdeklődők találkozására és az információszabadság hazai tapasztalatainak megvitatására. Cél volt az is, hogy a szélesebb körben tegye ismertté, hogy az adatvédelmi biztos épp annyira az információszabadság védelmezője, mint az adatvédelemé. A konferencia egyik témája volt a tényfeltáró újságírás lehetőségei és nehézségei Magyarországon. A kérdés sokoldalú megvitatását segítette, hogy előadónak nemcsak újságírókat hanem, bírót, és civil szervezeti szakértőt is sikerült megnyerni. A konferencia másik témája az információszabadság egyik legizgalmasabb területét érintette: a közszféra titkait. Az üzleti titok az államtitok, a korrupció elleni harc témái élénk vitát váltottak ki az előadók és a részt vevő hallgatóság részéről.

A konferenciával kapcsolatos részletesebb információk az adatvédelmi biztos honlapján olvashatók.

Közös konferencia a bíróságokkal „*Információs jogok a jogalkalmazás során*”

2009. április 10-én „*Információs jogok a jogalkalmazás során*” címmel szerveztünk konferenciát. A cél az volt, hogy lehetőséget biztosítsunk a bíráknak, és az Adatvédelmi Biztos Irodája munkatársainak arra, hogy a jogalkalmazói munkájuk során az adatvédelemmel, valamint az információszabadsággal kapcsolatosan szerzett tapasztalataikat, véleményüket egymással megoszthassák, megvitathassák.

A konferencia három témakör megvitatását tűzte napirendjére:

- a bírósági tárgyalás nyilvánossága és az érintett személyek személyiségi jogainak védelme;
- a közérdekű adatok és az üzleti titkok konfliktusát érintő eljárások gyakorlati tapasztalatai;
- államtitkok, szolgálati titok – nyilvánosság

II. VIZSGÁLATOK

A. Személyes adatok

A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala

A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatalának (Központi Hivatal) működése az adatvédelmi biztoshoz érkező beadványok tükrében pozitívan értékelhető, adatkezelését érintően kevés érdemi panasz érkezett annak ellenére, hogy e hivatal a nyilvántartott adatok számát tekintve hatalmas állami nyilvántartásokat kezel.

A Központi Hivatal az okmányirodák nyilvántartási feladatainak összehangolásáért is felelős, hiszen az ügyintézés során szolgáltatandó adatok vonatkozásában ugyanazoknak az eljárási szabályoknak kell érvényesülni az ország valamennyi térségében.

Az adatvédelmi biztos állampolgári beadványokból arról értesült, hogy az okmányirodák eltérő gyakorlatot folytatnak a lakcím-bejelentés alkalmával megkövetelt dokumentumok/adatok körét illetően. Míg egyes okmányirodák a bejelentőlap kitöltése mellett csak az ingatlan helyrajzi számáról kérnek információt, majd elektronikus adatszolgáltatás révén maguk győződnek meg az aktuális állapotról, addig más okmányirodák friss tulajdoni lapot követelnek meg az ügyféltől.

Egy állampolgár panaszbeadványában arról számolt be, hogy Budapest X. kerületének okmányirodájában az adásvételi szerződés eredeti (száraz pecséttel ellátott) példányát, valamint a tulajdont bejegyző határozat eredeti példányát kérték a bejelentkezéshez. Az adatvédelmi biztos tudomása szerint máshol a szerződés másolati példányának bemutatása is elegendő. A biztosi gyakorlat olyan esettel találkozott, hogy az okiratok bemutatásával nem elégedett meg az okmányiroda, hanem az Avtv.-ben rögzített törvényi szabályokkal is ellentétesen az okmányokat tárolni is kívánták. Az Avtv. célhoz kötöttségének elvével is ellentétes lenne, ha az okmányirodák tulajdoni lapokat, szerződéseket, illetve ezek másolati példányait a személyi adat és lakcímnyilvántartásba való bejelentkezés kapcsán tárolnák, illetve ilyen adatokat kezelnék. Az okiratok bemutatásának okmányirodák részéről megfogalmazott igénye azonban jogszerű, összhangban van a

közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) bizonyítási eljárásra felhatalmazó rendelkezéseivel. A hatóság a tényállás tisztázása érdekében bizonyítási eszközöket vehet igénybe, ennek keretében okiratok bemutatását írhatja elő, ez biztosíthatja a fiktív bejelentések megakadályozását. Az a tény azonban, hogy egyes okmányirodák teljesen eltérő gyakorlatot alkalmaznak, sérti a jogbiztonság követelményét. Az ellentmondásokat észlelve az adatvédelmi biztos olyan rendszer kialakítását szorgalmazza, amely a visszaélések ellen is hatásos, ugyanakkor egységes gyakorlatot vezet be az igényelhető okmányok terén. Ennek érdekében megkereséssel fordult a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatal elnökéhez és tájékozódott a jelenlegi állapotokról és tervezett intézkedésekről. A hivatal elnökhelyettese arról értesítette, hogy a lakóhelyek, illetve tartózkodási helyek bejelentésével és nyilvántartásával kapcsolatos jogi környezet, az eljárási szabályok és a jogalkalmazói gyakorlat felülvizsgálata a Miniszterelnöki Hivatal és az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium részvételével folyamatban van. (795/P/2009)

A Külügyminisztérium Konzuli Főosztályának vezetője megkeresésében arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy egy, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által kiírt pályázat pozitív elbírálása esetén a külföldi magyar konzulátusokon benyújtott hatósági erkölcsi bizonyítvány kérelmezésének rendszerét kívánják átalakítani. A projekt keretén belül a Külügyminisztérium partnereivel, a Központi Hivatallal és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatallal (BÁH) együttműködve informatikai kapcsolatot kíván teremteni a KüM Konzuli Információs Rendszere (KIR), valamint a KEKKH és a BÁH informatikai rendszerei között (személyazonosító igazolvány-útleveél rendszer, személyi adat és lakcímnnyilvántartás, bűnügyi nyilvántartás). E nyilvántartási rendszerekhez való hozzáférés ugyanis a külképvisleteken benyújtott útleveélkérelmek elbírálásához szükséges és a közvetlen hozzáférés nagyban lerövidítené az ügyintézési határidőt.

Az ügy kapcsán az adatvédelmi biztos úgy véli, hogy a jelenlegi gyakorlat – egyebek mellett a diplomáciai futárok időszakos indítása okán is – számos esetben lassú és nem tekinthető ügyfélbarát eljárásnak. Az ismertetet koncepció a közvetlen, informatikai rendszer segítségével megvalósuló kapcsolatfelvétel és adattovábbítás a megfelelő adatbiztonsági követelmények betartása esetén támogatható

megoldásnak ígérkezik. Természetesen a biztos végleges álláspontját a jogszabály-módosítás közigazgatási egyeztetése során fogja kialakítani. (3480/K/2009)

A panaszok jelentős hányada változatlanul a név- és lakcímadatok direkt marketing célú felhasználása kapcsán érkezik. Ezekről az ügyekről részletesen a „*Direkt marketing*” fejezetben írunk.

Rendvédelmi szervek

Demonstrációk

A képfelvevő berendezések egyre szélesebb körű alkalmazása a rendőrség munkáját is befolyásolja. A rendőrség a kamerákat egyre több feladat támogatására fel tudja, és fel is kívánja használni. A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 42. § (1) bekezdése általános felhatalmazást tartalmaz arra nézve, hogy rendőrség az intézkedéssel, illetve az ellátott szolgálati feladattal összefüggésben az intézkedéssel érintett személyről, a környezetéről, illetőleg a rendőri intézkedés szempontjából lényeges körülményről, tárgyról képfelvételt, hangfelvételt, kép- és hangfelvételt készíthet. A gyakorlat során felmerül a kérdés, hogy ezzel a felhatalmazással milyen helyzetekben lehet élni, illetőleg azokban az esetekben, amelyekben a rendőrség végrehajt egy feladatot, de az például a gyülekezés szabadságát is érinti, milyen korlátok között használhatóak a kamerák. Az adatvédelmi biztos elfogadhatatlannak tartja, hogy a rendőrség az egyes demonstrációkon rutinszerűen rögzítse a kép- és hanganyagot, hiszen ez a gyülekezés jogának gyakorlása során a személyes adatok védelméhez fűződő jog Alkotmánnyal össze nem egyeztethető korlátozásához vezetne.

Tíz beadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz, amelyben a beadványt tevők egységes álláspontja szerint a 2009. január 16-án délután, a Magyar Nemzeti Bizottság 2006 által szervezett demonstráción gyülekezési joguk gyakorlásában korlátozták őket, illetve a rendőrség személyes adataikkal a kamerák használata révén visszaélt.

A beadványok vizsgálata során az adatvédelmi biztos munkatársai személyes konzultációt folytattak a Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK) Biztosítási Osztályának munkatársaival. A BRFK

tájékoztatása szerint az ideiglenesen telepített kamerák csak akkor rögzítenek, ha a demonstráció elveszíti békés jellegét, vagy olyan esemény történik, ami rendőri intézkedést indokol, illetőleg rendőri beavatkozásra van szükség. A BRFK arról tájékoztatta a biztos munkatársait, hogy a kifogásolt esetben a kamerák telepítve voltak ugyan, rögzítés azonban nem történt, mivel az említett körülmények nem indokolták azt.

Az eset kapcsán szükséges annak tisztázása, hogy egy demonstráció békés lebonyolítása milyen magatartást kíván az államhatalom képviselőitől. A gyülekezési jog gyakorlása során az állampolgárok egy alapvető jogukkal élnek. A rendőrség minden intézkedése elő kell, hogy segítse az alapjogok gyakorlásának zavartalanságát. A jog céljával súlyosan ellentmondó gyakorlatnak kell tekintenünk az olyan hatósági magatartást, amely formailag törvényes intézkedések megtételével (a demonstráció helyszínén kamerák ideiglenes telepítésével, kép- és hangfelvételek készítésével) azt a benyomást keltik az állampolgárokban, hogy a demonstráción való részvételüket megfigyelik, illetve dokumentálják. A rendőrség személyes adatok kezelésére vonatkozó törvényi felhatalmazásának rendeltetésével nem egyeztethető össze az olyan gyakorlat, amely nem veszi figyelembe a személyes adatok kezelésére vonatkozó, Európában egységesen elismert alapelveket: ezek közül is kiemelten fontos a célhoz kötött adatkezelés követelménye. Ennek érdekében a rendőrség nem kezelhet olyan személyes adatokat, amelyek valamely jog gyakorlása vagy kötelezettség teljesítése érdekében nem nélkülözhetetlenek. E kívánalom gyakorlati érvényesülését illetően meginoghat az állampolgárok bizalma, amennyiben a demonstrációkon rendre azt kénytelenek tapasztalni, hogy kamerák fogadják őket. Nem technikai, hanem jogi kérdés, hogy a gyülekezési jogát gyakorolni kívánó polgár tisztában lehessen azzal, hogy magatartását milyen módon figyelik, illetőleg dokumentálják, egy demonstráción milyen személyes adatait rögzítik. E követelménynek a technika mindenkori állását is figyelembe véve kell megfelelni.

A fentiekből következően a demonstrációk rendőri biztosítása kapcsán ideiglenesen elhelyezett képfelvevő eszközök működéséről, valamint arról a ténnyről, hogy a kamera csak rendőri intézkedés szükségessé válása esetén rögzít, megfelelő módon tájékoztatni kell a demonstráció résztvevőit. Nem fogadható el az az eljárás, melynek során a demonstráció résztvevői nem tudhatják, hogy az esetlegesen rájuk irányuló kamerák rögzítenek, vagy csak megfigyelő funkcióval vannak üzemben.

Amennyiben az adott demonstráció elveszíti békés jellegét, vagy olyan esemény történik, ami rendőri intézkedést indokol, illetőleg rendőri beavatkozásra van szükség, úgy a rendőrség nem vitathatóan jogszerűen él a kép- és hangrögzítés törvényben biztosított lehetőségével. Az ilyen módon készülő felvételek értelemszerűen bizonyítékként szolgálhatnak mindkét fél számára, azaz olyan jogvitákban is, amikor az állampolgárok vitatják a rendőri intézkedések jogszerűségét. (119/P/2009)

Büntetőeljárás

Gyors és hatékony biztosi eljárást kívánt az az eset, melyben az év elején Csepelen történt kettős gyilkosság során a későbbi áldozat által készített hangfelvétel ügyében kellett fellépni. Egy bulvár újság tudósításában azt engedte sejtetni, hogy a hangfelvétel a birtokába jutott a rendőrségtől.

A biztos azonnali vizsgálatot kért a budapesti rendőrfőkapitánytól, melyből kiderült, hogy a (nyilvántartott példányszámú) felvétel nem került ki a rendőrségtől és az újságban „*idézatként*” megjelent szöveg nem a hangfelvételtől származik. (72/H/2009)

A személyes adatok védelméhez fűződő jog egyik részjogosítványa, hogy az érintett tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről. Ezt a tájékoztatást az adatkezelő csak a törvényben meghatározott esetekben tagadhatja meg. Az érintett adatait a rendőrség kezelheti többek között egy folyamatban lévő büntetőeljáráshoz kapcsolódóan is. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 55. §, 70/B. §, 193. §, 301. §-ai pontosan meghatározzák, hogy az eljárás mely résztvevője mely adatokhoz és dokumentumokhoz férhet hozzá az eljárás adott időszakában. A személyes adatokról való tájékoztatás jogosultsága az érintettet akkor is megilleti, ha a büntetőeljárás anélkül zárult le, hogy az adott személyt az eljárás valamelyik szereplőjeként megnevezték volna. Az érintett gyanúsítottként való megnevezése nem előfeltétele annak, hogy az eljárás során keletkező, vele összefüggésben álló adatokhoz az eljárás lezárását követően hozzájuthasson.

Egy állampolgár azt kifogásolta, hogy számára az ellene elfogató parancs kibocsátására okot adó körülményekről, illetve a büntetőeljárás során keletkezett iratokról többszöri kérelme ellenére sem kapott tájékoztatást a rendőrségtől. Az adatvédelmi biztos állásfoglalásában

leszögezte: a magyar jog általános érvennyel rendelkezik úgy, hogy az érintett a vele összefüggésbe hozható adatokat megismerheti. A személyes adatok megismeréséhez fűződő jog gyakorlását csak törvény korlátozhatja. A vizsgált esetben a beadványt tevő nem volt terheltje a megindult büntetőeljárásnak. E körülménynek abból a szempontból van jelentősége, hogy amennyiben a büntetőeljárás során a beadványozó terheltnek minősül (terhelt az, akivel szemben büntetőeljárást folytatnak – Be. 43. § (1) bekezdés első mondata), úgy az ügy iratainak megismerésére a Be. terheltre vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Sajátos helyzet adódott azonban a kifogásolt esetben, ugyanis bár a feljelentést a beadványt tevő ellen tették, a rendőrség mégis ismeretlen személy ellen folytatott nyomozást. Az adatvédelmi biztos hatásköre nem terjed ki arra, hogy arról nyilatkozzék, vajon az adott büntetőeljárásbeli pozíciót helyesen, vagy helytelenül választotta meg az eljáró hatóság. Ugyanakkor az érintettnek az eljárásjogi helyzetétől függetlenül joga van megismerni mindazokat a dokumentumokat, amelyek reá vonatkozó információkat tartalmaznak. A büntetőeljárás során a beadványt tevő valóban nem minősült gyanúsítottnak, az adatvédelmi biztos azonban nem látta indokoltnak, hogy a beadványt tevő iratok megismerésére való jogosultsága szűkebb legyen annál, mint ami a gyanúsítottat megilleti. Amennyiben a Be.-re hivatkozással ezt a jogosultságát a rendőrség elutasítja, úgy az Avtv. szabályaira alapított kérelmét jogosan nem utasíthatják el.

Az Avtv. 11. § (1) bekezdése szerint az érintett tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről. Az érintett erre irányuló kérelmének az adatkezelő köteles 30 napon belül írásban, közérthető formában eleget tenni. Abban az esetben, ha a rendőrség sem a Be., sem pedig az Avtv. alapján nem nyújt tájékoztatást, úgy az érintettnek sérül a tájékoztatáshoz fűződő joga. Nem fogadható el a dokumentumok és adatok megismerésének az a korlátozása, amely az Avtv. és a Be. rendelkezéseinek együttes értelmezése révén az érintett jogállásának meg nem felelő voltára hivatkozással az információs önrendelkezési jog tartalmát kiüresítené. Amennyiben a Be.-re hivatkozással ezt a jogosultságát a rendőrség elutasítja, úgy az Avtv. fent idézett szabályára alapított érintetti kérelmet jogszerűen nem utasíthatják el. (2107/P/2008)

Számítógép lefoglalása esetén a tárolt személyes adatok visszaadása

A nyomozó hatóság a büntetőeljárás során a Be. 151. §-a alapján jogosult lefoglalni azt a dolgot, illetőleg adathordozót, amely bizonyítási eszköz, vagy a törvény értelmében elkobozható, vagy amelyre vagyonekobbzás rendelhető el. Gyakran előfordul, hogy a nyomozó hatóság olyan számítógépet foglal le az eljárás során, amelyet a bűncselekmény elkövetéséhez felhasználtak, ugyanakkor számos olyan személyes adatot tartalmaz – például képeket, levelezéseket – amelyek az adott eljárással semmilyen összefüggésben nincsenek. Noha a nyomozó hatóság ezen eszközöket jogszerűen foglalja le, a személyes adatok védelméhez fűződő jog sérelmét jelenti, ha a lefoglalt számítógépen tárolt információk indokolatlanul hosszú ideig maradnak az érintett számára elérhetetlenek.

Egy panaszügyben az adatvédelmi biztoshoz forduló állampolgár azt kifogásolta, hogy a rendőrség többszöri kérése ellenére, hat hónap után sem adta vissza a büntetőeljárás során lefoglalt adathordozókat. A vizsgálat során a biztos a lefoglalást önmagában nem tartotta kifogásolhatónak. Az érintett információs önrendelkezési jogának gyakorlását a Be. a büntetőeljárás keretei között korlátozhatja ugyan, de a korlátozás nem terjeszkedhet túl azon a célon, amelyet az eljárás szolgál. Ennek megfelelően a lefoglalt adathordozókon tárolt információkhoz való hozzáférés az eljárás sajátosságaira tekintettel ésszerű időhatáron belül korlátozható csupán. A beadványt tevő polgár a konkrét esetben mintegy fél évig hiába igényelte, hogy a büntetőeljárás lefolytatásához nem szükséges személyes információkat visszakaphassa. A rendőrség érvelése szerint az igazságügyi informatikai szakértők leterheltsége miatt húzódott el a vizsgálat, annak elvégzését követően azonban gyakorlatuk szerint haladéktalanul visszaadják a személyes adatokat tartalmazó fájlokat. A biztos álláspontja szerint a kifogásolt késelelem túllépte azt az ésszerű időtartamot, amely a büntetőeljárás sajátosságaival magyarázható. Az adatvédelmi biztos felszólította az eljáró rendőrkapitányság vezetőjét arra, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket annak érdekében, hogy a hasonló esetekben az érintettek a személyes adataikhoz ésszerű időn belül hozzájuthassanak. Az adatvédelmi biztos vizsgálatával egy időben az illetékes ügyészség is felhívta a rendőrséget az informatikai eszközök visszaszolgáltatására. (1633/P/2008)

A Független Rendészeti Panasztestület eljárása

A Panasztestülettől érkezett indítvány többek között arra a kérdésre kért választ, hogy adatkezelőnek minősül-e a Panasztestület azon adatok tekintetében is, amelyet a rendőrségtől kap meg a vizsgálat során, tehát amelyeket nem maga „generál”. Tekintettel arra, hogy az Avtv. 2. § 9. pontja szerint adatkezelésnek minősül többek között „az adatok rendszerezése, tárolása, felhasználása” is, ezért így a Panasztestület adatkezelőnek tekinthető a más hatóságoktól kapott anyagok tekintetében is.

A panaszosok irat-betekintési jogával kapcsolatban az adatvédelmi biztos álláspontja az volt, hogy a panaszosok betekinhetnek mind a Panasztestület által generált, mind pedig a rendőrségtől kapott olyan iratokba, felvételekbe, amelyek rájuk vonatkoznak, az ő saját adataikat tartalmazzák. Ez az alapvető garancia az Alkotmányban rögzített több alapjogból vezethető le, mint például az önrendelkezési jog, vagy az önazonossághoz való jog, vagy a törvény előtti egyenlőség.

Az államtitkot, illetve szolgálati titkot is tartalmazó iratok megítélése a fentebb írtaktól eltérő. Az Rtv. 93/A. §-a, – amely az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) 18. §-ára utal – kifejti, hogy ilyen esetben az országgyűlési biztost, illetőleg a Panasztestületet jogainak gyakorlásában az államtitok és a szolgálati titok nem akadályozhatja. Ez azt jelenti, hogy kezelheti mindazon személyes adatokat, amelyek a vizsgálattal összefüggnek, illetve amelyeknek a felhasználása a vizsgálat eredményes lefolytatása érdekében szükséges. A más szerv által minősített adatok vonatkozásában a Testületet (vagy a Testület elnökét, ha a Testület ügyrendje így rendelkezik) nem a minősítő, hanem a titokbirtokos szerv vezetőjének jogosultságai illetik meg. E jogkört az államtitokról és szolgálati titokról szóló 1995. évi LXVI. törvény (Ttv.) 19-20. §-ai határozzák meg. A Ttv. 20. § (2) bekezdése szerint a titokbirtokos szerv vezetője más személy által minősített adat esetén a 2. § (1) bekezdése 4. pontjának a)-f) alpontjában meghatározott intézkedést teheti meg. A megismerési engedélyre a Ttv. 2. § 4. m) pontja vonatkozik, így annak kiadására a titokbirtokos szerv vezetője nem jogosult.

A fenti szabályokat figyelembe véve a Testülethez érkező, minősített adatra vonatkozó kérelem az érintett tájékoztatása mellett a döntésre

jogosult minősítőhöz továbbítandó. Ugyanez a helyzet olyankor is, ha a megismerési kérelem nem az érintett személyes adatára, hanem államtitokká vagy szolgálati titokká minősített közérdekű adatra vonatkozik.

A Ttv. 11. §-ának (3) bekezdés szerint ha törvény másként nem rendelkezik, az érintett korlátozás nélkül megismerheti a szolgálati titokká minősített adatot. Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint ebben az esetben is a minősítő jogosult a megismerési kérelem elintézésre. Amennyiben a minősített adat kezelésnek ténye is minősített adat, úgy a minősítővel célszerű egyeztetni a kérelmezőnek adandó tájékoztatás tartalmát.

A panaszos ügyfelek iratmásolási jogával kapcsolatban az adatvédelmi biztos kifejtette, hogy államtitkot és szolgálati titkot tartalmazó iratokról, dokumentumokról a panaszosok számára másolat sem adható ki, hiszen a Ttv. 3. § (1) bekezdése, valamint ugyanezen törvény 4. § (1) bekezdése szerint ezen adatoknak az érvényességi idő lejárta előtti nyilvánosságra hozatala, jogosulatlan megszerzése vagy felhasználása, illetéktelen személy tudomására hozása honvédelmi, nemzetbiztonsági, bűnüldözési, igazságszolgáltatási vagy egyéb érdekeket sérthet.

A panaszosok betekintési és másolatkészítési jogával kapcsolatban, amely azon iratokra, felvételekre vonatkozik, amelyek az ő adataikat tartalmazzák ugyan, de a Panasztestület az állásfoglalás kialakítása során nem használt fel, a biztos álláspontja szerint az Avtv. alapján megilleti az érintettet az a jog, hogy az adatkezelő által vele összefüggésben kezelt adatokról tájékoztatást kapjon. A tájékoztatás legmegfelelőbb módja az érintettel összefüggő adatokat tartalmazó dokumentum vagy dokumentumrész másolatának kiadása.

A „betekintési jog” az Avtv. követelmény-rendszerének való megfelelés érdekében nem terjesztendő ki olyan személyes adatokra, amelyek nem a betekintést kérő személlyel állnak kapcsolatban. Az érintettek személyes adataik kezeléséről való tájékoztatáshoz fűződő joga szempontjából irreleváns az a tény, hogy a Panasztestület felhasználta-e a kért anyagot állásfoglalásának kialakítása során. Ugyanakkor a Panasztestületet a részletezett kötelezettség csupán addig terheli, amíg az érintett által megjelölt adatokat kezeli. Amennyiben a kért információ már nincs a Panasztestület birtokában, a tájékoztatás megadása értelemszerűen nem teljesíthető.

A képfelvételek esetében a tájékoztatásra irányuló kérelem nem teljesíthető anélkül, hogy az érintett közreműködne abban, hogy a felvételeken látható személyek között felismerhető legyen. Tekintettel arra, hogy a Panasztestület, mint adatkezelő köteles az adatbiztonság követelményét teljesíteni, illetőleg a nem a kérelmezővel összefüggő személyes adatok védelmét garantálni, az érintettől elvárható, hogy amennyiben a felvételekbe be kíván tekinteni, illetőleg másolatot kér, úgy hitelt érdemlően igazolja, hogy mi az ő képmása. Az esetleges visszaélések megelőzését leginkább a személyes megjelenés szolgálja, azonban amennyiben az érintett és a képmás közötti kapcsolat kétséget kizáróan megállapítható, a biztos a személyes megjelenés nélkül is elképzelhetőnek tartja az Avtv.-ben foglalt tájékoztatáshoz fűződő jog gyakorlását.

A demonstrációról szóló felvételekkel kapcsolatosan megállapítható, hogy amennyiben ezek a Panasztestület birtokába kerülnek, mint adatkezelő, az érintettnek kérésre köteles a betekintést lehetővé tenni, vagy kérésre az érintettekről készült felvételeket kiadni. Az adatvédelmi biztos azt javasolta, hogy amennyiben a Panasztestület ilyen felvételeket kezel, technikailag készüljön fel arra, hogy ezen felvételek lejátszását, illetve a másolatok elkészítését lehetővé tudja tenni. (1612/K/2009)

A közterület-felügyeletről szóló törvény módosítása

A rendőrség 2009 őszéig egyedüli szervként rendelkezett a jogszabállyal, hogy közterületen közbiztonsági célú térfigyelő kamerákat üzemeltessen. A jogalkotó döntése nyomán a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény 2009 szeptemberében úgy módosult, hogy a közterület-felügyelet is hasonló keretek között kapott felhatalmazást közterületi térfigyelő rendszerek működtetésére. A térfigyelő rendszerek üzemeltetője a törvényben kijelölt adatkezelőnek minősül. Az adatkezelést elrendelő jogszabály véleményezésére méltatlanul rövid idő állt az adatvédelmi biztos rendelkezésére (kevesebb, mint 23 óra), ugyanakkor a módosítás alapvetően érinti a térfigyelés hazai gyakorlatát. Az adatvédelmi biztos nem látja az alkotmányos indokát, hogy a közterület-felügyelet ugyanolyan jogszabályokkal rendelkezzen a térfigyelő kamera-rendszerek működtetésére, valamint az intézkedéssel érintett személyek személyes adatainak kezelése területén, mint a rendőrség. Egy

kamera-rendszer működtetése önmagában alapjog-korlátozást valósít meg, és az üzemeltetőnek hatalmi pozíciót biztosít(hat) a megfigyelt felett: ez, illetve a megfigyeltségtől való pusztá félelem az érintettek személyes szabadságához való jogának érvényesülését és gyakorlását korlátozhatja.

Büntetés-végrehajtás

Egy büntetés-végrehajtási intézetben dolgozó munkavállaló azzal a panasszal fordult az adatvédelmi biztoshoz, hogy a munkahelyén a fogvatartottak őrzése céljából felszerelt kamera felvételeinek alapján fegyelmi eljárást indítottak ellene. Kérdése az volt, hogy az eljárás törvényes volt-e, illetve a felvételek bírósági felhasználása lehetséges-e.

Jelen esetben a kamerák működésének meghatározható, legitim célja van: a fogvatartottak, a zárkán kívüli területek megfigyelése. Az Avtv. alapján személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény rendeli el. A biztos aggályosnak tartotta, hogy a kamerás megfigyelés legitim céljától eltekintve, erre az adatkezelésre nincs törvényi szabályozás. Az Avtv. 3. § (3) bekezdése meghatározza, hogy az adatkezelőnek milyen követelményeket kell betartani, és egy olyan adatkezelésnél, ahol nincs meg a megfelelő szintű jogi szabályozás, nem is kérhető számon az Avtv.-ben meghatározott alapelvek alkalmazása.

A büntetés-végrehajtási intézetben a kamerák használata alapjogok megóvása – az emberi élet, méltóság és az egészség – védelmében korlátozhatják az érintett jogait. Az Avtv. 16. §-a is utal arra, hogy az érintett jogait törvény korlátozhatja az állam külső és belső biztonsága, a bűnmegelőzés vagy a bűnüldözés érdekében, valamint a foglalkozások gyakorlásával összefüggő fegyelmi és etikai vétségek, a munkajogi és munkavédelmi kötelezettségszegések megelőzése és feltárása céljából – beleértve minden esetben az ellenőrzést és a felügyeletet is –, továbbá az érintett vagy mások jogainak védelme érdekében. Az idézett bekezdés konkrétan nevesíti a fegyelmi vétséget, illetve a munkajogi kötelezettségszegés feltárását.

A büntetés-végrehajtási intézetek működésének sajátos jellegéből adódóan egyes, az Alkotmányban rögzített jogok közvetlen sérelmének veszélye a szokásosnál jóval szigorúbb intézkedéseket indokol. Az alapjogok sérelmének közvetlen veszélye jogi értelemben más

alapjogok korlátozásához vezethet, feltéve, ha a szükségesség, arányosság és alkalmasság kritériumai teljesülnek. Természetesen a szigorúbb szabályok megalkotásakor is figyelemmel kell lenni a munkavállalók alkotmányos alapjogaira. Így a munkahelyi szabályok nem korlátozhatják aránytalanul – az elérendő célt figyelembe véve – az érintettek személyiségi jogait. Egy büntetés-végrehajtási intézetben a munkavállalóknak az életét és testi épségét fenyegető veszély állandóan fennáll, nem csak eshetőleges a veszély.

A kialakult európai adatvédelmi gyakorlat szerint a jogszerűen továbbított képfelvételeket a kisebb munkahelyi szabálytalanságok ellenőrzésére nem szabad felhasználni. Ugyanakkor olyan jellegű munkahelyen, amelynek a zavartalan működését többek között a közbiztonság is megköveteli, az ellenőrzés szélesebb körű lehet, melynek a jogszerűségét mindig csak az adott eljárás részleteinek az ismeretében lehet megítélni.

A biztosi álláspont szerint a büntetés-végrehajtási intézetben kamerák használata bizonyos jogok megóvása érdekében indokolt lehet, ugyanakkor az adatkezelésre megfelelő szintű jogalapot nem találunk a jelenleg hatályos jogi szabályozásban. A törvényi szabályozás hiánya súlyos garanciális aggályokat vet fel az adatok kezelésére nézve. (943/K/2009)

A fenti állásfoglalás alapján az adatvédelmi biztosnak megküldött, „a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és az elzárás végrehajtásáról szóló törvény” tervezetéről írott véleményében a biztos azt javasolta, hogy a tervezet szűk körű szabályozása helyett, az elektronikus megfigyelési eszközök használatára vonatkozóan a tervezet teljes körű, részletes szabályozást tartalmazzon külön fejezetben, amely mind a büntetés-végrehajtási intézetben dolgozó munkavállalókat, mind az elítélteket érintő adatkezelésre garanciális jogi szabályozást ad. Így többek között tartalmazza azt, hogy a megfigyelés milyen célokat szolgál, és a felvételeket milyen célokból és milyen eljárások keretében lehet felhasználni. (3272/J/2009)

Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal

Az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal (a továbbiakban: APEH) történő együttműködés a személyes adatok védelme érdekében a 2009.

évben rendkívül eredményesnek tekinthető. Számos kiemelkedő jelentőségű területen sikerült az adatvédelmi biztosnak az APEH elnökével, és a pénzügyminiszterrel az adatvédelem és az adófizetési kötelezettség elősegítésének legmagasabb szintű érvényesülésével egyidejűleg közös álláspontot kialakítani.

Az APEH elnöke az adatvédelmi biztos véleményét kérte az egyes adóügyek telefonon történő ügyintézését lehetővé tevő ügyfél-tájékoztató és ügyintéző contact center rendszerében alkalmazandó, ügyfél-azonosító szám (PIN-kód) igénylése esetére benyújtandó kérelem nyomtatványára vonatkozóan.

Az adóügyek telefonon történő intézésének szabályait tartalmazó 34/2007. (XII. 29.) PM rendelet lehetővé teszi a telefonon történő ügyintézés, valamint meghatározza a telefonos ügyfél-tájékoztató és ügyintézői rendszerben folytatott beszélgetés fogalmát. A rendeletben meghatározott ügyek intézése során lebonyolított telefonhívások rögzítésének indokait az adatvédelmi biztos elfogadta.

Az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: Art.) 52. § új (17) bekezdésében foglaltak értelmében az adóhatóság rögzíti a telefonos ügyfél-tájékoztató és ügyintézői rendszerben folytatott beszélgetéseket. Az adózó vagy képviselője kérelme alapján az általa folytatott, e bekezdés szerint megőrzött telefonbeszélgetéseit meghallgathatja. Az adatvédelmi biztos azt javasolta az APEH elnökének, hogy az érintettek figyelmét hívja fel az adóhatóság a visszahallgatás lehetősége mellett a másolat kérés jogára is.

A telefonos ügyfélszolgálatok által lefolytatott telefonbeszélgetések közül nem indokolt mindegyiket rögzíteni, ezért fontos hangsúlyozni, hogy a rendelet hatálya alá nem tartozó általános tájékoztatást kérő, meghatározott személyhez nem köthető telefonhívások rögzítése cél nélküli, így ennek felvételét az adatvédelmi biztos nem támogatja. Adatvédelmi szempontból megnyugtató módon az biztosítja az érintettek jogait, ha a telefonközpont úgy van kialakítva, hogy a telefonálók számára egyértelműen különválasztható a rögzített, illetve a rögzítést nem igénylő hívások köre.

A nyilatkozatban igénylendő adatok köre természetes személy esetén üdvözlendő módon két adatból (név és adóazonosító jel) tevődik össze. (1473/K/2009)

Az Adatvédelmi Biztos Irodájához érkezett panaszbeadványban azt kifogásolta egy beadványozó, hogy az APEH honlapján található e-mailes ügyfélszolgálati oldalon bármilyen általános jellegű kérdés feltevésének feltétele, hogy az állampolgárok megadják adóazonosító jelüket, valamint lakcímüket.

Az ügyben az APEH elnöke arról tájékoztatta a biztost, hogy az Art. 24. § (5) bekezdése értelmében az adózónak az adóazonosító számát az adózással összefüggő minden iraton fel kell tüntetnie. Az adóazonosító jel megadásának szükségességét az www.apeh.hu/kapcsolatfelvetel/e-mailküldés/levelküldes oldalon keresztül küldött elektronikus levelek esetén az is indokolja, hogy az azok kezelését végző elektronikai rendszer az általános illetékességi szabályok szerint ezen adatok figyelembevételével osztja le a leveleket a regionális igazgatóságokon működő, illetékességgel rendelkező contact center (a továbbiakban: CC) keretében tevékenykedő tájékoztatási osztályoknak.

A természetes személy adózót lakcíme megváltozásáról nem terheli bejelentési kötelezettség. Így, amennyiben – egyébként jellemzően csak kivételes esetekben – az e-mailen érkező tájékoztatást kérő megkeresésre az állami adóhatóság levélben válaszol, a választ az adózó által megadott lakcímre küldik ki.

Jelezte ugyanakkor az APEH elnöke, hogy az állami adóhatóság tájékoztatási rendszerében van lehetőség általános jellegű tájékoztatás kérésére személyes adatok megadása nélkül is: egyrészt az APEH telefonos ügyfél-tájékoztató rendszerének igénybevétele esetén (itt kizárólag a lakóhely/székhely irányítószámát kell megadni a beérkező hívások igazgatóságokhoz történő leosztása érdekében), másrészt az APEH ügyfélszolgálatainál történő személyes megjelenés útján.

Az állami adóhatóság e-mailes tájékoztatási tevékenységgel kapcsolatos levelezése mind kezelésében, mind nyilvántartásában, tárolásában elkülönül az APEH egyéb adatbázisaitól. A tájékoztatás során feltett kérdéseket és az arra adott válaszokat az APEH az adózóval kapcsolatos egyéb eljárásaiban csak akkor használja fel, ha az adózó az adott eljárásban hivatkozik tájékoztatást kérő levelére, illetve az arra adott adóhatósági válaszra, vagy kifejezetten kéri a felhasználást. Az APEH egyéb szakterületeinek az itt tárolt adatokhoz, információkhoz semmilyen hozzáférése nincs.

Az e-mailen keresztül történő tájékoztatáskérés esetén jelentősége van annak, hogy az adóhatóság adózó kérdésére a lehető legpontosabb választ adja, illetőleg hogy az elektronikus kapcsolat esetleges hibája esetén postai úton is lehessen kézbesíteni a választ, így nem tekinthető a személyes adatok védelméhez fűződő jog jelentős mértékű korlátozásának a kért adatok igénylése amellet, hogy telefonon, valamint személyesen lehetőség van anonim módon tájékoztatás kérésre. (2/K/2009, 261/P/2009)

Több konzultációs beadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz, melyek arra kerestek választ, hogy az útnyilvántartás-vezetési kötelezettség nem ellentétes-e néhány esetben az adatvédelmi alapelvekkel.

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény (a továbbiakban: Szja.) 9/A. § (1) bekezdése alapján a magánszemély időrendben, folyamatosan, ellenőrizhető módon, az 5. számú melléklet előírásainak megfelelően nyilvántart és rögzít minden olyan adatot, amely adókötelezettsége teljesítéséhez és a teljesítés ellenőrzéséhez szükséges.

Az útnyilvántartásban a magánnyomozó által felkeresett természetes személyek, valamint az orvosok, pszichiáterek által betegként felkeresettek feltüntetése is törvényi kötelezettség. Az útnyilvántartásra vonatkozó rendelkezések minden fenntartás nélküli alkalmazása az orvos-beteg, illetve magánnyomozó-ügyfél kapcsolatában elfogadhatatlan alkotmányjogi szempontból – foglalt állást az adatvédelmi biztos. A házi orvosok, pszichiáterek által látogatott beteg nem tekinthető a törvény által meghatározott üzleti partnernek, személyes adata (neve, lakcíme) egy orvos útnyilvántartásában különlegesen védett adatnak is minősülhet.

A témakör több szempontból történő vizsgálata érdekében az adatvédelmi biztos megkereste az APEH elnökét, valamint a pénzügyminisztert. A válaszlevelekben foglaltak, valamint a vonatkozó jogszabályok áttekintését követően törvénymódosítást javasolt a pénzügyminiszternek. A Pénzügyminisztérium, valamint az adatvédelmi biztos munkatársai között lezajlott közvetlen egyeztetések eredményeként a kormány kezdeményezte az Szja. 5. számú melléklete II. Részletező nyilvántartások fejezetében szabályozott gépjármű-használati nyilvántartás (útnyilvántartás) szabályainak módosítását.

Az országgyűléshez T/10676. számon benyújtott törvényjavaslat 90. §-ának 16. pontja alapján 2010. január 1-jétől a *gépjármű-használati nyilvántartás (útnyilvántartás) szabályai* a következők:

A magánszemély a jövedelemszerző tevékenységéhez használt gépjármű költségelszámolásához útnyilvántartás vezetésére kötelezett. [...]

Az útnyilvántartásnak tartalmaznia kell:

- az utazás időpontját,
- az utazás célját (honnan-hova történt az utazás),
- a felkeresett üzleti partner, személy megnevezését,
- a közforgalmú útvonalon megtett kilométerek számát.

Ha az útnyilvántartásra kötelezett magánszemélynek jogszabály alapján titoktartási kötelezettséggel járó tevékenysége (például orvosi tevékenység) során az útnyilvántartásban olyan magánszemély adatait kell feltüntetnie, akire nézve a titoktartásra kötelezett, az ilyen felkeresett személy(ek)hez megtett utakról köteles külön útnyilvántartást vezetni. Ezen külön útnyilvántartás tekintetében a vezetésére kötelezettnek gondoskodnia kell arról, hogy annak tartalmát az adóhatóság ellenőrzést végző tisztviselője kivételével harmadik személy ne ismerhesse meg. Az adóhatóság az ilyen útnyilvántartásban foglalt adatok rögzítésére csak akkor jogosult, ha az adóhatósági eljárás során tett megállapításban az adatrögzítés jogszabálysértés bizonyításának alátámasztására szolgál.

A hatálybalépés időpontjától a fenti jogszabály-módosítás kellő védelmet biztosít amellet, hogy az adóhatósági ellenőrzést sem akadályozza a személyes adatok védelméhez fűződő jog illetén gyakorlása. (1474/K/2008, 1495/K/2009)

Az egyik egyház képviselője levelében fordult a biztoshoz és abban kért állásfoglalást, hogy van-e lehetőség arra, hogy a személyi jövedelemadó egy százalékának az egyház, mint kedvezményezett részére történő rendelkezésére vonatkozó adatokat megyei bontásban, technikai szám (felekezet) szerint is megismerje az egyház a megyében törvény alapján rendelkezésre jogosultak létszámával együtt.

A technikai szám alapján megyei bontás szerinti adatszolgáltatás iránti kérelem személyes adatok védelméhez fűződő jogot nem érinti. Erre hivatkozással nem is lehet elutasítani az ilyen típusú kérelmet. A közérdekű adat fogalma alapján az APEH-től a kezelésében lévő,

személyes adatnak nem minősülő adat szolgáltatását lehet igényelni. Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint az adatok egyes egyházra vonatkozó, megyei bontásban történő összegzésének elkészítése kizárólag számítástechnikai kérdéseket vethet fel. (3364/K/2009)

Az adatvédelmi biztoshoz számos panaszbeadvány érkezett azt kifogásolva, hogy az adóhatóság hozzáfért olyan adatokhoz, melyeket az érintettek kizárólag egy adott internetes aukciós portál regisztrációs oldalán adtak meg. Az ügyben keletkezett levelek terjedelmét figyelembe véve jelen beszámolóban egy rövid áttekintéssel számolunk be a vizsgálatról. Az adatvédelmi biztos álláspontja teljes egészében a honlapon lesz olvasható.

Az aukciós portált üzemeltető társaságnál lefolytatott ellenőrzés lezárta követően folyamatosan érkeznek adott magánszemélyekre vonatkozó megkeresések a társasághoz. Az adóhatóság a magánszemélyeket az aukciós portált üzemeltető társaság által kiállított számlákban feltüntetett jutalék összege alapján választja ki. A jutalék összege ugyanis az eladott termék árától függ, és ebből következtetni lehet arra, hogy az értékesítés összege meghaladja-e az Szja.-ban meghatározott adófizetési kötelezettséget.

Az ellenőrzések során, különösen amikor az adózó tevékenységi köre szolgáltatáshoz kapcsolódik elengedhetetlen, hogy az adóhatóság az ellenőrzésben érintett adózókkal kapcsolatba kerülő vevők, ügyfelek adatait is megismerje. Amennyiben az ilyen vizsgálat célja nem a szervezet esetleges mulasztásainak, jogsértéseinek szankcionálása, hanem a magánszemély adózókról információgyűjtés, úgy az ilyen eljárás adatvédelmi szempontból kifogásolható. Az internetes portálok által kiállított számlák valódiságának ellenőrzése során az adóhatóság megkeresheti a számlán feltüntetett vevőt nyilatkozat, vagy tanúvallomás megtétele érdekében.

Az adózó nyilatkozattételi kötelezettsége az adóhatóság egyes ellenőrzése során, az Art. egyéb adatgyűjtésre, adatkezelésre vonatkozó rendelkezéseivel együtt alkalmazva jogszerű. Az egyes vizsgálatoknak nem lehet célja a vizsgált adózóval kapcsolatban álló személyek adatainak készletezése.

Az Avtv. 7. § (1) bekezdése kimondja, hogy a kezelt személyes adatok felvételének és kezelésének meg kell felelnie a tisztességesség és törvényesség követelményének. Az adatkezelés tisztességes voltának meghatározása közigazgatási szerv vonatkozásában, hatósági eljárás

során is kiemelt szerepet kap, ugyanúgy, mint a következő elvek érvényesülése: adatkezelés célhoz kötöttsége, időszerűsége, pontossága, az adatok útjának nyomon követhetősége, az eljárás kiszámíthatósága.

Az nem meríti ki az Art. 52. §-a alapján meghatározott tudomásra jutás fogalmát, ha egy adózó ellenőrzése folyamán a benyújtott adatbázisból, adatokból különböző szűrőkkel egy olyan adatbázist állítanak össze, melyből csak kiválogatják a következő ellenőrzési alanyokat. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy egy-egy adózó nyilvántartásából ellenőrzésre javasolt adóalanyok listáját hozzák létre, mely teljes mértékben megvalósítja a céltól eltérő adatkezelést, és az adóhatóság birtokába jutott adatokkal visszaélés lehetőségét hordozza magában.

Ajánlásként fogalmazta meg az adatvédelmi biztos az APEH elnöke számára olyan adatkezelési szabályzat kialakítását, mely szerint egy-egy adózó vizsgálatának befejezését követően további adatkezelést az iratanyag tartalmán ne lehessen végrehajtani, különösen más adózók kijelölésekor.

Az adatgyűjtésben, a tudomásra jutott adatok felhasználásában és az érintettektől igényelt adatszolgáltatásban önmérsékletre hívta fel az adóhatóságot az adatvédelmi biztos. Ezek a tevékenységek jelentős mértékben érintik az adatvédelmet, sérthetik az adatvédelem szabályait, gátolhatják a tisztességes, törvényes és célhoz kötött adatkezelés megvalósulását.

Az adókötelezettségekről történő széles körű tájékoztatás, amely kiterjed az elektronikus kereskedelem általános adójogi vonatkozásaira, szintén kiemelendő az adatvédelmi biztos szerint. Vélhetően magasabb fokú önkéntes jogkövetést eredményezne, mint az adatkezelés célhoz kötöttség elvével ellentétes, öncélú készletező adatgyűjtés.

Az APEH elnöke válaszlevelében kifejtette, hogy amennyiben a kiválasztás során másik vizsgálat – jelen esetben az internetes kereskedelmi portálokat működtető társaságoknál lefolytatott ellenőrzés – adatait nem lehetne felhasználni, akkor rendkívül nehezen képzelhető el, hogy egy magánszemély vizsgálata esetén – a magánszemély önkéntes feltárása hiányában – bármilyen adat merülne fel az internetes kereskedelmi tevékenységére vonatkozóan. Ennek hiányában az adóhatóság nem lenne jogosult az adózók közötti szerződéses kapcsolatok vizsgálati eredményeinek felhasználására, a mindkét partnerre kiható adójogi következmények megállapítására, azaz az ellenőrzéseket egymástól teljesen függetlenül, az összefüggések felhasználása nélkül kellene lefolytatnia, amely egyértelműen az

eredményesség, hatékonyság rovására, illetve a kevésbé hatékony munkaerő kapacitás felhasználást idézne elő.

Egy másik aukciós portált üzemeltető társaságnál indított vizsgálat során derült ki, hogy a társaság informatikai okokra hivatkozva nem tudta a számlázási és a regisztrációs adatbázisát elkülöníteni, ezért az adóhatósági adatszolgáltatás során az érintettek regisztrációs adatai is az APEH kezelésébe kerültek. Ezen adatok igénylésére, kezelésére az adóhatóság törvényi felhatalmazással nem rendelkezik. Az adatvédelmi biztos felhívása alapján az elektronikus kereskedelem ellenőrzése során jogosulatlanul igényelt és kezelt adatok, adatbázisok töröltetése iránt intézkedett az APEH elnöke.

Az APEH elnöke által írtak nyomán a vizsgálat még folyamatban van. (321/K/2009, 1093/P/2009, 1105/P/2009, 1185/P/2009)

Egy panaszos beadványában aziránt érdeklődik, hogy a vagyonadó-kalkulátor alapját képező 242/2009. (X. 29.) kormányrendelet alapján az adóhatóság felhasználhatja-e az adózók által a vagyonadó kalkulációja során közölt adatokat.

A rendelet 1. § (2) bekezdése alapján a kérelmező a (3) bekezdés szerinti adatokat közli az állami adóhatósággal, egyúttal nyilatkozik arról, hogy hozzájárul a közölt adatok nyilvántartásához, kezeléséhez. Az Avtv. meghatározza a hozzájárulás fogalmát. A hozzájárulás megadását meg kell előznie az érintett teljes körű tájékoztatásának, mely szerint milyen célra szükségesek az adatok, tárolják-e ezen adatokat, ha igen, milyen időtartamig, és ki férhet hozzá az adatbázishoz.

A hozzájárulást megelőző tájékoztatáshoz jog érvényesülése érdekében szükségesnek tartotta jelezni az adatvédelmi biztos az APEH elnökének, hogy az adóhatóság az adózókat a vagyonadó-kalkulátor, így az adatok közlése előtt az adatkezelés minden egyes elemére – az adatkezelés céljára, a megőrzés idejére és jogi tartalmára is – kiterjedően köteles tájékoztatni.

Az elnök tájékoztatta a biztost, hogy az állami adóhatóság honlapján elérhető on-line adatlap kitöltése során sem biztosítható száz százalékos biztonsággal, hogy valaki ne élhessen vissza más személyes adataival.

Az adatvédelmi biztos felvilágosítást kért arról is, hogy milyen módon történik a vagyonadó-kalkulátor során megadott adatok tárolása, milyen szabályozás vonatkozik az adatkezelésre, hogy az APEH

kezelésében lévő egyéb adatbázissal ne kapcsolhassák össze, hiszen a hozzájárulás kizárólag az adott ingatlan forgalmi értékének meghatározására, illetőleg egy esetleges ellenőrzés során megállapított eltérő forgalmi érték esetén az adott helyzetben a tőle elvárható körültekintés igazolására terjed ki.

Az elnök válaszelevele szerint az adóhatóság kizárólag a kormányrendelet 4. §-ában megfogalmazott célból használhatja fel az adatokat. Az adóhatóság a programot egy belső hálózatától elkülönített szerveren helyezi el, és a kormányrendelet alapján eltárolandó adatokat is ezen az elkülönített szerveren tárolják. Ezen adatokat kiválasztási vagy egyéb célból az adóhatóság nem használhatja fel.

Az adatvédelmi biztos további garanciák beépítését tartotta szükségesnek ahhoz, hogy a vagyoadó kalkulátor az Avtv.-vel összhangban működhessen. Így javasolta, hogy a kalkulátor adatrögzítés és azonosítás nélkül is legyen használható, továbbá a kalkulátor működésének alapjául szolgáló információkat tegyék mindenki számára hozzáférhetővé, hiszen azok közérdekű adatok. Végezetül szükségesnek tartotta, hogy azon a felhasználói felületen, ahol csupán adatrögzítéssel van mód az adókötelezettséggel összefüggő tájékozódásra, és az adatok megadásához jogkövetkezmény fűződik, ott a tárolt személyes adatok minősége érdekében megfelelő módon azonosítsák a felhasználókat. A biztos álláspontját az APEH elfogadta és rendszerét annak megfelelően átalakította. Mivel azonban az Alkotmánybíróság a 8/2010. (I. 28.) számú határozatában a lakóingatlanra vonatkozó adófizetési kötelezettség szabályát megsemmisítette, az adatkezelés okafogyottá vált. (3409/K/2009)

Önkormányzatok

Önkormányzati adóhatóság

2009-ben számos beadványozó azon kérdésre várt választ az adatvédelmi biztostól, hogy a helyi adók bevallása során mely adatokat kell kötelezően megadni.

Az önkormányzati adóhatóságok által rendszeresíthető bevallási, bejelentési nyomtatványok tartalmáról szóló 35/2008. (XII. 31.) PM rendelet (a továbbiakban: PM rendelet) rendelkezik a helyi adók bevallása során az önkormányzatok által alkalmazandó nyomtatványok

adattartalmáról. Ezen rendelet tervezetét a Pénzügyminisztérium nem küldte meg az adatvédelmi biztosnak véleményezésre, ezért az adatvédelmi biztos a rendelet hatálybalépését követően véleményezte a jogszabályt.

A helyi adóhatóság által kezelhető adatok körét az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (továbbiakban: Art.) 19. § (3) bekezdése a 16. § (3) bekezdésére hivatkozva határozza meg. Az Art. 19. § (3) bekezdése értelmében az adózó az önkormányzati adóhatósághoz bejelenti az Art. 16. § (3) bekezdése alapján az adózó nevét, a magánszemély adóazonosító jelét, címét, a magánszemély adózó levelezési címét – ha az nem azonos székhelyével, telephelyével, – iratai őrzésének helyét, – ha az nem azonos az adózó székhelyével vagy lakóhelyével, – az önálló tevékenységet folytató magánszemély tevékenysége gyakorlását, körülményét (fő-, mellékfoglalkozás).

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény (továbbiakban: Htv.) 51. § (2) bekezdése szerint az önkormányzati adóhatóság hatáskörébe tartozó adók, adók módjára behajtandó köztartozások nyilvántartása során – az adó megállapításához szükséges adatokon túlmenően – csak az Art.-ban meghatározott adóazonosító jelet és a természetes azonosító adatokat tartja nyilván. A PM rendelet 1.-4. számú mellékletekben az igényelt adatok köre között szerepelt a pénzügyintézeti számlaszám, mely kezelésének jogalapja törvényi szinten nem szabályozott. Egy rendelet mellékletében előírt adatkezelés alkotmányossága szintén megkérdőjelezhető.

A pénzügyminiszter arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy a PM rendelet módosításának előkészítése során a szakosztály olyan szövegjavaslatot terjesztett elő, melynek eredményeként a sérelmezett adatigénylés kiküszöbölésére sor kerül, a PM rendelet 1.-4. mellékletében szereplő bevallási nyomtatványokban a pénzügyintézeti számlaszám mező nem szerepel.

A rendelet 1. § (1) bekezdése értelmében az önkormányzati adóhatóságnak a hatáskörébe tartozó adókra a rendelet 1.-9. és 15.-16. mellékleteiben szereplő nyomtatványok alapján kell a bevallási nyomtatványokat rendszeresítenie azzal, hogy a rendszeresített bevallási nyomtatvány tartalmazza legalább azokat az adatokat, amelyeket a rendelet mellékletei előírnak. A „*legalább*” kitétel az adatvédelmi törvény rendelkezéseivel nincs összhangban.

A pénzügyminiszter levele szerint a PM rendelet vonatkozó rendelkezéseit oly módon módosítják, hogy az önkormányzati adóhatóság

a PM rendelet mellékleteiben szereplő bevallási nyomtatványokat csak olyan adatokkal egészítheti ki, melyekre az önkormányzati adórendeletben biztosított kedvezmények, mentességek nyújtása (adózó általi igénybevétele) érdekében van szükség. (365/P/2009, 471/P/2009, 601/P/2009)

Szociális ügyek

Egy panaszos azt kifogásolta, hogy a Budapesti Műszaki Egyetem Hallgatói Önkormányzata a szociális ösztöndíjhoz kéri a család közüzemi számláinak másolatát és a bankszámlakivonatot.

Az adatvédelmi biztos megkereste a Hallgatói Önkormányzat elnökét, hogy tájékoztatást kérjen arról, hogy a bankszámlakivonatokat, illetve közüzemi számlákat milyen célból kéri a pályázótól, illetve milyen célból kezelik. Az elnök válaszlevelében közölte, hogy a kollégiumi elhelyezés és szociális támogatás megítéléshez szükséges adatkezelés szabályait egyrészt a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 34. § (1) bekezdése határozza meg, amely szerint a felsőoktatási intézmény azokat az adatokat tarthatja nyilván, amelyek az intézmény rendeltetészerű működéséhez, a munkáltatói jogok gyakorlásához, a képzés megszervezéséhez nélkülözhetetlenek, továbbá amelyek a jogszabályokban és a felsőoktatási intézmény szervezeti és működési szabályzatában biztosított kedvezményekre való igényjogosultság elbírálásához és igazolásához szükségesek. E célból azok az adatok kezelhetők, amelyekből megállapítható a jogosult személye és a kedvezményre való jogosultsága. A kollégiumi elhelyezés és a szociális támogatás megítélésének szabályait másrészt a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) kormányrendelet szabályozza. Ennek alapján szabályozza a kérdést az egyetem térítési és juttatási szabályzata, valamint a HÖK Alapszabálya. A kollégiumi férőhely elosztás pontozási rendszerében a szociális pontokat a központi Egységes Szociális Rendszer (ESZR) alapján határozzák meg. Ebben található az útmutató, amely a pályázat benyújtásához szükséges igazolások listáját tartalmazza. (Az útmutató elérhető a <https://szoc.sc.bme.hu> címen.) A kifogásolt iratokat nem minden pályázótól kéri, csak azoktól, akik egyéb okmányaik szerint havonta kevesebb, mint 40.000 Ft-ból élnek meg, mivel ez az érték jóval a KSH által számított létminimum alatt van. Az adatkezelés célja, hogy megbizonyosodjanak a pályázó által bevallott jövedelem valódiságáról.

Az adatvédelmi biztos állásfoglalásában kifejtette, hogy az intézménynek, illetve az intézménynél a pályázatok elbírálására feljogosított szervnek a felsőoktatási törvényben meghatározott joga a pályázatok elbírálásához szükséges adatok, iratok kezelése. Az intézménynek azonban nagy körültekintéssel kell eljárnia a pályázatokhoz kért, személyes adatokat is tartalmazó okiratok kezelése során. A csatolt iratok ugyanis mind a pályázóra, mind a pályázó családjára vonatkozóan nagyon sok személyes adatot tartalmaznak. Az intézmény köteles ezért gondoskodni arról, hogy minden egyes pályázó esetében csak olyan adatokat, iratokat kérjenek, amely az adott személy jogosultságának elbírálásához feltétlenül szükségesek.

A csatolandó iratokról, a kezelt adatokról, illetve a pályázathoz benyújtott igazolások kezeléséről az érintetteket részletesen tájékoztatni kell, melyben ki kell térni arra is, hogy az egyes iratok csatolásának mi a célja. Az érintetteknek biztosítani kell, hogy pályázatuk akkor is érvényes legyen, ha a személyazonosító okiratok fénymásolásához (az azonosítás megtörténtét követően) nem járulnak hozzá, illetve, hogy bankszámlakivonatuknak azon részét, amely a havi jövedelem megállapításához nem szükséges, kitakarhassák. A pályázókat ezen felül is megfelelően tájékoztatni kell, ha a pályázathoz kért iratokkal kapcsolatban kérdésük van. Az adatkezelő ugyanis minden bekért iratot csak célhoz kötötten kezelhet, az adott irat kezelésének céljáról pedig az érintettet is tájékoztatni kell. (518/P/2009)

Egy önkormányzati képviselő beadványában arról kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását, hogy milyen körülmények között tekinthet be a szociális támogatásban részesülők listájába, zárt ülés megtartását követeli-e a támogatás odaítélése, illetve hazavihet-e másolatot a listáról.

Az adatvédelmi biztosi gyakorlatban visszatérő probléma az önkormányzati képviselőket megillető tájékoztatói jog megítélése. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) és az Avtv. rendelkezéseinek együttes alkalmazása több esetben okozott már jogértelmezési nehézséget. Amennyiben a képviselő nem az Ötv. szerinti képviselői tájékoztatáshoz fűződő jogával, hanem a közérdekű adatok megismerésének jogával kíván élni, akkor az Avtv. szabályai alkalmazandóak az adatkérés teljesítésénél. Természetesen ezen adatokat egy önkormányzati képviselő ugyanúgy megismerheti, mint minden más állampolgár. Amennyiben a képviselő az önkormányzat kezelésében lévő személyes adatokat kíván megismerni, ennek vizsgálata az adatvédelmi biztos hatáskörébe tartozik.

A kiindulópont itt az, hogy a képviselői minőség önmagában nem jogosítja fel a képviselőket személyes adatok megismerésére és kezelésére. Az Avtv.-vel csak olyan értelmezés van összhangban, amely szerint a képviselő konkrét ügyben – az erre hatáskörrel rendelkező bizottság tagjaként, illetve a képviselő-testület ülésén – a személyes adatok kezelését igénylő eljárás részeként ismerheti meg a személyes adatokat. Tehát a képviselő-testület akkor kezelhet, ismerhet meg személyes adatokat, ha tevékenységéhez kapcsolódóan, meghatározott célból erre törvény felhatalmazza, vagy pedig akkor, ha a személyes adat nyilvános.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 38. § (9) bekezdése alapján a települési önkormányzat rendeletében határozza meg a helyi lakásfenntartási támogatás jogosultsági feltételeit, eljárási szabályait és a támogatás összegét. Az adatvédelmi biztos kifejtette, hogy a szociális nyilvántartás adatait a képviselő-testület tagja csak akkor és olyan körben ismerheti meg, amennyiben a kérdéses ellátás odaítélését a Szocvtv. a képviselőtestület hatáskörébe utalta. Az átruházott hatáskörben folytatott szociális ellátást érintő eljárások személyes adatait (a határozatokat és az eljárás iratait) csak akkor ismerheti meg, ha a képviselő a döntési jogkörrel felruházott bizottság, illetve testület tagja. A jegyző által saját hatáskörében odaítélt támogatások összegéről, mértékéről, indokoltságáról a képviselőtestület tagja csak olyan adatokat kaphat, amelyek az Avtv. alapján nem hozhatóak kapcsolatba az érintettekkel.

Az adatvédelmi biztos hangsúlyozta, hogy nincs hatásköre abban állást foglalni, hogy a szociális tárgyú napirendi pontok tárgyalásakor szükséges-e, illetve az Ötv. alapján lehetséges-e zárt ülés elrendelése. Amennyiben azonban zárt ülést rendelnek el, úgy az Ötv. különböző rendelkezései alapján a képviselő-testületi ülés résztvevői, továbbá a képviselő-testület bizottságainak tagjai, a polgármesteri hivatalnak az előterjesztés és a jegyzőkönyv elkészítésében résztvevő dolgozói, valamint – a képviselő-testület (bizottság) ülését követően – a törvényességi ellenőrzést végző közigazgatási hivatal vezetője jogosult a zárt ülés előterjesztései, illetve a jegyzőkönyvnek tartalmát megismerni. A zárt ülés tartásának indokaira figyelemmel a zárt ülés dokumentumainak, jegyzőkönyveinek megismerésére jogosultak illetékeltenek nem adhatnak felvilágosítást azok tartalmáról, számukra azokat nem továbbíthatják, annak megtekintését nem tehetik lehetővé. Abban az esetben, ha a képviselőtestület tagja a kérdéses ellátás odaítélésében részt vett, készíthet másolatot, haza is viheti,

de gondoskodnia kell az Avtv. 10. §-ban meghatározott adatbiztonsági követelmények betartásáról, különös tekintettel arra, hogy az adatokat védeni kell a jogosulatlan hozzáféréstől. (744/K/2009)

A Magyar Drogterápiás Intézetek Szövetségének elnöke állásfoglalásunkat kérte a magyarországi drogterápiás intézetek felügyeleti ellenőrzéséhez kapcsolódó hatósági adatkezeléssel összefüggésben.

A beadvány szerint a Közép-magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala (Szociális és Gyámhivatal) ellenőrzést végzett az Emberbarát Alapítványnál. Az ellenőrzést követően a Szociális és Gyámhivatal hiánypótlási felhívásban kérte az intézmény vezetőjét a szociális foglalkoztatásban résztvevők személyes adatait tartalmazó egyes dokumentumok csatolására. A biztosi állásfoglalás az „Egészségügy” című fejezetben található. (2749/K/2009)

Beadvány érkezett az Adatvédelmi Biztos Irodájához, amelyben jegyzők kifogásolták, hogy a Szociális és Munkaügyi Minisztérium szociálpolitikai szakállamtitkára az Önkormányzati Minisztérium segítségét kérve a Szocvtv. 18. §-a alapján vezetett nyilvántartásból kérte az ápolási díjra jogosultak nevét és lakcímét. Az adatkezelés jogalapjaként a Szocvtv. 19. §-ának (11) bekezdését, céljaként pedig ismeretlen tárgyú „személyes értesítést” jelölt meg.

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy az Önkormányzati Minisztérium által jogalapként megjelölt jogszabályhely nem létezik. A Szocvtv. 19. §-ának (1) bekezdése tartalmaz olyan rendelkezést, hogy a 18. §-ban szabályozott nyilvántartásból a szociális hatáskört gyakorló szervek részére – külön törvényben meghatározott feladataik ellátása céljából – eseti megkeresésük alapján továbbíthatóak az általuk törvény alapján kezelhető adatok. Tekintettel azonban arra, hogy nem létezik az a törvényben meghatározott feladat, amelynek ellátása céljából kéri az adatok továbbítását, mind a jegyzők adattovábbítása, mind a minisztérium adatkezelése jogellenesnek minősül az ápolási díjban részesülők adatátadáshoz való hozzájárulásának hiányában. A hozzájárulás az Avtv. 2. §-ának 6. pontja értelmében az érintett kívánásának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez.

Az adatvédelmi biztos hangsúlyozta, hogy – mivel a minisztérium nem rendelkezik törvényes joggal az adatok átvételéhez, valamint a minisztérium uniós pályázatokról szóló értesítésének kézbesítését a jegyzők is teljesíteni tudják – az adatkezelés cél nélküli. Ilyen jellegű adatbázis létrehozása egyébiránt megfelel a készletre történő adatgyűjtés fogalmának, és mint ilyen, alkotmányellenes. Az adatvédelmi biztos ezért felhívta arra a szociálpolitikai szakállamtitkár figyelmét, hogy ilyen tartalmú adatbázist ne készítsenek, illetőleg a már meglévő adatokat töröljék. (3344/K/2009)

Egy panaszos kifogásolta a közgyógyellátási igazolvány kiállításának hosszadalmas ügyintézési menetét, valamint azt, hogy az önkormányzat szociális előadója – aki a panaszos szerint orvosi titoktartási kötelezettség alá nem eső személy – elolvashatja az orvosi felülvizsgálatról szóló határozatot, melyből az igénylő egészségi állapotára vonatkozó adatokat ismerhet meg.

A jogszabályi alapot a Szocvtv. adja, illetve végrehajtási szabályokat tartalmaz még a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások igénylésének és megállapításának, valamint folyósításának részletes szabályairól szóló 63/2006. (III. 27.) Korm. rendelet is. A Szocvtv. 49.-53. §-ai alapján a közgyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás. A közgyógyellátásra való jogosultságról a jegyző dönt, de mivel a jogosult számára kizárólag a személyes szükségletének kielégítéséhez szükséges gyógyító ellátás rendelhető, az ellátási szükségletet a házi orvos igazolja.

Az igazolás tartalmazza a kérelmező személyes azonosító adatait (név, születési név, anyja neve, születési hely, születési idő, lakóhely, tartózkodási hely), társadalombiztosítási azonosító jelét, a tartósan fennálló betegségének a betegségek nemzetközi osztályozása szerinti kódját (a továbbiakban: BNO kód), illetőleg az alkalmazandó terápiához szükséges gyógyító ellátások megnevezését, mennyiségét, gyógyszerek esetében a hatóanyag megnevezését, valamint a kívánt terápiás hatás eléréséhez szükséges mennyiségét és adagolását. A szakorvos – a kérelmező igénye esetén – az általa rendelt havi rendszeres gyógyító ellátásokról a háziorvost tájékoztatja. A Szocvtv. 50/A. §-a alapján a házi orvos igazolását a jegyző három munkanapon belül továbbítja az egészségbiztosítási szervnek – az alanyi jogon jogosult kérelmezők

kivételével – abban az esetben, ha a kérelmező megfelel az előírt jövedelmi feltételeknek.

Az egészségbiztosítási szerv megvizsgálja az igazolásban feltüntetett havi rendszeres gyógyító ellátás iránti szükséglet szakmai megalapozottságát. Ha az igazolásban feltüntetett gyógyító ellátás iránti szükségletet az egészségbiztosítási szerv nem tartja megalapozottnak, a szakhatósági állásfoglalást megelőzően adategyeztetés céljából megkeresi az igazolást kiállító háziorvost. Az egészségbiztosítási szerv az általa elismert gyógyító ellátási szükséglet alapján szakhatósági állásfoglalást ad a jegyzőnek a rendszeres gyógyító ellátások havi költségéről. A szakhatósági állásfoglalásban külön meg kell jelölni az egyéni gyógyszerkeret alapjául szolgáló gyógyszer térítési díjának összegét. A gyógyszerköltség meghatározásánál a kérelmező krónikus betegségeihez igazodó, egyhavi mennyiségre számolva legalacsonyabb költségű, külön jogszabályban meghatározott szakmai szabályok szerint elsőként választandó, legalacsonyabb napi terápiás költséggel alkalmazott készítményeket kell alapul venni. A jegyző ezt követő 8 napon belül határozattal dönt a közgyógyellátásra való jogosultságról, a jogosultság kezdő időpontjáról, és a jogosult gyógyszerkeretéről, külön megjelölve az egyéni gyógyszerkeret összegét. A jogosultság időtartama alanyi jogon jogosultak esetében két év, normatív illetve méltányossági alapon jogosultak esetében egy év. A jogosultság kezdő időpontja a jogosultságot megállapító határozat meghozatalát követő 15. nap. Magát az igazolványt az egészségbiztosítási szerv a jegyző határozata alapján, a határozatban megjelölt időtartamra, hivatalból állítja ki. A közgyógyellátás iránti kérelem egyébként a jogosultság időtartama alatt, annak lejártát megelőző három hónapban is benyújtható. Amennyiben az eljárás a jogosultság lejárta előtt legalább 15 nappal korábban befejeződik, az új jogosultság kezdő időpontjaként a korábbi jogosultság lejártát követő napot kell megállapítani. A közgyógyellátási igazolvány lejártát megelőzően beadható újabb kérelem lehetősége tehát biztosítja, hogy a jogosult közgyógyellátási jogosultsága folyamatos legyen, és ne maradjon ellátás nélkül. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (a továbbiakban: OEP) a közgyógyellátásra jogosult személy jogosultságáról, továbbá gyógyszerkeretének figyelemmel kísérése céljából hatósági nyilvántartást vezet, mely tartalmazza:

- a) a jogosult személyes azonosító adatait,
- b) a jogosult társadalombiztosítási azonosító jelét,
- c) a közgyógyellátásra való jogosultság kezdő és befejező időpontját,

- d) a közgyógyellátásra való jogosultság megállapításáról döntést hozó szerv megnevezését és határozatának számát,
- e) a jogosult betegségenek BNO kódját,
- f) a jogosult számára megállapított, a jogosultsági időtartam alatt még felhasználható és a még rendelkezésre álló gyógyszerkeretnek összegét,
- g) a jogosult közgyógyellátási igazolványának számát.

A nyilvántartás adatainak megismerésére – a BNO kód kivételével – a közforgalmú, illetve a fiókgyógyszertár (a továbbiakban együtt: gyógyszertár) jogosult.

A jegyző által a közgyógyellátottakról vezetett nyilvántartás tartalmazza a jogosult természetes személyazonosító adatait, a jogosultság és a térítési díj megállapításához szükséges jövedelmi adatokat, a közgyógyellátott gyógyszerkeretét és igazolványa számát is, egészségügyi személyes adatokat (pl. BNO kódot) azonban nem. A közgyógyellátási igazolvány után a települési önkormányzat – megállapított gyógyszerkeret éves összegének 30%-a mértékéig – a Megyei Egészségbiztosítási Pénztárnak (MEP) térítést fizet.

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy rendkívül bonyolult rendszerről van szó, melyben adatkezelést végez az egészségügyi megalapozottságot igazoló háziorvos, a közgyógyellátási jogosultságról döntő jegyző, a szakhatóságként eljáró és az igazolványt kiállító MEP, a központi nyilvántartást vezető OEP, valamint a gyógyszerkiadást megelőzően a jogosultsági feltételeket ellenőrző gyógyszertár. Az adatvédelmi biztos kifejtette, hogy adatvédelmi szempontból aggályos, ha egyrészt a háziorvosi igazolás egészségügyi adatokat tartalmazó részéhez a jegyző – a jogszabály rendelkezésének kifejezett tiltása hiányában – hozzáférhet, másrészt a társadalombiztosítási szerv az érintett jövedelmi, szociális rászorultságát megalapozó adatait megismerheti. Az ilyen adatkezelés nem felel meg a célhoz kötött adatkezelés követelményének. Az adatvédelmi biztos fontosnak tartja, hogy a fennálló jogbizonytalanság megszűnjön, ezért a jövőben ismételten felhívta az illetékes szervek figyelmét a jogszabály-módosítás szükségességére. A 63/2006. (III. 27.) kormányrendelet 35. § (6) bekezdése alapján a háziorvosi igazolást zárt borítékban a kérelmező nevének és taj-számának feltüntetésével kell csatolni a kérelemhez. A borítékon a „házi orvosi igazolás közgyógyellátás igénybevételehez” szövegrészen túl fel kell tüntetni a háziorvos nevét és bélyegzőszámát is. A kormányrendelet 36. § (2) bekezdése előírja, hogy a jegyző az elutasító határozattal együtt a zárt borítékban lévő háziorvosi igazolást

felbontatlanul visszaküldi a kérelmezőnek. Fenti szabályokból csupán következtetni lehet arra, hogy a jegyző, illetve az önkormányzat szociális előadója nem jogosult a háziorvosi igazolást tartalmazó borítékot felnyitni. Az adatvédelmi biztos tájékoztatta a panaszost, hogy az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről szóló 1997. évi XLVII. törvény 35. §-a előírja, hogy a nem egészségügyi intézményben az adatkezelő a működése során tudomására jutott orvosi titkot köteles megtartani. Az adatkezelő mentesül a felelősség alól, ha az egészségügyi személyazonosító adat továbbításához az érintett, illetve törvényes képviselője írásban hozzájárult, az abban foglalt korlátozásokon belül, valamint az egészségügyi és személyazonosító adat továbbítása törvény előírása szerint kötelező. Abban az esetben tehát, ha a jegyző megismerné a háziorvosi igazolásban foglalt egészségügyi adatokat, az így tudomására jutott titkot jogszabály erejénél fogva köteles megtartani. (2071/P/2009)

Gyámhivatal, gyermekjóléti szolgálatok

A 2009-es évnek a gyermekvédelem területén talán az egyik legfontosabb eseménye a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (Gyvt.) személyes adatok kezelését elrendelő XX. és XXI. fejezeteinek 2009. október 1-jén hatályba lépő módosítása volt. A módosítások – többek között – tartalmazzák azt is, hogy a törvényben biztosított ellátások és intézkedések biztosítása érdekében indult eljárásokban hirdetményi úton történő közlésnek nincs helye, és amennyiben a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvény szerint egyébként hirdetményi közlést kellene elrendelni, akkor ebben az esetben kézbesítési ügygondnokot kell kirendelni, vagyis a hirdetményi kézbesítés lehetősége kizárt (127. § (3) bekezdés). A módosítás kifejezetten tartalmazza, hogy a gyámügyi és gyermekvédelmi eljárásban hozott döntés fő szabály szerint nem nyilvános (127. § (4) bekezdés). A törvény új szabálya biztosítja, hogy a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén a – személyes adatok kezelésével is együtt járó – környezettanulmányt haladéktalanul el kell készíteni, továbbá az eljárás során helyszíni szemle a lezárt terület, épület, helyiség felnyitásával, az ott tartózkodó személyek akarata ellenére is

megtartható. (130/A. §) A törvény a jövőben felhatalmazza a települési önkormányzat képviselő-testületét, a jegyzőt, illetve a gyámhivatalt, hogy az APEH-től tíz napon belül megkapja a pénzbeli ellátást igénylő szülő, törvényes képviselő, valamint – írásbeli felhatalmazás alapján – más, a havi jövedelem kiszámításánál figyelembe veendő közeli hozzátartozó személyi jövedelemadójának alapjára vonatkozó személyes adatot (131. § (5) bekezdés).

A Gyvt. új szabályai a korábban kezelhető személyes (különleges) adatok köre is kibővült. A gyermekjóléti szolgálat, a települési önkormányzat jegyzője, illetve a gyámhivatal a törvényben meghatározott ellátások nyújtása, illetve intézkedések alkalmazása során kezelheti a gyermek, illetve a fiatakorú által elkövetett bűncselekményre, a szülő vagy más törvényes képviselő által a gyermek sérelmére elkövetett bűncselekményre, az ideiglenes megelőző távoltartó határozatra vagy megelőző távoltartó határozatra vonatkozó adatokat. (135. § (4) bekezdés)

Változtak az iratbetekintésre – más személyre vonatkozó személyes adatok megismerhetőségére – vonatkozó szabályok is. Eszerint a gyámhatóság, és a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató tevékenységet végző szervezet alkalmazottja és vezetője korlátozhatja a szülő irat betekintési jogát, melynek időtartama az ellene – a gyermeke vagy a gyermeket nevelő másik szülő sérelmére elkövetett bűncselekmény miatt – indult büntetőeljárás befejezéséig, illetve a hozzátartozók közötti erőszak okán alkalmazható távoltartás fennállásáig tart. (136. § (5) bekezdés)

A vizsgált ügyek között a két leggyakrabban felmerülő adatkezelési kérdés egyrészt a gyámhatósági ügyben folyó eljáráshoz kötődő iratbetekintési jog, amely a közigazgatási eljárás egyik alapvető garanciális eleme, másrészt a személyes adatok kezelésére vonatkozó tájékoztatási jog gyakorlása, amely az információs önrendelkezési jog elengedhetetlen, annak lényeges tartalmát képező részjogosítványa.

Egy városi gyámhivatal gyakorlatát kifogásolta az az állampolgár, aki a panaszában leírta, hogy elutasították a gyermeke irataiba való betekintését. A beadvány szerint az indítványozó egy közigazgatási eljárásban kívánta gyakorolni az iratbetekintési jogát egy olyan ügyben, amelyben a hatóság álláspontja szerint nem volt ügyfél, illetve nem

igazolta, hogy milyen jogcímen akarja megismerni az ügy iratait. Ezért az irat-betekintést a hatóság nem engedélyezte.

A vizsgálat során az adatvédelmi biztos megállapította, hogy az indítványozó személyes adatai védelméhez való joga nem sérült és ennek közvetlen veszélye sem állt fenn. A személyes adatok védelméhez való jog magában foglalja az adatalany azon jogát is, hogy az adatkezelőtől tájékoztatást kérjen az általa kezelt, illetőleg az általa megbízott feldolgozó által feldolgozott adatairól, az adatkezelés céljáról, jogalapjáról időtartamáról, az adatfeldolgozó nevééről, címéről, székhelyéről és az adatkezeléssel összefüggő tevékenységéről, továbbá arról, hogy kik és milyen célból kapják vagy kapták meg az adatokat. E szabályok nem keverendők össze a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) iratbetekintésre vonatkozó szabályaival. Ha az érintett a személyes adatai kezeléséről kér tájékoztatást, az eljáró hatóság nem a Ket., hanem az Avtv. szabályai alapján köteles a kérést teljesíteni. Az indítványozó kérése nem a saját személyes adataira, hanem gyermeke személyes adataira vonatkozott, azonban szülői felügyeleti jogának kizárása miatt nem volt jogosult gyermeke ügyében eljárni, így nincs joga az iratokba betekinteni sem. A Ket. 17. §-ának (2) bekezdése alapján a hatósági eljárás tartama alatt – különösen az iratokba való betekintés engedélyezésénél – a hatóság gondoskodik arról, hogy a védett adat ne juthasson illetéktelen személy tudomására, és a személyes adatok védelme biztosított legyen. (20/P/2009)

A személyes adatok zárt kezelésére irányuló nyilatkozatot az eljáró hatóság ügyintézőjének érdemben el kell bírálnia, ellenkező esetben a személyes adatok védelméhez való jog az eljárás során sérelmet szenved. Ez volt a tanulsága annak az ügynek, amelyben egy budapesti állampolgár személyes adatai védelméhez való jogát sértette meg két fővárosi gyámhivatal.

A panaszos 2009 márciusában a [...] kerületi gyámhivatalban felvett jegyzőkönyvben bejelentette az új, kerületi lakóhelyét és kérte, hogy adatait a további eljárás folyamán zártan kezeljék. Eközben a másik kerület – a korábbi lakóhelye – gyámhivatalánál folyt a gyámhatósági eljárás, melyet illetékességváltás miatt átettek a panasszal érintett gyámhivatalhoz. Az áttételt foganatosító hatóság levele tartalmazta a panaszos új bejelentett lakóhelyét, melyet az ellenérdekű félnek is postáztak, vagyis nem a bepanaszolt gyámhatóság hozta a másik fél tudomására a személyes adatokat. Az ügyintéző a későbbi eljárás

során a zárt adatkezelésre irányuló kérelem mellőzését azzal indokolta, hogy a panaszos lakóhelyéről az ellenérdekű fél már a társhatóság átíratából tudomást szerzett. Az eljáró gyámhivatal vezetője a vizsgálat nyomán utasította az ügyintézőt, hogy a zárt adatkezelésre vonatkozó kérelmeket a jövőben érdemi döntéssel bírálja el. (2074/P/2009)

A Fejér Megyei Önkormányzat Gyermekvédelmi Központja az adatvédelmi biztostól kért állásfoglalást egy örökbefogadási eljárást, valamint a magántitok és a személyes adatok védelmét érintő kényes kérdésben. A központ igazgatója leírta, hogy az intézményük által gondozott testvérpár örökbefogadásánál a vér szerinti anya tudomást szerezhet a gyermekek örökbefogadás utáni személyes adatairól, mivel a vér szerinti apjuk után örökölték és így az új személyes adataikat az ingatlannyilvántartási eljárás során – a közös tulajdon fennállása miatt – a vér szerinti anyához is továbbítják, aminek következtében az örökbefogadás titkossága sérül.

Általános értelemben nyílt az olyan örökbefogadás, amelyben a vér szerinti szülő és az örökbe fogadó szülő ismerik egymást, tehát ismerik egymás adatait is, így a vér szerinti szülő tudja, hogy gyermeke az örökbefogadás révén hova kerül. Adatvédelmi, adatkezelési szempontból eltérő a „*titkosság*” fogalma, mint az örökbefogadási eljárás során, ugyanis az örökbefogadás titkossága azt jelenti, hogy sem magáról az örökbefogadási közigazgatási eljárásról, sem annak eredményéről nem szerez tudomást a szülő, mivel abban ügyfélként nem vesz és nem is vehet részt. Ez alól kivétel a fenti eset, mivel a személyes adatok továbbítása törvény felhatalmazása alapján történik, ugyanis a Gyvt. 136. § (1) bekezdés a) pontja alapján a gyermek személyazonosító adatai, továbbá az ingatlanra vonatkozó adatok az ingatlannyilvántartás szerveinek az ingatlantulajdonnal kapcsolatos jogot érintő változás esetén továbbíthatók. Adatvédelmi szempontból minden személyes adat védelem alatt áll azaz „*titkos*”, amely meghatározott harmadik személy számára nem tehető hozzáférhetővé, illetve ezen adatokat védeni kell az illetéktelen hozzáféréstől is. Ebben az esetben az adatok továbbítása kizárólag a tulajdonhoz való alkotmányos jog védelmét és biztosítását szolgálja.

A személyes adatok megismerése nem hatalmazza fel a korábbi szülőt a gyermekkel való kapcsolatfelvételre, netán zaklatására, mivel az a kiskorú gyermek testi, értelmi, érzelmi fejlődését veszélyeztethetné. Mindezek tükrében felmerült a kérdés, hogy ilyen az esetben az

örökbefogadási eljárás szempontjából beszélhetünk-e egyáltalán az eljárás titkosságáról, – vagyis titkos örökbefogadásról (amelynek a későbbiekben döntő jelentősége lehet) – tekintettel arra, hogy a gyermekek az elhunyt (vér szerinti) apjuk után már örökölték, és a Gyvt. idézett 136. §-ának szabálya alapján az anya tudomást szerez/het a gyermekei örökbefogadás utáni új adatairól, ugyanakkor, ha az örökbefogadás – a törvény szerint – titkos, akkor a Ptk. 618. §-a alapján az anyától már nem örökölhethének. (1548/K/2009)

2009-ben folytattuk le az előző év végén megindult vizsgálatot, melyet Budapest Főváros Önkormányzatának Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat (TEGyESz) kezdeményezett. A szakszolgálat igazgatóhelyettese beadványában leírta, hogy egy kislány tragikus körülmények között egy lakástűzben elvesztette szüleit és súlyos pszichés állapotba került. A Budapest [...] kerületi Gyámhivatal ideiglenes hatállyal a szakszolgálatnál helyezte el. 2008 november közepén egy – nyílt örökbefogadások közvetítésére engedéllyel rendelkező – egyesület elnöke felhívta a szakszolgálat örökbefogadást intéző munkatársait, hogy örökbefogadók után érdeklődjön a gyermek számára. A fent leírt esetben azonban a nyílt örökbefogadás – a szülők elhalálozására miatt – jogilag kizárt. Az igazgató-helyettes arra a jelenségre is fel kívánta hívni az adatvédelmi biztos figyelmét, miszerint egyre gyakrabban fordul elő, hogy az egészségügyi intézmények ilyen, és ehhez hasonló esetekben nem tájékoztatják a TEGyESz-t az örökbefogadható gyermekekről, hanem civil szervezeteknek, illetve magánszemélyeknek jelzik az örökbefogadhatóság tényét. Az egyesület elnöke a vizsgálat során elmondta, hogy nem tudta a gyermek nevét, amikor telefonált a szakszolgálathoz, pusztán az esetről szerzett tudomást egy névtelen telefonálótól. Próbált több szervezetet is megkeresni, mivel segíteni szeretett volna a gyermeknek. Miután értesült arról, hogy a TEGyESz munkatársai tudnak az ügyről így a lehetséges örökbefogadók keresésével felhagyott. A gyermek adatait állítása szerint nem ismerte és azokat nem is kezelte.

Az örökbefogadást elősegítő magánszervezetek tevékenységéről és működésük engedélyezéséről szóló 127/2002. (V. 21.) kormányrendelet 2. § (2) bekezdésének a) pontja kifejezetten tiltja, hogy a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő átmeneti vagy tartós nevelésbe vett gyermek örökbefogadásának elősegítésében ilyen közhasznú szervezet közreműködjön. A vizsgált eset adatvédelmi szempontú

megítélésénél figyelembe kellett venni az Avtv. fogalom meghatározásait, vagyis azt, hogy továbbítottak-e személyes adatokat, azaz az átadott, hozzáférhetővé tett adatok konkrét természetes személyhez kapcsolódnak-e, illetve ezek az adatok kapcsolatba hozhatóak-e az érintett gyermekkel. Amennyiben valamely kórház, vagy más egészségügyi vagy gyermekvédelmi feladatot ellátó intézmény dolgozója személyes adatokat továbbít a kezelt, gondozott páciensekről, gyermekekről, úgy e magatartásuk felveti a Büntető törvénykönyv 177/A. §-ába ütköző bűncselekmény gyanúját is.

A Gyvt. 62. § (1) bekezdése alapján a gyermekvédelmi szakszolgáltatás feladata a gyermek örökbefogadásának, illetve az átmeneti és tartós nevelésbe vett gyermek örökbefogadhatóvá nyilvánításának és örökbefogadásának szakmai előkészítése, továbbá az örökbefogadási eljárások lebonyolítása érdekében nyilvántartás vezetése az örökbefogadhatóknak nyilvánított gyerekekről, valamint a szülő, az egészségügyi szolgáltatást nyújtó szerv vagy személy, a gyermekjóléti szolgálat, családvédelemmel foglalkozó más szerv bejelentése alapján az örökbefogadható gyerekekről. A biztos az indítványozónak javasolta, hogy amennyiben a jövőben hasonló esetet tapasztal, forduljon az örökbefogadást elősegítő magánszervezet működési engedélyét kiállító hatósághoz, az ismert egészségügyi, vagy más ellátó szervezet vezetőjéhez, illetve az adatkezelő intézmény, illetve egyesület megjelölésével a biztos hivatalához. (1936/K/2008)

Szektorális adatkezelések

Egészségügy

Egészségügyi adatkezeléssel kapcsolatban továbbra is sok beadvány érkezik az adatvédelmi biztoshoz, aminek indoka elsősorban nem a jogsértések számának növekedésével, mint inkább az állampolgárok jogtudatos magatartásával magyarázható. Az adatvédelmi biztos több megkeresést kapott egészségügyi szolgáltatóktól, melyek azt tudakolták, hogy egyes hatósági kérésre vagy felszólításra továbbíthatnak-e személyes és egészségügyi adatokat. Megfigyelhető, hogy a technikai fejlődés (digitalizáció, internet) nyújtotta lehetőségekkel élni kívánnak az egészségügyi adatkezelők is. Az egészségügyi ellátóhálózaton kívüli vállalkozások által felajánlott informatikai szolgáltatások ugyanakkor

számos adatvédelmi kérdést vetnek fel, ezért indokolt és öröndetes, ha a szolgáltatás beindítását megelőzően az adatkezelő az adatvédelmi biztos állásfoglalását kéri.

Az év elején az Országos Egészségbiztosítási Pénztár (OEP) Bejelentett Személyek Jogviszony (BSZJ) nyilvántartásában a biztosítási jogviszonyokat képező szoftvert frissítették, új változatra cserélték, amely azonban hibás volt. A hiba következtében a rendezett jogviszonyú biztosítottak is piros lámpát, azaz helytelen igazolást kaphattak, amikor házi orvosuknál, patikákban vagy más egészségügyi szolgáltatónál jelentkeztek. Az adatvédelmi biztos hivatalból vizsgálatot indított a tények feltárására, és annak felderítésére, történt-e adatvesztés és sérültek-e az állampolgárok személyes adataik védelméhez fűződő jogai a hiba következtében.

Az OEP-hez bejelentett adatokat táblákba helyezi a szoftver, ahonnan egy jogviszonyképző eljárással generálja a jogviszonyt: zöld lámpát ad, ha van érvényes jogviszony vagy piros lámpát, ha nincs jogviszony. A program minden egyes hiba észlelésénél „*lebotnja*” az érintett jogviszonyát és azt megpróbálja újból „*felépíteni*”. A januári meghibásodás ebben a jogviszony felépítő szakaszban keletkezett. Az OEP biztosítási jogviszonyokat ellenőrző szoftverének hibája közel 900 ezer főt érintett, de adatvesztés nem történt, így az állampolgárok személyes adataik védelméhez fűződő joga nem sérült. Mindazonáltal az adatvédelmi biztos az informatikai vizsgálat által feltárt technikai-szervezési hibák kijavítását javasolta, hogy a jövőben ne fordulhasson elő a mostanihoz hasonló, vagy esetleg ennél súlyosabb hiba: a biztosítási jogviszonyra vonatkozó téves adatok szolgáltatása, vagy netán adatvesztés. (141/H/2009)

Ebben évben az adatvédelmi biztos vizsgálta az OEP ügyfélkapun keresztül elérhető betegségút-lekérdezés szolgáltatásának adatvédelmi megfelelőségét.

Egy panaszos azt kifogásolta, hogy az OEP nyilvántartásában téves adatok szerepelnek róla, és aggódik amiatt, hogy illetéktelen személyek egészségügyi adatait e rendszeren keresztül megismerhetik.

Az OEP arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy személyes ügyfélkapu létesítését bárki kezdeményezheti, aki az okmányirodában személyazonosságát megfelelően igazolja. A szolgáltatás célja az, hogy az érintett tudomást szerezzen, hogy az általa igénybe vett

szolgáltatásokért mennyit fizetett az OEP. Az OEP által nyilvántartott betegletűtjüket csak a taj-számmal rendelkező biztosítottak ismerhetik meg. Amennyiben a biztosított az ügyfélkapun keresztül az ellátási eseteket vitatja, egy elektronikus szolgáltatás segítségével jelezheti a hibát, amit az OEP meghatározott eljárási rend szerint kivizsgál. A technikai adatvédelem, valamint az érintett információs önrendelkezési jogának biztosítása szempontjából a betegletűt-lekérdezés rendszerét a biztos nem találta aggályosnak. (584/P/2009)

Egy rokkant munkavállaló panaszbeadványában azt kérdezte, hogy munkáltatója az Országos Rehabilitációs Bizottság 56 százalékos egészségkárosodást megállapító határozatát teljes terjedelmében jogosult-e megismerni, mivel abban számos szenzitív adat szerepel mind rá, mind pedig hozzátartozóira vonatkozóan.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény 57/A. § (10) bekezdése elrendeli, hogy a megváltozott munkaképességű munkavállalót foglalkoztató munkaadó nyilvántartást vezessen, amely tartalmazza a megváltozott munkaképességű munkavállaló természetes személyazonosító adatait, a társadalombiztosítási és adóazonosító jelét, a munkaképesség változásának mértékét, illetőleg a fogyatékoság tényét, továbbá az ezek igazolására szolgáló okirat másolatát. A nyilvántartást a munkáltató a foglalkoztatás megszűnését követő öt évig köteles megőrizni.

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a munkáltató törvényi kötelezettségének teljesítéséhez nem nélkülözhetetlen a határozat teljes tartalmának ismerete, így az érintett munkavállaló és hozzátartozói egészségi állapotára vonatkozó részletes diagnózis ismerete, ezért köteles elfogadni a munkavállaló által egészségügyi adatai kitarásával készített másolati példányt, amennyiben a munkáltató kötelezettségéhez szükséges adatok jól láthatók maradnak. (1703/P/2009)

Az adatvédelmi biztos vizsgálatot indított a hazai drogterápiás intézetek felügyeleti ellenőrzéséhez kapcsolódó adatkezeléssel összefüggésben. Egy alapítvány rehabilitációs intézetet és rehabilitációs lakóotthont, valamint átmeneti otthont működtet, ahol szociális foglalkoztatás keretében szenvedélybetegek részére fejlesztő-felkészítő foglalkoztatás és munka-rehabilitációs foglalkoztatás folyik. A Közép-magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal Szociális és Gyámhivatala ellenőrzést követően a szociális igazgatásról és a szociális ellátásról szóló 1993. évi

III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 99/C. §-ára hivatkozással hiánypótlási felhívásban kérte az intézmény vezetőjét a szociális foglalkoztatásban résztvevők személyes adatait tartalmazó egyes dokumentumok csatolására (munkarehabilitációs megállapodás, munkaszerződés, rehabilitációs alkalmassági vizsgálatot végző szakértő szerv szakvéleménye). A beadványozó azt kérdezte, továbbíthatja-e az intézet a gondozottak személyes és egészségügyi adatait tartalmazó dokumentumokat a szociális és gyámhivatalnak, és hogy ezáltal nem sérülnek-e a gondozottak személyes adatainak védelméhez fűződő jogai.

A Szocvtv. 99/C. § (1)-(3) bekezdései adnak felhatalmazást a szociális hatóságnak, hogy – a szociális foglalkoztatással kapcsolatos hatósági ellenőrzés érdekében – nyilvántartást vezessen az illetékességi területén lévő szociális intézményben biztosított szociális foglalkoztatásról. A nyilvántartás tartalmazza

- a) a foglalkoztató nevét, címét, székhelyét, telephelyét, a szociális foglalkoztatási engedély másolatát;
- b) a foglalkoztatott természetes személyazonosító adatait, lakó-, illetve tartózkodási helyét, a rehabilitációs alkalmassági vizsgálatot végző szociális szakértői szerv szakértői véleményét, valamint a foglalkoztatásra irányuló megállapodásnak, illetve munkaszerződésnek a másolatát.

A nyilvántartásban foglalt adatokat, dokumentumokat a szociális intézmény szolgáltatja.

A szociális hatóság ellenőrzi, hogy ezen nyilvántartásban foglaltaknak megfelelően történik-e a foglalkoztatás. A szociális hatóság a szociális és gyámhivatal, valamint az Állami Foglalkoztatási Szolgálat Foglalkoztatási és Szociális Hivatala, amely a szociális szolgáltatók, intézmények ellenőrzésével, valamint rehabilitációval és megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatásával összefüggő feladatokat is ellát.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a szociális és gyámhivatal formai szempontból rendelkezik joggal arra, hogy a beadványban megjelölt dokumentumok továbbítását kérje az alapítványtól, hiszen az adatkezelésre a Szocvtv. 99/C. §-a ad felhatalmazást, tartalmi szempontból azonban megkérdőjelezhető az adatkezelés jogszerűsége. A hiánypótlásban megjelölt dokumentumok közül egészségügyi adatokat tartalmaz a rehabilitációs alkalmassági vizsgálatot végző szakértői szerv szakértői véleménye, amelynek tartalmi elemeit a fogyatékos

személyek alapvizsgálatáról, a rehabilitációs alkalmassági vizsgálatról, továbbá a szociális intézményekben ellátott személyek állapotának felülvizsgálatáról szóló 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet 7. § (2), valamint a 10. § (3) bekezdése határozza meg. Az adatvédelmi biztos szerint a hatóságok által végzett ellenőrzésekhez kapcsolódó adatkezelési cél nem teszi indokolttá, hogy a hatóságok a gondozott szenvedélybetegek mentális, fizikai és egészségi állapotára vonatkozó megállapításáról tudomást szerezzenek, és ezt nyilvántartásba vegyék. A célhoz kötöttség követelményének nem felel meg az ilyen adatkezelés és nyilvántartás vezetése. Ezért a szenvedélybetegek rehabilitációs intézete jogszerűen jár el, ha a gondozott illetve foglalkoztatott szenvedélybetegek orvosi szakvéleményét olyan formában küldi meg a szociális és gyámhivatalnak, hogy abból az egészségügyi adatokat kitarkarja úgy, hogy a szakvélemény továbbra is felismerhetően tartalmazza a 92/2008. (IV. 23.) Korm. rendelet 10. § (3) bekezdése szerinti megállapításokat:

„a) a véleményt arról, hogy az ellátott szociális foglalkoztatásban történő részvételre alkalmas-e és az ellátott szociális foglalkoztatása szükséges-e,

b) a javasolt szociális foglalkoztatási formát és munkaidőt, ha a szakértői bizottság az ellátott szociális foglalkoztatását javasolja”.

Az adatvédelmi biztos vizsgálata során észlelte, hogy a szociális hatóságok adatkezelésével, az általuk vezetett nyilvántartásokkal összefüggő garanciális szabályok nincsenek törvényi szinten megfelelően rendezve, és a jogbiztonság elvének érvényesülése érdekében szükséges a vonatkozó jogszabályok rendszerét átláthatóvá és egyértelművé tenni. (2749/K/2009)

A Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézet az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálattal (ÁNTSZ) együttműködve infarktus regiszter felállítását tervezte. A regiszter-adatbázis tartalmazná az érintett nevét, diagnózisát, valamint taj-számát. A betegadatok az adatfelvételt követően egy adatbiztonsági szempontból megfelelő központi adatbázisba kerülnének. Az adatbiztonság érdekében az adatbázishoz hozzáféréssel rendelkező szakemberek titoktartási kötelezettségét munkaköri leírásuk is tartalmazná, teljes körű hozzáférése csupán a koordináló orvosnak lenne. Az adatok elemzése ugyanakkor név nélkül, kizárólag egy, az érintetthez hozzárendelt szám alapján történne.

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüak.) 10. § szerint a 4. § (1)-(3) bekezdése szerinti célból történő adatkezelés és adatfeldolgozás esetén az egészségügyi ellátóhálózaton belül az egészségügyi és személyazonosító adatok továbbíthatók, illetve összekapcsolhatók. Az Eüak. szerint az egészségügyi adatkezelés célja lehet többek között az egészség megőrzésének, javításának, fenntartásának előmozdítása; az érintett egészségi állapotának nyomon követése; a betegellátó eredményes gyógykezelési tevékenységének elősegítése, ideértve a szakfelügyeleti tevékenységet is; illetve a népegészségügyi (16. §), közegészségügyi és járványügyi érdekből szükségessé váló intézkedések megtétele is (4. §). A fentiekből megállapítható, hogy a szívinfarktus regiszter működtetése önmagában nem kifogásolható adatvédelmi szempontból. A konkrét megvalósítás szempontjából azonban több dolgra hívta fel a biztos figyelmet.

A javaslatok között szerepelt, hogy a regiszterbe bekerülő betegektől az intézménybe való felvételekor külön lapon kérjék kifejezett hozzájárulásukat adataiknak a regiszterbe történő felvételéhez. Az olyan esetekben, amikor az érintett állapotánál fogva nem képes hozzájárulását adni, a regiszterbe az említett állapot fennállása alatt nem vehető fel. Az említett módon az intézménybe bekerüléskor hozzájárulásukat adó betegeket így lefedi a rendszer, azonban miután az Eüak. hatálya a betegek elhalálzásának körülményeire, illetve a halál okára is kiterjed, így az ő esetükben külön szabályozás megalkotása szükséges. Az adatvédelmi biztos kiemelten fontosnak tartja, hogy létrejöjjön egy olyan jellegű szabályozás is, mely általános jelleggel rendezné az ilyen és ehhez hasonló betegség-regiszterek jogszabályi kereteit. (217/K/2009)

Számos beadvány érkezett a járványügyi célú adatkezelések és adat-továbbítások jogszerűségével kapcsolatban. A pandémiás H1N1 vírus, valamint a szezonális influenza terjedésének megelőzése, valamint a fertőzött betegek fokozott figyelemmel kísérése kapcsán az ÁNTSZ körlevélben fordult a háziorvosokhoz, oltóorvosokhoz, akik az adatszolgáltatásról a biztos álláspontját kérték.

Az ÁNTSZ illetékes intézetei körlevélben tájékoztatták a háziorvosokat, hogy a térítésmentes influenza elleni oltásokról, az oltott személyekről a háziorvosok nyilvántartást kötelesek vezetni, és

felszólították őket, hogy a formanyomtatvány szerinti nyilvántartásokat – amely tartalmazza az oltott nevét, születési idejét, taj-számát, az oltás idejét, valamint további egészségügyi adatát (oltási indikáció kódját) – elektronikus úton továbbítsák a számukra oltóanyagot kiadó ÁNTSZ intézetnek.

Az adatvédelmi biztost az országos tisztifőorvos tájékoztatta, hogy a korábbi években influenza védőoltás esetén a háziorvosok csak statisztikai adatokat szolgáltatnak rendszeresen, viszont 2009-ben a világméretű elleni vakcina igény felmérése céljából, valamint a védőoltásban részesítettekéről a háziorvosok személyes adatokat is továbbítottak az ÁNTSZ illetékes kistérségi intézetének az erre rendszeresített formanyomtatványon. Az ÁNTSZ járványügyi célú adatkezelésének jogalapjáról a biztos megállapította, hogy az adatkezelés az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.), az Eüak., valamint a fertőző betegségek és járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendeletben (a továbbiakban: Jr.) foglalt rendelkezéseken alapul. Az Eütv. 58. § (5) bekezdése szerint a védőoltásra kötelezett és a védőoltásban részesített személyekről nyilvántartást kell vezetni. Az Eüak. (1) és (2) bekezdései úgy rendelkeznek, hogy a betegellátó nyilvántartja a védőoltásra kötelezett személyeket, valamint a védőoltásban részesített személyeket a tisztiorvos is nyilvántartja. A Jr. 12. §, valamint 15. § (2) bekezdése értelmében az elvégzett védőoltásokról az oltóorvosnak nyilvántartást kell vezetni, amelyet a 16. § alapján az ÁNTSZ intézetei ellenőriznek és elemeznek. Az Eüak. – 2009. évi XCI. törvénnyel beiktatott – 6. § (3) bekezdése kifejezett felhatalmazást ad a kezelőorvosnak, tisztiorvosnak, közegészségügyi-járványügyi felügyelőnek, hogy a közegészségügyi-járványügyi veszélynek kitett személy, az ilyen személlyel kapcsolatban álló vagy kapcsolatba került és ezért közegészségügyi-járványügyi szempontból veszélyeztetett személy, valamint az ilyen személyekkel kapcsolatos egészségügyi és személyazonosító adatot kezelő az egészségügyi és személyazonosító adatot, illetve telefonos vagy más elektronikus elérhetőséget kezelje. (3047/K/2009)

Egy másik esetben egy panaszos az oltóanyagot gyártó Omninvest Kft. levelét kifogásolta, amelyben a mellékhatások bejelentésére hívták fel az orvosok figyelmét. A levél félreérthető volt, amit az országos tisztifőorvos, valamint az Omninvest Kft. néhány napon belül módosított. A módosított körlevél alapján egyértelművé vált, hogy a terhes anyák és az immunszuppresszív kezelés alatt állók esetén jelentkező

mellékhatásokat személyes adatok nélkül, összesítve kéri továbbítani. (3201/K/2009)

Sajnos az egészségügyi adatok védelméhez fűződő jog súlyos sérelmével is szembesültünk, amikor nyilvánosságra került egy bűncselekményben megsebesített kisgyermek röntgenfelvétele. A felvételt, amelyen a gyermeket ért lövések jól láthatók voltak, a Magyar Távirati Iroda (MTI) tette közzé, majd ezt követően hamarosan számos internetes oldalon bárki számára elérhetővé vált.

A vizsgálat során kiderült, hogy a lövöldözést követően a kórház számos közfeladatot ellátó személy kereste fel, és tájékoztatást kértek a sérült személy állapotáról. Az egyikük kíséretéhez csatlakozott az MTI fotóriportere, akiknek a kórház egyik vezetője megmutatta a gyermek röntgenfelvételét, fényképfelvétel készítését azonban nem engedélyezte. Az MTI fotóriportere a röntgenfelvételt megjelenítő monitorról feltehetőleg akkor készítette a felvételt, amikor a kórház munkatársa egyéb teendői miatt kis időre elhagyta a kezelő helyiséget. A felvétel még aznap este megjelent az interneten, illetve másnap a nyomtatott sajtóban.

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a kórház nem tett meg minden tőle telhető intézkedést az orvosi titok megtartása és az adatbiztonság követelményeinek teljesülése érdekében, és mulasztása nyomán különleges egészségügyi adatok jogellenesen rögzítésre kerülhettek, majd ezt követően a társadalom számára széles körben váltak megismerhetővé az interneten illetve a sajtóban. A sajtó képviselői szenszitiv adat jogalap nélküli nyilvánosságra hozatalával nemcsak az érintett információs önrendelkezési jogát, de az emberi méltósághoz való jogát is súlyosan megsértették. Az MTI nem tudta bizonyítani, hogy jogszerűen készült a felvétel.

Az adatvédelmi biztos felhívta a figyelmet arra, hogy erőszakos bűncselekmények tudósítása során az áldozatok egészségügyi adatai nem kezelhetők, ha ahhoz az érintett (illetve törvényes képviselője) nem adott írásbeli hozzájárulást. Az a tény, hogy az eset jelentős közéleti érdeklődésre tesz szert, nem szolgáltat jogalapot az érintett bármely egészségügyi adatának nyilvánosságra hozatalához. (2545/P/2009)

Konzultációs megkeresés érkezett az adatvédelmi biztoshoz egy olyan internetes felület tervével kapcsolatban, ahol a gyógyszeres terápia

során észlelt hatásokat és mellékhatásokat rögzíthetnék a betegek, nem egészségügyi szakemberek. A kérdőív anonim, de a beteg további kapcsolatfelvétel céljából önként megadhatja elérhetőségét. Ilyen jellegű adatgyűjtés már működik, azonban sokkal kisebb volumenű, mint a tervezett projektben megjelöltek. A beadványozó indokolása szerint a nagy számú bejelentés jelentős mértékben elősegítheti a biztonságos gyógyszeres terápia kialakítását, és új gyógyszerek kifejlesztését.

Az adatvédelmi biztos felhívta a figyelmet arra, hogy egészségügyi adatok a tervezett projekt keretében kizárólag akkor kezelhetők, ha ahhoz az érintett írásban is hozzájárul. A tervezett adatkezelés esetében ez azt jelenti, hogy az elérhetőség megadása révén válnak a korábban anonim módon megadott információk személyes (különleges) adattá. Az írásbeli kapcsolatfelvétel során szükséges beszerezni az egészségügyi adatok kezeléséhez való hozzájárulást. Mindaddig, amíg az érintett írásbeli hozzájárulása nem áll rendelkezésre, az elérhetőségi és az egészségügyi adatok nem társíthatóak. Szükséges továbbá annak biztosítása, hogy a kérdőívet kitöltők IP címe és az egyedi egészségügyi adatok ne legyenek összekapcsolhatók. (526/K/2009)

Egy panaszos azért fordult az adatvédelmi biztoshoz, mert közlekedési balesetet szenvedett, majd a biztosító társaság orvosánál vizsgálaton vett részt, de az orvosszakértői véleményt kérése ellenére nem ismerhet-
te meg.

Az orvosszakértői vélemény az érintett sérüléseire, egészségi állapotára vonatkozó megállapításokat tartalmaz, amelyben foglaltak ismertetése az érintettnek kártérítési igénye érvényesítéséhez van szüksége. Az Avtv., az Eütv., valamint az Eüak. is biztosítja az érintett azon jogát, hogy részletes tájékoztatást kapjon az egészségi állapotáról, beleértve annak orvosi megítélését. Az adatvédelmi biztos felszólítására a biztosító az érintett jogi képviselőjének megküldte az orvosszakértői vélemény másolatát. (1920/P/2009) A biztosítók egészségügyi adatkezelését érintő további ügyek a „*Biztosítók*” című fejezetben olvashatók.

Az elmúlt években számos panasz érkezett az adatvédelmi biztoshoz a BNO kód (Betegségek Nemzetközi Osztályozása) használatát illetően. Az Alkotmánybíróság 29/2009. (III. 20.) számú határozatában megállapította a BNO kód orvosi vényeken való feltüntetését előíró rendelkezések alkotmányellenességét, és 2009. december 31-i hatállyal

megsemmisítette az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerek rendelkezéséről szóló 44/2004. (IV. 28.) ESzCsM rendelet 7. § (3) bekezdésén c) pontját, valamint a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendelkezéséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet 13. § (3) bekezdésének e) pontját.

Az Alkotmánybíróság szerint a rendelkezések egyrészt formai szempontból a személyes adatok védelméhez való joggal összefüggésben sértik az Alkotmány 8. § (2) bekezdését, mivel rendeleti szinten írnak elő adatkezelést. Másfelől tartalmi szempontból az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével ellentétesek a rendelkezések, mert a rendeletekben megjelölt célok elérésére nem elengedhetetlenül szükséges a BNO kód feltüntetése. Ezt követően a jogalkotó újabb egészségügyi adatkezelési célként beiktatta az Eüak. 4. § s) pontját, amely szerint egészségügyi adat kezelhető az egészségügyi ellátásokra jogosultak részére vényen rendelt gyógyszer, gyógyászati segédeszköz és gyógyászati ellátás folyamatos és biztonságos kiszolgáltatása, illetve nyújtása érdekében, vagyis törvényi szintre emelte a 44/2004. (IV. 28.) ESzCSM rendeletnek az Alkotmánybíróság által alkotmányellenesnek mondott szakaszát. Így a jogalkotó a formai alkotmányellenességet kiküszöbölte, azonban a tartalmi alkotmányellenesség továbbra is fennáll, melyre az adatvédelmi biztos levélben hívta fel az egészségügyi miniszter figyelmét. (2539/P/2009)

Munkáltatók

Az előző évekhez hasonlóan, idén is a legtöbb beadvány a munkahelyi kamera-rendszerekkel, a munkavállalók helyzetének meghatározására alkalmas GPS helymeghatározó és a munkahelyi mobiltelefon cellainformációival kapcsolatos adatkezelések kifogásolásával, valamint a poligráffal történő vizsgálatokkal kapcsolatosan érkezett az adatvédelmi biztoshoz.

A munkavállalók leggyakrabban a munkahelyi kamerás megfigyelések miatt fordultak az adatvédelmi biztoshoz. Tipikus esetnek minősült az, hogy a munkáltató nem tájékoztatja a munkavállalókat a kamerás megfigyelésről, beleegyezésüket előzetesen nem kéri meg, és bár a cégek vezetői az adatkezelés céljaként vagyoni védelmi okokat jelölnek meg, a valóságban a kamerás megfigyelés célja sokszor a munkavállalók munkavégzésének, munkaintenzitásának az ellenőrzése.

A munkahelyen kamera a munkavállaló munkavégzésének, illetőleg munkahelyi viselkedésének megfigyelése céljából nem helyezhető el olyan helyiségekben, amelyekben állandó munkavégzés folyik, ebből következően pedig, nem működtethető irodákban, illetőleg munkahelyiségekben. Kivételt képeznek az olyan munkahelyiségek, ahol a munkavállaló élete és testi épsége veszélyben lehet, így kivételesen működtethető kamera szerelőcsarnokban, kohóban, ipari üzemekben vagy más, veszélyforrást tartalmazó létesítményekben. Csak abban az esetben működtethető kamera a munkavállalók élet- és testi épségének védelme céljából, ha a veszély ténylegesen fennáll és közvetlen, vagyis az eshetőleges veszély nem lehet elfogadható adatkezelési cél. Nem lehet olyan helyiségekben kamerát elhelyezni és működtetni, amelyet a munkavállalók munkaközi pihenőjéül jelöltek ki, továbbá nem lehet kamerát elhelyezni öltözőkben, illemhelyiségekben, zuhanyzókban sem.

A munkahelyen tárolt, jelentős értéket képviselő eszközök, nyersanyagok, illetőleg egyéb értéktárgyak védelme céljából, a védelem szempontjából szükséges helyiségekben, így elsősorban raktárakban, és az azokhoz vezető folyosókon indokolt esetben elhelyezhetők és működtethetők kamerák, azok működéséről azonban jól látható helyen és módon tájékoztatni kell az érintetteket.

Az üzlethelyiségben elhelyezett kameráknál a biztos javasolta, hogy a kamera elhelyezéséből egyértelműen derüljön ki az adatkezelés célja. Kivételesen indokolt esetben – például pénztáraknál – amikor az érintett érdeke egyértelműen megkívánja, kamera működtethető a védelem szempontjából szükséges helyiségben. (368/P/2009, 1015/P/2009, 2047/P/2009, 2098/P/2009, 2900/P/2009, 2812/P/2009) A kérdéstről lásd még a „Kép- és hangfelvételek” című fejezetet.

Egy könyvtár vezetője kereste meg a biztost a könyvtárban bevezetni kívánt kamera-rendszerrel kapcsolatban. A kamerák működtetésének célja a vagyonvédelem, a jogellenes cselekmények megelőzése és a munkavállalók viselkedésének megfigyelése. A biztos a megjelölt célokat nem tartotta elfogadhatónak. Amennyiben muzeális értékű könyv található a könyvtárban, úgy a kamera használata elfogadható, de csakis úgy, hogy az kizárólag a védendő értéktárgyra irányul, a munkavállalókra és a könyvtár látogatóira nem.

Figyelembe véve a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény alapelveit – mely szerint a könyvtáraknak az állampolgárok érdekeit, valamint a

közösségi és egyéni művelődés személyi, szellemi, gazdasági feltételeinek javítását kell szolgálnia – a biztos a bevezetendő intézkedéseket korlátozó jellegűnek ítélte. Továbbá figyelembe kell venni a tudományos élet szabadságának elvét és az olvasók korlátozásának tilalmát is. (2247/K/2009)

A biztostól egy munkavállaló kért állásfoglalást egy multinacionális cég által bevezetett GPS rendszerrel kapcsolatban. A munkáltató cég GPS rendszert szerelt be járműveibe, melyet a dolgozók kötetlen munkaidejükben használnak, ami nehezíti az autók hivatalos és magáncélú használatának elhatárolását. A munkavállalók nem írták alá a munkaszerződésük módosítását, amely tartalmazta volna a hozzájárulásukat a GPS adatok lekérdezésére vonatkozóan.

A GPS rendszerből származó adatot a gépjárművet vezető, illetve a járműben tartózkodó személy személyes adatának kell tekinteni. A jármű helyzetét csak az érintett hozzájárulásával lehet logisztikai célból meghatározni, és csak azokat a dolgozókat lehet azonban ilyen módon követni, akiknek ellenőrzése a munkakörükből következően valóban elengedhetetlen, és az ellenőrzés nem valósítható meg más, enyhébb jogkorlátozással járó módon.

A biztos felhívta a figyelmet arra is, hogy minden esetben szükséges a munkavállaló önkéntes és tájékozott hozzájárulása, amit az érintett külön nyilatkozata, vagy az adatkezelővel kötött szerződése is tartalmazhat. A célhoz kötöttség elvének megfelelően a GPS rendszer jogszerűen csak a munkaidő alatt továbbíthat adatokat a munkavállalóról, munkaidő után azonban ilyen személyes adatot a munkáltató nem kezelhet. Ezért a biztos egy lehetséges megoldásként azt ajánlotta, hogy a munkaeszközként és magáncélra is használható járműveket szereljék fel egy kapcsolóval, amellyel a GPS szükség esetén kikapcsolható. (34/K/2009, 415/K/2009, 857/K/2009)

Számos beadvány érkezett arra vonatkozóan, hogy jogszerű-e a munkáltató részéről a munkavállalók mobiltelefonjába szerelt GPS, illetve i-phone rendszerrel való ellenőrzése.

A mobiltelefon GSM- illetve GPS-technológián alapuló helymeghatározása útján nyert adat a mobiltelefont használó munkavállaló személyes adatának tekintendő, a munkáltatók pedig adatkezelőknek minősülnek.

A helymeghatározó rendszerek üzemeltetése során a munkáltatók gyakran hivatkoznak a Munka törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: Mt.) 103. § (1) bekezdésének a) pontjára, melynek értelmében a munkavállaló köteles az előírt helyen és időben, munkára képes állapotban megjelenni és a munkaidejét munkában tölteni, illetőleg ez alatt munkavégzés céljából a munkáltató rendelkezésére állni. Ugyanakkor, az Avtv. 3. § (3) bekezdése értelmében az ilyen általános felhatalmazás nem képezheti személyes adatok kezelésének jogalapját. A GSM-, vagy GPS-technológián alapuló helymeghatározással nyert adatokat törvényi felhatalmazás hiányában tehát csak az érintett személy hozzájárulásával lehet kezelni.

A vizsgált nyomkövetési technológia alkalmazás, illetve az azzal kapcsolatos adatkezelés csak akkor elfogadható, ha a változó munkahelyű munkavállalók előzetes, részletes tájékoztatást kapnak a helymeghatározó rendszer működtetéséről, az adatkezelés céljáról, feltételeiről, az adatkezelést végző személyekről. Jogszerű adatkezelés csak az érintett mobiltelefonokat ténylegesen használó munkavállalók önkéntes hozzájárulása esetén, a célhoz kötöttség követelményeire figyelemmel, kizárólag munkaidőben történhet. (636/K/2009, 663/P/2009, 1092/P/2009)

A személyiségi jogokat leginkább sértő beadványnak a munkavállalók poligráf eszközzel történő vizsgálatát találtuk.

A biológiai, neurofizikai reakcióvizsgáló eszközök alkalmazása során nem elegendő az érintett hozzájárulásának formai meglétét vizsgálni, de figyelembe kell venni a célhoz kötött adatkezelés, valamint az adatok minőségének az elvét is.

A biztos megkeresésre a poligráf vizsgálat céljának a munkáltatók az új munkavállalók általános „*humánkockázati szűrését*”, vagy a munkaviszony fennállása alatt történt valamilyen bűncselekmény felderítését jelölték meg. A biztos állásfoglalása alapján a megbízhatóság vizsgálata poligráfeszközzel sérti az érintett személyek személyiségi jogait, tekintettel arra, hogy az ilyen eszközök alkalmazása az érintettet az eljárás alanyából annak tárgyává fokozza le, hiszen a munkajogviszony egy alá-fölérendeltségi viszonyt eredményez, amelynek keretén belül állandó jelleggel megkérdőjelezhető a munkavállalói hozzájárulás önkéntessége, és az adatok felvételének tisztessége.

Abban az esetben, ha a munkaviszony fennállása alatt bűncselekmény történt, a biológiai, neurofizikai reakcióvizsgáló eszközök

alkalmazásának célja szintén megkérdőjelezhető, tekintettel arra, hogy annak felderítése, a nyomozás lefolytatása nem a munkáltató, hanem az erre törvény által felhatalmazott nyomozószerv feladata.

A biztos minden esetben felszólította a cégeket a poligráfos vizsgálatok megszüntetésére. (363/P/2009, 369/P/2009)

Egy társaság az általa kínált szolgáltatás adatvédelmi megfelelőségével kapcsolatban kérte a biztos állásfoglalását. A cég a munkaerő kiválasztás során a jelentkező személyek által benyújtott dokumentumok tartalmának hitelességét vizsgálná, úgy, hogy a dokumentumokat kiállító szervezet, hivatalokat megkeresnék, és annak hitelességét ellenőriznék.

A biztos ezt az adatellenőrzést túlzottnak tartotta. Az álláshirdetésekkel, valamint a magán-munkaközvetítők tevékenységével kapcsolatos korábbi biztos ajánlása szerint az Mt. alapján a feleket jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése során együttműködési kötelezettség terheli, illetve a munkavállaló a számára feltett kérdésre a valóságnak megfelelően köteles választ adni. A cég tevékenysége a munkaközvetítéshez szorosan kapcsolódik, ezért a hivatkozott ajánlás megállapításai ez esetben is alkalmazhatóak. (385/K/2009)

Egy másik beadványban arról kért egy cég vezérigazgatója tájékoztatást, hogy a vállalat a részvénytársasággal munkaviszonyban álló munkavállalónak munkabérééről részvényesének jogosult-e tájékoztatást adni.

Az Mt. 3. § (4) bekezdése értelmében a munkáltató a munkavállalóra vonatkozó tény, adatot, véleményt harmadik személlyel csak törvényben meghatározott esetben vagy a munkavállaló hozzájárulásával közölhet. A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 212. §-a határozza meg a részvényes jogait. Ezek között nincsen arra vonatkozó rendelkezés, hogy a részvényes jogosult volna tájékoztatást kérni a munkavállalók munkabérééről, ebből következően a munkáltató a munkavállalóra vonatkozó személyes adatot a munkavállaló beleegyezése nélkül nem adhat ki. (1903/K/2009)

A közzsférában foglalkoztatottak személyes adataik kezelésénél szintén az elmúlt évek tendenciái folytatódtak, azaz a magánszektorhoz viszonyítva e szektorral kapcsolatosan kevesebb beadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz. A panaszok egyrészt a munkavállaló

munkavégzésének az ellenőrzését, másrészt a hatályos törvényi rendelkezések adatvédelmileg megfelelő alkalmazását érintették.

Egy közalkalmazott azzal a panasszal fordult az adatvédelmi biztoshoz, hogy az egészségügyi alkalmassági vizsgálata során a vizsgálatot végző orvoston kívül a munkaüggyel foglalkozó munkatársa is jelen volt, amit ő sérelmezett. Az egészségügyi dokumentációját az érintett elmondása alapján az orvos a munkaügyi ügyintézőnek adta át, akitől később egy másolatot kapott.

A biztos állásfoglalásában kifejtette, hogy a beadványozó egészségügyi vizsgálata során más személy, így a munkaüggyel foglalkozó munkatársa nem lehet jelen. A munkaügyi alkalmassági vizsgálattal kapcsolatosan a munkáltató, illetőleg a munkaügyi ügyintéző csak az alkalmassággal kapcsolatos, legszükségesebb egészségügyi adatokhoz férhet hozzá, így ahhoz, hogy alkalmas, vagy nem alkalmas a munkavállaló az adott munkakörre. Amennyiben ennél részletesebb tájékoztatást kapnának, például tudomást szereznének a munkavállaló betegségével kapcsolatos részletekről, az sértené a személyes adatok védelméhez való jogot. (465/P/2009)

A fenti ügy kapcsán fontos megemlíteni azt is, hogy több közszolgálati jogviszonyt szabályozó törvényt – így például a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvényt is – módosította ez évben a jogalkotó, és az újonnan hatályba lépő rendelkezések immár egyértelműen tiltják, hogy az egészségügyi alkalmassági vizsgálatot végző orvos a szükségesnél részletesebb egészségügyi adatkört adjon át a munkáltató részére. (909/J/2009, 2839/J/2009)

Egy állampolgár azt kifogásolta, hogy a Vám- és Pénzügyőrségnél, ahol nyomozó volt, a munkáltatói jogkört gyakorlója kérelme ellenére sem adta át a vele kapcsolatos „C” típusú nemzetbiztonsági ellenőrzésről készített nemzetbiztonsági szakvéleményt.

A biztos arról tájékoztatta az érintettet, hogy az Avtv. 11. § (1) bekezdése értelmében tájékoztatást kérhet a személyes adatai kezeléséről. Ezt a jogát azonban törvény korlátozhatja az állam külső és belső biztonsága, így például a honvédelem, a nemzetbiztonság, a bűnmegelőzés vagy a bűnüldözés érdekében.

A nemzetbiztonsági ellenőrzéshez kapcsolódó tájékoztatás speciális szabályait a nemzetbiztonságról szóló 1995. évi CXXV. törvény

(a továbbiakban: Nbtv.) állapítja meg. Az Nbtv. 72. §-a értelmében a biztonsági szakvélemény valamennyi felmerült biztonsági kockázati tényezőt tartalmazza. Az ellenőrzés befejezéséről, valamint a biztonsági szakvéleményben foglaltakról – kivéve a bűncselekmény elkövetésére utaló körülményeket – az eljárást kezdeményező tájékoztatja az érintett személyt. Az ellenőrzéskor kitöltött kérdőív, valamint az ellenőrzés során a szolgálatok által beszerzett adatok államtitoknak minősülnek, melyekbe csak a törvény által felhatalmazott személyek tekinthetnek be. A Nbtv. nem határozza meg, hogy a tájékoztatás milyen módon történjen.

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény 7. § (2) bekezdése az írásbeliséghez kötött jognyilatkozatok közé sorolja a nemzetbiztonsági ellenőrzés eredményéről készített iratot. Az írásos tájékoztatás módját a törvény nem részletezi.

A bűncselekmény elkövetésére utaló körülményekről az érintett nem tájékoztatható, ezért nem kifogásolható az a gyakorlat, hogy az ellenőrzést kezdeményező vezető megtagadja a szakvéleménybe a betekintést, vagy arról másolat kiadását, feltéve, hogy az érintett írásbeli tájékoztatása más módon megtörténik. Az érintett tájékoztatási kérelmének teljes elutasítása azonban törvényt sértő. (1341/K/2009)

Egy költségvetési szerv humánpolitikai vezetője azzal a kérdéssel fordult az adatvédelmi biztoshoz, hogy egy belső ellenőr betekinthesse a munkaügyi rendszerbe úgy, hogy megbízólevele kifejezetten a „*munkaköri leírások készítésének szabályszerűsége, teljesszerűsége és aktualizáltságának vizsgálatára*” vonatkozik.

Jelen ügyben a belső ellenőr eljárását a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló, többször módosított 193/2003. (XI. 26.) kormányrendelet, valamint belső APEH utasítások szabályozzák. A részére adott megbízólevél egyértelműen meghatározza a belső ellenőrzés tárgyát, és az ellenőrnek a megbízás tárgyához kapcsolódó ügyiratokba való betekintéshez ad jogosultságot. A célhoz kötött adatkezelés elve sérülne, és jogellenes adatkezelés valósulna meg, amennyiben az ellenőr a teljes személyügyi anyagba betekintést nyerne, azokról másolatot készítené. A munkaköri leírások ellenőrzése és aktualizálása nem azonos a teljes személyügyi anyag ellenőrzésével és annak megismerésével, ez nem célja a belső ellenőrzésnek. Amennyiben ez lenne a cél, azt újabb ellenőrzés keretében, erre felhatalmazó megbízólevél

birtokában, az adatkezelés jogalapját megjelölve lehetne megvalósítani. (2312/K/2009)

Az elmúlt évekhez hasonlóan ismét előforduló panasz, hogy a helyi önkormányzat képviselő-testületének a tagja az önkormányzati hivatalnál, vagy az önkormányzat más intézményénél foglalkoztatottak személyes adatait kívánja megismerni.

A beadványozó elmondása szerint tudta és beleegyezése nélkül az alpolgármester utasítására az intézmény informatikusa a szolgáltatótól megkérte a rendelkezésére bocsátott munkahelyi telefon híváslistáját. Az Avtv. rendelkezései alapján a telefonbeszélgetéssel kapcsolatos adat személyes adatnak minősül, ezért – tekintettel arra, hogy azt törvény nem rendeli el – azt csak az érintett hívott és hívó személy hozzájárulása után lehetne kezelni. Az eljárás az érintett hozzájárulásának hiánya mellett azért is jogsértő, mert az alpolgármester nem rendelkezik olyan munkáltatói jogkörrel, amely indokolná a személyes adatok kezelését. (3362/P/2009)

Mind a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.), mind pedig a közalkalmazottak jogviszonyáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény hatályos rendelkezései tételesen felsorolják, hogy az alapnyilvántartásban kezelt személyes adatokba ki tekinthet be. Tekintettel arra, hogy ebben a felsorolásban a képviselő-testület tagjai nem szerepelnek, a személyes adatok igényelését a munkáltatói jogkört gyakorló személy 2010. január 1-jéig köteles megtagadni. 2010. január 1-jétől hatályba lép azonban a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi CIX. törvény. E törvény több ponton módosította a Ktv.-t. Az újonnan hatályba lépő rendelkezések az alapnyilvántartás adataival kapcsolatosan határozzák meg azt, hogy melyek nem tekintendők közérdekből nyilvános adatnak.

Bíróságok

Az adatvédelmi biztosnak az alkotmányos intézményrendszerben elfoglalt helyéből, valamint a bíróságok függetlenségéből fakadóan nincs hatásköre arra, hogy a bíróságnak olyan adatkezelésével kapcsolatban foglaljon állást, amely annak eljárásához, ítélező tevékenységéhez kapcsolódik. Az adatvédelmi biztosnak a bírósági eljárással kapcsolatos

állampolgári panaszokat annyiban van módja vizsgálni, amennyiben egy esetleges adatkezelés a beadványozó személyes adatainak védelméhez fűződő jogát sérti, vagy annak veszélye fennáll, illetve a közérdekű vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogainak gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem érte vagy valószínűsíthető a jogsérelem. Ettől függetlenül számos olyan beadvány érkezik az Adatvédelmi Biztos Irodájához, amely valamilyen módon érinti a bíróságok eljárását. Az állampolgároktól érkező beadványok egy része a bíróságok adatkezelési eljárását kifogásolja, míg más része az eljárás során keletkezett iratok megismerhetőségével, vagy az eljárás során felhasznált iratok jogszerűségével kapcsolatos. Egyre többször kérnek ugyanakkor bíróságok, bírák az adatvédelmi biztostól állásfoglalást egy-egy konkrét adatvédelmi kérdést érintő ügyben.

A Békés Megyei Bíróság megkeresésében arról számolt be, hogy bíróságtól egy szakszervezet olyan bírósági ügyekből igényelte az általa megjelölt felperes magánszemély adatait, mely perben nem vett részt.

Az adatvédelmi biztos válaszában felhívta a figyelmet arra, hogy különbséget kell tenni a tárgyalás nyilvánossága, valamint a teljes aktanyilvánosság között. A közérdekű, közérdekből nyilvános adatok megismerhetőségének biztosítása érdekében a bírósági határozatok széles körét az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény 16.-20. §-ai alapján a Bírósági Határozatok Gyűjteményében teszik közzé. Szintén a közérdekű adatokból való tájékozódást szolgálja, hogy a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 119. § (7)-(9) bekezdései az anonimizált ítéletek egyedi kérelemre történő kiadásának lehetőségét teremtik meg, általánosan bárki számára biztosítva az igény benyújtását a per jogerős befejezését követő három hónap eltelte után. E jogszabályhely azonban folyamatban lévő ügyekre nem alkalmazható, arra az iratbetekintés (Pp. 119. §) előírásai irányadók, a tájékoztatás személyes adatok kiadását nem eredményezheti. A szakszervezet kérelmére ezért a bíróság a Pp. 119. § (7)-(9) bekezdéseiben foglaltak teljesülése esetén anonimizált formában adhatja ki az ítéleteket, azokból személyes adatok nem továbbíthatók. (2022/K/2009)

Egy panaszos beadványában azt sérelmezte, hogy édesapja az iwiw-es adatlapjáról megszerzett fényképeket bírósági előtt bizonyítékként kívánja felhasználni. Bár az ügyben az adatvédelmi biztosnak a bírósági eljárásra tekintettel nem volt hatásköre vizsgálatot indítani,

felhívta a panaszos figyelmét arra, hogy a célhoz kötött adatkezelés az adatvédelmi törvény egyik legfontosabb alapelve, így képeinek, illetve egyéb személyes adatainak az eredetitől eltérő célra történő felhasználása nyilvánosságra hozott adat esetén is jogszerűtlen. Ennek ellenére azonban számolnia kell azzal a kockázattal, hogy amennyiben önkéntes hozzájárulás alapján önmagáról adatokat szolgáltat ki újságban, vagy a világhálón, fennáll annak a veszélye, hogy ezeket az adatokat akár az általa kívánttól eltérő célból is bárki felhasználhatja. Ennek az igen gyakori problémának az orvoslása céljából az adatvédelmi biztos megkereste a szolgáltatót, annak érdekében, hogy a jövőben technikailag tegye lehetővé, hogy a közösségi portálon elhelyezett fényképeket sem másolni, sem nyomtatni, sem pedig elmenteni ne lehessen. (1302/P/2009)

A bíróságok adatkezelését kifogásoló beadványok többsége a bíróság ügyvitelét, ügyiratkezelését sérelmezi. Ezekre legtöbbször az eljárási szabályok adnak választ. Néhány esetben azonban az adatvédelmi biztos szükségét látta annak, hogy az egységes joggyakorlat kialakítása céljából konzultációt kezdeményezzen a bírói szervekkel.

Ügyvéd sérelmezte az adatvédelmi biztosnál a Csongrád Megyei Bíróság azon eljárását, hogy a bírák az ügyiratokat munkavégzés céljából hazaviszik.

Az adatvédelmi biztos válaszelevelében leírta, hogy a bírák jogállásáról és javadalmasításáról szóló 1997. évi LXVII. törvény szerint a bíró munkáját a bíróság szervezeti és működési szabályzatában rögzített munkarend szerint végzi. A munkáltatói jogkört gyakorló bíróság elnöke kérelemre engedélyezheti, hogy a bíró munkáját csak a tárgyalási napjain végezze a bíróságon. A bíró tehát jogosult megfelelő engedély birtokában a bíróságon kívüli munkavégzésre. Ez esetben a bíró jogszerűen viheti az ügy iratait a munkavégzés helyére, nem sérülnek ezzel a bírósági iratkezelésére vonatkozó szabályok. A törvény ugyanis deklarálja, hogy a bíró bíróságon kívüli munkavégzése esetén is köteles a szolgálati viszonyából eredő kötelezettségeinek eleget tenni, a bírót ez esetben is kötelezi titoktartás. A bíró a titoktartási kötelezettségen túl az iratkezelési szabályoknak megfelelően köteles a munkavégzés helyétől függetlenül, az Avtv. rendelkezéseinek megtartásával eljárni. Amennyiben a bíró ezeket a szabályokat megszegi, fegyelmi felelősségre vonható, illetve a személyes adatok jogosulatlan kezelése esetén polgári peres, illetve büntető eljárás indítható vele szemben. Pusztán annak ténye azonban, hogy a bíró az eljárás iratait „haza”,

vagyis a munkavégzése helyére viszi, nem sérti az Avtv. rendelkezéseit. (864/P/2009)

Egy állampolgár azt sérelmezte, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntései a Bírósági Határozatokban, a hazai ítéletekkel szemben nem anonimizált módon jelennek meg. A panaszost a biztos tájékoztatta arról, hogy a magyar Bírósági Határozatok Gyűjteményétől függetlenül az Emberi Jogok Európai Bíróságának döntései más fórumokon személyes adatokat is tartalmazó módon kerülnek nyilvánosságra. Ezzel együtt a biztos megkereste a Legfelsőbb Bíróság elnökét azzal, hogy bár az Avtv. hatálya nem terjed ki az Emberi Jogok Európai Bíróságának adatkezeléseire, a bíróság magyar féllel érintett határozatainak a Bírósági Határozatokban történő közzétételére – az Avtv. 1/A. § (1) bekezdése alapján – kiterjed az Avtv. hatálya. Alkalmazni kell továbbá az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvénynek a Bírósági Határozatok Gyűjteményére vonatkozó részét, mely szerint a határozatok digitális közzététele esetén a közzétett határozatban szereplő személyek azonosítását lehetővé tevő adatokat törölni kell. A biztos kérte ezért a Legfelsőbb Bíróság elnökét, hogy a jövőben az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozatait a hazai bíróságok határozataival egyező módon, anonimizált formában tegyék közzé. (133/K/2009)

A bíróságok érdemi, adatvédelmi kérdéseket érintő eljárását kifogásoló beadványok között is előfordult az elmúlt évben olyan, melynek vizsgálata fontos adatvédelmi kérdésekre irányította a figyelmet.

Egy panaszos azt sérelmezte, hogy egy lakásszövetkezet elnökével szemben, a Btk. 177/A. § (1) bekezdésének a) pontja szerint minősülő visszaélés személyes adattal vétség miatt indított büntető perben a Miskolci Városi Bíróság első fokon az elnököt bűnösnek találta. A másodfokon eljáró Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság azonban felmentette a vád alól azzal az indokolással, hogy a szóban forgó bűncselekmény tényállási eleme, a jelentős érdeksérelem okozása nem volt megállapítható. A panaszost a biztos tájékoztatta arról, hogy az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény 17. § (5) bekezdése szerint az országgyűlési biztos nem járhat el olyan ügyben, amelyben a határozat felülvizsgálata iránt bírósági eljárás indult, vagy amelyben jogerős bírósági határozat született. A bíróság döntésének felülvizsgálatára ezért sem az adatvédelmi biztosnak, sem pedig az állampolgári jogok országgyűlési biztosának nincs jogosultsága. Az azonban, hogy a bíróság nem állapított meg

bűncselekményt a szóban forgó ügy kapcsán, nem jelenti azt, hogy maga az adatkezelés jogszerű. (967/P/2009)

Egy beadványozó a Veszprém Megyei Ügyészség feljelentést elutasító határozatát, valamint a Veszprém Megyei Főügyészségnek a Veszprém Megyei Városi Bíróság döntését helybenhagyó határozatát kifogásolta azért, mivel azok a Legfelsőbb Bíróság EBH 2003/926. szám alatt közzétett határozatának olyan állításain alapulnak, melyek véleménye szerint ellentétesek az Avtv. rendelkezésével. A határozat sérelmezett részében olyan – az Avtv.-nek nem megfelelő – megállapítások szerepelnek, mint *„az adatkezelés ilyen módon nem azonos a más vagy mások személyi adatainak pusztá birtoklásával, azzal tehát, hogy valaki más vagy mások személyi adatainak birtokába jut, korántsem válik adatkezelővé”*. Az adatvédelmi biztos az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében megkeresi a Legfelsőbb Bíróság elnökét. Az ügyben folyik az egyeztetés. (1699/P/2008)

A bíróságok adatkezelésével kapcsolatos ügyek csoportjához kapcsolódnak a bírósági végrehajtók adatkezelésével kapcsolatos beadványok. Az adatvédelmi biztos vizsgálatát követően egy önálló bírósági végrehajtó a személyes adatok védelmét előtérbe helyezve több éves korábbi gyakorlatát vizsgálta felül.

A beadványozó azt kifogásolta, hogy az önálló bírósági végrehajtó által kezelt bankszámlakivonaton az iratbetekintés során megismerhetővé válnak az ügyben nem érintett harmadik személyek utalásai is, megjelölve az adóst és a végrehajtást kérő személyeket is, illetőleg egyéb közleményeket. A probléma elvi jelentőségre tekintettel, az ügyben az adatvédelmi biztos vizsgálatot indított és megkereste a végrehajtót. A végrehajtó válaszlevelében arról tájékoztatta a biztost, hogy adatkezelési gyakorlatuk felülvizsgálata során átvizsgálta a konkrét ügyet is, és megállapította, hogy adminisztrációs okokból valóban egy-két, az ügyben nem érintett harmadik személy neve és számlaszáma nem került anonimizálásra az aktában. Ezen hiányosság kijavítása felől haladéktalanul intézkedett az iroda, így az ügyben a harmadik személyekhez kapcsolható adatokat anonimizálták. (1138/P/2009)

Oktatásügy

Az oktatási intézmények adatkezelésével kapcsolatos beadványok az idén is változatos képet mutatnak. Továbbra is sok kérdés vonatkozott

az óvodákban, iskolákban és a felsőoktatási intézményekben kezelt személyes adatokkal kapcsolatos nyilvántartásokra, az azokban kezelt adatok körére, ezen adatok átadására, nyilvánosságra hozatalára, valamint a különböző felmérésekben, tanulmányokban való felhasználásuk jogszabályi feltételeire.

Több óvoda, illetve általános iskola kért állásfoglalást az általános iskolai tanulmányaikat ősszel kezdő óvodások óvodai mérési eredményeinek, személyiséglapjainak – az általános iskolák részére történő – kiadhatóságával kapcsolatban.

A kérdésben az adatvédelmi biztos úgy foglalt állást, hogy mivel az óvoda gyermekek óvodai fejlődésével kapcsolatos adatai személyes adatnak minősülnek, az adatvédelmi törvény 3. § értelmében csak akkor kezelhetők, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy ha azt törvény elrendeli. A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: Közokt.tv.) 2. sz. melléklet 2. pontja alapján a gyermek óvodai fejlődésével kapcsolatos adatok – az e törvényben meghatározott célból, a személyes adatok védelmére vonatkozó célhoz kötöttség megtartásával – az alábbiak szerint továbbíthatók:

- az óvodai fejlődéssel, iskolába lépéshez szükséges fejlettséggel kapcsolatos adatok a szülőnek, a pedagógiai szakszolgálat intézményeinek, az iskolának,
- a gyermek óvodai felvételével, átvételével kapcsolatosan az érintett óvodához, iskolai felvételével, átvételével kapcsolatosan az érintett iskolához, felsőoktatási intézménybe történő felvétellel kapcsolatosan az érintett felsőoktatási intézményhez és vissza. A közoktatási törvénnyel összhangban a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet (a továbbiakban: R.) 15. § (5) bekezdése értelmében az óvoda a tanköteles életkorba lépéskor a gyermek fejlettségével kapcsolatban igazolja, hogy a gyermek elérte az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget. Az óvoda tehát a Közokt. tv. 6. § (4) bekezdésében és 2. számú mellékletében, valamint az R. 15. § (5) bekezdésében felsorolt személyes adatokat és dokumentumokat – így az óvodai fejlődéssel, iskolába lépéshez szükséges fejlettséggel kapcsolatos adatokat is – köteles átadni az általános iskolának az óvoda gyermek iskolai beiratkozásához. (1336/K/2009)

Az Oktatási Hivatal elnöke abban a kérdésben kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását, hogy egy oktatási intézmény – a nagykorú tanuló

hozzájárulása nélkül – adhat-e tájékoztatást a különélő, tartásdíjat fizető édesapa részére gyermeke tanulói jogviszonyának fennállására vonatkozóan.

A biztos szerint a különélő szülő számára a tájékoztatás megtagadása nyilvánvalóan azokban az esetekben okoz igazán sérelmet, amikor a másik szülő, vagy a nagykorú gyermek elzárkózik a minimális együttműködéstől is. Ez azonban nem szolgálhat alapul arra, hogy a szülő az oktatási intézménytől se kaphasson információt gyermekéről, amennyiben azt igényli.

Az adatvédelmi törvény 8. § (1) bekezdése alapján a személyes adatok akkor továbbíthatók, ha az érintett ahhoz hozzájárult, vagy törvény azt megengedi, és ha az adatkezelés feltételei minden egyes személyes adatra nézve teljesülnek. A Közokt. tv. ide vonatkozó rendelkezései szerint a „szülő joga különösen, hogy gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről, tanulmányi előmeneteléről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon. (14. § (1) bekezdés b) pont) *Ha nagykorú tanuló önálló jövedelemmel nem rendelkezik, és a szülővel közös háztartásban él, a tanulói jogviszony, kollégiumi tagsági viszony megszűnésével, a tanuló tanulmányi kötelezettségének teljesítésével és a fizetési kötelezettséggel járó iskolai, kollégiumi döntésekről a szülőt is értesíteni kell.*” A közoktatási törvényben „*meghatározott jogokat és kötelezettségeket rendeltetésüknek megfelelően kell gyakorolni, illetőleg teljesíteni.*” (Közokt. tv.11. § (6) - (7) bekezdés)

Az Avtv. rendelkezéseivel összhangban a tanulmányait folytató nagykorú gyermek tartásáról szóló XXIX. számú Polgári Elvi Döntés a következőket mondja ki: „*A nagykorú gyermektől fokozottabban elvárható, hogy a tartásdíjat fizető szülőjével szemben ne csak követelést támasszon, hanem a tartás alapjául szolgáló családi kapcsolatnak megfelelő magatartást tanúsítson, mert e tekintetben már van olyan belátása, amellyel magatartásának helyes vagy helytelen voltát és annak következményeit kellően értékelni tudja.*” Fentieken túlmenően, az Avtv. 16. § értelmében az érintett jogait törvény korlátozhatja – egyebek mellett – az érintett vagy mások jogainak védelme érdekében. Az adatvédelmi biztos úgy foglalt állást, hogy a közoktatási törvény, valamint az Avtv. fentebb idézett rendelkezései alapján a különélő szülő – nagykorú tanuló esetében is – jogosult tájékoztatást kapni gyermeke tanulói jogviszonyának fennállásával, tanulmányi előmenetelével, stb. kapcsolatban. A szülői jogosultságok tisztázása,

meghatározása nem adatvédelmi kérdés, azonban a biztos álláspontja szerint – adatvédelemre, személyiségvédelemre való hivatkozással – egyetlen oktatási intézmény sem tagadhatja meg a különélő szülő tájékoztatását nagykorú gyermeke tanulói jogviszonyával kapcsolatos kérdésekben. (3370/K/2009)

Egy szakközépiskola igazgatója abban az ügyben kért állásfoglalást, hogy kiadhatja-e az iskola a szakképző évfolyamokon végzett (felnőtt állampolgár) tanulók személyes adatait – név, lakcím, a megszerzett szakképesítés, és a végzettség időpontja – a Térségi Integrált Szakképzési Központnak (TISZK).

Az adatvédelmi biztos állásfoglalásában kifejtette, hogy a TISZK az Avtv. rendelkezése alapján harmadik személyeknek minősül, ezért a TISZK részére személyes adat csak akkor továbbítható, ha ilyen irányú törvényi felhatalmazás ezt lehetővé teszi, vagy ha az érintett ahhoz hozzájárult. A közoktatási törvény 40. § (4) bekezdése értelmében a közoktatási intézményben e törvény 2. számú mellékletében meghatározott adatokat kell nyilvántartani és kezelni. A 2. számú melléklet 2. pontja alapján a közoktatási intézmény a gyermekek, tanulók személyes adatait pedagógiai célból, pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs feladatok ellátása céljából, gyermek- és ifjúságvédelmi célból, iskola-egészségügyi célból, az e törvényben meghatározott nyilvántartások céljából, a célnak megfelelő mértékben, célhoz kötötten kezelhetik, illetve továbbíthatják.

A TISZK olyan intézményi társulás, amelyben a társulást létrehozó tagintézmények továbbra is önálló oktatási intézményként működnek a TISZK keretén belül. Az előbbiekből következik, hogy az oktatási intézményekben tanulók nem a Térségi Integrált Szakképzési Központtal, hanem a társulást létrehozó iskolákkal állnak tanulói jogviszonyban.

A Közokt. tv. 2. sz. melléklete szabályozza a pályakövetési rendszerbe történő adatszolgáltatás szabályait is. E szerint a szakiskola és a szakközépiskola a szakmai vizsga letételéről jelentést küld a pályakövetési rendszer működtetéséért felelős szerv részére. A jelentés tartalmazza a vizsgázó nevét, tanulói azonosító számát, a megszerzett szakképesítés megnevezését, a vizsga helyét és időpontját. A volt tanuló jogszabályban meghatározott rend szerint információt szolgáltat a pályakövetési rendszer részére abban az esetben, ha nem létesített foglalkoztatási jogviszonyt. Ha a volt tanuló foglalkoztatási jogviszonyt létesített, a

foglalkoztató szolgáltató adatot. Az adatszolgáltatás keretében közölni kell, hogy a volt tanulót milyen munkakörben foglalkoztatják, illetve milyen tevékenységet lát el.

A fentiek alapján a biztos ügy foglalt állást, hogy az oktatási intézményekben végzett tanulók személyes adatai név, lakcím, a megszerzett szakképesítés, és a végzettség időpontja – törvényi felhatalmazás hiányában az TISZK részére nem adhatók ki. A végzett tanulók személyes adatainak átadása, kezelése minden egyes volt tanuló önkéntes hozzájárulása esetén lehetséges. A hozzájárulásnak megfelelő tájékoztatáson kell alapulnia, amellyel az érintett tanuló félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez. (Avtv. 3. § (1) bekezdés a) pont és 2. § 6) pont) A közoktatási intézményekben kezelt tanulói pályakövetéssel kapcsolatos adatok természetesen személyazonosításra alkalmatlan módon (statisztikai adat) átadhatók TISZK részére. (1708/K/2009)

Több felsőoktatási intézmény az Educatio Kht. adatkérésével kapcsolatban kért állásfoglalást. Az Educatio Kht. azzal a kéréssel fordult a felsőoktatási intézményekhez, hogy bocsássák a Kht. rendelkezésére a 2007. évben diplomát szerzett hallgatók nyilvántartott adatait a TÁMOP 4.1.3 „*Felsőoktatási szolgáltatások rendszerszintű fejlesztése*” DPR országos nagymintás tudományos kutatás lebonyolításához. Az Educatio Kht. a felsőoktatási intézményektől történő adatátvételtől és átvett adatok kezelésének jogszabályi alapjául a kutatás és a közvetlen üzletszerzés célját szolgáló név- és lakcím adatok szerzéséről szóló 1995. évi CXIX. törvényt, azon belül a tv. 3. § (1) bekezdés a.) pontját jelölte meg.

Az adatvédelmi törvény 8. § (1) bekezdése értelmében személyes adatok akkor továbbíthatók, valamint a különböző adatkezelések akkor kapcsolhatók össze, ha az érintett ahhoz hozzájárult, vagy törvény azt megengedi, és ha az adatkezelés feltételei minden egyes személyes adatra nézve teljesülnek.

A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: Ftv.) alapján nyilvántartott a hallgatói (kollégiumi tagsági, doktorjelölt) jogvisztonnyal összefüggő adatok közül – egyebek mellett – a hallgató neve, születési neve, anyja neve, születési helye és ideje, állampolgársága, bejelentett lakóhelyének, tartózkodási helyének címe, értesítési címe és telefonszáma, elektronikus levélcíme a következőknek továbbítható: „*a fenntartónak valamennyi adat, a*

fenntartói irányítással összefüggő feladatok ellátásához; a bíróságnak, rendőrségnek, ügyészségnek, a bírósági végrehajtonak, államigazgatási szervnek a konkrét ügy eldöntéséhez szükséges adat; a nemzetbiztonsági szolgálat részére valamennyi adat; a felsőoktatási információs rendszer működéséért felelős szerv részére valamennyi adat; a Diákhitel Központnak a tanulmányok folytatásával összefüggő adatok.” (Ftv. 2. sz. melléklet I/B. 3. pont) Önkéntes adatszolgáltatás esetén az érintettet tájékoztatni kell arról, hogy az adatszolgáltatásban való részvétellel nem kötelező.

A felsőoktatási intézmények – önkéntes adatszolgáltatás alapján – ellátják a pályakövetés feladatait, amelynek keretében figyelemmel kísérik azoknak a munkaerőpiaci helyzetét, akik náluk szereztek bizonyítványt, oklevelet. (Ftv. 34. § (5) és (6) bekezdés)

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a felsőoktatási intézmények 2007. évben végzett hallgatóinak adatai csak a Ftv. 2. számú melléklet I/B. 3. pontjában meghatározott intézményeknek továbbíthatók, ezért törvényi felhatalmazás hiányában az Educatio Kht. részére nem adható ki az említett személyes adatok. Az Avtv. és az Ftv. fentebb idézett rendelkezéseivel összhangban a kutatás és a közvetlen üzletszerzés célját szolgáló név- és lakcímadatok kezeléséről szóló a 1995. évi CXIX. törvény (a továbbiakban Kkt.) 8. § (2) bekezdése értelmében a tudományos kutatásban érintett személlyel történő kapcsolatfelvételhez szükséges adatok a 3. § (1) bekezdése alapján vehetők át.

A Kkt. 3.§ (1) bekezdés a) pontja szerint a tudományos kutató, a közvélemény-kutató és a piackutató kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás céljából annak az érintettnek név- és lakcímadatát gyűjtheti, illetve használhatja fel, akivel korábban az adatkezelő szerv kapcsolatban állt (ügyfél, támogató). A Kkt. fenti rendelkezése alapján egyértelműen megállapítható, hogy az Educatio Kht. jogszabályi hivatkozása téves, mivel a végzett hallgatók korábban nem álltak sem hallgatói jogviszonyban, sem pedig ügyféli, támogatói kapcsolatban az Educatio Kht.-val. (2051/K/2009)

Több állampolgári beadvány érkezett irodánkhoz, melyben a panaszosok a 2009. évi országos kompetenciaméréssel egyidejűleg kitöltendő „*Tanulói kérdőív*” tartalmát, kezelését, a kitöltés módját sérelmezték, ezért a panaszok nyomán a biztos hivatalból vizsgálatot indított az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: OH) bevonásával

A 2009. évi „*Tanulói kérdőíven*” az alábbi kitöltési útmutató található: „*Ha kívánod, a szüleiddel közösen kitöltött kérdőívet lezárt borítékban is visszahozhatod, így a kérdésekre adott válaszaidat az iskola nem ismerheti meg. Az iskolából a kérdőíveket és a tesztfüzeteket lezárt dobozokban szállítják feldolgozásra az Oktatási Hivatalba. A feldolgozás során az egyes tanulók adatai nem azonosíthatók, a részt vevő tanulók listáját ugyanis az iskola nem bocsátja az Oktatási Hivatal rendelkezésére. Válaszaidat az ország többi tanulójának válaszaival együtt dolgozzák fel a hivatal munkatársai, összesítéseket és átlagokat képeznek belőlük, amelyek alapján az egyes tanulók szintén nem azonosíthatók. A válaszadás önkéntes. Köszönjük a segítségedet.*” Az adatvédelmi törvény 2. § 1. pontja értelmében személyes adat: bármely meghatározott (azonosított vagy azonosítható) természetes személlyel (a továbbiakban: érintett) kapcsolatba hozható adat, az adatból levonható, az érintettre vonatkozó következtetés.

A vizsgálat lezárását követően a biztos úgy foglalt állást, hogy a panaszosok által kifogásolt „*Tanulói kérdőív*” személyes adat megadását nem követelte meg, azon csak a mérési azonosító szerepelt, ezért a kérdőív az Avtv. rendelkezéseit nem sérti. A kérdőív kifogásolt kérdései, bár a családi és vagyoni viszonyokra, stb. is vonatkoznak, nem személyes adatok, mivel abból a „*Tanulói kérdőívet*” kitöltő tanuló nem azonosítható.

A biztos végezetül tájékoztatta a panaszosokat a 2009. évi országos kompetenciaméréssel kapcsolatban feltárt hiányosságokról. A szülők és a tanulók az idei felmérés során sem kaptak megfelelő tájékoztatást, információt a „*Tanulói kérdőív*” célját, illetve a kitöltés önkéntességét illetően. A megfelelő felvilágosítással a szülők is meggyőzhetőek a „*Tanulói kérdőív*” kitöltésének szükségességéről, fontosságáról. A biztos álláspontja szerint a jövő évi országos kompetenciamérés lebonyolítása során a szülők által panaszolt iskolai túlkapasok – elégtelen osztályzat kilátásba helyezése a kérdőív ki nem töltése esetére, a kérdőív együttes kitöltése az osztályban, stb. – megszüntetése érdekében hatékonyabb, az eddiginél jóval részletesebb, akár sajtó útján történő tájékoztatásra van szükség. Az Oktatási Hivatal elnöke ígéretet tett a fenti hiányosságok kiküszöbölésére. (1758/P/2009)

Hírközlés

Az adatvédelmi biztoshoz a tárgyévben is számos közösségi portállal kapcsolatos panasz érkezett. Ezek közül is kiemelkednek azok az ügyek,

ahol a közösségi portálon található képeket más portálokon, illetve más fórumok előtt (például: bíróságon) is felhasználják az érintett tudta nélkül. Lásd a témában a „*Bíróságok*” című fejezetet.

Egy ügyben a panaszos sérelmezte, hogy hozzátartozója az adatvédelmi törvény 5. §-ában szabályozott célhoz kötött adatkezelés elvét figyelmen kívül hagyva az iwiw-es adatlapjáról megszerzett fényképeket bíróság előtt bizonyítékként kívánta felhasználni. Az ügyben az adatvédelmi biztos a következő tájékoztatást nyújtotta: a célhoz kötött adatkezelés az adatvédelmi törvény egyik legfontosabb alapelve, így egy természetes személy képeinek, illetve egyéb személyes adatainak az eredetitől eltérő célra történő felhasználása nyilvánosságra hozott adat esetén is jogszerűtlen. Ennek ellenére azonban annak, aki az interneten közzétesz adatokat, számolnia kell azzal a kockázattal, hogy amennyiben önkéntes hozzájárulás alapján önmagáról adatokat szolgáltat ki újságban, vagy a világhálón, fennáll annak a veszélye, hogy ezeket az adatokat akár a kívánttól eltérő célból is bárki felhasználhatja. Ennek az igen gyakori problémának az orvoslása céljából az adatvédelmi biztos megkereste a szolgáltatót, annak érdekében, hogy a jövőben technikailag tegye lehetővé, hogy a közösségi portálon elhelyezett fényképeket sem másolni, sem nyomtatni, sem pedig elmenteni ne lehessen. (1302/P/2009)

A közösségi portálok vizsgálatára az adatvédelmi biztos külön projektet indított, amelynek részét képezi a fentebb vázolt probléma is.

Továbbra is rendszeresnek mondhatók a kéretlen elektronikus levelekkel kapcsolatos panaszok, ezek között is gyakori, amikor olyan adatbázisokat ajánlanak megvételre a címzetteknek, amelyek több ezer személy adatait tartalmazzák. A jelenség több szempontból is aggályos. Már maga a megkeresés, a tulajdonképpeni ajánlattétel is többnyire jogsértő módon történik, hiszen a hatályos törvényi rendelkezések szerint közvetlen üzletszerzési célú elektronikus üzenet csak a címzett előzetes hozzájárulásával küldhető. Ez a legtöbb esetben hiányzik.

Ennél is sokkal súlyosabb jogsértésekre derített fényt az ajánlatok tartalmának vizsgálata. A megvételre felajánlott adatbázisok ugyanis a legtöbb esetben több ezer személy nevét, elérhetőségét és egyéb személyes adatait tartalmazzák, melyek többnyire jogszerűtlen forrásból származnak, illetve ilyen célú felhasználásuk jogellenes az érintettek hozzájárulásának hiányában. A személyes adatokkal való ilyen

kereskedelem súlyosan sérti nemcsak a személyes adatok védelméhez való jogot, hanem beavatkozást jelent az egyének magánéletébe. (1764/P/2009)

A hatályos jogszabályok több megoldási lehetőséget kínálnak az érintettek számára e jogsértések orvoslására, ám ezek gyakorlati alkalmazhatósága, hatékonysága erősen megkérdőjelezhető. Az Avtv. korlátozott lehetőséget biztosít az adatvédelmi biztos számára az ilyen jelenségek elleni fellépéshez. Az adatvédelmi biztos vizsgálatai során számos esetben fény derült a jogsértő személyek kilétére, ám megfelelő jogi eszköz hiányában a természetes személy panaszosok számára többnyire csak azt tudta javasolni, hogy forduljanak a rendőrséghez és tegyenek büntető feljelentést a Büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. tv. (Btk.) 177/A. §-a alapján személyes adattal való visszaélés miatt.

Ennek ellenére csak kevés ügy jutott el a vádemelésig, illetve a bírósági szakaszig. Az eljárások megszüntetésének indoka a legtöbb esetben az volt, hogy bár a kérdéses cselekmény jogellenes, nem okozott a törvényben meghatározott jelentős jogsérelmet. Noha a személyes adatok sérelme, a személyes adatokkal való visszaélés nem minden esetben éri el a társadalomra veszélyességnak azt a szintjét, amely büntetőjogi szankciót igényel, az ismertett jelenségek azonban az adatvédelmi biztos álláspontja szerint szükségessé tették a Btk. személyes adatokkal való visszaélés törvényi szakasz újragondolását és módosítását.

Ezért élve az Avtv. 25. § (1) bekezdésében foglalt felhatalmazással, az adatvédelmi biztos az igazságügyi miniszternél kezdeményezte a Btk. 177/A. § (1) bekezdésének módosítását, amely az elmúlt évben meg is valósult. Indokoltta vált ugyanis, hogy a törvény akkor is büntesse a személyes adatokkal való visszaélést, ha azt üzletszerűen vagy jogtalan hasznoszerzés céljából követik el. E módosítási javaslatot az Országgyűlés elfogadta és a tényállást kiegészítő szabály 2009 augusztusában hatályba lépett.

Egy panaszos beadványában arról számolt be, hogy az egyik egyetem tanulmányi rendszerén érkezett felhívás alapján értesült arról, hogy az egyetemistáknak nyitottak egy közösségi oldalt, ahol előzetes hozzájárulás nélkül jelentették meg személyes adatait. Az adatlap törlése pedig csak rendszergazdai engedéllyel, a személyes okmányok beszkenelt másolatainak a megküldésével volt lehetséges. Tekintettel

arra, hogy az ügynek több érintettje is volt, és közülük senki nem járult hozzá ahhoz, hogy adatait egy új közösségi portálon kezeljék, az ügyben az adatvédelmi biztos belső vizsgálat lefolytatását kérte az egyetemtől, valamint a rendszert üzemeltető cégtől. Ezzel kapcsolatban a biztos megkérte az üzemeltetőket, hogy a tanulmányi rendszeren tüntessék fel, hogy az ehhez kapcsolódó közösségi oldal üzemeltetője, valamint az adatok kezelője a közösségi portálon egy külsős cég, valamint hogy egy bizonyos gombra kattintva a felhasználók gyakorlatilag hozzájárulnak ahhoz, hogy adataikat az egyetemi rendszerből ennek a külső, adatkezelő cégnek továbbítsa, ami által a közösségi oldalon is automatikusan taggá válnak. Ezen túl azt kérte a biztos, hogy jól látható módon tüntessék fel az oldalon a regisztráció törlésének lehetőségét, és tegyék lehetővé az adatok megsemmisítését. (2197/P/2009)

Több olyan jellegű panasz érkezett az idén az adatvédelmi biztoshoz, amelyben a panaszosok kéretlen, emelt díjas sms-ek küldését sérelmezték annak ellenére, hogy semmilyen hasonló jellegű szolgáltatást nem kívántak igénybe venni, és ennek megfelelően nem is regisztráltak semmilyen, ilyen jellegű hirdetésre. Az ilyen ügyekben az egyik nagyobb távközlési szolgáltató is érintett volt. Az adatvédelmi biztos több esetben is megállapította, hogy az adatkezelő megsértette az Avtv. 6. § (2) bekezdésében foglaltakat, mert az adatgyűjtésről és a nyereményjátékról szóló tájékoztatása nem volt kielégítő. Az adatok felvétele során egy nyeremény kilátásba helyezésével motiválta az érintetteket személyes adataik megadására úgy, hogy az adatkezelés valódi célja – az adatgyűjtés – háttérbe szorult. Tekintettel arra, hogy a motivációs tényezőre nagyobb hangsúlyt helyezett az adatkezelő, az adatszolgáltatás önkéntessége a teljes körű tájékoztatás hiánya miatt vitatottá vált. Márpedig az Avtv. 3. § (1) bekezdése alapján személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy az adatkezelést törvény elrendeli. Az Avtv. 6. § (2) bekezdése alapján az érintettet egyértelműen és részletesen tájékoztatni kell az adatai kezelésével kapcsolatos minden tényről, így különösen az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, az adatkezelésre és adatfeldolgozásra jogosult személyéről, az adatkezelés időtartamáról, illetve arról, hogy kik ismerhetik meg az adatokat. A tájékoztatásnak ki kell terjednie arra, hogy milyen cél érdekében van szükség az ilyen részletes adatkör felvételére, kezelésére, milyen szervek,

személyek részére történik az adattovábbítás és mely adatokra nézve, mennyi ideig kívánják az adatokat kezelni, valamint milyen jogok és jogorvoslati lehetőségek illetik meg az érintettet.

Az érintett hozzájárulása alatt kívánságának önkéntes és határozott kinyilvánítását értjük, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel az érintett félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok kezeléséhez. A tájékoztatás tehát elengedhetetlen előfeltétele az önkéntes hozzájárulásnak.

A vizsgált ügyben az adatszolgáltatás önkéntességét egy sajátos motíváló tényező befolyásolta: egy tárgynyeremény kilátásba helyezése sarkallta az érintettet személyes adatainak megadására. Adatvédelmi szempontból a nyereménnyel való motiválás nem kifogásolható, amennyiben az önkéntes hozzájárulás minden – törvényben meghatározott – eleme biztosított. Az adatgyűjtés nyereményjátékkal való összekapcsolása jogszerűen történik, amennyiben az önkéntes hozzájárulást megfelelő tájékoztatás előzi meg.

A kifogásolt esetben azonban nem beszélhettünk megfelelő tájékoztatásról. Ráadásul az Általános Szerződési Feltételekben szereplő, a szolgáltatás leállítására vonatkozó garanciák sem érvényesültek. (2021/P/2009)

Az adatvédelmi biztoshoz érkezett beadványában egy panaszos a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásával kapcsolatban emelt panaszt, miszerint a Pénzügyminisztérium honlapján közzétett lista alapján, a rajta szereplő személyeket különböző marketing ajánlatokkal keresik meg.

Az adatvédelmi biztos egy korábbi állásfoglalásában már megállapította, hogy a könyvviteli szolgáltatást végző személyek adatainak számviteli törvény alapján történő nyilvánosságra hozatala jogszerű, azonban a nyilvánosságra hozatal módja az adatokkal való visszaélésre adhat lehetőséget. (111/P/2009)

Az Avtv. 5. § (1) bekezdése fogalmazza meg a célhoz kötött adatkezelés elvét, miszerint személyes adatot csak meghatározott célból, jog gyakorlása vagy kötelezettség teljesítése érdekében lehet kezelni. Ennek szellemében a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásában szereplő személyes adatok sem használhatók fel közvetlen üzletszerzés

céljára, hiszen az adatok ilyen módon való felhasználása nem egyeztethető össze azzal a céllal, aminek érdekében az adatbázist létrehozták és azt nyilvánosságra hozták.

Éppen ezért, ez év júniusában a könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásba vételéről szóló 93/2002. (V. 5.) kormányrendelet módosításáról szóló tervezet véleményezése során egyebek mellett a biztos javasolta a Pénzügyminisztériumnak a hatályos szabályozás kiegészítését egy olyan rendelkezéssel, mely a nyilvánosság sérelme nélkül megakadályozná az adatbázisban szereplő személyes adatok céltól eltérő használatát. A biztos egy olyan, informatikai eszközökkel megvalósítható megoldást javasolt, amely a teljes névsor nyilvánosságra hozatala helyett lekérdezésre épül. Ennek megfelelően az állampolgárok gépi lekérdezés útján tájékozódhatnak arról, hogy a keresett mérlegképes könyvelő szerepel-e a nyilvántartásban, és ha igen, mi-lyen adatokkal. (1567/P/2009)

Bankok adatkezelése

A tavalyi évhez képest sajnálatos módon nőtt a hitelintézetek adatkezelésével összefüggő állampolgári bejelentések száma. A pénzügyi válság hatására nemcsak mennyiségi változásról tudunk beszámolni, hanem minőségiről is. A panaszok, s ebből következően az adatvédelmi biztos által lefolytatott vizsgálatok a banki működés egészen más területére helyeződtek át. Míg korábban a beadványok döntő többsége a bankok ügyfél-azonosítási tevékenységét, a szerződéskötéskor megfogalmazott adatigényét kifogásolta, addig 2009-ben a lakossági üzletág neuralgikus pontja a banki behajtás.

Az elmúlt évben a válság hatására jelentősen megnövekedett a hitelüket késedelmesen vagy egyáltalán nem törlesztő adósok száma, amire a bankok a követeléskezelésre fordított erőforrásaik bővítésével, illetve új kommunikációs módszerek bevezetésével reagáltak. A bajba került adósok számára a banki hitelkínálat tavaly októberi megszigorítása a hitelkiváltással történő előtörlesztést lényegesen megnehezítette, így egyre többen nem tudtak eleget tenni fizetési kötelezettségüknek. A hitelintézetek a késedelembe eső ügyfeleket korábbi viselkedésük alapján kockázati kategóriákba sorolják, és annak függvényében alkalmaznak különböző intenzitású „puha” és „kemény” behajtási eszközöket. Ezen eszközök közül néhányat az adatvédelmi biztos is megvizsgált.

Az egyik nagy lakossági ügyfélkörrel rendelkező pénzügyintézet új behajtási programot dolgozott ki 2009 tavaszán, melynek során felvetődött az az ötlet, hogy amennyiben nem sikerül felvenni az ügyféllel személyesen a kapcsolatot, akkor a második felkeresés alkalmával figyelemfelhívó matricát helyeznének el lakása ajtajára. Az A4-es formátumú üzenetben – melyen megjelenne a bank elnevezése, logója is – arról kapna tájékoztatást, hogy az ismételt felkeresés sem járt sikerrel és megkérnék, hogy egyeztetés céljából keresse fel a bankfiókot. Személyes adatnak minősül minden olyan információ, amely a pénzügyintézet által bevezetni kívánt figyelemfelhívó matricán szerepel, így az a tény, hogy a lakás tulajdonosa/használója a bank ügyfele, illetőleg az a tény is, hogy a bank munkatársa egyeztetés céljából lakásában második alkalommal megkísérelte felkeresni, mely nem vezetett eredményre. Az érintett hozzájárulásán alapuló adatkezelések esetében is vizsgálni kell, hogy megfelel-e az a célhoz kötött adatkezelés törvényi követelményének.

A biztos határozottan úgy foglalt állást, hogy az adóskezelési eljárás tervezett módosítása nem felel meg a szükségesség, alkalmasság és arányosság törvényi követelményének, ezért azt kifejezetten ellenezte. (2425/P/2009)

A biztos egy másik ügyben azt kifogásolta, hogy a pénzügyi szolgáltató által küldött fizetési felszólítást tartalmazó borítékon jól látható módon szerepeltetették a „*Fizetési felszólítás*” feliratot. Annak ellenére, hogy a feladó nem szerepel a borítékon, illetéktelen személyek is megtudhatják, hogy a címzett valamely cégnek, illetve személynek tartozik, azaz a pénzügyi helyzetére tudnak következtetni, mely szintén személyes adatnak minősül.

A biztos álláspontja szerint a jogsértés megállapításának kockázata fennáll a személyhez fűződő jogok tekintetében, különös tekintettel a magántitok megsértésére. Ugyanis az adós pénzügyi helyzete magántitoknak minősíthető, melynek titokként való megőrzéséhez az érintett személynek méltányolható érdeke fűződik, ezen túlmenően emberi méltósága is sérülhet. A biztos felhívta a figyelmet arra, hogy az Avtv. alapján az adatkezelő köteles gondoskodni az általa kezelt személyes adatok védelméről, s az adatokat védeni kell a jogosulatlan hozzáférés, nyilvánosságra hozatal ellen, és felszólította a bankot, hogy tartózkodjék a borítékra pecsételt olyan szöveg használatától, amely a küldemény tartalmára, és a címzett személyes adataira enged következtetni. (2083/P/2009, 1687/P/2009)

A behajtási rendszerben lezajlott lényegi változás, hogy a bankok korábban kezdik meg késedelem esetén az ügyfelek figyelmeztetését, s az úgynevezett „puha” behajtási szakaszban is egyre gyakoribbá váltak a személyes megkeresések. A különböző pénzügyi szolgáltatók és adósságkezelő cégek gyakran alkalmazzák azt az adatvédelmi biztosi gyakorlat során már számtalanszor kifogásolt módszert, hogy a hozzájuk egyébként jogszerűen került személyes adatok érintettjét – nem részletezve azt az esetet, amikor az érintett személyes adatai már eleve nem jogszerűen kerülnek az adósságbehajtóhoz – egyéb forrásból származó személyes adatain keresztül keresik meg, zaklatják. Még ha a cég az adós alapkövetelésből származó személyes adataihoz jogszerűen jut is hozzá (például engedményezéssel), a követelés átruházása nem teremt jogalapot az adósságkezelő cégnek további személyes adatok gyűjtésére, kezelésére.

A biztos több alkalommal is kifejtette, hogy jogszerűtlen valamely személy tartozásával kapcsolatban a szomszédnak (vagy bárki másnak) a megkeresése, mivel ezzel az adatkezelő megsérti nem csak az adós személyes adatai védelméhez fűződő jogát, de például a szomszédét is, aki a követelésnek semmilyen formában nem részese. Nem alkalmazhat a szolgáltató, illetve a szolgáltató megbízásából eljáró adósságbehajtó cég olyan eszközöket, melyek alkotmányos alapjogok sérelmével járnak. A követelés jogosultja a hozzá – az alapkövetelésből – jogszerűen jutott személyes adatokat használhatja fel arra, hogy az adóst a követelés megfizetésére felhívja, nem kapcsolhatja azonban ezen adatokat össze máshonnan összegyűjtött személyes adatokkal, pl. az adós környezetében élő más személyek személyes adataival. (1398/P/2009, 2184/P/2009)

A válság hatására a bírósági végrehajtási eljárás keretein belüli ingatlan árverezések száma is megugrott. Adatvédelmi szempontból ezt a tényt azért tartjuk fontosnak megemlíteni, mert előfordult olyan eset, amikor a hitelközvetítő cég üzleti ajánlatát az árverési hirdetményben szereplő adatok felhasználásával jutatta el az adóshoz. Önmagában az a tény, hogy egy legitim cél elérése érdekében a végrehajtási eljárásban az ingatlan értékesítése során meghatározott adatok nyilvánosságát biztosítja a jogalkotó, nem jelentheti azt, hogy azokat bármely célra fel lehetne használni. Az árverési hirdetményben szereplő személyes adatok nem használhatók fel egy hitelközvetítő cég által közvetlen üzletszerzési célra, hiszen az ilyen jellegű adatfelhasználás nem egyeztethető össze a céllal és jogalkotói szándékkal, melynek érdekében a nyilvánosságra hozatal megtörtént. A biztos

felszólította az ügyben érintett társaságot a jogszerűtlen adatkezelési gyakorlat megszüntetésére, melynek az eleget is tett. (2425/P/2009)

Az adósi késedelem másik súlyos jogkövetkezménye – a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényben (továbbiakban: Hpt.) meghatározott feltételek fennállása esetén –, hogy a hitelmulasztással kapcsolatos adatok bekerülnek a központi hitelinformációs rendszerbe (KHR). A KHR működését érintő panaszbeadványok számának emelkedésében is tükröződik a válság hatása. Ezen túl azonban sajnálatos módon arról is be kell számolnunk, hogy a Bankközi Informatikai Szolgáltató Zrt. 2009. október 1-jétől bevezette az önkéntességen alapuló teljes listás lakossági hitelinformációs rendszert (az úgynevezett Credit Reference szolgáltatást). A biztos 2009 szeptemberében közleményben tájékoztatta a nyilvánosságot arról, hogy aggályosnak tartja, ha egy gazdasági érdekcsoport az erre rendelt Országgyűlés fórumát megkerülve önkényesen kívánja korlátozni az állampolgárok, köztük a jó adósok alkotmányos jogait. A hasonló, formális önkéntességre alapozott, de valójában a gazdasági kényszer miatt nem önkéntes jogkorlátozást eredményező megoldások ellen a korábbi adatvédelmi biztosok már 1998-tól határozottan felléptek, kiemelve azt, hogy az üzletág szabályozása nem alapulhat a pénzügyi szervezetek által önkényesen meghatározott szerződési feltételeken, hanem csak törvényen.

A negatív listás rendszert érintően kérdésként merült fel az is, hogy az állampolgár megtudhatja-e azt, hogy a KHR-ből ki és milyen célból kérdezte le személyes adatát, illetőleg KHR-statuszát.

A Hpt. 130/A. § (7) bekezdése alapján az egymás között történő adatátadás tényéről, időpontjáról és az átadott adatok köréről mind a KHR-t kezelő pénzügyi vállalkozásnak, mind a referenciaadat-szolgáltatónak nyilvántartást kell vezetnie (úgynevezett „naplózás”). E nyilvántartást a referenciaadatok nyilvántartására vonatkozó, 130/I. §-ában meghatározott időpontig kell kezelni (főszabályként tehát a késedelmes tartozás megszűnésének időpontjától számított öt évig). Az egymás közötti adatátadás magába foglalja a KHR-be történő adatátadásokat, valamint a KHR-ből történő lekérdezéseket is, így ezen előírás biztosítja a teljes adatforgalom követhetőségét. Természetesen adatátadás valósul meg abban az esetben is, ha a KHR-t kezelő vállalkozás arról tájékoztatja a lekérdezőt, hogy a megjelölt személy nem

szerepel a KHR-ben. A Hpt. külön nem rendelkezik az adattovábbítási nyilvántartás felhasználásáról, azonban az Avtv. mint mögöttes jogszabály igen. Az Avtv. 12. §-a szerint az érintett kérelmére az adatkezelő többek között köteles tájékoztatást adni arról, hogy kik és milyen célból kapják vagy kapták meg az adatokat. Ahhoz, hogy a tájékoztatás ilyen tartalommal megadható legyen, szükségszerűen adattovábbítási nyilvántartás vezetésére van szükség. Mivel a Hpt. az érintett tájékoztatáshoz való jogát kifejezetten nem korlátozza, mind a KHR-t kezelő pénzügyi vállalkozás, mind pedig a referenciaadat-szolgáltatók kötelesek az adattovábbításra vonatkozó nyilvántartásukból az érintetteknek a tájékoztatást megadni. (2116/K/2009)

A bankok hitelezési tevékenységéhez kapcsolódóan kell megemlítenünk azt a helytelen adatkezelési gyakorlatot, mely évről-évre visszatérő probléma. A pénzügyintézeteknek, mint adatkezelőknek a célhoz kötött adatkezelés elvéből következően olyan helyzetet kell teremteniük, hogy a kezelt adatkör az adott ügylethez kapcsolódó adatkezelési célhoz igazodjon és arányban álljon a bank üzleti kockázatával. A bankszámlakivonatok kezelése során is ezen elvet kell megvalósítani. Mivel a banki értesítőn szereplő vásárlási szokások, ATM-s pénzfelvétel helye a hitelkérelem elbírásához nem feltétlenül szükségesek, a biztos javasolta, hogy a hitelezők tegyék lehetővé a hitelkérelmező számára, hogy számlavezető bankjától a releváns adatkört tartalmazó külön igazolást kérhessen saját számlája forgalmáról. (3583/P/2009)

Számos beadvány érintette a banktitoknak minősülő ügyfeladatok kiadhatóságát. Ezek közül kiemeljük azt az ügyet, melyben a beadványozó sérelmezte, hogy a csoportos beszédési megbízásnál a bankszámlavezető bankja továbbította a jogosultnak a felhatalmazásban szereplő, a teljesítés felső értékhatárára vonatkozó adatot. A pénzforgalom lebonyolításáról szóló – ma már nem hatályos – 21/2006. (XI. 24.) MNB rendelet (továbbiakban: MNBr.) arról rendelkezett, hogy a csoportos beszédési megbízás teljesítésére irányuló felhatalmazást a PFNY 30 formanyomtatványon vagy azzal azonos adattartalommal kell bejelenteni. A nyomtatványon található volt egy nyilatkozat, mely szerint a kötelezett felhatalmazza a hitelintézetet arra, hogy a jogosultat az általa benyújtott felhatalmazásról értesítse, és a bankszámláját a jogosult által benyújtott beszédési megbízás alapján a megbízás keretei között megterhelje. A kitöltési útmutató szerint a felhatalmazás csak akkor volt érvényes, ha a felhatalmazó a nyilatkozatot kitölti és aláírásával hitelesíti.

A biztos felvilágosítást kért a Magyar Nemzeti Bank jogi igazgatójától, aki válaszában kifejtette, hogy önmagában az a tény, hogy a PFNY30 nyomtatványon az ügyfélnek lehetősége van limitet megadni, még nem jelenti azt, hogy ezt az adatot a számlavezetőnek mindenképpen továbbítani kellene a beszédő számára. Amennyiben a számlatulajdonos kifejezetten akként rendelkezik, hogy a limit mértékét ne közölje, a számlavezető a Ptk. értelmében nem továbbíthatja ezt az információt a beszédőnek. A konzultáció eredményeképpen felülvizsgálták az MNBr. rendelkezéseit és a kihirdetett új pénzforgalmi rendeletben [18/2009. (VIII.6.) MNBr.] szereplő felhatalmazás-mintán kialakítottak egy új mezőt (választónégyzeteket), amelynek megfelelő kitöltésével a számlatulajdonos rendelkezhet a számlavezetője felé a teljesítés felső értékhatárát tartalmazó adat benyújtó (kedvezményezett) részére történő továbbításáról. (833/P/2009)

A bankszektor működését érintő jelentős jogszabályváltozást hozott a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 2008. szeptember 1-jén hatályba lépett módosítása. E törvény 17/B. §-a úgy rendelkezik, hogy – többek között – a pénzügyi, a biztosítási szolgáltató az ügyfélszolgálatához beérkező valamennyi telefonon tett szóbeli panaszt, illetve az ügyfélszolgálat és a fogyasztó közötti telefonos kommunikációt köteles hangfelvétellel rögzíteni, és a felvételt öt évig megőrizni. A hangfelvételt a fogyasztónak – kérésére – rendelkezésére kell bocsátani.

A biztos a telefonos ügyfélszolgálatokról kialakított állásfoglalásában felhívta a pénzügyi szolgáltatók figyelmét, hogy az érintettel folytatott beszélgetést tartalmazó hangfelvételt mindkét félnek joga megismerni, ezért az ügyfél számára biztosítani kell, hogy kérése esetén a hangfelvételt visszahallgathassa, illetve arról másolati példányt kapjon. Ennek teljesítésére az ügyfélszolgálatot működtető szolgáltatónak 30 napja van. A másolatot ingyenesen kell az ügyfél rendelkezésére bocsátani, ha a folyó évben az adott hívásra nézve azonos kérelmet még nem nyújtott be az adatkezelőhöz [Avtv. 12. § (3) bekezdés].

A bankszektor képviselői konzultációt kezdeményeztek az adatvédelmi biztossal vitatva azt, hogy a fogyasztóvédelmi törvény által használt fogalom az ún. rendelkezésre bocsátás, pontosan milyen kötelezettséget keletkeztet számukra. A megbeszélésen jelezték, hogy a bankok gyakorlata eddig az volt, hogy az ügyfél a bankfiókban visszahallgathatta az ügyfélszolgálatlal folytatott beszélgetése felvételét, illetve az arról készült jegyzőkönyvet is átadták neki. A konzultáción

utaltak arra is, hogy megnőtt az interneten a hangfelvételekkel való visszaélések száma.

A biztos álláspontja szerint nem az ügyfélszolgálatot működtető társaság hivatott megítélni, hogy indokolt-e a hangfelvételnek az érintett általi felhasználása, vagyis kérelem esetén az adatkezelő mérlegelés nélkül köteles kiadni az érintettel folytatott beszélgetés felvételét. A hanganyag másolata nem helyettesíthető a telefonbeszélgetésről készített jegyzőkönyvvel. A biztos hangsúlyozta, hogy az ügyfél is csak jogszerű célra használhatja fel a birtokába került hangfelvételt. (2407/K/2009)

Végezetül megemlítyük, hogy sikerült megnyugtató módon lezárni azokat az ügyeket, melyekben az állampolgárok a kisösszegű pénztári befizetésekkel összefüggő banki gyakorlatot ítélték sérelmesnek. A beadványozók levelének tanúsága szerint a kisösszegű – akár egy-két ezer forintos – pénztári befizetés során a bankok minden alkalommal rögzítik a befizető azonosító adatait – nevét, lakcímét, okmányazonosító számát – és elvégzik a személyazonosság igazoló ellenőrzését is. A pénzügyi szolgáltatók a készpénzbefizetésekor történő adatrögzítés és okmányellenőrzés során a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvény, valamint a már idézett MNBr. előírására, mint az adatkezelés jogalapjára is hivatkoztak. A biztos konzultációt kezdeményezett a pénzügyminiszterrel és a jegybank elnökével. Az egyeztetést követően kibocsátott ajánlás legfontosabb megállapítása, hogy a bankok pénztári befizetés során a befizető nemzeti azonosító számát (okmányazonosítóját) kizárólag a befizető címének hiányában – és nem amellet – rögzíthetik. Az ügyet lezáró ajánlását a biztos megküldte a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének. A Felügyelet az ajánlás megállapításaival maradéktalanul egyetértett és ígéretet tett arra, hogy felügyeleti vizsgálatai során az abban foglaltaknak érvényt szerez. (345/P/2008)

Biztosítók adatkezelése

A biztosítók adatkezelésével összefüggő vizsgálatok száma megközelítőleg ugyanannyi, mint a tavalyi évben volt. A lefolytatott vizsgálatok tematikája sem változott, lényegében három területet emelhetünk ki, amelyeket az állampolgári beadványok érintettek. Az egyik

jellemző ügycsoport továbbra is a biztosítási szektorban az egészségügyi adatok kezelése. Az adatvédelmi biztoshoz érkező levelek tanúsága szerint az állampolgárok különösen érzékenyen reagálnak minden olyan esetre, amikor a biztosítótársaság egészségügyi dokumentációt kíván megismerni, illetőleg különböző orvosi, vagy kórházi igazolások csatolását írja elő ahhoz, hogy elbírálhassa kárigényüket. Ezekben az esetekben a célhoz kötött adatkezelés elvéből kell kiindulni, s arra a kérdésre kell keresnünk a választ, hogy a kezelendő adatkör a biztosítási szerződésből származó követelések megítélésével közvetlenül összefüggésbe hozható-e. Ehhez azonban át kell tanulmányozni a konkrét biztosítási szerződést, a biztosító által kialakított általános szerződési feltételeket, melyek olykor speciális mentesüléseket, vagy a biztosító által kizárt speciális kockázatokat is tartalmazhatnak, s ennek fényében dől el, hogy a biztosítótársaság adatigénye indokolt-e. Találkoztunk olyan panasszal is, amikor valóban igen nehéz megítélni az adatkezelés jogszerűségét, a nehézséget a biztosító által megfogalmazott speciális kizárás komplexitása okozza.

Az említett panaszügyben a biztosított sérelmezte, hogy az útlemondási biztosításával összefüggésben a kárbejelentés során olyan orvosi igazolást kellett benyújtania, mely a betegség diagnózisán, időtartamán túl az alkalmazott terápiára, kórlefolyásra, és az esetleges előzményekre vonatkozó adatokat is tartalmazott. Útlemondási biztosítás esetében – főszabályként – a biztosító szolgáltatásával nem hozhatók közvetlen összefüggésbe az alkalmazott terápiára, kórlefolyásra, és az esetleges előzményekre vonatkozó egészségügyi adatok. Az útlemondás alapjául szolgáló betegség diagnózisára vonatkozó adatkérés indokolt, ugyanis a biztosítási szerződésben meghatározott kizárások, mentesülések megítéléséhez valóban szükséges lehet ennek ismerete. A biztosító által alkalmazott speciális kizárás *„a biztosítás nem terjed ki olyan betegségekre miatti lemondásra, melyek már az utazásra való jelentkezés időpontjában ismertek voltak, illetve amelyek a biztosítás megkötése után előreláthatóan kezelésre szorulnak, kivéve, ha egyértelműen bizonyítható az utazásra való jelentkezéstől számított időszakban előre nem látható súlyosbodás, illetve azonnali kórházi kezelés szükségessége.”*

A biztos felhívta a társaság figyelmét, hogy amennyiben olyan egészségügyi adat került a biztosító birtokába, amely az igény elbírálásával

közvetlenül nem függ össze, ahhoz nem elengedhetetlenül szükséges, a biztosító köteles azt törölni. (2766/P/2009)

Egy másik ügyben a biztos kifogásolta azt a gyakorlatot, amely szerint a magyar ügyfélnek magyar biztosítóval kötött szerződéséhez kapcsolódóan a biztosító kizárólag angol vagy egyéb idegen nyelven íródott nyilatkozat aláírását követeli meg a biztosítottól az ügynevezett orvosi felmentvény esetében. A felmentvény szövegét a biztosító társaság előre meghatározza, ezért a biztosított kiszolgáltatott helyzetben van, és nem választhatja meg szabadon személyes adatai kezeléséhez adott hozzájárulásának formáját. Az Avtv. alapján az érintettet megfelelően tájékoztatni kell, hogy milyen adatkezeléshez adja hozzájárulását.

A biztos megítélése szerint a biztosító, mint adatkezelő akkor jár el jogszerűen, ha a biztosítottnak magyar nyelven, vagy magyar és idegen nyelven is megküldi az orvosi felmentvényt. (463/P/2009)

Sajnálatos módon több olyan beadvány is érkezett az adatvédelmi biztoshoz, melyben az indítványozók kifogásolták, hogy bemutatott okmányaikról a biztosító fénymásolatot készített. Tipikusnak mondható a gépjármű forgalmi engedélyének fénymásolása például forgalomból történő kivonás, vagy a biztosítási szerződés megkötése során. A különböző iratokról fénymásolat készítését, tárolását a biztos továbbra sem tartja indokoltnak, az így készült másolatok ugyanis nem rendelkeznek bizonyító erővel, ha nem hitelesített másolatokról van szó. Az Avtv. célhoz kötött adatkezelés elvének megfelelően az egyes szervezetek kizárólag olyan személyes adatok szolgáltatását kérhetik, melyek átadását törvény előírja illetve azok kezelése a szolgáltatás nyújtásához elengedhetetlen.

Mivel a forgalmi engedély másolati példányának megőrzését törvény nem írja elő a biztosítók számára, így arról másolat kizárólag az érintett hozzájárulásával készíthető. A hozzájárulásnak önkéntesnek kell lenni, a szolgáltatást az ügyféltől akkor sem lehet megtagadni, ha a másolat készítéséhez nem járul hozzá. (227/K/2009, 3739/K/2009)

Ehhez az ügycsoporthoz kapcsolódóan kell megemlítenünk azokat az ügyeket is, melyekben az ügyfél okirattal kívánja igazolni a biztosítási szerződés felmondásakor az érdekmúlás bekövetkezését. A biztosító részéről valóban jogos elvárás, hogy a szerződő fél igazolja az érdekmúlást a biztosított vagyontárgy megóvásában. A biztosító által megkövetelt adásvételi szerződésben azonban az eladónak és a vevőnek

olyan személyes adatai is szerepelnek, melyek a biztosítási szerződés megszüntetéséhez nem szükségesek. A biztosítási érdek megszűnésének igazolásához az adásvételi szerződésről készített olyan kivonatos másolat is elegendő, mely egyértelműen bizonyítja a biztosított vagyontárgy tulajdonjogában bekövetkezett változást. (396/K/2009)

A harmadik jellemző ügycsoportba azokat a nyilatkozatokat sorolhatjuk, melyekben az ügyfél személyes adatok átadásáról rendelkezik. Ezek a személyes adatok minősülhetnek banktitoknak, vagy biztosítási titoknak is.

Az adatvédelmi biztoshoz forduló egyik állampolgár azt kifogásolta, hogy számlavezető bankja felhatalmazást kért arra, hogy banktitoknak minősülő adatokat továbbítson egy biztosítótársaság részére. A bank által kidolgozott „*Biztosított nyilatkozat*”-ot a bankkártyához kapcsolódó utas- és baleset biztosítási szolgáltatás esetében alkalmazták. A nyilatkozat szövege szerint az ügyfél hozzájárul ahhoz, hogy a bank a biztosító részére átadja a biztosítási szerződés hatályának személyére történő kiterjesztése, illetve a biztosítási szolgáltatás igénybe vétele céljából a nyilatkozatban megadott banktitoknak és személyes adatnak minősülő adatokat. A nyilatkozat alapján a pénzügyet a bankkártya birtokos nevét, anyja nevét, születési idejét, lakcímét, személyazonosító igazolványa számát, bankkártya számát és típusát továbbíthatta.

A biztos ügy foglalt állást, hogy a fenti adatkör biztosító általi kezelése valóban szükséges és elengedhetetlen a bankkártyához kapcsolódóan igénybe vehető kiegészítő biztosítási szolgáltatás teljesítéséhez. (2844/P/2009)

Direkt marketing

A 2009-es év direkt marketing szempontból jelentős változást nem hozott. Valójában a 2008-as évben megkezdett tendencia folytatódása volt tapasztalható idén is, amely a 2008. szeptember 1-jén hatályba lépett, a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvény (továbbiakban: reklámtörvény) által bevezetett új szabályozásnak köszönhető. A reklámtörvény szabályozása átalakította a direkt marketing tevékenységgel foglalkozó cégek eddigi gyakorlatát.

Az adatvédelmi biztos több éves tevékenységének köszönhetően érezhető az, hogy a közvetlen üzletszerzéssel foglalkozó cégek tisztában vannak a tevékenységükre vonatkozó jogi szabályozással, és nem fordulnak az adatvédelmi biztoshoz állásfoglalásért, jogszabály értelmezésért olyan gyakran, mint ahogyan az korábban tapasztalható volt. Ez a tendencia azonban nem jelenti azt, hogy a biztos ne találkozna továbbra is olyan beadványokkal, amelyekben az állampolgárok a direkt marketinggel foglalkozó cégek adatkezelési gyakorlatát kifogásolnák. A reklámtörvény új szabályozása ugyanis az állampolgárok hozzáállásának változását, a reklámozás ilyen direkt formájának az elfogadását nem eredményezte. Az állampolgári panaszbeadványok tartalma az új szabályozás kapcsán sem változott. Az adatvédelmi biztos alapvető feladatául tűzte ki azt, hogy a direkt reklámozáshoz kötődő hatályos jogszabályokban szereplő adatvédelmi szabályokat világosan és érthetően továbbítsa az állampolgárok felé annak érdekében, hogy a következő évek beszámolóiban arról adhasson tájékoztatást, hogy az állampolgárok jelentős része tisztában van a személyes adatainak kezelése kapcsán őket megillető jogaival és lehetőségeivel.

2009-ben is nagyon sok esetben kapott a biztos olyan beadványt, amelyben a beadványozó csupán azért, mert nem olvasta el megfelelően a tájékoztatást a részére küldött direkt marketing küldeményben, arra következtetett, hogy adatait kizárólag jogellenes úton szerezhette meg a részére reklámot küldő cég. Ilyen esetekben tájékoztatta a biztos az indítványozókat arról, hogy milyen általános, illetve jogi lehetőségeik vannak, és mit kell tenniük ahhoz, hogy mindez érvényre jusson a gyakorlatban.

Az adatvédelmi biztos ezen esetekben az reklámtörvény által bevezetett új szabályokat is figyelembe véve tájékoztatta a beadványozókat arról, hogy a különböző, közvetlen üzletszerzéssel foglalkozó cégek/árुकüldők milyen módon juthatnak hozzá személyes adataikhoz, valamint arról, hogy milyen lehetőségeik vannak abban az esetben, ha nem kívánnak direkt marketing tartalmú levelet kapni a jövőben.

Ezen cégek adatkezelési tevékenységére vonatkozólag a törvényi háttérrel elsősorban az Avtv., a reklámtörvény, a kutatás és közvetlen üzletszerzés célját szolgáló név- és lakcímadatok kezeléséről szóló 1995.

évi CXIX. törvény (Kkt.) illetve a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (Nytv.) rendelkezései jelentik.

A Kkt. részletesen felsorolja, hogy a tudományos kutató, a közvélemény-kutató és a piackutató kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás céljából, valamint a közvetlen üzletszerző szerv kizárólag a kapcsolatfelvételi lista, illetve üzletszerzési lista összeállítása céljából, illetőleg az általuk az adatok kezelésére, átvételére megbízott szerv név- és lakcímadatot mely forrásból gyűjthet, illetve használhat fel

A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala direkt marketinggel foglalkozó cégnek – kapcsolatfelvétel céljából – név- és lakcímadatokat adhat ki, feltéve, hogy a polgár adatainak kiadását nem tiltotta le.

Az adatok két célra használhatók fel jogszerűen. A közvetlen személyes adatokból „*kapcsolatfelvételi listát*” képezhet, amely – mint neve is mutatja – csak az érintettekkel való kapcsolatfelvételt szolgálja. Vagyis az adatok alapján az érintetteket a cég megkeresheti, és kérhet hozzájárulást ahhoz, hogy a későbbiekben reklámot is küldhessen, az első, hozzájárulást kérő levél azonban semmilyen reklámot nem tartalmazhat.

Eltérő szabályok vonatkoznak a „*közvetlen üzletszerzési listára*”: az ilyen listán szereplő érintettek adatai ugyanis felhasználhatók arra, hogy számukra a cég reklámot is küldjön. A közvetlen üzletszerzési listán elsősorban azon érintettek adatai szerepelnek, akik hozzájárultak a reklám küldéséhez, lehetőség van azonban arra is, hogy az adatok közvetlenül erre a listára kerüljenek, előzetes hozzájárulás nélkül.

A 2008. szeptember 1-jén hatályba lépett reklámtörvény szabályai alapján alapvetően csak akkor küldhető reklám közvetlen üzletszerzés céljából, ha a küldéshez az érintett előzetesen egyértelműen kifejezetten hozzájárult. A törvény azonban a direkt marketing küldemények egy részével kapcsolatban kivételt állapít meg, ugyanis a 6. § (4) bekezdése a következőket mondja ki: a postáról szóló 2003. évi CI. törvényben meghatározott címzett reklámküldeményben reklám természetes személy mint a reklám címzettje részére közvetlen üzletszerzés útján a címzett előzetes és kifejezett hozzájárulásának hiányában is küldhető, a reklámozó és a reklámszolgáltató azonban köteles biztosítani, hogy a reklám címzettje a reklám küldését bármikor ingyenesen és korlátozás

nélkül megtilthassa. Megtiltás esetén az érintett személy részére reklám közvetlen üzletszerzés útján a továbbiakban nem küldhető.

A postáról szóló törvény meghatározása szerint címzett reklámküldemény a kizárólag hirdetést, üzletszerzési vagy reklámanyagot tartalmazó, külön jogszabály alapján nagy számúnak minősített címzetti körnek szóló olyan postai küldemény, amely – a címzett neve, címe és azonosító száma, valamint az üzenet jellegét nem módosító egyéb adatok kivételével – azonos tartalmú.

Az 500 darab feletti, azonos tartalmú direkt marketing küldemény kiküldéséhez nem szükséges az érintett hozzájárulása, azonban a reklámozó és a reklámszolgáltató köteles egyértelműen és szembetűnően tájékoztatni a címzettet arról a címről és egyéb elérhetőségről, ahol az ilyen reklámok részére történő közléséhez való hozzájáruló nyilatkozatának visszavonása, illetve a reklám küldésének megtiltása iránti igényét bejelentheti, továbbá ebből a célból a reklámküldeménynek tartalmaznia kell a lemondást lehetővé tevő, postai úton címzett, térítésmentesen feladható és könyvelt küldeményként, igazolható módon kézbesített válaszlevelet. (50/P/2009, 741/P/2009, 2471/P/2009, 2682/P/2009)

Az adatvédelmi biztos még 2008 szeptemberében levélben fogalmazta meg kifogásait a reklámtörvény 6. §-ában foglalt szabályozás kapcsán, melyet megküldött az akkori igazságügyi és rendészeti miniszternek, aki egyetértett a felvetett adatvédelmi aggályokkal, és ígéretet tett arra, hogy kezdeményezi a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszternél, mint a kormány kereskedelemért felelős tagjánál az említett rendelkezés felülvizsgálatát.

A 6. § (1) bekezdése általános jelleggel kötötte az érintett előzetes hozzájárulásához a közvetlen üzletszerzést. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint hozzájáruló nyilatkozat bármely olyan módon tehető volt, amely tartalmazta a nyilatkozó nevét és lakcímét, illetve – amennyiben a reklám, amelyre a hozzájárulás vonatkozik, csak meghatározott életkorú személyek számára közölhető – születési helyét és idejét, továbbá azoknak a körét, amelyek kezeléséhez a nyilatkozó hozzájárul, valamint a hozzájárulás önkéntes és megfelelő tájékoztatás birtokában történő kifejezését. Az, hogy a hozzájáruló nyilatkozat tartalmát a törvény előírta aggályos: a személyes adatok védelméhez való jog információs önrendelkezési jog, vagyis fő szabályként az adatokkal való

rendelkezés az érintett joga, ezt a jogot törvény csak kivételesen korlátozhatja. Az, hogy a nyilatkozat érvényességéhez bizonyos adatok szükségesek, az információs önrendelkezés korlátozásának tekinthető. A korlátozás mögött nem található olyan cél, amely ezt indokolja. A célhoz kötöttség elvének sérelme felveti a törvény alkotmányellenességének kérdését. (1741/K/2009, 1778/K/2009)

Üdvözlendő, hogy a fent említett, adatvédelmi szempontból aggályos rendelkezést az Országgyűlés megváltoztatta, így a hatályos szövegben már nem szerepel a lakcím, mint kötelezően megadandó személyes adat.

Sajtó

Az idei évben egyrészt továbbra is a személyes adataik sajtó általi közzétételét sérelmezték a panaszosok, másrészt főleg a sajtó munkatársai fordultak az adatvédelmi biztoshoz a televíziós műsorkészítéssel, a bűnügyi tudósításokkal, valamint az információs szabadsággal kapcsolatos konzultációs kérdésekben.

Egy panaszos a Kétfény MTV Bűnügyi Magazin eljárását sérelmezte, mivel az „*mtv videotár*” archívumából kérése ellenére nem törölték az elfogatásával kapcsolatos videó felvételt, amelyet a BRFK készített a Terror Elhárító Szolgálat egyik akciójáról. A panaszos azt sérelmezi, hogy a felvételen jól látható gépkocsijának egyedi színe és típusa a rendszám fölötti speciális matrica, valamint a riportban a BRFK ezredese a panaszos ingatlan vállalkozásáról, gazdasági tevékenységéről is nyilatkozik. Az elfogást bemutató videó felvétel törlését az MTV honlapjáról a panaszos ügyvédje útján 2009 januárjában írásban kérte, ám a felvétel továbbra is megtalálható volt az „*mtv videotár*” archívumában. Végezetül azt is sérelmezte, hogy kérelmére nem kapott választ a Kétfény szerkesztőségétől.

Az adatvédelmi törvény 2. § 3. pontja alapján bűnügyi személyes adat a büntetőeljárás során vagy azt megelőzően a bűncselekménnyel vagy a büntetőeljárással összefüggésben, a büntetőeljárás lefolytatására, illetőleg a bűncselekmények felderítésére jogosult szerveknél, továbbá a büntetés-végrehajtás szervezeténél keletkezett, az érintettel kapcsolatba hozható, valamint a büntetett előéletre vonatkozó személyes adat. Az Avtv. rendelkezése értelmében adatkezelésnek minősül

– egyebek mellett – a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése, rögzítése valamint nyilvánosságra hozatala is.

A rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 42. §-a szerint a rendőrség által készített felvétel, illetőleg az abban szereplő személyes adat csak a rögzítés helyszínén elkövetett bűncselekmény, szabálysértés vagy a közlekedés szabályainak megsértése miatt indult büntető-, szabálysértési vagy más hatósági eljárás során, körözött személy vagy tárgy azonosítása, vagy a rendőri intézkedés jogszerűségének közigazgatási eljárásban történő vizsgálata céljából, illetve az érintett személy jogainak gyakorlása érdekében használható fel. A személyes adatot törölni kell – egyebek mellett – ha kezelése jogellenes, az érintett kéri, az adatkezelés célja megszűnt, vagy az adatok tárolásának törvényben meghatározott határideje lejárt, azt a bíróság vagy az adatvédelmi biztos elrendelte. (Avtv. 14. § (2) bekezdés) A törlésről az érintettet, továbbá mindazokat értesíteni kell, akiknek korábban az adatot adatkezelés céljára továbbították. (Avtv. 15. §) A biztos állásfoglalása szerint mivel a törlési kérelem teljesítésének nem volt törvényi akadálya, a Kékfény bűnügyi magazin jogellenesen kezelte és hozta nyilvánosságra a panaszos elfogásáról készült, vele kapcsolatba hozható személyes adatait tartalmazó rendőrségi felvételeket. A Kékfény bűnügyi magazin az adatvédelmi biztos állásfoglalását követően, a megkeresésben foglaltaknak eleget téve törölte az „*mtv videotár*” archívumából a panaszos által sérelmezett videofelvételt. (521/P/2009)

Egy másik esetben a panaszos azt sérelmezte, hogy az egyik kereskedelmi televízió csatorna video archívumában tárolják azt a riportot, amelyben őt „*pedofil nagypapaként*” tüntetik fel. Ezért az adatvédelmi biztos segítségét kérte a panaszos, hogy a sérelmezett riport video változatát vegyék le a csatorna internetes oldaláról.

A biztos válaszában kifejtette, hogy a jogállami demokráciában – bármely személyt – így a büntetőeljárás alá vont személyt is megilleti a jogérvényesítés lehetősége, illetőleg a jogvédelem. Az Avtv. fentebb idézett rendelkezéseinek alapján – törvényi felhatalmazás hiányában – a csatorna internetes honlapján a panaszos hozzájárulása nélkül nem tárolhatta, és nem hozhatta volna nyilvánosságra a személyes adatait tartalmazó video felvételt. Az Avtv. 26. § (1) bekezdése alapján a biztos megkereste a televízió aktuális műsorainak vezető szerkesztőjét és kérte, hogy az eset kivizsgálását követően a szükséges intézkedéseket haladéktalanul tegyék meg. A televízió aktuális

műsorainak vezető szerkesztője válaszlevelében a biztost arról tájékoztatta, hogy levették honlapjukról a csatorna video archívumában tárolt, bejátszott riportot. (829/P/2009)

Egy előzetes letartóztatásban lévő panaszos a beadványában azt sérelmezte, hogy az egyik országos napilapban a rendőrség megjelentette a nevét és arcképét.

A biztos állásfoglalásában elsőként arra hívta fel a panaszos figyelmét, hogy az adatvédelmi törvény 3. § (4) bekezdése értelmében törvény közérdekből – az adatok körének kifejezett megjelölésével – elrendelheti a személyes adat nyilvánosságra hozatalát. Minden egyéb esetben a nyilvánosságra hozatalhoz az érintett hozzájárulása, különleges adat esetében írásbeli hozzájárulása szükséges.

A személy- és tárgykörözésről szóló 2001. évi XVIII. törvény 12. § (1) bekezdésének d) és e) pontja szerint a rendőrség a körözés végrehajtása során a közszolgálati műsorszolgáltatónak minősülő rádióban és televízióban illetve a sajtóban és az interneten a körözött személy nevét, képmását, az azonosításához szükséges adatait, a valószínű megjelenési, tartózkodási helyét és a nyilvánosságra hozatal okát nyomós közérdekből vagy különös méltánylást érdemlő magánérdekből nyilvánosságra hozhatja. Az előbbiekből következően a biztos állásfoglalása szerint egy rendőrségi felhívásban a család sértettjeinek felkutatása nyomós közérdeknek minősülhet. (934/P/2009)

A HavariaPress főszerkesztője abban a kérdésben kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását, hogy jogszerűen járt-e el a nyomozó hatóság, amikor megtagadta egy büntetőeljárás alatt álló és előzetes letartóztatásban lévő személy ügyvédjére vonatkozó (név, elérhetőség) információkat.

A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény (a továbbiakban: Sajtótv.) 3. § (1) bekezdése értelmében a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcset, valamint nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével. A felvilágosítás-adás és a nyilvánosság tájékoztatásának szabályairól a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 74/A. § (1) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a sajtó részére a nyomozás befejezéséig a nyomozó hatóság külön jogszabályban erre feljogosított tagja, valamint az ügyész; a vádemelésig az ügyész, illetőleg az általa megbízott személy; a bírósági

eljárás során a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvényben erre feljogosított személy adhat felvilágosítást. A büntetőeljárás nyomozási szakaszában a sajtónak adandó tájékoztatásról szóló 26/2003. (VI. 26.) BM-IM együttes rendelet 4. § (4) bekezdése szerint a nyomozó hatóság nem adhat olyan tájékoztatást, amelynek során a gyanúsított, a sértett, a tanú, valamint a büntetőeljárásban részt vevő egyéb személy azonosíthatóvá válik.

A biztos az ügyben úgy foglalt állást, hogy a nyomozó hatóságok által a sajtó számára adott felvilágosítás (Be. 74/A. § (1) bekezdés) nem terjed ki a védőügyvéd nevének, elérhetőségének kiadására, másrészt az ügyvédek számára a Be. nem ír elő a sajtó részére történő felvilágosítási, tájékoztatási kötelezettséget. Fentiek alapján az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a Budapesti Rendőr-főkapitányság a jogszabályi előírásoknak megfelelően járt el, amikor az előzetes letartóztatásban lévő gyanúsított ügyvédjének nevét és elérhetőségét nem adta ki a sajtó részére törvényi felhatalmazás hiányában. (1062/K/2009)

Egy újságíró a bírósági tudósításokkal kapcsolatban tett fel konzultációs kérdéseket.

Az Alkotmány 61. § (2) bekezdése elismeri és védi a sajtó szabadságát. Az 1986. évi II. törvény 2. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van arra, hogy tájékoztatást kapjon szűkebb környezetét, hazáját, a világot érintő kérdésekben. A sajtó feladata – a hírközlés más eszközeivel összhangban – a hiteles, pontos és gyors tájékoztatásról való gondoskodás. Ugyanakkor a büntetőeljárásban is érvényesülnie kell az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében írt azon szabálynak, amely szerint a Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jó hírnévhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog. Az eljárás során meg kell óvni a nyilvánosságra kerüléstől az államtitkot és a szolgálati titkot is.

A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény 29. § (2) bekezdése értelmében a bíróság előtt folyamatban lévő vagy befejezett ügyről a sajtó, a rádió és a televízió részére a bíróság elnöke vagy az általa megbízott személy adhat tájékoztatást. A korábbi bírósági ítéletek megismerését az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (a továbbiakban: Eitv.) teszi lehetővé, mely kimondja, hogy a Bírósági Határozatok Gyűjteményében digitális formában, bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az

e törvényben meghatározott bírósági határozatok. A gyűjteményt az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala teszi közzé. (Eitv.16. § (1)- (2) bekezdése) Az előbbieken túlmenően a sajtó információszerzését segíti elő a büntetőeljárás nyomozási szakaszában a sajtónak adandó tájékoztatásról szóló 26/2003. (VI. 26.) BM-IM együttes rendelet, valamint a Vám- és Pénzügyőrség által folytatott büntetőeljárás nyomozási szakaszában a sajtónak adandó tájékoztatásról szóló 30/2004. (VI. 9.) PM-IM együttes rendelet is.

Több törvény, így a sajtó törvény, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban Be.) is felhatalmazza a sajtót, hogy a bíróságok nyilvános tárgyalásairól tudósítson. A felvilágosítás-adás és a nyilvánosság tájékoztatásának büntető eljárásban alkalmazandó szabályait a korábbiakban (1062/K/2009) már bemutattuk. Ezen túlmenően a Be. az alábbiak szerint rendelkezik:

„74/A. § (1) A sajtó részére a nyomozás befejezéséig a nyomozó hatóság külön jogszabályban erre feljogosított tagja, valamint az ügyész; a vádemelésig az ügyész, illetőleg az általa megbízott személy; a bírósági eljárás során a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvényben erre feljogosított személy adhat felvilágosítást. (2) A bíróság nyilvános tárgyalásáról a sajtó jogosult tájékoztatást adni.

(3) Meg kell tagadni a sajtó számára a felvilágosítást, ha az államtitkot vagy szolgálati titkot sértene, vagy egyébként az eljárás eredményes lefolytatását veszélyeztetné.

74/B. § (1) A bírósági tárgyalásról a nyilvánosság tájékoztatása érdekében hang- vagy képfelvételt a tanács elnöke engedélyével, a bírósági tárgyaláson jelenlévő személyről - a bíróság tagjain, a jegyzőkönyvvezetőn, az ügyészen és a védőn kívül - csak az érintett hozzájárulásával szabad készíteni. A tanács elnöke a tárgyalás folyamatosságának és zavartalanságának érdekében az engedélyt megtagadhatja, illetőleg azt a bírósági eljárás bármely szakaszában visszavonhatja.

(2) A zárt tárgyalásról, illetőleg a tárgyalásnak azon részéről, amelyről a bíróság a nyilvánosságot kizárta, a sajtó nem adhat tájékoztatást, és a sajtó részére felvilágosítás nem adható, kivéve, ha a nyilvánosság kizárására a 245. § (5) bekezdése alapján került sor.”

A Legfelsőbb Bíróság PK 14. számú állásfoglalása szerint nincs helye sajtó-helyreigazításnak, ha a sajtószerv valamely büntető eljárás jogerős befejezése előtt a valóságnak megfelelően tájékoztatta olvasóit a vádirat tartalmáról, a nyilvános tárgyalásról vagy a nem jogerős

büntető bírósági ítéletről. Ha a büntető eljárás nem vezet elmarasztalásra, a sajtószerv az érintett személy kívánságára köteles az olvasókat erről is tudósítani. A fentieket a bírói gyakorlat kiterjesztette a közigazgatási eljárásról, a polgári peres eljárásról illetve a fegyelmi eljárásról való tudósításra is, amennyiben a sajtóközlemény megfelel az adott eljárás közléskori állapotának.

A nyilvános tárgyaláson, illetve a kihirdetett ítéletben számos olyan adat (vádolt neve, születési ideje és helye, anyja neve, lakcíme, a személyazonosító okmánya száma, stb.) válik megismerhetővé, amely személyes, illetve bűnügyi személyes adatnak minősül, ezért a nyilvános tárgyalásról készült tudósításoknál az újságíróknak az Alkotmány, az Avtv., valamint a Be. fentebb ismertetett szabályai szerint kell eljárniuk. Fontos kiemelni, hogy a nyilvános tárgyalásról az ártatlanság vélelmét tiszteletben tartva lehet tudósítani, mivel az Alkotmány 57. § (2) bekezdése szerint a *”Magyar Köztársaságban senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg”*. Az ártatlanság vélelmének alkotmányos elvéből következik, hogy a nyilvános tárgyalásról szóló bűnügyi tudósítás – a jogerős ítélet meghozataláig – a vádiratban szereplő bűncselekmény ismertetésén túl a vádlott nevének kezdőbetűvel való jelzésével történhet. Még abban az esetben is így kell eljárni, ha korábban a rendőrség a személy- és tárgykörözésről szóló 2001. évi XVIII. törvény 12. § (1) bekezdésének d) és e) pontja szerint a körözés végrehajtása során a közszolgálati műsorszolgáltatóknak minősülő rádióban és televízióban illetve a sajtóban és az interneten a körözött személy nevét, képmását, az azonosításához szükséges adatait, a valószínű megjelenési, tartózkodási helyét és a nyilvánosságra hozatal okát nyomós közérdekből vagy különös méltánylást érdemlő magánérdekből nyilvánosságra hozta. Általánosságban leszögezhető, hogy a bűnügyi tudósításokban minden esetben tiszteletben kell tartani az emberi méltóságot, az érintettek személyiségi jogait, a kegyeleti jogot, továbbá biztosítani kell, hogy a magánéletre vonatkozó adatok szükségtelenül ne kerüljenek nyilvánosságra. A bírósági tárgyaláson kihirdetett jogerős ítélet vonatkozásában azonban az Alkotmány 61. § (1) bekezdése alapján a büntetőeljárásról szóló tájékoztatás az állampolgári jogosultságok körébe tartozik, a büntetőügyekről a polgárok szélesebb körben a sajtó közvetítésével, és teljes körben a nyilvános tárgyalásokról, illetve határozathozatalokról értesülhetnek.

Az Alkotmánybíróság a nyilvánosság szerepéről az 58/1995. (IX. 15.) AB határozatában a következőket mondja ki: „A büntetőeljárás, mint az állami büntető igény érvényesítésének formája, több tekintetben korlátozza a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jogot. A modern büntetőeljárások alkotmányos alapelvei közé tartozik az eljárás nyilvánossága, amely elsősorban a tárgyalás nyilvánosságának és a bírósági döntés nyilvános kihirdetésének követelményét jelenti. A nyilvánosság mindenekelőtt az igazságszolgáltatás működésének ellenőrzését hivatott biztosítani a társadalom részéről. Ugyanakkor a büntető felelősségre vonás nyilvánossága az egyik útja annak, hogy a büntetőjog parancsai és tilalmai eljussanak a közösség tagjaihoz.” (3462/K/2009)

Levéltárak

Az idei évben a levéltárakkal, valamint a múlt feltárásával kapcsolatban csekély számú beadvány érkezett a korábbi évekhez képest.

Egy panaszos kifogásolta, hogy személyére vonatkozó iratok kerültek ki a levéltárból, amely iratokkal, ügynöki múltjával állítása szerint zsarolják őt, az iratokat terjesztik, és lejáratására használják fel.

Az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény szabályai szerint tudományos kutató a kutatási témájához tartozó személyes adatokat – az egészségi állapotra, a kóros szenvedélyre és a szexuális szokásokra vonatkozó adatok kivételével – megismerheti. (4. § (1)-(2))

A megfigyelt személy a kizárólag vele kapcsolatba hozható személyes adatokon kívül megismerheti a vele kapcsolatba hozható hálózati személyről, operatív kapcsolatról és hivatásos alkalmazottról az annak azonosításához szükséges adatokat. (3. § (1)-(3))

Mivel a kulturális élet eseményeit számos tudományos kutató kutatja, így a panaszos munkadossziéit és kartonjait több kutató is látta.

A panaszos munkadossziéi számos emberről tartalmaztak jelentést. Ezek a személyek jogosultak arra, hogy a róluk szóló jelentéseket megismerjék, és arra is, hogy megtudják ki jelentett róluk. Így amennyiben a levéltárhoz fordultak, és meg akarták tudni, hogy ki jelentett róluk – a törvénynek megfelelően a panaszos személyét azonosították számukra. (853/P/2009)

Az idei év kiemelkedő eseménye volt, hogy több mint egy évtized után a jogalkotó törvényi szinten kívánja szabályozni az anyakönyvi eljárást. Az anyakönyvi eljárásról szóló törvény tervezetéhez az adatvédelmi biztos többek között az alábbi észrevételeket tette:

Az adatvédelmi biztosi intézmény fennállása óta minden évben visszatérő probléma az anyakönyvi iratok megismerhetősége. A biztos éves beszámolóiban ismertetik is az ezzel kapcsolatos eseteket, a vizsgálatok során megfogalmazott aggályait, észrevételeit. Tekintettel arra, hogy a jogalkotói szándék 1997 óta megvan a teljes anyakönyvi jogszabályi rendszer újraszabályozására, most adott a lehetőség, hogy az anyakönyvi eljárások szabályai összhangba kerüljenek az Alkotmánnyal és az adatvédelmi törvénnyel. A fentiek okán a biztos öröndetesnek tartja tehát, hogy az anyakönyvi eljárás törvényi szinten kerül szabályozásra.

Az anyakönyvekről, a házasságkötési eljárásról és a névviseletről szóló 1982. évi 17. törvényerejű rendelet 6. §-a értelmében az érintett nem ismerheti meg saját anyakönyvi adatait. E rendelkezés nem teszi lehetővé az információs önrendelkezési jog, mint alkotmányos alapjog érvényesülését, amely jog tartalma, hogy mindenki maga rendelkezik személyes adatai feltárásáról és felhasználásáról. Míg a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) alapján az ügyfél ügyében keletkezett iratokba betekinthez, ezt a szabályt az anyakönyvi eljárásra vonatkozó speciális szabályozás és annak primátusa miatt ezen eljárások során nem lehet alkalmazni. Javasolta a biztos tehát, hogy az érintetteknek legyen lehetőségük arra, hogy az anyakönyv teljes adattartalmát megismerhessék, valamint a rájuk vonatkozó alapiratokba betekinthez. (3216/J/2009)

Egy panaszos arról érdeklődött, hogy milyen okból tagadta meg tőle a plébánia hivatal az anyai nagyapja testvére férjének anyakönyvi kivonatában szereplő utólagos bejegyzésbe való betekintést. A hatályos jogszabályi rendelkezések alapján ugyanis az érintett még a saját anyakönyvi adataiba sem tekinthez bele. További kérdései a családfakutatás jogszabályi kereteire vonatkoztak.

A személyes adatot tartalmazó levéltári anyag az érintett halálozását követően meghatározott védelmi idő elteltével kutatható. A védelmi idő

- az érintett halálozási évét követő harminc év,
- ha a halálozás éve nem ismert, az érintett születéstől számított kilencven év,
- ha pedig a születés és a halálozás időpontja sem ismert, a levéltári anyag keletkezésétől számított hatvan év.

A védelmi idő lejártá előtt is kutatható a levéltári anyag, ha

- a kutatás - a kérelmező költségére - anonimizált másolattal is megvalósítható,
- a kutatáshoz az érintett, illetőleg annak halálát követően bármely örököse vagy hozzátartozója a kutató kérésére hozzájárult,
- a kutatásra tudományos célból van szükség - feltéve, hogy a törvényben előírt harminc, illetőleg tizenöt év már eltelt - és a kutató a törvényben meghatározott követelményeknek eleget tesz.

A levéltári anyag szabadon kutatható irataiban fellelt személyes adatok sem használhatók fel azonban korlátlanul. A kutatónak írásos nyilatkozatban vállalnia kell, hogy a megismert és kigyűjtött személyes adatokat az Avtv. 32. §-ában meghatározott módon kezeli és használja fel, továbbá az írásos nyilatkozatban meg kell jelölnie az adatkezelés helyét.

Az egyházi levéltárak vonatkozásában az alábbi szabályok irányadók:

Az Ltv. 30. § (1) bekezdése szerint az a nem közfeladatot ellátó szerv, amely a tulajdonában vagy birtokában lévő maradandó értékű iratainak tartós megőrzése céljából levéltárat létesít vagy tart fenn, és vállalja e törvényben foglalt követelmények teljesítését, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumánál (ma: Oktatási és Kulturális Minisztérium) kezdeményezheti levéltárának nyilvános magánlevéltárként történő bejegyzését. A nyilvános magánlevéltárként történő bejegyzést – a levéltári szakfelügyelet javaslatára – a művelődési és közoktatási miniszter engedélyezi.

A Magyar Országos Levéltár internetes oldalán található a Magyarországi Levéltárak Nyilvántartása. Itt van lehetőség meggyőződni arról, hogy a felkeresni kívánt egyházi levéltár nyilvántartásba vett nyilvános magánlevéltár-e.

Az egyházi anyakönyvek levéltári anyagot képeznek, ezért az egyházak anyakönyvi nyilvántartását az iratanyagra és annak kiemelt védelmére tekintettel nyilvános magánlevéltári anyagnak tekinthetjük. Ennek következtében az Ltv. magánlevéltárakra előírt szakmai

követelményeit alkalmazni kell az anyakönyvek védelme és a kutatás lehetővé tétele érdekében.

A nyilvános magánlevéltár a levéltári anyagban történő kutatást a saját szabályzata szerint teszi lehetővé, az iratok kölcsönzését, és az adatszolgáltatást pedig a közlevéltárakra vonatkozó rendelkezések szerint végzi. Az Ltv. 28. § szerint a kölcsönzésre külön jogszabály az irányadó.

A kutatás tehát az egyházi levéltári anyagok vonatkozásában is jogszerűen lehetséges. (1512/P/2009)

Konzultációs beadványában egy indítványozó azt szeretne volna megtudni, hogy hogyan helyeztethetné Magyarországon letétbe azokat az iratokat, hangfelvételeket és fényképeket, amelyek az 1965-66-os egyetemi év során feloszlott társaságuk anyagait tartalmazzák, és amelyek Genf város egyik raktárában találhatóak.

Az ügyben az Avtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az adatvédelmi biztosnak nincsen hatásköre eljárni, ezért javasolta a beadványozónak, hogy kérdésével forduljon a Magyar Országos Levéltárhoz. (1644/K/2009)

Egy panaszos azt kifogásolja, hogy fényképe, neve és születési éve megtalálható a Terror Háza Múzeum „Tettesek” tábláján. A múzeum főigazgatójának írt levelére 2008. november 26-a óta nem kapott választ.

Egy korábbi hasonló panaszbeadvány kapcsán az adatvédelmi biztos hivatali elődje megkereste az intézmény főigazgatóját. A főigazgató a személyes konzultáción arról tájékoztatta, hogy az egykori állambiztonsági szolgálatok állományába tartozókra vonatkozó adatok a Belügyminisztérium korabeli nyilvántartásából kerültek a múzeum kezelésébe. Kiállításuk anyagát ezen nyilvántartások alapján állították össze.

Az Avtv. 32. §-ának (3) bekezdése értelmében a tudományos kutatást végző szerv vagy személy személyes adatot csak akkor hozhat nyilvánosságra, ha az a történelmi eseményekről folytatott kutatások eredményeinek bemutatásához szükséges.

Tekintettel arra, hogy a Terror Háza Múzeum egyben tudományos kutatóhely, a hivatkozott rendelkezés értelmében a kutató felelősége, hogy eldöntse: a személyes adat nyilvánosságra hozatala szükséges-e

a történelmi eseményekről folytatott kutatás eredményeinek bemutatásához. (2427/P/2009)

Konzultációs beadványában egy indítványozó érdeklődik, hogy az orosházi Múzeum most készülő kiadványában – amely az 1924-es Orosházi Friss Hírek című újság híreit dolgozza fel – jogszerű-e a hírekben megnevezett személyek szerepeltetése, avagy szükséges-e az érintettek neveinek anonimizálása.

Az Avtv. hatálya kizárólag élő természetes személyekre terjed ki, így a már elhunyt személyekkel kapcsolatos adatokról, tényekről nincs a biztosnak hatásköre állást foglalni.

Jelen esetben, tekintettel arra, hogy az adatkezelés célja (Avtv. 5. §) megegyezik az eredeti adatkezelési céllal, – azaz hogy a kiadvány célja a társadalmi valóság bemutatása – nem szükséges a hírekben megnevezett személyek neveinek anonimizálása, a hírek jogszerűen ismételtén nyilvánosságra hozhatóak. (3125/K/2009)

Az elmúlt évben az Adatvédelmi Biztos Irodájához érkezett olyan beadvány is, melyben a panaszos a Központi Statisztikai Hivatal eljárását kifogásolja. Az ügyben az indítványozó többször is kérelemmel fordult a KSH-hoz annak érdekében, hogy a rá vonatkozó kitelepítési névjegyzékben szereplő betű- és számjelek jelentését megtudja. Beadványában arról érdeklődik, hogy jogszerűen hagyja-e megválaszolatlanul és – amennyiben elutasítaná – megindokolatlanul a KSH a kérelmét. Az ügy folyamatban van, amelynek keretében felvilágosítás kérése végett az adatvédelmi biztos a KSH-hoz fordult. (898/K/2009)

Közüzemi szolgáltatók

Számos panaszos kifogásolta idén, hogy a Budapesti Elektromos Művek Nyrt. továbbította személyes adataikat a Sanoma Budapest Zrt.-nek. Az adatátadás célja az érintett fogyasztók részére történő három hónapos ajándék Otthon magazin előfizetés biztosítása volt.

Az önkéntes, tájékozott és határozott hozzájárulás azt jelenti, hogy a csoportos beszédési megbízásra, illetőleg átutalásos fizetési módra való áttéréshez szükséges formanyomtatványok visszaküldése nem minősül önmagában a Sanoma Budapest Lapkiadónak – vagy bármely

más cégnek, hatóságnak – történő adattovábbításhoz való hozzájárulásnak.

Az adatvédelmi biztosi gyakorlat értelmében az adattovábbításhoz való hozzájárulás egy különálló, független nyilatkozatot jelent, mely az adatkezelésbe való tájékozott és önkéntes beleegyezésen alapul. A hozzájárulás összekapcsolása más nyilatkozatokkal, illetőleg egyéb bejelentésekkel, közleményekkel, az Avtv. 7. és 8. §-aiba ütközik, azaz jogellenes.

Tekintettel arra, hogy az ELMŰ Nyrt.-től szerzett személyes adatokat jogellenesen továbbították a Sanoma Zrt.-hez, az adatvédelmi biztos azok törlésére szólította fel a lapkiadót. A Sanoma Zrt. az adatbázisokat a biztos kérésének eleget téve megsemmisítette. (590/P/2009, 1772/P/2009)

Az ELMŰ adatkezelésével kapcsolatban egy panaszos azt kifogásolta, hogy a cég megkereste e-mailben, amelyben nyíltan feltüntették az internetes kezelőfelülethez tartozó jelszavát.

Az elmu.hu portál személyes adatkezelését kifogásoló beadványa nyomán az érintett kilétének felfedése nélkül a biztos megkereste az Elektromos Művek Nyrt. igazgatóságának elnökét. Felhívta a figyelmét arra, hogy helytelen adatkezelési gyakorlatot jelez az, ha a felhasználói azonosítót és a jelszóadatot egy elektronikus levélben, együtt küldik el felhasználók számára, hiszen így fennáll a lehetőség az adatokhoz való illetéktelen hozzáférésre, és a felhasználó elmu.hu rendszerében kezelt személyes adataival való visszaélésre. Az ELMŰ Nyrt. a kifogásolt gyakorlatot megszüntette. A jelszóadatot kizárólag akkor továbbítják elektronikus levélben, ha a felhasználó jelszó emlékeztetőt kér az általa regisztrált e-mail címre, azonban a felhasználónevet ilyenkor sem küldik el a levélben. (847/P/2009)

Továbbra is visszatérő probléma a közüzemi szolgáltatók részéről az a gyakorlat, hogy a mérőóra átírásához az ingatlan tulajdoni lapját, az adásvételi szerződés másolatát, illetőleg egyéb személyes adatokat tartalmazó dokumentumokat igényelnek az ügyfelektől.

Az ügyfél személyében beállt változást igazoló iratok, (adásvételi szerződés, hagyatéki végzés, halotti anyakönyvi kivonat, bérleti szerződés, stb.) valamint a személyazonosításra alkalmas okmány bemutatása az ügyfél jogszabályi előíráson alapuló kötelezettsége. Tehát a fogyasztó személyében beállt változást igazoló okirat, valamint a

személyazonosításra alkalmas okmány bemutatása, és abból a közüzemi szerződés megkötéséhez szükséges adatok megismerése és rögzítése szükséges, és egyben elegendő a személyesen eljáró ügyféllel való szerződéskötéshez.

Ami az ügyfél személyében beállt változást igazoló iratokról, így a hagyatéki végzésről készült fénymásolatok kezelését illeti, az adatvédelmi biztos álláspontja az eddig kialakult gyakorlatnak megfelelően továbbra is az, hogy az energiaszolgáltatóknak a hatályos magyar jogszabályi előírások erre nem adnak törvényi felhatalmazást. A fogyasztásmérő átírásához szükséges adatok felvétele nem lehet célja és indoka a hagyatéki végzésről való másolat kezelésének, annál is inkább, mert a hagyatékátadó végzés legtöbb esetben nemcsak az új fogyasztó, hanem az elhunyt valamennyi örökösének személyes adatait, valamint az örökség részét képező ingók és ingatlanok részletes adatait is tartalmazza.

A panaszosok visszakérhetik a hagyatéki végzés fénymásolatát, valamint kérhetik – a jogszabályban elrendelt adatkezelések kivételével – a hagyatéki végzésben szerepelő valamennyi, a szolgáltató által jogszabálytalanul kezelt adat törlését. (568/P/2009, 570/P/2009)

Egy panaszos által felvetett kérdésre, azaz hogy a közüzemi szolgáltató milyen módon köteles eleget tenni az ügyfél azon kérésének, hogy a rögzített beszélgetést tartalmazó hangfelvételt eljuttassák a részére, a biztos az alábbiak szerint válaszolt:

Maga a tájékoztatás megadása ingyenes, azonban az adatkezelő eleget tesz törvényi kötelezettségének akkor is, ha e-mailben küldi el az ügyfél részére a kért felvételeket. Mivel jelen esetben az érintett maga zárta ki annak lehetőségét, hogy az e-mail címére küldje el a cég a tájékoztatást, így ebben az esetben a panaszosnak kell biztosítania az adathordozót. Ha az adatkezelő úgy dönt, hogy nem vállalja át az adathordozó megvásárlásának költségeit, akkor a biztos elfogadhatónak tartja azt a megoldást, hogy az érintett által rendelkezésre bocsátott adathordozóra írja ki az adatkezelő a kért hangfelvételt. Így például okáért személyesen vagy levélben elküldve pendrive-ot, cd-t, illetőleg dvd-t adhat át az adatkezelőnek. (1904/K/2009, 1854/P/2009)

A biztos idén is találkozott azzal a kérdéssel, hogy mi a mérőórák fényképezésének jogalapja.

A közműves ivóvízellátásról és a közműves szennyvízelvezetésről szóló 38/1995. (IV. 5.) Korm. rendelet értelmében a szolgáltatónak joga van leolvasnia a mérőóra állását, és amennyiben a képfelvételen kizárólag a mérőóra látszik, joga van arról fényképfelvételt is készíteni, hiszen van felhatalmazása ezen személyes adat kezelésére.

Mindazonáltal a fogyasztónak joga van a mérőórát letakarni, így a felek kötelesek a mérők leolvasása érdekében egymással együttműködni. A szolgáltató köteles tájékoztatni a fogyasztót a leolvasás várható időpontjáról, valamint az adatkezeléssel összefüggő minden egyéb tényről, a fogyasztó pedig köteles a mérő leolvasását és ellenőrzését lehetővé tenni.

A biztos tájékoztatta a szolgáltatót, hogy a mérőeszköz leolvasásának módját a közüzemi szerződésnek tartalmaznia kell. (2325/P/2009)

A panaszosok sokszor kifogásolják azt is, hogy a szolgáltató telefonon túlságosan sok személyes adatot kér tőlük. Egy panaszosnak jelentős összeget küldtek vissza, és amikor erről érdeklődött, a szolgáltató elkérte többek között a születési helyére és idejére, valamint az édesanyja nevére vonatkozó adatokat.

Az, hogy a szolgáltató távollévők között meg kíván győződni arról, hogy az érintett valóban az a személy, aki az adott fogyasztási helyen lakik, és az adott partnerkóddal rendelkezik, az adatbiztonsági követelményeknek megfelel, hiszen ily módon biztosítják azt, hogy ha az érintettek számlalevele illetéktelen személyhez kerülne, az abban szereplő adatokkal ne lehessen visszaélni. (1757/P/2009)

Amennyiben az érintett valóban lehetőséget adott a szolgáltatónak arra, hogy az ügyintézés telefonon történjen, és kiléte a beszélgetés során kétséget kizáróan megállapítható, nem aggályos a szolgáltató azon kérése, hogy telefonon kérje az érintett személyi igazolványának számát. (419/P/2009)

Végül pedig a követeléskezelőknek és az ügyvédeknek történő adatátadás jogalapjáról kialakult biztosi gyakorlatról:

Az egyes adósságbehajtással foglalkozó cégek adatátvételének jogalapja különböző lehet, attól függően, hogy az alapkövetelés jogosultja maga, vagy jogi képviselő útján próbálja érvényesíteni a követelést, engedményezi a követelést, esetleg az alapszerződésben foglaltak alapján ruhazza át követelését adósságkezelő cégnek. Az engedményezési és a megbízási jogcím között az a lényeges különbség, hogy

míg a megbízás esetén a követelés behajtása a szolgáltató nevében folyik, addig engedményezés esetén a behajtó cég, vagy ügyvédi iroda saját nevében szólítja fel a fogyasztót/ügyfelet teljesítésére.

A személyes adatok az Avtv. 8. §-ának (1) bekezdése alapján tehát akkor továbbíthatók, ha ahhoz az érintett hozzájárult, vagy törvény azt megengedi. A követelések behajtása érdekében a személyes adatok tehát akkor adhatók át, ha azt törvény lehetővé teszi (pl. bírósági végrehajtás, engedményezés), vagy ha ahhoz az érintett hozzájárul.

Az engedményezés szabályait a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) tartalmazza. A Ptk. szabályai lehetővé teszik a természetes személy adósok adatainak átadását. Az engedményezésről az érintettet értesíteni kell; a kötelezett az értesítésig jogosult az engedményezőnek teljesíteni. Az engedményezett követelés kötelezettjének hozzájárulására a szerződés létrejöttéhez nincs szükség. A követelések a Ptk. 328. §-a alapján történő értékesítésekor, az adatátadáshoz a jogcímet maga a Ptk. teremti meg, így a követelésekhez kapcsolódó személyes adatok továbbítása adatvédelmi szempontból nem kifogásolható.

A jogosult követelése érvényesítésének másik – a hatályos magyar jog által elismert – eszköze a szerződéssel megbízott ügyvéd közreműködésének igénybevétele. Az ügyvéd törvényi felhatalmazás alapján jogszerűen juthat hozzá megbízójától az adós személyes adataihoz, ehhez tehát az adós hozzájárulása nem szükséges. Az ügyvédekről szóló törvény általában ad felhatalmazást a jogi képviselőnek a megbízó ügyfelei adatainak kezelésére, amikor kimondja, hogy az ügyvéd a hivatásának gyakorlásával – törvényes eszközökkel és módon – elősegíti megbízója jogainak érvényesítését és kötelezettségeinek teljesítését. Az ügyvéd a Magyar Köztársaság valamennyi bírósága és hatósága előtt eljárhat, és minden ügyben elláthatja a megbízó jogi képviseletét. (2498/P/2009)

Egy újságíró arról érdeklődött, hogy mi a védendő fogyasztók személyes adatai továbbításának jogalapja a jegyzők, illetőleg a gyámhivatalok felé.

A védendő fogyasztókról és a védendő fogyasztókról vezetett nyilvántartásról a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény (a továbbiakban: GET) 65-66. §-a, valamint a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: VET) 64- 65. §-a rendelkezik. A védendő fogyasztó a lakossági fogyasztók azon köre, akik

(jogszámban meghatározott szociális helyzetük, vagy valamely egyéb tulajdonságuk alapján) a földgázellátásban, valamint a villamosenergia-ellátásban megkülönböztetett feltételek szerint vehetnek részt.

Az újságíró által kifogásolt adatkezelést, illetőleg továbbítást a földgázellátásról szóló 2008. évi XL. törvény rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 19/2009. (I. 30.) Korm. rendelet 24. §-ának (3) bekezdése, illetőleg az 58. § (1) bekezdése tartalmazza, valamint hasonló szabályokat tartalmaz a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet 24. §-ának (3) bekezdése, illetőleg 32. §(1) bekezdése is. (3242/P/2009)

A BKV Zrt.-vel kapcsolatban is rendszeresen a hasonló panaszok, azaz az utasok nem értenek egyet azzal, hogy – bár szerződést szegnek – a BKV Zrt. kezelje személyes adataikat.

A BKV Zrt. utazási feltételei értelmében az elégtelen vagy érvénytelen jeggyel, bérlettel vagy igazolvánnyal rendelkező utas pótdíjfizetésre kötelezett. Az utazási feltételek értelmében kizárólag annak az utasnak a személyes adatai kerülnek felvételre, aki nem rendelkezik az említett okmányokkal. A személyes adatok felvétele céljából a BKV Zrt. jegyellenőre jogosult a szükséges hatósági igazolványba betekinteni. Ez esetben személyes adatait a hozzájárulása alapján kezeli a BKV Zrt.

Az utas személyes adatainak kezelésére tehát kizárólag akkor kerülhet sor, ha az érintett nem rendelkezik érvényesíthető, és az adott járatra felhasználható jeggyel, érvényes bérlettel, utazási igazolvánnyal, vagy a díjmentességet igazoló okmánnyal.

Az érintettek az Avtv. 12. §-a alapján bármikor tájékoztatást kérhetnek személyes adataik kezelésére vonatkozóan az adatkezelőtől, azaz a BKV Zrt.-től, jogaik megsértése esetén pedig az Avtv. 17. §-a alapján az adatkezelő ellen bírósághoz fordulhatnak. (1243/P/2009)

Idén is számos esetben derült ki, hogy a BKV Zrt. adminisztrációs hibából fakadóan kezeli bizonyos állampolgárok személyes adatait:

A pótdíjkövetelések ügyvédi behajtásra történő átadása 2007 decemberében történt. Az eljárás keretében, az ügyvédi iroda lakcímkérésével fordult a Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások

Központi Hivatalához (a továbbiakban: KEKKH), megadva a pótdíj-folyamati jelentésen feltüntetett nevet, születési időt, anyja nevet.

Sajnálatos módon a visszakapott lakcím – az anyja név eltérés miatt – nem volt azonos a kért személy adatával, így a pótdíj megfizetésére történő felszólítás nem a ténylegesen bliccelőnek, hanem a vele azonos születési idejű, de más anyja nevű személynek került kiküldésre.

Az adatvédelmi biztos vizsgálata megállapította, hogy mind a BKV Zrt., mind a KEKKH megsértette az adatok minőségének alapelvét, mivel a kezelt személyes adatok nem feleltek a pontosság, a teljesség és az időszerűség követelményének (Avtv. 7. §).

Az eset kapcsán a Pótdíjkezelési Osztály vezetője felvette a kapcsolatot a KEKKH-val, ahol arról tájékoztatták, hogy – a jövőbeni hasonló tévedések elkerülése érdekében – a számítógépes rendszerbe beiktatásra került a szükséges ellenőrzési procedúra. (32/P/2009)

A BKV Zrt. egy adminisztrációs hiba folytán adta át az érintett személyes adatait végrehajtási céllal az ügyvédnek, amely így jogellenes adatkezelésnek minősül. Az Avtv. 25. § (2) bekezdése alapján a biztos felhívta a BKV Zrt. képviselőjét arra, hogy a jövőben az érintettek személyes adatainak végrehajtási céllal történő átadása kapcsán körültekintőbben járjanak el annak érdekében, hogy adminisztrációs hibából kifolyólag ne történhessen ilyen, vagy ehhez hasonló eset. Felszólította továbbá a céget arra is, hogy minden esetben biztosítani kell az érintettnek személyes adatai védelméhez fűződő jogát. (3355/P/2009)

A tavalyi taj-kártyás adatkezelésekhez hasonlóan, idén a BKV Zrt. adóazonosító jel kezelését vitatták a panaszosok.

Az adóazonosító jel kezelésére a BKV Zrt.-nek a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról szóló 1996. évi XX. törvény nem ad felhatalmazást. Az érintett hozzájárulása esetén is hiányzik az adatkezelés célja, a célhoz kötött adatkezelés elve értelmében ugyanis személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet, és csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig. Amennyiben az érintett az adókártyáját mutatja be az ellenőrnek, úgy arról kizárólag a név, anyja neve, születési hely és idő rögzíthető. (1846/P/2009)

A BKV Zrt. konzultációs beadványában arról kérte a biztos állásfoglalását, hogy milyen módon szabályozhatja a különböző kommunikációs csatornákon rögzített hangfelvételek kezelését.

Sajátos jogi megítélés alá esik a forgalomirányításban használt híradástechnikai eszközökön (URH-rádió) zajló kommunikáció rögzítése. Az ilyen berendezéseket alapvetően a BKV Zrt. munkavállalói használják a munkajogi jogviszonyból eredő feladataik ellátása céljából. Hatályos törvény nem rendeli el az ilyen beszélgetések rögzítését, azonban például forgalombiztonsági okból, büntügyi vagy kártérítési igény érvényesítése okán méltányolható érdek fűződhet a felvételek rögzítéséhez és tárolásához.

Nyomozó- és egyéb hatóság eljárás lefolytatása érdekében megkeresheti az adatkezelőt, azonban olyan adat kiadására nem kötelezheti, amely nincs az adott szolgáltató/cég birtokában. Kötelező adatkezelést csak törvény rendelhet el. Mindazonáltal a készletre történő adatgyűjtést sem az Alkotmánybíróság, sem az adatvédelmi biztosi gyakorlat nem tekinti jogszerűnek. Erre tekintettel az adatkezelés célját és a tárolás idejét körültekintően kell meghatározni. (2848/K/2009)

Társasházak, lakásszövetkezetek

A társasházi, valamint a lakásszövetkezeti formában működő lakóközösségek adatkezelésére vonatkozó szabályok ismerete fontos szerepet játszik az állampolgárok mindennapi életében, hiszen a társadalom nagyon széles rétege választotta, valamint választja az együttélésre eme két lakóközösségi forma valamelyikét. Egyre erősebb tendenciát mutat azon társasházak megjelenése, ahol a lakóközösség több száz főből áll, így a személyes adatok biztonságos kezelése is nagyobb kihívást jelent a közös képviselő, illetve a közös képviselőt ellátó cégek számára. A különböző bűncselekmények megsokasodása, valamint az állampolgárok közbiztonságba vetett hitének megromlása azt eredményezi, hogy a tulajdonosok, valamint a közös képviselők részéről egyre erőteljesebb igény merül fel a társasház épületeinek, bejáratainak, lépcsőházainak kamerákkal történő megfigyelésére. Ez a típusú adatkezelés, és az ehhez kötődő adatkezelési szabályozás annyiban tér el a hagyományos, egy lakóközösségben felmerülő adatkezelési szabályozástól, hogy a hagyományos és a mindennapi életben természetes módon felmerülő adatkezeléssel járó előírásokat mind a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII.

törvény (továbbiakban: társasházi törvény), mind a lakásszövetkezetekről szóló 2004. évi CXV. törvény (továbbiakban: lakásszövetkezeti törvény) szabályozási körébe vonja. Mindezzel együtt azonban az is tény, hogy sem a társasházi törvény, sem a lakásszövetkezeti törvény szabályozása nem terjed ki sok olyan adatkezelési kérdéskörre, amelyek megfogalmazódnak az állampolgároknak évről évre, így idén is számos állásfoglalásában az adatvédelmi biztos az Avtv. előírásait vette alapul.

Függetlenül attól, hogy az adatvédelmi biztosnak több éve meghatározott, konkrét és világos állásfoglalása ismert a társasházban közös költség tartozással rendelkező tulajdonosok személyes adatainak lépcsőházban, vagy saját honlapon történő közzététele kapcsán, nem mutatható ki az e témakörben beérkező beadványok számának csökkenése.

A panaszosokat a biztos ezekben az ügyekben arról tájékoztatta, hogy a nem fizető, illetőleg a hátralékkal rendelkező tulajdonostársak személyére vonatkozó adatokat törvényi felhatalmazás hiányában nem lehet nyilvánosságra hozni, azokat csak az érintett tulajdonostársak ismerhetik meg. A társasházi törvény 28. §-a szerint az éves elszámolás elfogadásáról a közgyűlés határoz. Szükséges tehát, hogy az éves elszámolás benyújtásakor, illetve annak elfogadása érdekében a közgyűlés megismerhesse az elszámolásban szereplő adatokat, így a közös költségekhez való hozzájárulás előírását és teljesítését a tulajdonostársak nevének feltüntetésével. Ekkor tehát a közgyűlés tagjainak, vagyis a tulajdonostársaknak van lehetőségük arra, hogy megismerjék azt, hogy név szerint melyik tulajdonostársnak mennyi közös költség hátraléka van. Ez történhet például a könyvelés megtekintésével, vagy úgy, hogy zárt (kizárólag a tulajdonostársak részvételével megtartott) közgyűlésen ismertetik a hátralékkal rendelkező tulajdonostársak nevét. Amennyiben a közös költség fizetésében hátralékkal rendelkező tulajdonostársak adatait ily módon ismertették, nem állapítható meg a személyiségi jogok sérelme. A társasházra és az ott lakókra vonatkozó adatok csak akkor tehetők közzé valamely honlapon, ha az üzemeltető biztosítani tudja azt, hogy kizárólag az arra illetékes személyek tudjanak belépni, és a honlapot oly módon kell létrehozni, hogy kétséget kizáróan biztosítható legyen az, hogy csak a jogosultsággal rendelkezők férjenek hozzá az ott

megjelenő adatokhoz. A belépők figyelmét fel kell hívni arra, hogy a honlapon lévő személyes adatokat illetéktelenek számára nem adhatják tovább, mert a hatályos törvényi szabályozás alapján az jogosulatlan adatkezelésnek minősül és a jogalkotó a jogsérelem súlyától függően megfelelő szankciót helyez kilátásba a jogsértővel szemben. (129/K/2009, 1096/K/2009, 1774/K/2009, 2228/K/2009)

A társasházi adatkezelés körében egy speciális és igen jelentős kérdéskör a kamera-rendszerek üzemeltetése. Annak ellenére, hogy a biztos ebben a témakörben is számtalan esetben kinyilvánította határozott álláspontját, továbbra is számos panaszbeadvány érkezik tulajdonosok részéről, hogy a hozzájárulásuk nélkül kerülnek felszerelésre kamerák, vagy kamera-rendszerek.

A kamerás megfigyelés útján számos személyes adat birtokába jut a megfigyelő rendszer üzemeltetője (ki mikor hagyja el a házat, mikor érkezik vissza, kivel, egészségi állapotra vonatkozó adatokat ismerhet meg stb.), így a rögzítés révén adatkezelővé válik, tevékenysége az adatvédelmi törvény fogalomrendszerében a fentiek szerint adatkezelésnek minősül.

Sem a társasházi törvény sem a lakásszövetkezeti törvény nem tartalmaz olyan rendelkezést, mely a társasház vagy lakásszövetkezet képviselőjét ellátó személyt vagy mást arra hatalmazza fel, hogy a társasház területén, illetve az oda vezető úton megfigyelést végezzen. Ilyen rendelkezés más hatályos jogszabályban sem lelhető fel. Törvényi felhatalmazás hiányában az adatkezeléshez az érintettek hozzájárulására van szükség: minden lakónak szükséges a hozzájárulása ahhoz, hogy a közös használatú magánterületen, mint amilyen a garázs, illetve a bejárati ajtók előtti tér, képfelvételeket rögzíthessen a rendszer, valamint jól látható, még a belépés előtt elolvasható helyre el kell helyezni azt a figyelmeztetést, hogy az adott terület kamerával megfigyelt. Ezen felül tájékoztatást kell adni az érintett kérésére legalább a következő körülményekről: az adatkezelés céljáról, az adatok tárolásának idejéről és módjáról, az adatkezelő személyéről, elérhetőségéről, valamint az érintett azon jogáról, hogy az adatkezelőtől tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről, valamint kérheti a róla készült felvétel törlését, illetve tájékoztatni kell jogorvoslati lehetőségeiről is. Fontos még, hogy a kamera látómezeje nem irányulhat közterületre.

A képeket az adatvédelmi törvény 5. §-ában megfogalmazott célhoz kötöttség elvére figyelemmel csak az adatkezelés céljának (a közös használatú területek biztonsága) megvalósulásához szükséges ideig lehet kezelni: ez tehát azt jelenti a gyakorlatban, hogy amennyiben bűncselekményt, vagy egyéb olyan cselekményt nem rögzít a kamera, amely a felvétel megőrzését a biztonsági szempontok érvényesítése miatt szükségessé tenné, úgy azokat ésszerűen rövid határidőn belül törölni kell. Az adatkezelésre az a személy jogosult, akit a lakók erre felhatalmaztak, e felhatalmazás során is szükséges minden tulajdonos hozzájárulása az adatkezelő kijelöléséhez. Az adatkezelő személyének kijelölésén felül célszerű az adatkezeléssel kapcsolatos egyéb kérdéseket is adatkezelési szabályzatban rögzíteni. Azokban az esetekben, amikor a közös képviselő jogszerűtlenül, a fenti szabályoknak nem megfelelő módon helyez el kamerákat a társasházban, az adatvédelmi biztos felszólítja a jogellenes adatkezelés megszüntetésére, és a már birtokában lévő személyes adatok megsemmisítésére. (900/K/2009,1224/P/2009, 2242/K/2009, 2377/K/2009)

A 2009-es évben ugyanazon lakásszövetkezet több tagja fordult külön-külön panaszbeadvánnyal a biztoshoz, melyek tartalma megegyezett egymással. A panaszosok azt kifogásolták, hogy a lakásszövetkezet épületeiben hozzájárulásuk nélkül helyeztek el kamerákat. Az adatvédelmi biztos helyszíni vizsgálat lefolytatása után megállapította a jogsérelmet, és felszólította a lakásszövetkezet elnökét a kamera-rendszer megszüntetésére. Mivel a felszólításnak az adatkezelő nem tett eleget, a biztos az Avtv. 25. § (4) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján határozatot hozott, melyben megtiltotta a jogellenesen felszerelt kamerák üzemeltetését, valamint elrendelte a már összegyűjtött személyes adatok törlését. Az Avtv. ugyanezen szakasz (5) bekezdése alapján az adatkezelő az adatvédelmi biztos határozatának felülvizsgálatát a kézhezvételétől számított 30 napon belül jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a bíróságtól. Ebben az esetben a közös képviselő élt ezen lehetőséggel és megtámadta az adatvédelmi biztos határozatát, melynek alapján a bíróság megindította az ilyen esetben szokásos eljárást. (467/K/2009)

Kép- és hangfelvétel

Kamerák

Tárgyévünk kamerás ügyeinek nagy számát tekintve elmondható, hogy a térfigyelő berendezéseket, mint a személy- és vagyonvédelem eszközeit, továbbra is előszeretettel alkalmazzák magánszemélyek, gazdasági társaságok, a közintézmények, valamint az önkormányzatok is. A beadványok nagy számának egyik fő oka, hogy a kamerás rendszereket kiépítő személyek és szervezetek változatlanul nincsenek tisztában a képfelvételek készítésével kapcsolatos jogszabályi előírásokkal és a kamerák alkalmazásával járó jogkövetkezményekkel. Ezért a képfelvevőkkel kapcsolatos állásfoglalásokban és minden lehetséges fórumon hangsúlyozzuk: csak a szakszerűen és jogszerűen telepített és üzemeltetett képfelvevő berendezések alkalmasak arra, hogy az adatkezelő által kitűzött célt elérjék.

Sok panasz érkezik a mai napig amiatt, hogy a kamerát felszerelő magánszemély közterületet tart megfigyelés alatt. Egyes ház- illetve üzlettulajdonosok térfigyelő berendezéseket szerelnek az üzlet, illetve a lakóház falára, mely berendezések a közterület megfigyelésére alkalmasak. Ezekben az esetekben speciális törvény hiányában az Avtv. előírásait kell alkalmazni, melynek alapján az érintettek hozzájárulására lenne szükség. (860/K/2009, 975/P/2009, 1112/P/2009, 1151/P/2009, 1205/P/2009)

Nagy számban fogalmaztak meg az állampolgárok panaszt a különböző demonstrációkon megvalósuló, rendőrség által folytatott kép- és hangfelvétel készítési gyakorlattal kapcsolatban. Az ezzel összefüggő részletes adatvédelmi biztosi álláspont a beszámoló *Rendőrségről* szóló fejezetében található csakúgy, mint a közterület-felügyeletről szóló törvény módosításával kapcsolatos biztosi vélemény.

Idén is számos beadvány érkezett a különböző intézményekben elhelyezett, illetve elhelyezendő térfigyelő kamerákkal kapcsolatban. Ezek közül a legtöbb különböző oktatási és szociális intézményben felszerelt képfelvevő berendezéssel foglalkozik. Az említett esetekben a térfigyelő kamerák bizonyos, jogi kategóriákkal nehezen körülírható határokat lépnek át, benyomulnak a megfigyelték privát szférájába, érzékeny területeken „kutakodnak”.

Egy panaszos beadványában azzal kapcsolatban fogalmazott meg kérdéseket, hogy munkahelyén, egy hajléktalanszállón kamerás megfigyelőrendszer kiépítését tervezik. A biztos állásfoglalásában megállapította, hogy a munkáltató a munkavállaló megfigyelése, illetve munkahelyi magatartásának ellenőrzése céljából nem működtethet munkahelyen kamerát, ugyanakkor más célokból, így például vagyonvédelmi vagy élet és testi épség védelme céljából, igen. A tárgyban lásd a *Munkáltatók* című fejezetet. A kamerák esetleges felszerelése és működtetése egy szociális intézmény területén szükségtelen és aránytalan beavatkozást jelentene az érintettek magánszférájába. Továbbá nincsen olyan jogszerű adatkezelési cél, amely indokolná ezen eszközök elhelyezését. (531/K/2009)

Egy másik ügyben egy szakszervezet azt kifogásolta, hogy a Vám- és Pénzügyőrség egyes vámhivatalai területén térfigyelő berendezéseket helyeztek el. Az ügyben a biztos megkereste a VPOP vezetőjét, aki válaszában a kamerás megfigyelés törvényi felhatalmazásaként a közösségi vámjog végrehajtásáról 2003. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Vámtv.) 6. § (2) bekezdését jelölte meg. A parancsnok elmondása szerint a kamerák üzemeltetésének célja a hatáskörbe tartozó jogsértések hatékonyabb felderítése és bizonyítása, a korrupciós és hivatali bűncselekmények megelőzése, valamint a pénzügyőröket ért támadások visszaszorítása.

Az adatvédelmi biztos állásfoglalásában kifejtette, hogy a Vámtv. hivatkozott rendelkezése alapján a Vám- és Pénzügyőrségnek arra van lehetősége, hogy kép- és hangfelvételt készítsen a vámhatósági intézkedés során a lényeges körülményekről. Azokon a helyeken, ahol a tényleges hatósági intézkedést végzik (forgalmi sáv, parkoló), adatvédelmi szempontból nincs akadálya annak, hogy egyes intézkedésekről felvételek készüljenek. Más helyszíneken, ahol elsősorban nem a konkrét intézkedések végrehajtása a fő tevékenység, a törvényi szabályozás szerint nincs helye kamerás megfigyelésnek.

Az ügyfélszolgálati jellegű tevékenységet ellátó helyiségekben, valamint az irodákban, munkaállomásokon működő kamerákkal összefüggésben megállapítható, hogy a munkáltató az alkalmazott megfigyelése, szolgálati feladatok ellátásának ellenőrzése, illetve a dolgozó munkahelyi magatartásának ellenőrzése céljából nem működtethet munkahelyen kamerát.

A biztos megjegyezte azt is, hogy a hozzájárulás jogszerűségének egyik elengedhetetlen feltétele az önkéntesség. Azonban a

munkavállaló és a munkáltató viszonya – az egzisztenciális különbség miatt is – nem egyenlő, így a hozzájárulás szükséges elemeként törvényileg előírt önkéntesség is csorbát szenvedhet. Emiatt kérte a panrancsnokot, hogy az ilyen jellegű munkáltatói intézkedések esetében a munkavállalókkal való együttműködésre fordítsanak különös figyelmet. A biztos felszólította a Vám- és Pénzügyőrség vezetőjét arra, hogy az irodákban, ügyfélszolgálati tevékenységet ellátó helyiségekben felszerelt képfelvevő berendezéseket szereljék le, a folyosókon, raktárakban elhelyezett kamerák működéséhez pedig szerezzék be az érintett dolgozók hozzájárulását. A panaszolt szerv az adatvédelmi biztos állásfoglalásában foglaltaknak maradéktalanul eleget tett. (883/K/2009)

Az idei évben több konzultációs beadvány is érkezett azzal kapcsolatban, hogy milyen adatvédelmi követelményeknek kell megfelelnie egy oktatási intézménynek, ha területén vagyonvédelmi célból térfigyelő rendszert kíván kiépíteni.

Az adatvédelmi biztos állásfoglalásaiban kiemelte, hogy a folyamatos munkavégzés, illetve tanulás céljára szolgáló helyiségekben nemcsak a kamera által közvetített kép rögzítése, de a pusztán megfigyelés is jogellenes, mivel az indokolatlan mértékben korlátozza az érintettek magánszférájának védelméhez való jogát.

Vagyonvédelmi célból olyan helyiségekben, ahol állandó munkavégzés vagy tanítás történik, kamera-rendszert működtetni csak azokban az időszakokban lehet, amikor a helyiségekben – jogszerűen – senki nem tartózkodhat (tehát a tanítás, vagy egyéb foglalkozások után). Az érintetteket, vagyis a kamerák látóterébe érkezőket, a belépést megelőzően tájékoztatni kell arról, hogy a kamera-rendszer működtetésének mi a célja, a kamerák mely időszakokban üzemelnek, a továbbított képeket ki, hol és mennyi ideig tárolja és az érintetteknek milyen jogorvoslati lehetőségei vannak az adataik kezelését illetően.

Megfigyelőrendszert általában abból a célból állítanak fel, hogy annak segítségével a rendbontások, lopások, és rongálások felelőseit felelősségre lehessen vonni. Azonban ilyen tetteket csak néhány tanuló vagy más személy követ el, ugyanakkor minden tanulót, pedagógust, illetve más érintettet is figyel a kamera. Az iskola területén is biztosítani kell mindenkinek a lehetőséget arra, hogy bármiféle megfigyelés nélkül mozoghasson. A kamerás megfigyelés ezt aránytalanul korlátozza.

A biztos hangsúlyozta, hogy az említett célok eléréséhez a kamerás megfigyelés szükségtelen és aránytalan beavatkozást jelentene a képfelvevő berendezésekkel felszerelt intézményekben tanuló diákok, illetve az ott dolgozó személyek magánéletébe, ezért egyértelműen ellenzi a kamera-rendszer kiépítését bármely közoktatási intézmény területén. (1477/K/2009, 1744/K/2009)

Érdemes megemlíteni, hogy időről időre újabb és újabb alkalmazási területek jelennek meg a térfigyelő kamerák felhasználása során. Ennek egyik érdekes és elgondolkoztató példája az az ügy, mely szerint egy piackutató cég a vásárlói szokások felmérése céljából kamerákat helyezne el egyes üzletekben. A vásárlókat a bejáratnál kifüggesztett tábla tájékoztatná a kamerás megfigyelésről. Az adatvédelmi biztos válaszában rámutatott: külön törvény nem hatalmazza fel a piackutató cégeket, hogy kamerás megfigyelést végezzenek egy üzlet területén, ezért a vázolt adatkezelésre az Avtv. előírásait kell alkalmazni.

Az adatkezeléshez külön törvényi rendelkezés hiányában az érintettek hozzájárulása szükséges. Az Avtv. rendelkezése szerint a hozzájárulásnak önkéntesnek kell lennie. Jelen esetben az önkéntesség megléte erősen kérdéses. Ugyanis a vásárlónak nem minden esetben van lehetősége másik üzletet felkeresni, mivel vásárlását sok szempont (távolság, megközelíthetőség, választék, nyitva tartás, ár, szolgáltatások, stb.) figyelembevételével határozza meg. Ezért adott esetben az érintett akarata ellenére kénytelen beleegyezni az adatkezelésbe. A kamerás megfigyelés a kívánt cél eléréséhez – a fogyasztói szokások felméréséhez – nem elengedhetetlen, az esetlegesen rögzített személyes adatok kezelése nem arányos az elérni kívánt céllal, ahhoz nem szükséges. Továbbá elmondható, hogy az adatkezelés célja más hatékonyabb eszközökkel is elérhető, például kérdőívek kitöltésével vagy az árukészlet ellenőrzésével.

A biztos összefoglalva megállapította: nem támogatja a megfigyelőrendszer kiépítését, a beadványban vázolt adatkezelés ötletét. A kamerák esetleges felszerelése és működtetése szükségtelen és aránytalan beavatkozást jelentene az érintettek magánszférájába, hiszen elkerülhetetlen, hogy a képfelvevő berendezések az érintettek – vásárlók és munkavállalók – személyes adatait is rögzítsék. Ezért a piackutatási célra alkalmazott megfigyelőrendszer telepítése az

érintettek személyiségi jogainak korlátozásával járna, ami jogellenes adatkezelési tevékenységet valósítana meg. (472/K/2009)

Említést érdemel még az az ügy is, melyben az Állami Autópálya Kezelő Zrt. fordult az adatvédelmi biztoshoz. Beadványukban az autópályák mentén elhelyezett forgalomfigyelő kamerák által rögzített felvételek tárolási idejének meghosszabbításával kapcsolatos kérdéseiket fogalmazzák meg. Erre a rendszerre azért van szükség, hogy a balesetek és egyéb veszélyhelyzetek elhárítása, megelőzése és későbbi elemzése céljából az autópálya forgalmáról felvételeket készítsenek, azokat rögzítsék, majd feldolgozzák. Az ügyben az adatvédelmi biztos munkatársai helyszíni vizsgálatot folytattak le a társaság egyik telephelyén. A vizsgálaton tapasztaltak, valamint a rendelkezésre álló információk alapján a biztos állásfoglalásában megállapította, hogy a megtekintett felvételek felbontása, a technikai eszközök által biztosított ráközelítés mértéke nem teszi alkalmassá a rendszert arra, hogy az útpálya megfigyelése révén olyan felvételeket készítsen, melyek alapján valamely meghatározott természetes személy felismerhető, vagy jármű a rendszám alapján azonosítható. Így sem rendszám, sem arc felismerése nem lehetséges a rögzített kép által. Ennek alapján elmondható, hogy a felvételek készítése, rögzítése, tárolása, valamint továbbítása során személyes adatok kezelésére nem kerül sor.

Az adatvédelmi biztos hangsúlyozta, hogy a cég által tervezett tárolási idő meghosszabbításának a személyes adatok védelme szempontjából nincsen akadálya, amennyiben a rendszer egyéb technikai paramétereit változatlanok maradnak és kizárják az azonosíthatóságot, hiszen a térfigyelő rendszer jelen állapotában nem gyűjt, és nem tárol személyes adatokat. (2182/K/2009)

A társasházakban üzemeltetett kamerákra vonatkozó biztosi álláspont a „*Társasházak, lakásszövetkezetek*” című fejezetben található.

Hangfelvételek

Ebben az évben jelentős számú panasz érkezett az adatvédelmi biztoshoz a bankok, távközlési illetve közüzemi szolgáltatók telefonos ügyfélszolgálatának működésével kapcsolatban. Sokan azt kérdezték, milyen jogosultság alapján rögzítik egyes szolgáltatók a

hibabejelentéseket, mások azt kifogásolták, hogy kérésükre a szolgáltató nem bocsátja rendelkezésre egy fogyasztói vita rendezéséhez szükséges hangfelvételt. Az adatvédelmi biztos ezért 2009-ben állásfoglalást fogalmazott meg a telefonos ügyfélszolgálatok által rögzített hangfelvételekkel kapcsolatos adatvédelmi kérdésekben.

Az emberi hang, amennyiben az természetes személlyel összefüggésbe hozható, az adatvédelmi törvény által védett személyes adat. Az Avtv. 3. § (1) bekezdése értelmében hangfelvétel készítése és tárolása adatkezelésnek minősül, amelyre törvény vagy az érintett hozzájárulása adhat felhatalmazást. Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény (Eht.) 141. § (1) bekezdése az elektronikus hírközlési szolgáltatók kötelezettségévé teszi, hogy a hibabejelentéseket hangfelvétellel vagy elektronikus úton rögzítsék, és azt legalább egy évig megőrizzék. A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 17/B. §-a úgy rendelkezik, hogy a közüzemi, a pénzügyi, a biztosítási, illetve a foglalkoztatói nyugdíj szolgáltató intézmény és egyéb vállalkozás az ügyfélszolgálatához beérkező valamennyi telefonon tett szóbeli panaszt, illetve az ügyfélszolgálat és a fogyasztó közötti telefonos kommunikációt köteles hangfelvétellel rögzíteni, és a felvételt öt évig megőrizni. A törvényi kötelezettség körén kívül hangrögzítés akkor történhet, ha ahhoz az érintett önkéntes, megfelelő előzetes tájékoztatáson alapuló, félreérthetetlen beleegyezését adja. Vagyis a tájékoztatással annak lehetőségét kell megteremteni, hogy az ügyfél információs önrendelkezési jogával élve eldönthesse: hozzájárul-e ahhoz, hogy az ügyfélszolgálattal folytatott beszélgetését rögzítsék, azaz személyes adatait kezeljék.

Az önkéntes hozzájárulás akkor tekinthető biztosítottnak, amennyiben a szolgáltató megteremti annak lehetőségét, hogy az ügyfél a rögzítés nélküli beszélgetést válassza, vagy az adott problémával kapcsolatban személyesen lépjen kapcsolatba az ügyfélszolgálattal, s mindezen lehetőségekről az ügyfelet megfelelően tájékoztatja.

Az adatkezelés célját úgy kell meghatározni, hogy abból egyértelműen felismerhető legyen mind a hívó, mind a hívott fél érdeke, és a cél jól körülhatárolt legyen. E kívánalomnak nem tesz eleget sem a meglehetősen homályosan megfogalmazott „*minőségbiztosítási cél*”, sem az adatkezelők által gyakran megjelölt „*oktatási cél*”, amely a hívások rögzítése nélkül is megvalósítható.

Az állásfoglalás szerint az érintettel folytatott beszélgetést tartalmazó hangfelvételt mindkét félnek joga van megismerni, ezért az ügyfél

számára biztosítani kell, hogy erre vonatkozó kérése esetén a hangfelvételt visszahallgathassa, illetve arról másolati példányt kapjon. Az információs önrendelkezési jogból fakadóan ugyanakkor az ügyfél maga is készíthet felvételt a telefonbeszélgetésről. Az ügyfél az adatkezelés során az adatkezelővel szemben támasztott követelményeknek megfelelően köteles eljárni. A hangfelvételt kizárólag az eredetileg meghatározott cél érdekében lehet felhasználni, és azt illetéktelen harmadik személynek nem lehet átadni. Nem az ügyfélszolgálatot működtető társaság hivatott megítélni, hogy indokolt-e a hangfelvételnek az érintett általi felhasználása, vagyis kérelem esetén az adatkezelő mérlegelés nélkül köteles kiadni az érintettel folytatott beszélgetés felvételét, és a hanganyag másolata nem helyettesíthető a telefonbeszélgetésről készített jegyzőkönyvvel.

Az adatkezelő jogszerűen jár el, ha az érintett kérésére a kérdéses hangfelvételt védelemmel ellátva bocsátja az érintett rendelkezésére, amely az esetleges későbbi manipulációt kimutathatóvá teszi. Az ügyfélszolgálatot működtető adatkezelő kötelezettségei között szerepel, hogy a hangfelvételt a célhoz kötöttség elve értelmében csak a jogszabály által előírt, illetve az előfizetői igények teljesítéséhez szükséges ideig kezelje, valamint gondoskodjon az adatok biztonságáról, és a technikai adatvédelem követelményeinek megtartásáról. (213/H/2009) A tárgyban lásd még a *Bankokról* szóló fejezetet.

Egy panaszos azt kifogásolta, hogy amikor felhívta mobil távközlési szolgáltatója ügyfélszolgálatát, és a telefonbeszélgetést rögzíteni szeretne volna, az ügyintéző kérését megtagadta, és a hívást megszakította.

Az adatvédelmi biztos megkeresésére a távközlési szolgáltató előadta, hogy az Általános Szerződési Feltételei az ügyfélszolgálatra bejövő hívások rögzítését írják elő. Ugyanakkor üzleti titokra, valamint az ügyfélszolgálati munkatárs személyiségi jogaira hivatkozással a szolgáltató nem engedélyezi, hogy az ügyfél maga is rögzítse a beszélgetést. Az ügyfél kérésére a hanganyagot nem adja át a szolgáltató, csupán annak visszahallgatását teszi lehetővé.

Az adatvédelmi biztos válaszában kifejtette, hogy az ügyfélszolgálati dolgozók adatai más megítélés alá esnek ebben az esetben, hiszen ők a társaság nevében járnak el, és az ügyfél jogainak gyakorlása nem tehető függővé egy olyan személy nyilatkozatától, aki munkavégzése során a hívás rögzítését végző utasításait köteles végrehajtani. Téves az üzleti titok olyan értelmezése, amely szerint a beszélgetés során

elhangzottak, az érintett ügyfél személyes adatait tartalmazó felvétel kiadása a szolgáltató mérlegelési körébe tartozna. A biztos felhívta a távközlési szolgáltatót, hogy belső szabályzatát és gyakorlatát a telefonos ügyfélszolgálatok adatkezelésével szemben támasztott követelményeknek megfelelően módosítsa. (1482/P/2009)

Egy másik távközlési szolgáltató eljárását azért kifogásolta egy állampolgár, mert a telefonos ügyfélszolgálattal folytatott beszélgetés megismeréséhez fűződő jogát a szolgáltató korlátozta.

A szolgáltató a hangfelvétel évi egyszeri ingyenes visszahallgatására, illetve az arról készült jegyzőkönyv évi egyszeri ingyenes átadására ad lehetőséget, minden további esetben az ügyfél bruttó 10 500 Ft fizetésére köteles. A biztos állásfoglalásában megállapította, hogy a szolgáltató által meghatározott „*költségtérítés*” összege eltúlzott. A telefonos ügyfélszolgálatot működtető társaság akkor tesz maradéktalanul elegendő törvényi kötelezettségének, ha a visszahallgatáson, szó szerinti jegyzőkönyv kiadásán túl megteremti annak lehetőségét, hogy az ügyfél – kérése esetén – a hanganyag hanghordozón rögzített másolatához hozzájusson. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy maga az ügyfél szolgáltatassa az üres CD-t, DVD-t, amelyre ingyenesen átírják a hanganyagot, egyéb esetben kizárólag a hanghordozó ellenértékének megfizetését kérheti az adatkezelő. (2063/P/2009)

Mind több az olyan indítvány, melyben afelől érdeklődnek, hogy az érintett engedélye nélkül rögzített hangfelvételt bírósági eljárásban bizonyítékként fel lehet-e használni. Aggodalomra ad okot, hogy a bírósági gyakorlat e tárgyban nem egységes.

A Pécsi Ítéltábla a Bírósági Határozatok 2009/11 számában megjelent ítélete hasonló kérdésben a következőket mondja ki: „[...] a bírósági eljárásban az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek és a bizonyítás ezt a célt szolgálja. Nem lehet ezért a hangfelvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni, ha a felvétel a felhasználójával szemben elkövetett jogsértéssel kapcsolatos bizonyítás érdekében történt. Nem hivatkozhat alanyi jogsértésre a fél, ha azzal egy hamis tényállást kíván érvényre juttatni.”

A Legfelsőbb Bíróság EBH2000.296 számú határozata egy büntetőeljárással kapcsolatosan elemzi a rejtett kamerával készített felvételek felhasználhatóságát, néhány megállapítása azonban általános érvényű a bizonyítási eljárások tekintetében. A határozat alapján a bizonyítási eszközök kiválasztása nem lehet öncélú, és nem

akadályozhatja az igazság megvalósítását. Bizonyíték minden tény, amely a bűncselekmény elkövetésének, az elkövető személyének megállapításához és a büntetés helyes mértékének kiszabásához szükséges. A kifejtettekre tekintettel a rejtett kamerával készített kép- és hangfelvétel a szabad bizonyítás elve alapján a büntetőeljárásban felhasználható. A határozat arra is rámutatott, hogy a képmás vagy hangfelvételnek bírósági vagy szabálysértési eljárásban bizonyítékként való előterjesztése felhasználásnak minősül, és a felhasználás tényének megállapítása szempontjából közömbös az, hogy a felvétel készítése a személyiségi jogok megsértésével történt. A bíróság vagy más hatóság előtt folyó eljárásban az igazság érvényesülésének biztosítása közérdek, és a bizonyítás ezt a célt szolgálja. Ezért nem lehet a felvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni.

Másfelől a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiuma több közzétett eseti döntésében kifejtette, hogy a személyhez fűződő jogok megsértése megvalósulhat a képmás vagy hangfelvétel visszaéléssel történő elkészítésével. (3041/P/2009)

B. Közérdekű adatok

A közelmúlt eseményei is igazolták, hogy a közpénzfelhasználás társadalmi kontrollját, az állami, önkormányzati szervek és vállalatok működésének, gazdálkodásának átláthatóságát hatékonyan segítik az Avtv. információszabadságra vonatkozó rendelkezései. Noha a törvény – sajnálatos módon – nem nevesít szankciót és bírságot sem helyez kilátásba a titkolózó szervezetek jogsértő eljárása esetére, a biztos nyilatkozatai, állásfoglalásai, a nyilvánosságra hozatal kikényszerítésének kilátásba helyezése bírói úton, a tapasztalatok szerint célravezetőék. Mikor napvilágra kerül, hogy egy közfeladatot ellátó szerv, vagy közpénzt felhasználó szervezet elzárkózik a törvény szerint és a biztos által is közérdekűnek, illetve közérdekből nyilvánosnak minősített adat közzétételétől, e hír csak „gyanúsabbá” teszi a titkolózó szerv eljárását és a közvélemény még inkább a nyilvánosságra hozatalt szorgalmazza. Az adatvédelmi biztos szakmai konferenciákon is hangsúlyozta, hogy a hatáskörét alapító alkotmányos törvény (Avtv.) közérdekű adatok nyilvánosságát deklaráló szabályai nem másodlagosak az adatvédelem ügyét előmozdító rendelkezésekhez képest.

A közérdekű adatok megismeréséhez való jog, más szóval az információszabadság joga alkotmányos alapjogunk. A közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő alkotmányos jog a közfeladatot ellátó szerv kezelésében lévő közérdekű és közérdekből nyilvános adatok körére vonatkozik. Az Alkotmány 61. § (1) bekezdése értelmében „a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.” A közérdekű adatokhoz való hozzáférés a közéletben való részvétel fontos feltétele. Az állampolgárok információhoz juthatnak szűkebb és tágabb környezetük állapotáról, fontosabb jellemzőiről, és az információk birtokában tárgyilagosabban tudják megítélni az állami, önkormányzati szervek tevékenységét. A közfeladatot ellátó szervek kötelesek elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását. A tájékoztatás valamennyi közfeladatot ellátó szerv egyik alapfeladatának tekinthető. E szerveknek, még ha csekély pénzekből gazdálkodnak is, meg kell oldaniuk az ezzel kapcsolatos munkaszervezési kérdéseket.

Az információszabadság tárgyú ügyek többségében az állami szervek, az önkormányzatok adatkezeléséhez és az elektronikus információszabadság témájához kapcsolódnak.

Állami adatkezelők

Minisztériumok

Hivatalból kezdeményezett vizsgálatot a biztos az Egészségügyi Minisztérium által a H1N1 vírus elleni oltóanyag szállítása tárgyában kötött szerződés (a továbbiakban szerződés) szolgálati titokká minősítése ügyében.

Megállapította, hogy a szerződésben foglaltak megismerése szolgálati titokra hivatkozva nem utasítható el, ezért kezdeményezte az egészségügyi miniszternél, hogy korábbi döntésüket vizsgálják felül, és a szerződésben foglalt közérdekű adatokat tegyék megismerhetővé. Az ügy részleteiről az állam és szolgálati titokról szóló fejezetben szólnunk. (3153/K/2009)

Egy állampolgár a panaszbeadványában azt kifogásolta, hogy közérdekű adat megismerésére irányuló igényét a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KVM) válasz nélkül hagyta. Az indítványozó a KVM Fejlesztési Igazgatósága és a Fővárosi Önkormányzat között 2004. december 22. napján kötött támogatási szerződés tartalmát szeretne megismerni.

A minisztérium államtitkára a tárca eljárását megvizsgáltatta és megállapította, hogy a panaszos több más kérelemmel egyidejűleg adta be az igényét és egy adminisztrációs tévedés miatt maradt a kérés megválaszolatlan. Az államtitkár is egyetértett abban, hogy a kért szerződés tartalma alapján az Avtv. hatálya alá tartozik, így az irat másolati példányát a panaszosnak eljuttatták. Az adatvédelmi biztos az ügyben további intézkedésre okot adó körülményt nem tárt fel, ezért a vizsgálatot lezárta. (2024/P/2009)

A külügyminiszter a Moszkvai Kereskedelmi Képviselőlet épületének értékesítése, valamint a New York várossal szemben fennálló adótartozás rendezése ügyében keletkezett iratokban, valamint az ezekkel az ügyekkel kapcsolatban elrendelt belső ellenőrzés irataiban lévő adatok

jogi megítélését illetően kérte az adatvédelmi biztos állásfoglalását, különös tekintettel arra, hogy a szóban forgó dokumentumok egy része a nemzetközi szokásjog alapján kizárólag a másik fél engedélyével hozható nyilvánosságra.

A moszkvai Kereskedelmi Képviselőlet épületének értékesítése és a New York várossal szemben fennálló adótartozás rendezése egyaránt az állami vagyon kezelésére vonatkozó döntés, ezért a Külügyminisztérium a nevezett ügyekben hozott döntések, illetve a megkötött szerződés vagy szerződések adatait illetően köteles elősegíteni a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását. Amennyiben nem került sor az adatok államtitokká vagy szolgálati titokká minősítésére, az adatvédelmi biztos szerint az adatok megismerése senkitől sem tagadható meg.

Némileg más a megítélése a moszkvai Kereskedelmi Képviselőlet épületének értékesítése, valamint a New York várossal szemben fennálló adótartozás rendezése előkészítése során keletkezett iratokban található közérdekű adatoknak. Ezekre az a korlátozás is vonatkozik, mely szerint a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörébe tartozó döntés meghozatalára irányuló eljárás során készített vagy rögzített, a döntés megalapozását szolgáló adat a keletkezésétől számított tíz évig nem nyilvános. Ezen adatok megismerését az azt kezelő szerv vezetője engedélyezheti. A döntés megalapozását szolgáló adat megismerésére irányuló igény a tíz éves időtartamon belül a döntés meghozatalát követően akkor utasítható el, ha az adat megismerése a szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását, így különösen az adatot keletkeztető álláspontjának a döntések előkészítése során történő szabad kifejtését veszélyeztetné. A nyilvánosság korlátozása feltételei fennállásának megállapítása gondos mérlegelést igényel, jelen esetben az ügyek részletei iránti fokozott közérdeklődést is figyelembe véve. Az Avtv. 19/A. § (1) és (2) bekezdéseinek helyes értelmezéséhez azt is szem előtt kell tartani, hogy az csak olyan adatok nyilvánosságának korlátozását teszi lehetővé, amelyet eleve döntéshozatali eljárás során, a döntés előkészítése céljából keletkeztettek a jogszabályban meghatározott közfeladatot ellátó szervnél. A vizsgált tényállásra alkalmazva ez azt jelenti, hogy a belső ellenőrzés elrendelése okán nem minősíthetők nem nyilvánossá azok az iratok, melyek korábban bárki számára hozzáférhetőek voltak.

Az adatvédelmi biztos arra hívta fel a figyelmet, hogy eltérő lehet az iratokban rögzített személyes adatok jogi megítélése, aszerint, hogy az adatok kire vonatkoznak. Utalt arra is, hogy az iratokban található üzleti titkok esetében a közérdekű adatok nyilvánossága és az üzleti titok közötti ellentmondás a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 81. § (3) bekezdése szerint oldható fel. (3270/K/2009)

Egy panaszos a 2009. január 29-i rendkívüli parlamenti ülésen a miniszterelnök által bejelentett 1000 milliárdos adóátrendezés elképzeléssel kapcsolatos hatástanulmányok, számítások, írásos előterjesztések fénymásolatban történő kiadását kérte a Miniszterelnöki Hivataltól. A MeH válaszadás céljából a Pénzügyminisztériumhoz továbbította a kérelmét, a PM azonban az Avtv. 19/A. §-ára való hivatkozással elutasította a panaszos által kért dokumentumokról való tájékoztatást és az iratok másolatának kiadását.

Az adatvédelmi biztos megkereste a Pénzügyminisztériumot, és az eset tanulmányozását, az ügy belső vizsgálatát kérte. A vizsgálat alapján a Pénzügyminisztérium jogi és igazgatási főosztály vezetője arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy az ügyvel kapcsolatos iratok, illetve abban rögzített információk a döntés megalapozását szolgáló adatoknak minősülnek, az adatok megismerésére irányuló igényt ezért nem áll módjukban teljesíteni. Az Országgyűlés rendkívüli ülésén elhangzott bejelentést, amelyben egy lehetséges adóreform körvonalait vázolta fel, nem előzte meg kormánydöntés. A beszédben elhangzott javaslatok, elképzelések képezték a további szakértői munka alapját, ezzel kapcsolatban előkészítő anyagok nem készültek.

A miniszterelnöki bejelentést követően a kormány számára készült, az adórendszer változásával összefüggő előterjesztések az Avtv. 19/A. §-ának (1) bekezdése alapján 10 évig nem nyilvánosak. Ez vonatkozik az ezeket megalapozó háttéranyagokra is. A korlátozás fenntartása a döntést követően azért indokolt, mert az ilyen anyagokban szereplő információk, számítások a döntéshozók munkáját támasztották alá, a lehetséges változatok közötti választást segítették elő, így annak megismerése a minisztérium feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását jelenleg, és a jövőben is veszélyeztetné. A kormány döntését követően a konkrétan előterjesztett javaslathoz kapcsolódó háttéranyagok, számítások egyébként az Országgyűléshez benyújtott és az interneten hozzáférhető tájékoztatóban nyilvánosságra kerültek.

Az adatvédelmi biztos hangsúlyozta, hogy a döntés megalapozását szolgáló konkrét adatfajtákat a törvény nem sorolja fel, hiszen ez a közfeladatot ellátó szervek megannyi döntési kompetenciájára tekintettel lehetetlen lenne. Az Alkotmánybíróság 12/2004. (IV. 7.) határozata szerint: „*önmagában az a tény, hogy egy adat a közfeladatot ellátó szerv mindennapi munkája során, illetve a szerv döntésének előkészítésével kapcsolatban keletkezett, még nem indokolja megfelelően a közérdekű adat [...] elzárását a nyilvánosságtól. A korlátozás egyfelől akkor indokolt, ha azt az Avtv. 19. § (1)-(3) bekezdése lehetővé teszi, másfelől akkor, ha a közérdekű adat nyilvánosságra hozatala veszélyezteti a közfeladat ellátását, az állami feladat külső befolyástól mentes gyakorlását. A közfeladatot ellátó szervek és személyek kényelmi szempontjai nem élvezhetnek elsőbbséget egy alapvető joggal szemben.*”

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a kérelemben megjelölt adatok egy része – a PM által kifejtettek értelmében – nem létezik, a másik része pedig az Avtv. 19/A. §-ának (1) bekezdése alapján 10 évig nem nyilvános, így jogsértés hiányában a vizsgálatot lezárta. (1568/P/2009)

Egy panaszos a Pénzügyminisztériumtól eredménytelenül kérte egy megfelelési táblázat kiadását, így ügyében az adatvédelmi biztos állásfoglalását kérte. A megfelelési táblázat a kormány-előterjesztésekhez készült összefoglaló, amely bemutatja, hogy a jogszabály-tervezet az Európai Unió mely közösségi jogforrásaival harmonizál.

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium véleménye szerint a megfelelési táblázatok közérdekű adatnak minősülnek, és a kihirdetett jogszabályokhoz kapcsolódóan elkészített táblázatokat megismerhetővé kell tenni. A jogszabály-előkészítés során azonban az előterjesztés részét képező megfelelési táblázat nyilvánosságra hozatala nem követelmény. A tárca álláspontja szerint a jogharmonizációs javaslatok döntés megalapozását szolgáló adatok, ezért a jogharmonizációs adatbázis nyilvános adattartalma megfelel a törvényi előírásoknak.

Az adatvédelmi biztos szerint az Avtv. rendelkezéseiből következően a jogharmonizációs feladatok végzése során készített megfelelési táblázatok egyértelműen közérdekű adatok, mivel közfeladatot ellátó szervek tevékenysége során előállított adatkörről van szó. A közérdekű adatok nyilvánosak, azokat bárki megismerheti, kivéve, ha az adatok

nyilvánosságát az Avtv.-vel összhangban törvény korlátozza. A már kihirdetett jogszabályokhoz tartozó megfelelési táblázatok nyilvánosságához nem fér kétség.

Az adatvédelmi biztos támogatja a miniszter kezdeményezését, miszerint a táblázatok nyilvánosságát elsősorban a jogharmonizációs adatbázis elektronikusan közzétett adattartalmának kiegészítésével kellene megvalósítani. Az adatvédelmi biztos hangsúlyozta, hogy a jogszabály-előkészítés során az előterjesztés részét képező megfelelési táblázatok tekintetében is fennáll a nyilvánosságra hozatali követelmény. Ezek a táblázatok döntés megalapozását szolgáló adatokat tartalmaznak, amelyek az Avtv. 19/A. §-ának (1) bekezdése szerint főszabályként nem nyilvánosak. Az Avtv. azonban lehetővé teszi, hogy az adatokhoz való hozzáférés korlátozását törvény feloldja.

A jogszabály előkészítését illetően az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (Eitv.) 9. § (1) bekezdése tartalmaz korlátozást feloldó szabályokat. Ezek szerint közzé kell tenni a jogszabályt előkészítő miniszter által vezetett minisztérium, tárca nélküli miniszter esetén a Miniszterelnöki Hivatal (a továbbiakban együtt: minisztérium) honlapján az egyeztetés állapotának megjelölésével a jogalkotásról szóló törvény, valamint a kormány ügyrendje alapján véleményezésre bocsátott jogszabályalkotásra irányuló koncepciókat, jogszabálytervezeteket, a miniszteri rendeletek tervezeteit, valamint az ezen tervezetekhez kapcsolódó előterjesztéseket vagy szakmai indokolásokat. A közzétételtől kizárólag az Eitv. 9. § (3) és (4) bekezdésében foglalt feltételek teljesülése esetén lehet eltekinteni.

A Kormány ügyrendjéről szóló 1088/1994. (IX. 20.) Korm. határozat 10. pontja szerint, ha jogszabály vagy nemzetközi szerződés az Európai Unió jogából eredő tagállami kötelezettségeket érint, az előterjesztésben tájékoztatást kell adni arról is, hogy a javasolt szabályozás összeegyeztethető-e az Európai Unió jogával, az európai uniós jogi aktusok átültetését vagy végrehajtását szolgáló jogszabálytervezetekre vonatkozó előterjesztésekhez pedig részletes táblázatot kell csatolni. Ebben fel kell tüntetni, hogy az uniós jogi aktus egyes rendelkezéseinek a tervezet mely rendelkezései felelnek meg (megfelelési táblázat). A jogharmonizációs célú jogalkotásról szóló 7001/2005. (IK 8.) IM irányelv ugyanilyen követelményt támaszt. A jogszabály-előkészítés során készített megfelelési táblázat tehát az előterjesztés részeként az Eitv. hatálya alá tartozik. Ebből az a következtetés adódik, hogy a jogszabály-előkészítés során összeállított megfelelési

táblázatok nyilvánossága csak az Eitv. 9. § (3) és (4) bekezdésében meghatározott esetekben korlátozható.

Az adatvédelmi biztos fenntartja azt a korábban már jelzett javaslatát, hogy a véglegesített jogharmonizációs javaslat teljes adattartalmát tegyék közzé a jogharmonizációs adatbázisban az IRM honlapján. Kezdeményezte továbbá a jogharmonizacio.hu honlap fejlesztését a felhasználói igények jobb kiszolgálása érdekében. (15/K/2009)

Rendőrség

A Budakörnyéki Bíróság egyik bírója megkereséssel fordult az adatvédelmi biztoshoz egy olyan ügyben, melyben több magánszemély indított közérdekű adat kiadása iránt pert a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság ellen. Az ügyben a felperesek különböző kérdésekkel fordultak a Pest Megyei Rendőr-főkapitánysághoz, melyekkel kapcsolatban a bíró jogértelmezést kért az adatvédelmi biztostól. A megkeresésben szereplő kérdésekre az adatvédelmi biztos az alábbi állásfoglalást tette:

1. A 2009. július 4-én a Budapest V. kerület Erzsébet téren tartott Jobbik és Magyar Gárda által szervezett rendezvényen egy rendőr által készített videofelvétel vágatlan anyagát tartalmazó DVD közérdekű adatnak minősül-e?

Abban az esetben, ha a vágatlan, DVD-n tárolt felvétel tartalmaz személyes adatokat, akkor az jelenlegi formájában *per definitionem* nem tekinthető közérdekű adatnak. Amennyiben a felvételen rögzített személyes adatok mindegyike, kivétel nélkül közérdekből nyilvános adatnak minősül, akkor az Avtv. vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni (Avtv. 19. § (4) bekezdésének utolsó mondata). Az Avtv. 20. §-ának (4) bekezdése szerint, ha a közérdekű adatot tartalmazó dokumentum az igénylő által meg nem ismerhető adatot is tartalmaz, a másolaton a meg nem ismerhető adatot felismerhetetlenné kell tenni. Az idézett szabály a konkrét esetben az adatvédelmi biztos álláspontja szerint úgy értelmezendő, hogy amennyiben a vágatlan felvételtől a személyes adatokat eltávolítják (például a kitakarás vagy elhomályosítás technológiájával), úgy a felvétel közérdekű adatnak tekintendő, ha a felvétel egyéb, a nyilvánosságot korlátozó törvényben megfogalmazott kivétel

alá nem esik (például a döntés megalapozását szolgáló adat az Avtv. 19/A. §-a szerint).

2. A felvételt készítő rendőr neve, rendfokozata és azonosító száma közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatnak minősül-e, illetőleg ezek kiadhatóak-e a felperesek részére?

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt. 203. § (3) bekezdése szerint „[a] személyügyi nyilvántartás adatai közül a hivatásos állomány tagja beleegyezése nélkül nyilvánosságra lehet hozni minden olyan adatot, amely a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvény alapján közérdekből nyilvánosnak minősül”. A Hszt. idézett szabálya az Avtv. 19. § (4) bekezdésére utal. Utóbbi bekezdés szerint „[h]a törvény másként nem rendelkezik, közérdekből nyilvános adat az (1) bekezdésben meghatározott szervek feladat- és hatáskörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata, továbbá egyéb, közfeladatot ellátó személy e feladatkörével összefüggő személyes adata”. A felvételt készítő rendőr neve, rendfokozata és azonosító száma tehát – mivel az feladatkörével összefüggő személyes adata – közérdekből nyilvános adatnak tekintendő, és ezek bárki, így a felperesek részére is kiadható információnak minősülnek.

3. Közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatnak minősül-e a könnygázpalackon található szavatossági idő betartásáért felelős személy neve, és az kiadható-e a felperesek részére?

Az Avtv. 19. § (4) bekezdésében található meghatározás alapján a felelős személy neve közérdekből nyilvános adatnak minősül, és az bárki számára, így a felperesek részére is kiadható. (3183/K/2009)

Kulturális Örökségvédelmi Hivatal

Egy beadványozó a Citadella Investment Kft. képviselőjében a Citadella műemléki védettségével kapcsolatos közérdekű adatok kiadása tárgyában nyújtott be indítványt az adatvédelmi biztoshoz. A beadványozó az 1960-ban megjelent Műemlékjegyzéket jóváhagyó 22509/58., illetve 120344/58. számú miniszteri záradékok, mint közérdekű adatok kiadását kérte a Kulturális Örökségvédelmi Hivaltaltól. A KÖH arról tájékoztatta a beadványozót, hogy a kérelemnek nem tud eleget tenni,

mert a kért miniszteri záradékok nincsenek a KÖH kezelésében és a záradékokat feltehetően a Magyar Országos Levéltárban őrzik.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (a továbbiakban: Köt.) 71. § c) pontja alapján a KÖH nyilvántartást vezet a műemlékekről, ennek keretében a listára felvett műemléki értékekről. A Citadellát magában foglaló Budapest XI. kerület 5412. helyrajzi számú ingatlan a múzeumokról és műemlékekről szóló a 1949. évi 13. tvr. hatályba lépése óta műemléki védelem alatt áll, a hatályos műemlékvédelemről szóló 1997. évi LIV. törvény 14. § (1) bekezdése és melléklete, valamint a Köt. melléklete az állam kizárólagos tulajdonában tartandó műemlékek között sorolja fel, ennél fogva a KÖH műemléki nyilvántartásában is szerepel. A nyilvántartás a kulturális örökség hatósági nyilvántartására vonatkozó szabályokról szóló 17/2002. (IV. 21.) NKÖM rendelet 3. § (1) bekezdése alapján az alábbi adatokat tartalmazza:

„a) a műemlékek, műemléki területek ingatlan-nyilvántartási adatait a hiteles tulajdoni lap szerint, továbbá a vonatkozó ingatlan-nyilvántartási térkép másolatát;
b) a védettség jellegét (műemlék, műemléki jelentőségű terület, történeti táj, műemléki környezet, ideiglenes védettség) és a védettség keletkezésének időpontját, az elrendelő határozat vagy jogszabály számát,
c) a műemlék, műemléki jelentőségű terület leírását, a műemlék berendezési és felszerelési tárgyainak, illetve tartozékainak adatait, leltárjegyzékét,
d) a műemlék funkcióját, tudományos kutatásának és feltárásának adatait,
e) a műemlékre vonatkozó hatósági (szakhatósági) határozatok számát, keltét, jogerejét és az elrendelt intézkedések tartalmát,
f) örökségvédelmi bírságkategóriába történő besorolását.”

A jogszabály által felsorolt elemek között nem található tehát olyan rendelkezés, amely szerint miniszteri határozatok eredeti példányát a KÖH köteles, vagy egyáltalán jogosult lenne őrizni. A KÖH nem jogutódja sem az egykori Építésügyi Minisztériumnak, sem a Művelődésügyi Minisztériumnak.

Az adatvédelmi biztos kifejtette, hogy a kérelemben megjelölt adatok nincsenek a KÖH kezelésében, ezért nem kötelezhető a KÖH a miniszteri záradékok rendelkezésre bocsátására. A KÖH törvényes határidőn belül válaszolt a kérelemre, és kellő részletességgel megindokolta, valamint tájékoztatást is nyújtott az igény érvényesítésének lehetséges

módjáról. A fentiek alapján jogsértés hiányában az adatvédelmi biztos a vizsgálatot lezárta. (386/P/2009)

Sukorói földcsere

A Sukoró községben megvalósítani kívánt kaszinó-beruházás nyilvánosságával volt kapcsolatos az a beadvány, melyben az indítványozó a miniszterelnök által a beruházás körülményeinek kivizsgálását elrendelő pénzügyminiszternek írott levél tartalmát szeretne megismerni.

Az adatvédelmi biztos arról tájékoztatta a panaszost, hogy munkatársai a Miniszterelnöki Hivatal Lakossági Kapcsolatok Osztályán 2009. október 9. napján helyszíni vizsgálat keretében tekintették meg az adatigénylés tárgyát képező dokumentumot. E konzultációnak köszönhetően a MeH arról tájékoztatta a biztost, hogy az adatigénylésnek eleget tettek, a miniszterelnök által a pénzügyminiszternek írott levelet a panaszos rendelkezésére bocsátották. (2815/P/2009)

Egy újságíró a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. és egy külföldi állampolgár között, egy sukorói ingatlan csereszerződése tárgyában létrejött szerződés nyilvánosságával kapcsolatos kérdéseivel fordult az adatvédelmi biztoshoz.

Az adatvédelmi biztos kifejtette, hogy a panaszos által megismerni kívánt szerződés egyértelműen a közérdekű adatkörbe tartozik, de ez nem jelenti automatikusan, hogy a teljes szerződés nyilvános, korlátozást jelenthet ugyanis az üzleti titkok köre. Erre az esetre vonatkozóan az Avtv. a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 81. § (3) bekezdését rendeli alkalmazni. A szerződések szövegében általában felismerhetetlenné kell tenni a szerződő magánszemélyek olyan személyes adatait, amelyek nyilvánossá tétele nem feltétele a közfeladatot ellátó szerv gazdálkodása ellenőrzésének (a szerződő fél lakcíme, anyja neve, adószáma, stb.). Jelen esetben azonban éppen a nemzeti földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény 16. §-ának (3) bekezdése minősíti a vevő nevét illetőleg lakcímét közérdekből nyilvános adatnak.

Az adatvédelmi biztos szerint az MNV Zrt. jogsértően járt el akkor, amikor a nemzeti földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény 16. §-ának (3) bekezdésére hivatkozva nem adta ki a panaszosnak a szerződés másolatát, azaz nem biztosította a szerződés megismerésének lehetőségét. A szerződésből egyedül a Ptk. idézett szakaszában

szereplő műszaki megoldásokra, gyártási folyamatokra, munkaszervezési és logisztikai módszerekre, továbbá know-how-ra vonatkozó adatok nem nyilvánosak és képezhetik üzleti titok körét – feltéve persze, ha ilyen adatok szerepelnek az adott adásvételi szerződésben.

Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény melléklete III. részének 4. pontja alapján a közfeladatot ellátó szerv adatkérés nélkül is köteles az 5 milliós értékhatárt meghaladó szerződések tárgyát, a szerződő felek nevét, a szerződés értékére vonatkozó adatokat elektronikusan közzétenni. Az adatvédelmi biztos felszólította az MNV Zrt.-t, hogy az állásfoglalásban foglaltaknak megfelelően intézkedjék a kért adatok nyilvánosságának biztosítása érdekében. Az MNV a biztos előírásának megfelelően a szerződést honlapján 2009. október 27-én közzétette. (3121/K/2009)

Környezeti adatok

Az idén több megkeresés is érkezett az ENSZ éghajlat-változási keretegyezmény és annak kiotói jegyzőkönyvének közérdekű adataival kapcsolatban. Az ENSZ Éghajlat-változási keretegyezményét (United Nations Framework Convention on Climate Change-UNFCCC) Rio de Janeiróban fogadták el 1992. június 13-án. A Magyar Köztársaság megerősítő okiratát 1994. február 24-én helyezték letétbe az ENSZ főtitkárnál. 2006-ban már 188 ország vett részt a keretegyezményben. Az aláírók elismerték, hogy az üvegházhatású gázok a Föld ökoszisztémáját megbontják. Célkitűzésükben meghatározzák ezen gázok légköri koncentrációinak stabilizálását, hogy minimálisra csökkentsék a további veszélyhelyzetek kialakulását. Kötelezettséget vállaltak a felek a közvélemény tájékoztatására, a kutatásra és a rendszeres megfigyelésre. A kiotói jegyzőkönyv, az ENSZ Éghajlat-változási keretegyezményének kiegészítő jegyzőkönyve, amelyet 1997. december 11-én az UNFCCC tagállamok harmadik konferenciáján, Kiotóban fogadtak el és nyitottak meg ratifikálásra. A Jegyzőkönyv 2005. február 16-án lépett hatályba az Amerikai Egyesült Államok és Ausztrália kivételével a világ összes jelentős országának (köztük a Magyar Köztársaságnak) támogatásával. A Jegyzőkönyvben a fejlett országok vállalták, hogy a 2008-tól 2012-ig terjedő időszakra átlagosan 5,2 százalékkal csökkentik az üvegházhatású gázok kibocsátását az 1990-es bázisévhez képest. Magyarország 6 százalékos csökkentést vállalt az 1985–1987-es időszak átlagos kibocsátásához

képest. A jegyzőkönyvet Magyarországon a 2007. évi IV. törvény hirdette ki.

Az adatvédelmi biztos konzultáció keretében kért tájékoztatást a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM) szakállamtitkárától arról, hogy milyen indokokkal nyilvánították a 2008-ban Belgiummal, majd Spanyolországgal a kibocsátható mennyiségi egységek értékesítésével kapcsolatban megkötött szerződéseket az Avtv. 19/A. §-a szerinti döntést megalapozó dokumentumoknak. A minisztérium illetékeseinek érvelése elsősorban arra épült, hogy a kibocsátási kvóták értékesítése a két megkötött szerződéssel még nem zárult le, további értékesítésről jelenleg is tárgyalások folynak. A minisztérium szerint Magyarország jövőbeni tárgyalási pozícióit jelentősen gyengítené a szerződések nyilvánossá tétele.

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a szerződések fogalmilag nem tekinthetők döntés megalapozását szolgáló adatnak, illetőleg dokumentumnak, hiszen nem további döntések előkészítő anyagai. A dokumentumok nyilvánosságát továbbá nem lehet üzleti titokra hivatkozva sem korlátozni.

Az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye és annak Kiotói Jegyzőkönyve végrehajtási keretrendszeréről szóló 2007. évi LX. törvény szerint a kibocsátható mennyiség vagyoni értékű jog, az állami vagyon része. Az Avtv. 19. § (6) bekezdése szerint: a közérdekű adatok megismerésével és nyilvánosságával összefüggésben az üzleti titok megismerésére a Polgári törvénykönyvben (Ptk.) foglaltak az irányadók. A Ptk. 81. § (3) bekezdése kimondja, hogy *„nem minősül üzleti titoknak az állami és a helyi önkormányzati költségvetés, illetve az európai közösségi támogatás felhasználásával, költségvetést érintő juttatással, kedvezménnyel, az állami és önkormányzati vagyon kezelésével, birtoklásával, használatával, hasznosításával, az azzal való rendelkezéssel, annak megterhelésével, az ilyen vagyont érintő bármilyen jog megszerzésével kapcsolatos adat, valamint az az adat, amelynek megismerését vagy nyilvánosságra hozatalát külön törvény közérdekből elrendeli.”*

Az adatvédelmi biztos hangsúlyozta, hogy a szóban forgó dokumentumok nyilvánosságának korlátozására egyéb törvény sem ad felhatalmazást, azokat bárki megismerheti, és az Alkotmány 61. § (1) bekezdése értelmében szabadon terjesztheti. (2677/K/2009, 541/P/2009)

Közérdekű adatok az önkormányzatok kezelésében

Az Avtv. információszabadsággal kapcsolatos rendelkezései a teljes államháztartás átláthatóságát szolgálják, így az államháztartás meghatározó alrendszerének, az önkormányzatnak a nyilvánosságát is biztosítani hivatottak. Az adatvédelmi biztos jelenléte és fellépése jelenleg azért is különösen fontos, mert a közigazgatási hivatalok átszervezésével és hatáskörük szűkítésével, az önkormányzatok ténylegesen törvényességi ellenőrzés nélkül maradtak. A törvényességi ellenőrzés hiánya a biztoshoz érkező beadványok számában és tartalmában is megmutatkozik. A jegyzők, polgármesterek idén nagyobb számban fordultak konzultációs kérelemmel az adatvédelmi biztoshoz, iránymutatást kérve eljárásukhoz.

A megkeresések egy részében a problémát pontosan nem tárják fel, így a biztos ezekben az esetekben általános tájékoztatással, korábbi állásfoglalások ismertetésével és jogértelmezéssel tudja segíteni a jegyzők szakmai munkáját. Más alkalommal a tényállást is feltárják és konkrét, az egyes önkormányzati ügyekhez kapcsolódó kérdésekre várnak választ a biztostól. A beadványok jelentős hányadában évek óta töretlenül az ülések zárttá minősítésének helytállóságát firtatja a kérelmező, gyakran utólagosan kérdőjelezve meg a másik fél eljárásának jogszerűségét.

A biztossal közölt információk sok esetben nem bizonyulnak elegendőnek ahhoz, hogy minden kétséget kizáróan és objektívan állást lehessen foglalni egy, a testületi ülés nyilvánosságához kapcsolódó önkormányzati döntés jogszerűségét illetően, főként, ha a polgármester, vagy az önkormányzati képviselők egy része, illetve a jegyző is másként értékeli az előzményeket.

Az adatvédelmi biztosi gyakorlatban visszatérő probléma az önkormányzati képviselőket megillető tájékozási jog megítélése. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.), valamint az Avtv. rendelkezéseinek együttes alkalmazása sok esetben okozott már jogértelmezési nehézséget. Az adatvédelmi biztos hatásköre csak a személyes adatok védelmével és a közérdekű adatok kezelésével összefüggő ügyekre terjed ki, amikor az egyének az információszabadsághoz való jogukat kívánják érvényesíteni. A feladatkörében eljáró önkormányzati képviselő információkhoz való jogát elsődlegesen az Ötv. alapján kell megítélni. A képviselő jogait illetően csak annyiban foglalhat

állást az adatvédelmi biztos, amennyiben azok a személyes adatok védelmét, illetőleg a közérdekű adatok nyilvánosságát érinti. Amennyiben a testület tagja nem képviselői tájékoztatáshoz fűződő jogával, hanem a közérdekű adatok megismerésének jogával kíván élni, akkor az Avtv. szabályai alkalmazandók az adatkérés teljesítésénél és a képviselőre ugyanazok a szabályok vonatkoznak, mint bárki másra.

Gyakran maguk az önkormányzati képviselők fordulnak az adatvédelmi biztoshoz azért, mert az önkormányzat, melynek maguk is tagjai, nem teljesítette adatigénylésüket.

Egy önkormányzati képviselő azt sérelmezte, hogy nem teljesítették az önkormányzat gazdálkodására, a pénzeszközök felhasználására és a pénztári kifizetésekre vonatkozó adatigénylését.

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a beadványban felsorolt egyes adatok kiszolgáltatásának akadálya lehet a személyes adatok védelméhez való jog biztosítása. Korántsem biztos tehát, hogy az összesen 20 000 forint feletti pénztári kifizetés, vagy banki átutalás címzettjének, jogosultjának adata közérdekből nyilvános adat volna, de az átutalások jogcíme, összege már kiadható, feltéve, hogy ezek az adatok meghatározott természetes személlyel nem hozhatóak kapcsolatba. A képviselőnek semmiféle titoktartási nyilatkozatot nem kell aláírnia, amikor közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatokat igényel és azokat az önkormányzat a képviselő rendelkezésére bocsájtja. (7/P/2009)

Egy másik önkormányzati képviselő azt kifogásolta, hogy nem adták át az egyik testületi ülés jegyzőkönyvét. A tárgyalt napirendi pontban az SZMSZ-t vitatták meg, a jegyzőkönyv is erről készült.

Az adatvédelmi biztos tájékoztatta az önkormányzati képviselőt, hogy az Avtv. 20. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján a közérdekű adat megismerése iránt bárki – szóban, írásban vagy elektronikus úton – igényt nyújthat be. A közérdekű adat megismerésére irányuló igénynek az adatot kezelő szerv az igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül tesz eleget. (60/P/2009)

Egy panaszos azért kereste meg az adatvédelmi biztost, mert egy községi körjegyzőség üzleti titokra hivatkozással nem szolgáltatott adatot az önkormányzat ingatlan-vagyonának bérleti szerződéseiről.

Az adatvédelmi biztos a részére megküldött jegyzőkönyvi dokumentumok áttanulmányozása után megállapította, hogy azok az önkormányzat vagyonelemeinek (ingatlanjainak) hasznosításával, bérbeadásával kapcsolatos információkat tartalmaznak, ezek pedig az önkormányzat tevékenységére, gazdálkodására vonatkozó közérdekű adatoknak minősülnek. Erre, valamint az ülés nyílt jellegére is tekintettel az adatok kiadása iránti kérelemnek a körjegyzőségnek eleget kell tennie, az üzleti titokra hivatkozás jelen ügyben nem méltányolható. Az adatvédelmi biztos az állásfoglalásáról értesítette a település jegyzőjét. (2836/P/2009)

A debreceni közterület-felügyelet azon eljárását kifogásolta egy beadványozó, hogy nem adott információt a felügyelet költségvetésével, valamint a Mihály-napi vásár bevételeivel kapcsolatban.

A felügyelet hivatalvezetője válaszlevelében arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy a Piaci Osztály vezetője a panaszossal csak annyit közölt szóban, hogy a bevétel fedezte a kiadásokat. Mivel az említett eljárás az adatigénylés időpontjában még folyamatban volt, ezért a Debreceni Őszi Országos Kirakodóvásár lebonyolítására, pénzügyi zárására, eredményességére vonatkozóan akkor nem, jelenleg viszont már módjukban áll a közvéleményt a sajtó megkeresésére tájékoztatni. Egy önkormányzati szerv, mint például a debreceni közterület-felügyelet a fent idézett jogszabály alapján köteles a kezelésében lévő közérdekű adata vonatkozó kérésnek 15 napon belül eleget tenni. A felügyelet költségvetésére, illetve az általa rendezett rendezvények bevételeire vonatkozó adatok közérdekből nyilvános adatnak minősülnek. Az ilyen adatok kiadása tehát nem tagadható meg.

Az adatvédelmi biztos az ügyben indított vizsgálatot lezárta, mivel a felügyelet tájékoztatása szerint a panaszos által kért adatok immáron rendelkezésükre állnak és a felügyelet az adatigénylésnek eleget tesz. (3263/K/2009)

Nem állapította meg az önkormányzat mulasztását abban az ügyben sem a biztos, melyben egy állampolgár ügye intézése mellett a helyi állattartási rendelet kiadását kérte a jegyzőtől.

A jegyző válaszlevelében arról tájékoztatta az adatvédelmi biztost, hogy a panaszos beadványának hatására tisztázta a bepanaszolt ingatlan tulajdonviszonyait és helyszíni szemlét rendelt el, amelynek eredményéről értesítette is a panaszost. A jegyző arról is beszámolt, hogy a hatályos rendeletek, így a helyi állattartási rendelet is

megtalálható a polgármesteri hivatal titkárságán, az bárki számára nyilvános és hozzáférhető. A jegyző azt is közölte az adatvédelmi biztossal, hogy az ügyben érintett felek többsége élt a másolási jogával, de a panaszos erre vonatkozó igényére nem emlékszik. Az adatvédelmi biztos szerint az önkormányzat a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogot biztosította, ezért az ügyben további intézkedést megtételét nem tartotta indokoltnak. (3093/P/2009)

Egy beadvány Páty község jegyzőjétől érkezett az adatvédelmi biztoshoz a képviselőtestületi ülések jegyzőkönyveinek közérdekűségével kapcsolatban.

Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény mellékletének II. 9. pontja alapján a helyi önkormányzat képviselőtestületének nyilvános ülésére benyújtott előterjesztéseket a benyújtás időpontját követően azonnal frissíteni kell. Az előterjesztések tartalmazzák a határozati javaslatokat. A fentiek alapján az előterjesztések szerves részét képező határozati javaslatokat is a benyújtás időpontját követően azonnal frissíteni kell, azaz nyilvánossá kell tenni.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 17. § (3) alapján a választópolgárok – a zárt ülés kivételével – betekintheznek a képviselő-testület előterjesztésébe és ülésének jegyzőkönyvébe. A zárt ülésről külön jegyzőkönyvet kell készíteni. A külön törvény szerinti közérdekű adat és közérdekből nyilvános adat megismerésének lehetőségét zárt ülés tartása esetén is biztosítani kell.

Az önkormányzatok zárt testületi ülései dokumentumainak kezeléséről 2005. január 17-én kiadott 1926/H/2004. számú adatvédelmi biztosi állásfoglalás szerint a zárt ülés tartása nem jelenthet hivatkozási alapot arra, hogy az azon meghozott döntést is elzárják a nyilvánosság elől. Az adatvédelmi biztos felhívta a figyelmet arra, hogy a zárt ülésen meghozott döntést a nyilvános és megtekinthető jegyzőkönyvekbe bele kell foglalni. (2388/K/2009)

Elektronikus információszabadság

Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (a továbbiakban: Eitv.) célja annak biztosítása, hogy a közvélemény pontos és gyors tájékoztatása érdekében a közérdekű adatok törvényben meghatározott körét elektronikus úton bárki számára személyazonosítás

és adatigénylési eljárás nélkül, folyamatosan és díjmentesen közzétégyék. A törvény a megfelelő felkészülési idő biztosítása érdekében fokozatos hatálybalépésről rendelkezett, a „türelmi idő” azonban már minden szerv esetében letelt. A törvény végrehajtásával kapcsolatos tapasztalatainkat az egyes konkrét panaszügyekből, konzultációs beadványokból merítjük. Ennek alapján úgy látjuk, ritkán fordul elő, hogy egy szerv közzétételi kötelezettségének egyáltalán nem tesz eleget.

Egy egyesület projekt keretében vizsgálta, miként tesznek eleget a régiójukban működő közfeladatot ellátó szervek az Eitv.-ben előírt közzétételi kötelezettségnek. Az egyesület célja a civil kontroll erősítése egy, a nyilvánosság szempontjából kiemelkedően fontos jogszabály végrehajtása felett. Az egyes önkormányzatok arról számoltak be, hogy pénzügyi okok és szakemberhiány miatt nem tudnak eleget tenni törvényi kötelezettségüknek, míg mások türelmi időre hivatkoztak mulasztásuk indokaként, illetve megjegyezték, a mulasztáshoz amúgy sem fűz szankciót a törvény.

Az adatvédelmi biztos hangsúlyozta, hogy ezek a jelenségek nem ismeretlenek, és megemlítette, hogy még a jogalkotási folyamat során számos esetben felhívta a figyelmet arra, hogy komolytalanná teheti a törvényben megfogalmazott célokat, ha a jogalkotó nem biztosítja a törvény alkalmazásához szükséges feltételeket: ha nincs tekintettel a megvalósítás pénzügyi és szakmai szempontjaira, ha nem hagy elegendő időt a jogalkalmazó szervezeteknek a felkészülésre. A biztos konkrét panaszügyek tükrében arra a megállapításra jutott, hogy az önkormányzatok a közzétételeket gyakran ugyan kisebb hiányosságokkal teljesítik, de azt teljes egészében nem mulasztják el. A biztos felhívta a figyelmet arra, hogy a törvényi szankció hiányára hivatkozás nem megalapozott, hiszen a mulasztás szabálysértésnek, de akár a Btk. törvényi tényállásába ütköző bűncselekménynek is minősülhet. (1339/K/2009)

A Nemzeti Kulturális Alap Igazgatóságának vezetője az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (a továbbiakban: Eitv.) 6. § (3) bekezdésében meghatározott egyedi közzétételi listájának tervezetéről kérte az adatvédelmi biztos véleményét.

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy hiányzik a listáról az egyes szervezeti egységek vezetőinek neve, beosztása, elérhetősége (telefon- és telefaxszáma, elektronikus levélcíme (l. 3.)), továbbá a testület

létszáma, összetétele, tagjainak neve, beosztása, elérhetősége (I. 5.). Amennyiben az Igazgatóságnak van az irányítása, felügyelete vagy ellenőrzése alatt álló vagy alárendeltségében működő más közfeladatot ellátó szerv, többségi tulajdonában álló, illetve részvételével működő gazdálkodó szervezet, általa alapított közalapítványa, illetőleg költségvetési szerve, úgy azok adatait is fel kell tüntetni, továbbá az Igazgatóság által alapított lapok neveit, a szerkesztőség és a kiadó valamint a főszerkesztő adataival együtt. (I. 6-9). A közzétételi lista kiegészítendő az alábbi elemekkel:

- a feladatáról, tevékenységéről szóló tájékoztatóval magyar és angol nyelven. (II. 2.);
- amennyiben tart fenn adatbázisokat illetve nyilvántartásokat, úgy azok jegyzéke, illetőleg azok adatai, az általa gyűjtött és feldolgozott adatok fajtái, a hozzáférés módja, a másolatkészítés költségei. (II. 6.);
- a döntések előkészítésének rendje, az állampolgári közreműködés (véleményezés) módja, eljárási szabályai, a testületi szerv üléseinek helye, ideje, továbbá nyilvánossága, döntései, ülésének jegyzőkönyvei, illetve összefoglalói; a testületi szerv szabásának adatai, ha ezt jogszabály nem korlátozza (II. 8.);
- vizsgálatok, ellenőrzések nyilvános megállapításai (II. 11.);
- feladatellátásának teljesítményére, kapacitásának jellemzésére, hatékonyságának és teljesítményének mérésére szolgáló mutatók és értékük, időbeli változásuk (II. 12.);
- a közérdekű adatok megismerésére irányuló igények intézésének rendje, az illetékes szervezeti egység neve, elérhetősége, s ahol kijelölésre kerül, az adatvédelmi felelős, vagy az információs jogokkal foglalkozó személy neve (II. 13.);
- a tevékenységére vonatkozó, jogszabályon alapuló statisztikai adatgyűjtés eredményei, időbeli változásuk (II.14.);
- a közérdekű adatokkal kapcsolatos kötelező statisztikai adatszolgáltatás vonatkozó adatai (II. 15.);
- azon közérdekű adatok hasznosítására irányuló szerződések listája, amelyekben a közfeladatot ellátó szerv az egyik szerződő fél (II. 16.);
- a kezelésében lévő közérdekű adatok felhasználására, hasznosítására vonatkozó általános szerződési feltételek (II. 17.);
- a vonatkozó különös és egyedi közzétételi lista (II. 18.).

Az adatvédelmi biztos megállapította, hogy a gazdálkodási adatok körében nem tesznek említést a foglalkoztatottak létszámára és sze-

mélyi juttatásaira vonatkozó összesített adatokról, illetve összesítve a vezetők és vezető tisztségviselők illetményéről, munkabérééről, és rendszeres juttatásairól, valamint költségtérítéséről, az egyéb alkalmazottaknak nyújtott juttatások fajtájáról és mértékéről összesítve. (III. 2.) Emellett, amennyiben vonatkozathatóak az alábbi adatok az Igazgatóságra, úgy az építési beruházásokra, szolgáltatások megrendelésére, vagyonértékesítésre, vagyonhasznosításra, stb. vonatkozó szerződések adatai, a koncessziós pályázatok adatai, valamint a nem alapfeladatai ellátására fordított, ötmillió forintot meghaladó kifizetések adatai is közzéteendők. (III. 4-6.) (84/K/2009)

Egy panaszos beadványában azt kifogásolta, hogy egyes önkormányzatok saját honlapjukon nem teszik közzé a tevékenységükre vonatkozó adatokat. Emellett a panaszos azt is sérelmezte, hogy egy önkormányzattól közérdekű adatokat telefonon szeretett volna igényelni, de kérését nem teljesítették.

Az adatvédelmi biztos kifejtette, hogy az Eitv. csak a 3. §-ában meghatározott szervezeteknek teszi kötelezővé a közzétételi listákon szereplő adatok saját honlapon történő nyilvánosságra hozatalát. Egyéb szervezeteknek, így a kisebb önkormányzatoknak közérdekű adataik központi közzétételéről kell gondoskodniuk. Természetesen a polgárok informálódását, eligazodását szolgálná, ha minden önkormányzat saját honlapot üzemeltetne, ez azonban e szervezetek mérete, anyagi lehetőségei okán sem várható el.

Az adatvédelmi biztos szerint a pontos tájékoztatás központi honlapon keresztül is jól megvalósítható. A biztos tájékoztatta az indítványozót, hogy amennyiben egy-egy konkrét ügy kapcsán a közzététel elégtelenségét tapasztalja, úgy jelzi az önkormányzatnak a mulasztást és felhívja annak orvoslására. Az Avtv. 20 § (1) bekezdése alapján a közérdekű adat megismerése iránt szóban, írásban vagy elektronikus úton nyújtható be igény. Noha a szóban előterjesztett kérelem esetébe a telefonos adatigénylés is beleértendő, a kérelem tartalmának és a benyújtás pontos idejének dokumentálása a törvényi határidő és az esetleges peresíthetőség okán elengedhetetlen és ez a telefonos ügyintézés útján nehezen kivitelezhető. (260/K/2009)

C. Közérdekből nyilvános adatok

A közérdekből nyilvános adat fogalmának megszületése és szabályozása

Az adatvédelmi törvény eredeti, 1992-ben elfogadott szövege az adatok két fajtáját különböztette meg: a magánszemélyek szigorúan védendő személyes adatait, valamint a közsféra kezelésében lévő, a jogi személyekre vonatkozó közérdekű adatokat, mely utóbbiak – ha törvény ezt valamely titokfajtára tekintettel kifejezetten nem korlátozza – bárki által megismerhetők. Az Alkotmány és ennek nyomán az Avtv. a közérdekű adatok megismeréséhez való jogról beszél, mely jog célja a közfeladatot ellátó szervek átláthatóságának biztosítása. A közérdekű adatok megismerésének joga – az információszabadság – eredetileg tehát a közsféra kezelésében lévő és a személyes adat fogalma alá nem eső információk megismerhetőségét jelentette. Az Avtv. hatálybalépését követően azonban hamarosan kiderült, hogy szűk a törvény szabályozási kerete. Az adatvédelmi biztosi beszámolók és állásfoglalások megannyi esetben jelezték, hogy korlátozza a közsféra működésének átláthatóságát egyrészt az üzleti titok ellentmondásos szabályozása, másrészt a közfeladatot ellátó személyek tevékenységével kapcsolatos adatok nyilvánosságának szigorú korlátozása. A jogalkotó végül is egy új adatfajta megkonstruálásának megoldását választotta.

A közérdekből nyilvános adat fogalmát 2003 júniusában a közpénzek felhasználásával, a köztulajdon használatának nyilvánosságával, átláthatóbbá tételével és ellenőrzésének bővítésével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi XXIV. törvény (a köznyelv szerint: üvegzséb törvény) vezette be, mégpedig a Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) üzleti titokra vonatkozó szabályának módosításával együtt.

A módosítás indokolása szerint a közérdekű adatok nyilvánosságának és a magántitok védelmének alkotmányos alapelvére figyelemmel szabályozni kell az üzleti titok általános fogalmát, meghatározva azokat az alapelveket, amelyek alapján összhangba kerül a magánszférát érintő üzleti titok védelme, valamint a társadalom azon érdeke, hogy az infor-

mációszabadság, mint alkotmányos alapjog révén minél több adathoz hozzájusson. Ez a nyilvánosság természetszerűleg vonatkozik a közérdekű adatokra, amelyek a közszféra tevékenységére vonatkoznak, valamint azokra a magánadatokra, amelyek nyilvánosságát közérdekből kell biztosítani.

Tekintettel arra, hogy a magánszféra működését a polgári jogviszonyok határozzák meg, a jogalkotó szerint e kérdést – az adatvédelmi alapelvekre figyelemmel – a Polgári törvénykönyvben kellett elsődlegesen rendezni, mégpedig a közszféra és a magánszféra elhatárolását fenntartva. A Ptk. az Avtv.-ben definiált „közérdekű adat” mellett bevezette a „közérdekből nyilvános adat” fogalmát. A közérdekű adat ugyanis az állami vagy a helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv, illetve személy kezelésében van, illetve a tevékenységére vonatkozik.

A jogalkotói indokolás szerint közérdekből nyilvános adat minden olyan magánadat (akár természetes személyre, akár jogi személyre vagy más szervezetre vonatkozik), amely a közszférán kívüli szervezet vagy magánszemély kezelésében van, illetve rá vonatkozik, és amelynek nyilvánosságát a titokban tartáshoz fűződő magánérdek korlátozásával az információhoz jutás közérdeke alapozza meg.

A módosítás általános szabályként mondta ki, hogy – az adatkezelőre tekintet nélkül – nem minősülnek üzleti titoknak a költségvetési pénzek felhasználására, valamint a közvagyonnal való gazdálkodásra vonatkozó adatok. Egyúttal meghatározta azt is, hogy melyek azok az adatok (pl. technológiai eljárások, műszaki megoldások, know-how stb.), amelyek az üzleti tevékenység végzése szempontjából továbbra is védelemben kell, hogy részesüljenek. A Ptk. szövegébe ekkor került bele az a rendelkezés, mely szerint bárki, aki az államháztartás valamely alrendszerével pénzügyi, illetve üzleti kapcsolatot létesít, kérésre köteles a jogviszonnyal összefüggő közérdekből nyilvános adatokra vonatkozóan tájékoztatást adni (81. § (4) bekezdés). Az információszabadság ügye ezzel ismét egy igen jelentős lépéssel jutott előbbre. A közpénzek felhasználásával összefüggésben ugyanis már nemcsak a közszféra szerveit terheli adatszolgáltatási kötelezettség. E szabály a magánszféra (magánszervezetek, magánszemélyek) meglehetősen széles körére terjesztett ki tájékoztatási kötelezettséget a közpénzek felhasználásával összefüggő közérdekből nyilvánosnak minősített adatokra vonatkozóan.

Magyarországon azonban nem ez volt az első törvény, amely olyan adatok nyilvánosságát írta elő, amely nem a közsféra kezelésében van. A pártok működéséről és gazdálkodásáról szóló 1989. évi XXXIII. törvény például kihirdetésétől fogva előírta, hogy a pártok kötelesek minden év április 30-áig az előző évi gazdálkodásukról szóló beszámolót (zárszámadást) a Magyar Közlönyben közzétenni. Másik fontos példa a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény, mely adatszolgáltatási kötelezettséget írt elő a magánsféra szereplői számára, amikor kimondta, hogy a környezethasználót tájékoztatási kötelezettség terheli az általa okozott környezetterhelés és igénybevétel, valamint környezetveszélyeztetés tekintetében (12. § (4) bekezdés). Az azóta módosult szöveg szerint a környezethasználó köteles az általa okozott környezetterheléssel, környezet igénybevétellel, valamint környezetveszélyeztetéssel összefüggő adatokról kérelemre bárkinek tájékoztatást adni. A tájékoztatási kötelezettség megszegése esetén a környezethasználó törvényességi felügyeletét ellátó szerv intézkedése kezdeményezhető. (12. § (9) bekezdés)

A közérdekből nyilvános adat fogalma az adatvédelmi törvény szövegébe 2004. január 1-jén került be, nem kis értelmezési nehézséget okozva a jogalkalmazók számára. A törvény 2. § 5. pontjában megfogalmazott akkori definíció szerint ugyanis közérdekből nyilvános adatnak minősült minden olyan természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet kezelésében lévő vagy rá vonatkozó, a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli. Nem segített az eligazodásban a jogalkotói indokolás sem, amely szerint ez az adatkategória azokat a magánadatokat foglalja magában, amelyeket (akár természetes személyre, akár jogi személyre vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetre vonatkozóan) törvény közérdekből nyilvánosnak minősít, de amelyek nem esnek a „közérdekű adat” fogalma alá, mivel nem állami vagy helyi önkormányzati feladatot vagy egyéb közfeladatot ellátó szerv tevékenységére vonatkoznak.

Közel másfél esztendőn át, az Avtv. újabb módosításáig folyt a vita a törvényi fogalom-meghatározás helyes értelmezéséről, mely az információszabadság hazai szabályozásának lényegét érintette. Az volt a kérdés

ugyanis, hogy mely esetekben tekintendők nyilvánosnak a magánszervezetek azon adatai, amelyek a közsféra kezelésében vannak. A közérdekből nyilvános adat törvényi definíciójának egyik értelmezése szerint a jogi személyek adatai ugyanolyan védelem alatt állnak, mint a magánszemélyeké, ennél fogva csak törvény rendelkezése alapján hozhatók nyilvánosságra. Ezzel vitatkozva a másik álláspont – helyesen – abból indult ki, hogy a közérdekű adat és a közérdekből nyilvános adat fogalmainak együttes értelmezéséből ilyen következtetésre nem lehet jutni: a jogi személyek adatai a közsféra kezelésében fő szabály szerint – kezdettől fogva és változatlanul – nyilvánosak, a kivételeket kell törvénynek meghatározni (Avtv. 19. § (4) bekezdése).

A vita végére az Avtv. 2005. június 1-jén hatályba lépett újabb módosítása tett pontot, mégpedig az utóbbi álláspont megerősítésével. Az elfogadott és jelenleg is hatályos definíció szerint közérdekből nyilvános adatnak minősül a közérdekű adat fogalma alá nem tartozó minden olyan adat, amelynek nyilvánosságra hozatalát vagy hozzáférhetővé tételét törvény közérdekből elrendeli. Ez a szöveg világossá teszi, hogy közérdekből nyilvános adat csak olyan adat lehet, amely nem minősül közérdekű adatnak: vagy azért nem, mert nem állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében van, vagy pedig azért nem, mert személyes adatnak minősül.

Az Avtv. 2005. évi módosítása más tekintetben is fontos változást hozott a közérdekből nyilvános adatokat illetően: pótolta az adatvédelmi törvény egyik eredendő hiányosságát. A törvény ugyanis miközben a közérdekű adatok rendkívül széles körének nyilvánosságát írta elő, hosszú ideig jelentősen korlátozta a közsféra átláthatóságát, mivel nem adott megfelelő megoldást az olyan esetekre, amikor a közsféra működésével kapcsolatos információk közfeladatot ellátó személyekhez is kapcsolódnak, amelyek ezért a törvény alapján személyes adatok. Az információs jogoknak ez a törvény által fel nem oldott konfliktusa sokszor állította szinte megoldhatatlan helyzet elé a jogalkalmazókat: az adatkezelőket, a bíróságokat, az adatvédelmi biztost, az Alkotmánybíróságot.

A jogalkotó 2005-ben kiegészítette a törvényt: kimondta, hogy a közfeladatot ellátó személyek feladatkörével összefüggő személyes adatai

– néhány törvényi kivételtől eltekintve – közérdekből nyilvános adatoknak tekintendők, megismerésükre pedig ugyanazok szabályok vonatkoznak, mint a közérdekű adatokéra. A személyes adatok e körében tehát – miként a közérdekű adatok esetében – a fő szabály a nyilvánosság lett.

Az Avtv. e szabálya miközben a személyek és az adatok igen széles körét érinti, nem foglalja magában a közérdekből nyilvános személyes adatok teljességét, hiszen törvények tucatjai minősítenek személyes adatokat nyilvánossá más okból, nem a közszféra átláthatóbb működése érdekében. Így például törvény rendelkezik a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítottak adatainak közzétételéről személykörözés során (a személy- és tárgykörözésről szóló 2001. évi XVIII. törvény), az adóhátralékos személyek listájának nyilvánosságáról (az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény), a cégnyilvántartásban, az ingatlan-nyilvántartásban szereplő személyes adatok nyilvánosságáról (a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény), a különböző szakmai, szakértői nyilvántartások személyes adatainak nyilvánosságáról (így például az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény, az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló 2005. évi XLVII. törvény, a tervező- és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény), a nyilvánosan működő részvénytársaságok vezetői juttatásainak nyilvánosságáról (a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény), vagy az egyéni vállalkozók számos adatának nyilvánosságáról (az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény).

Ugyancsak számos személy, foglalkozási csoport esetében ír elő törvény vagy nyilatkozat-tételi kötelezettséget és a vagy nyilatkozat nyilvánosságát. Ez utóbbi esetben a köztevékenység átláthatósága csak részben lehet a nyilvánosság indoka, hiszen a vagy nyilatkozat adatai nemcsak a köztevékenységgel kapcsolódhatnak össze.

A közérdekből nyilvános adatok az adatvédelmi biztos gyakorlatában

Az elmúlt években az adatvédelmi biztosi gyakorlatban a közérdekből nyilvános adatok közül a köztevékenységgel összefüggő személyes adatoknak a nyilvánosságával kapcsolatban érkezett a legtöbb beadvány. Ezek egy része a közfeladatot ellátó személyek olyan adatait érintette, amelyek egyben a személyi alapnyilvántartásokban is szerepelnek: a diplomára vonatkozó adatok (18/K/2009), pénzbeli és egyéb juttatásokkal kapcsolatos adatok (3715/P/2009), fegyelmi eljárással kapcsolatos információk (30/K/2009). A beadványok másik része egyéb, a feladat ellátásával kapcsolatos adat nyilvánosságára vonatkozott, például nyaralás finanszírozása. (324/K/2009)

Az alapnyilvántartásokra vonatkozó szabályozás és az Avtv. új szabálya közötti ellentmondásokra az adatvédelmi biztos az elmúlt években számos esetben felhívta az illetékes tárcák figyelmét, 2006-ban ajánlást is kiadott. Ezt követően a jogalkotó a kifogásolt törvények egy részét összhangba hozta az Avtv. 19. § (4) bekezdésében foglaltakkal. 2009-ben új rendelkezéssel egészült ki a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény. A 62. § (8) bekezdése az Avtv.-vel összhangban egyértelművé tette, hogy a köztisztviselők személyügyi alapnyilvántartásában szereplő adatai közül melyek védett adatok, és melyek minősülnek közérdekből nyilvánosnak.

A 2006-os adatvédelmi biztosi ajánlás felülvizsgálata azonban nemcsak az időközben módosult jogszabályok, a felhalmozott tapasztalatok, hanem a megváltozott társadalmi környezet miatt is fontos. A mind erősebb igény a közszféra átláthatóbb működésére, a közpénzek felhasználásának ellenőrzésére, a korrupció visszaszorítására indokolja a köztevékenység és a magánszféra világosabb elhatárolását, a közfeladat ellátásával összefüggő, nyilvános adatok pontosabb meghatározását. Ezért az ügyben 2010 első felében az adatvédelmi biztos új ajánlást ad ki.

2009-ben az élénk törvényhozó munka eredményeként a közérdekből nyilvános személyes adatok, illetve a korábban már nyilvános, de a továbbiakban – automatikusan – kötelezően közzéteendő személyes adatok köre jelenős mértékben kibővült. Ezentúl kötelezően közzé kell tenni a köztulajdonban álló gazdasági társaságok vezetőinek

juttatásait, a nyilvánosan működő részvénytársaságok vezetőinek juttatásait.

A cégvezetők juttatásainak nyilvánossága

2009-ben a politikai és szakmai viták keresztüzébe került a köztudatban álló gazdasági társaságok vezetőinek juttatása, a juttatások nyilvánossága. Az adatvédelmi biztos közel húsz ügy kapcsán foglalkozott a kérdéssel. A témát – jelentőségére tekintettel – a *Kiemelt ügyek* fejezet tartalmazza.

A felsőoktatási intézmény vezetők juttatásainak nyilvánossága

2009 őszén széleskörű érdeklődést váltott ki az a kérdés, hogy nyilvánosságra hozhatók, illetőleg igénylésre kötelezően nyilvánosságra hozandók-e a felsőoktatási intézmények vezetőinek fizetésére és egyéb juttatásaira vonatkozó adatok. A felsőoktatási intézményekhez számos adatigénylés érkezett. A megkeresettek a személyes adatok védelmére hivatkozva többnyire elzárkóztak a válaszadástól. Az ügy jelentőségére tekintettel a szóban forgó adatok nyilvánosságának megítélése és a jogszabályok egységes értelmezésének elősegítése érdekében az adatvédelmi biztos hivatalból vizsgálatot indított, melyet ajánlás kiadásával zárt.

Az ajánlás legfőbb megállapításai a következők voltak:

- Az Alkotmány, a felsőoktatásra vonatkozó jogszabályok és alkotmánybírósági határozatok alapján a felsőfokú oktatás működési feltételeinek biztosítása állami feladat. Ennek keretében az államra szabályozási, szervezési és ellátási feladatok hárulnak az állami és a nem állami felsőoktatási intézmények működési feltételeinek kialakításában. A felsőoktatási intézmények az Alkotmány 70/F. § (2) bekezdésében biztosított alkotmányos jog gyakorlását biztosítják: közfeladatot látnak el.
- A közfeladatot ellátó felsőoktatási intézmények vezetői a felsőoktatási törvényben és a belső dokumentumaikban részletesen meghatározott feladataikat nem magánemberként látják el, e tevékenységük nem a magánszférájuk része; ellenkezőleg, az intézmény vezetői az Avtv. 19.

- § (4) bekezdésének alkalmazásában közfeladatot ellátó szervek feladatkörében eljáró személyeknek minősülnek.
- Az adatvédelmi törvény alapján a közfeladatot ellátó szervek feladatkörében eljáró személy feladatkörével összefüggő személyes adata közérdekből nyilvános adatnak minősül. Ezen adatok megismerésére a törvénynek a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni.
 - A felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény 34. § (3) bekezdése meghatározza, hogy mely esetekben lehet a felsőoktatási intézmény alkalmazottainak személyes adatait kezelni, továbbítani. Ezen esetek egyike, amikor állampolgári jogok és kötelezettségek teljesítéséről van szó. A közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismerése ilyen jog.
 - A felsőoktatási intézmények vezetőinek juttatásait nem jogi norma határozza meg. A juttatások számos elemből tevődnek össze. A juttatásokról az intézmény gazdasági tanácsának javaslata alapján a miniszter dönt. A juttatások meghatározásának diszkrecionális módja különösen indokolja a nyilvánosságot.
 - Az egyetemi autonómia magában foglalja az intézményekre és személyekre bízott szellemi és anyagi javakkal való gazdálkodás lehetőségét és felelősségét. Az Alkotmánybíróság e kérdést érintő határozatai és a hatályos jogszabályok alapján megállapítható, hogy a felsőoktatási intézmények autonómiáját nem érinti a vezetők juttatásainak nyilvánossága. E nyilvánosság nem jelent beavatkozást az intézmények szervezeti, szakmai, gazdálkodási önállóságába, ellenben megfelel a felsőoktatási törvény 1. § (7) bekezdésében lefektetett elveknek: az átláthatóságnak, az elszámoltathatóságnak és a személyi felelősségnek.

A felsőoktatási intézmények vezetőinek megküldött ajánlásban az adatvédelmi biztos felkérte az intézményvezetőket, hogy az illetményre vonatkozó adatokat bocsássák valamennyi adatigénylő rendelkezésére. (2250/H/2009)

D. Az adatvédelmi biztos jogalkotással kapcsolatos tevékenysége

Statisztikai adatok

A tavalyi évhez viszonyítva megnövekedett az adatvédelmi biztos által áttekintett jogszabály-tervezetek száma. Az előző évi 349-el szemben a véleményezésre megküldött tervezetek száma 451 volt, ebből átdolgozva újra megküldött tervezet 50. A hivatalbóli vizsgálat keretében véleményezett tervezetek száma 10, tehát összesen 461 jogszabálytervezetet vizsgáltunk meg.

A tervezeteket különböző szempontok szerint csoportosíthatjuk:

Havonkénti megoszlás:

Január	12
Február	32
Március	66
Április	31
Május	32
Június	30
Július	46
Augusztus	40
Szeptember	56
Október	44
November	31
December	41

Előterjesztő minisztérium szerinti megoszlás:

EüM	93
FVM	8
HM	1
IRM	97
KHEM	70
KüM	16
KvVM	27

MeH	20
NFGM	34
OKM	2
ÖM	8
PM	25
SZMM	44
Máshonnan	6

Jogforrások szerinti megoszlás (átdolgozott tervezetekkel együtt):

Törvény	111
Kormányrendelet	117
Miniszteri rendelet	168
Önkormányzati rendelet	0
Más jogszabály	0
OGY határozat	4
Korm. határozat	21
Utasítás	2
Egyéb (közlemény, koncepció, egyéb)	28

Az előterjesztések tárcakörözésre bocsátása az időbeli eloszlást tekintve viszonylag egyenletesnek mondható. A legtöbb tervezet az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumból valamint az Egészségügyi Minisztériumból érkezett.

Véleményezésre meg nem küldött tervezetek

Ebben az évben is előfordult, hogy a törvényi kötelezettség ellenére az előterjesztő nem kérte ki az adatvédelmi biztos véleményét, nem küldte meg az adatkezelési szabályt is tartalmazó tervezeteket. Ilyen esetekben csak a kihirdetést követően később, esetleg egy panaszügy kapcsán szembesül a biztos az új jogszabályi előírásokkal, vagy a törvények esetében az Országgyűlés honlapja ad tájékoztatást az új törvényjavaslat benyújtásáról. 2009-ben 10 esetben indult hivatalból vizsgálat a véleményezésre meg nem küldött tervezetek miatt. Az egyik ilyen eset a „*költségvetési salátatörvény*” ügye volt.

A parlament minden évben az ország költségvetésének elfogadásával egyidejűleg tárgyalja a költségvetési törvényben foglaltak miatt szükségessé váló törvénymódosításokat tartalmazó törvényjavaslatot is. A törvényjavaslatok figyelemmel kísérése során észleltük, hogy a T/10679. számú, a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetését megalapozó egyes törvények módosításáról szóló törvényjavaslatot benyújtották az Országgyűlésnek, és tárgyalják. A javaslat meglehetősen sok törvény módosítását tartalmazta, több ponton fontos adatkezelési kérdéseket érintett, mégsem küldték meg véleményezésre az adatvédelmi biztosnak.

A véleményezés annál is fontosabb lett volna, mert módosítani kívánta a köztisztviselők jogállásáról szóló törvényt, és jelentős módosításokat tartalmazott a köztisztviselők személyes illetve közérdekből nyilvános adataira vonatkozóan. A törvényjavaslat meghatározta, hogy a közszolgálati alapnyilvántartás adatköréből mely adatok nem minősülnek közérdekből nyilvános adatnak. Egyértelműen elkülönítette tehát a nyilvános és nem nyilvános adatokat, meglehetősen szélesen meghatározva a közfeladattal összefüggő nyilvános adatok körét.

E kérdéskör 2005 óta kiemelt téma az Adatvédelmi Biztos Irodájában, sok beadvány kapcsán foglalkoztunk vele. Szakmai megbeszéléseket szerveztünk a minisztériumok, a MeH képviselőivel, ígéretet kaptunk a további egyeztetésre a jogalkotás során – minderről az előző évi adatvédelmi biztosi beszámoló részletes információkat tartalmaz. Ennek ellenére e fontos és kifejezetten adatvédelmet érintő téma szabályozásakor a közigazgatási egyeztetésbe nem vonták be az adatvédelmi biztost.

A T/10679. sz. törvényjavaslat az államháztartási törvényt is módosítani kívánta. A módosítások közül kiemelendő egyrészt az a rész, mely szankciót ír elő, amennyiben a köztulajdonban lévő gazdasági társaságok vezetőinek juttatásaira vonatkozó adatok közzétételét elmulasztják: nem nyújtható ugyanis támogatás annak a többségi állami vagy önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságnak a részére, mely nem tesz eleget a vezető tisztségviselők juttatásaira vonatkozó közzétételi kötelezettségnek.

A tervezet kimondta továbbá, hogy a többségi állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok közfeladatot ellátó szervnek minősülnek, a nevükben eljáró személyek pedig közfeladatot ellátó személyek.

Az imént bemutatott példák jelzik, hogy ez a törvényjavaslat érintette az adatvédelmi biztos feladatkörét, az előterjesztő Pénzügyminisztérium azonban nem tartotta szükségesnek az ombudsmani egyeztetést.

Több éves tapasztalat, hogy a Pénzügyminisztérium nem minden, adatkezeléssel kapcsolatos rendelkezéseket is tartalmazó tervezetet küld meg az adatvédelmi biztosnak és így a közigazgatási egyeztetésbe nem vonja be. 2009-ben ilyen előterjesztés volt például:

- a T/11000. sz. törvényjavaslat az egyes pénzügyi tárgyú törvényeknek az új Polgári Törvénykönyvvel összefüggő módosításáról,
- a T/10998. sz. törvényjavaslat a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletének hatékonyabbá tételéhez szükséges egyes törvénymódosításokról,
- a T/9818. sz. törvényjavaslat a vagyonadóról,
- a 3/2009. (III. 12.) PM-rendelet az adóügyek elektronikus intézésének szabályairól szóló 34/2007. (XII. 29.) PM-rendelet módosításáról.

Mindezek miatt a biztos levéllel fordult a pénzügyminiszterhez, tájékoztatva őt az egyeztetésekkel kapcsolatos hiányosságokról. Felhívta a figyelmet az Avtv. 25. §-ának (1) bekezdésére, mely szerint az adatvédelmi biztos véleményezi az adatkezelést, a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok nyilvánosságát érintő jogszabályokat, és felkérte a pénzügyminisztert annak elősegítésére, hogy a biztos véleményezési feladatának maradéktalanul eleget tehesen. (3186/H/2009)

Az előterjesztő tárca mulasztásaként ugyancsak nem volt mód véleményezni a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével és a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggő törvénymódosítások tárgyú előterjesztést, mert az IRM nem küldte meg a biztosnak véleményezésre annak ellenére, hogy a törvényjavaslat számos törvényt módosított és érdemi adatkezelési rendelkezéseket is tartalmazott. A biztos emiatt – közölve észrevételeit – levélben fordult az igazságügyi és rendészeti miniszterhez. Az észrevételeket figyelembe vették, és a szabályozáshoz kapcsolódóan a rendeleti szintű módosításokat tartalmazó előterjesztést már megküldték a biztosnak véleményezésre. Meg kell jegyezni, hogy az ilyen terjedelmű – jelen esetben több mint 3000 oldalas – és több tucat

jogszabályt módosító jogszabály(-tervezet) áttekinthetetlen és követhetetlen, így nemcsak a jogbiztonságot veszélyeztetheti, de ellehetetleníti az állampolgári jogkövetést is. (1233/J/2009, 2293/J/2009)

Az előterjesztésekkel kapcsolatos problémák

A jogszabály-véleményezések során a minisztériumoktól érkező előterjesztésekre vonatkozóan jellemzően felmerülő problémák az alábbiak voltak:

- egyes előterjesztéseken az „Avtv. 19/A. §-a alapján nem nyilvános” felirat szerepel;
- előfordul, hogy az illetékes tárca nem teszi közzé a honlapján a tervezetet;
- gyakori, hogy az illetékes tárca nem teszi közzé a tervezethez kapcsolódó előterjesztést és indokolást;
- ugyancsak gyakori, hogy az előterjesztő nem biztosít elegendő időt a véleményezésre.

Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény (Eitv.) előírja, hogy a közigazgatási egyeztetésre bocsátott jogszabálytervezeteket a tárca köteles közzétenni. Ennek a kötelezettségnek az érintett szervek többnyire eleget tesznek. Az Eitv. 9. § (1) bekezdésének c) pontja a kapcsolódó előterjesztések és szakmai indokolások közzétételéről is rendelkezik. A minisztériumok gyakorlata meglehetősen eltérő a tekintetben, hogy az előterjesztés egészét vagy egy részét megismerhetővé teszik-e. Van példa a vezetői összefoglaló és a teljes előterjesztés közzétételére is, de jellemzően az előterjesztések és az indokolások nem találhatóak meg a honlapokon.

A közigazgatási egyeztetés során véleményezésre megküldött előterjesztések egy részén az adatvédelmi törvény 19/A. § rendelkezésére utalva szerepel a „nem nyilvános” megjelölés, más esetekben viszont nincs nyilvánosság-korlátozásra utaló szöveg. Ez a gyakorlat meglehetősen esetleges, minisztériumonként eltérő, de az is előfordul, hogy ugyanazon minisztériumtól egyszer „nem nyilvános” felirattal, máskor anélkül küldik meg az előterjesztéseket.

A biztos álláspontja szerint törvény által nyilvánossá tett és a gyakorlatban is közzétett dokumentumok nem válhatnak bizalmas információkká, még akkor sem, ha döntés megalapozásához használják fel. A nyilvánosságot nem lehet „*visszavonni*”. „*Nem nyilvános*” jelölés kizárólag azokon az előterjesztéseken jogszerű, amelyek az Eitv. 9. §-ban meghatározott valamely kivétel alá esnek.

A minisztériumok részéről tapasztalható volt egy olyan felfogás, miszerint a „*nem nyilvános*” felirattal eleget tesznek az Avtv. 19/A. §-ának, a közzététellel pedig az Eitv.-nek. A két törvényi rendelkezést nem kell egymásra tekintettel értelmezni, a törvényi kollízió feloldása a jogalkotó feladata. Az adatvédelmi biztos szükségesnek tartotta e kérdések tisztázását, ezért hivatalból vizsgálatot indított. Első lépésként a biztos a MeH jogi és közigazgatási államtitkárához fordult 2009 júliusában egy egységes, a törvényi előírásoknak megfelelő, a közérdekű adatok nyilvánosságának érvényesülését elősegítő közzétételi gyakorlat kialakítása érdekében, levelére azonban mindezidáig nem érkezett válasz. (2086/H/2009)

Törvényjavaslatok nyilvántartása

Az Adatvédelmi Biztosi Irodája külön nyilvántartást vezet azon törvényjavaslatokról, melyeket benyújtottak az Országgyűlésnek és adatkezelést érintenek, akár személyes adattal, közérdekből nyilvános adattal, akár közérdekű adattal kapcsolatosak. A Parlament honlapjának figyelemmel kíséréseivel kiszűrhetőek azok a törvényjavaslatok, amelyeket a biztos részére nem küldtek meg, tehát amelyekről nem volt módja véleményét kifejteni. Az ilyen törvényjavaslatok egy része adatvédelmi szempontból kisebb jelentőségű, mivel az adatkezelésre vonatkozó rendelkezések csak pontosító, kiegészítő jellegűek a törvény tárgyához vagy a hatályos szabályozáshoz képest. Ezek az esetek szerepelnek a nyilvántartásban, de önálló vizsgálatot nem folytatunk bennük. Vannak azonban olyan törvényjavaslatok is, amelyeknek jelentősebb adatvédelmi tartalmuk van, és esetleg nem is mindenben felelnek meg az adatvédelmi követelményeknek, tehát hasznos lett volna a közigazgatási egyeztetésben való részvétel, és indokolt az utólagos vizsgálatuk.

A benyújtott törvényjavaslatok nyomán követése rávilágított arra, hogy fontos a képviselői egyéni indítványként benyújtott

törvényjavaslatok szövegének átnézése, mivel ezek értelemszerűen nem kerülnek közigazgatási egyeztetésre és emiatt nincs mód előzetes véleményezésükre.

A törvényjavaslatok parlamenti tárgyalásának figyelemmel kísérése során az adott tervezethez benyújtott módosító javaslatokat, egyéb irományokat is áttekintjük, és ezek közül az adatkezelést érintőeket a nyilvántartásban rögzítjük. A belső információs rendszerben a munkatársak tájékoztatást kapnak az ilyen módosító javaslatokról, továbbá az elfogadott törvényjavaslatokról is.

A módosító javaslatok figyelemmel követésének fontosságát mutatja az új „titoktörvénnyel” kapcsolatos eset. A minősített adat védelméről szóló T/6147 számú törvényjavaslat már 2008 szeptembere óta a parlament előtt volt, tárgyalása azonban elakadt. A javaslathoz – egy éves szünet után – 2009 novemberében váratlanul benyújtott módosító javaslatok hívták fel a figyelmünket arra, hogy a törvényjavaslat tárgyalása újrakezdődött. Ekkor még módja volt arra a biztosnak, hogy a benyújtott módosító indítványokhoz kapcsolódó észrevételeiről az illetékes bizottságokat tájékoztassa, így azokat a bizottság, majd az Országgyűlés plénuma figyelembe is vehette a szavazás során. A törvényt az Országgyűlés elfogadta, majd az a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvényként kihirdettetett. (3586/J/2009)

Nemzetközi szerződések kihirdetéséről szóló törvénytervezetek véleményezése

Ha nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére az Országgyűlés ad felhatalmazást, akkor azt törvényben kell kihirdetni. A törvényalkotási eljárás, a közigazgatási egyeztetés ilyen esetekben is lezajlik az általános szabályok szerint azzal, hogy ez az eljárás formális, és lényegében egy deklaratív aktus meghozatalát szolgálja. Mivel aláírt, a két vagy több fél által elfogadott szerződésekről van szó, a parlament szerepe csupán az, hogy a megkötött megállapodást törvényként a magyar jogrendbe iktassa. Az ilyen törvények tervezetének véleményezése során nyilvánvalóan nem lehet szó a megállapodások tartalmára vonatkozó észrevételek megtételéről, épp ezért fontos lenne a

véleményezési lehetőség megteremtése a megállapodások előkészítési szakaszában.

A nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény 4. §-ának (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy a szerződések előkészítésébe más intézményeket bevonjanak. Előírja továbbá annak folyamatos vizsgálatát, hogy a szerződés a belső jogszabályokkal összhangban áll-e, illetve azt, hogy biztosítani kell ezt az összhangot. A magyar adatvédelmi törvénnyel való összhang megléte azonban kétséges volt a hivatalunknak megküldött több megállapodás esetében. Az esetek felhívták a figyelmet arra, hogy a szerződések előkészítése során szükség lenne az adatvédelmi, adatkezelési kérdések alaposabb áttekintésére, erre vonatkozóan az adatvédelmi biztos véleményének kikérésére. Ilyen törvény volt ebben az évben például:

- Az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között az utasnyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légi fuvarozók általi feldolgozásáról és az Amerikai Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás kihirdetéséről szóló törvény (1682/J/2009)
- A Magyar Köztársaság Kormánya és a Horvát Köztársaság Kormánya között a Magyar Köztársaságnak a Moldovai Köztársaságban működő nagykövetségén a vízumkérelmek kezelésével kapcsolatos együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló – a beszámoló írása idején elfogadás alatt álló – törvény (ABI-57/2010/J)
- A Magyar Köztársaság Kormánya és Románia Kormánya között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatott együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló törvény (1540/J/2009)

A jogalkotással kapcsolatos fontosabb ügyek 2009-ben

Az anyakönyvi eljárás újraszabályozása

Az adatvédelmi biztosi intézmény fennállása óta minden évben visszatérő probléma az anyakönyvi iratok megismerhetősége. A biztos éves beszámolóiban ismertetik is az ezzel kapcsolatos eseteket, a vizsgálatok során megfogalmazott észrevételeket. Tekintettel arra, hogy

a jogalkotói szándék régóta megvolt a teljes anyakönyvi jogszabályi rendszer újraszabályozására, így most lehetőség volt arra, hogy az anyakönyvi eljárások szabályai összhangba kerüljenek az Alkotmánnyal és az adatvédelmi törvénnyel. Emiatt a biztos örvendetesnek tartotta, hogy az anyakönyvi eljárás végre törvényi szinten kerül szabályozásra.

A szabályozás újdonsága, hogy a papíralapú anyakönyv mellett bevezeti az elektronikusan vezetett országos (központi) anyakönyvet. A javaslat egyes konkrét rendelkezéseinek vizsgálata során megnehezítette az értelmezést az, hogy az előterjesztés nem tartalmazott általános és részletes indokolást. Ennek ellenére számos észrevétellel igyekeztünk elősegíteni az új rendszer szabályozását. Javaslatot tettünk többek között arra, hogy az érintetteknek legyen lehetőségük az anyakönyv teljes adattartalmának megismerésére, a rájuk vonatkozó alapiratokba való betekintésre, továbbá javasoltuk részletesebb szabályozását például annak, hogy milyen módon egyszerűsíti a polgári eljárások igényérvényesítését a központi elektronikus anyakönyvi nyilvántartási rendszer. A törvényt az Országgyűlés elfogadta és 2010. évi I. törvényként kihirdette. (3216/J/2009)

A bűnügyi nyilvántartásról, a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról, valamint a hatósági erkölcsi bizonyítvánnyról szóló törvény tervezete

Előfordul, hogy egy-egy ügyben kialakított véleményét a biztos nemcsak az előterjesztőnek, hanem a téma szerint illetékes parlamenti bizottságnak is megküldi a szabályozási tárgy fontossága vagy az észrevételek súlya miatt annak érdekében, hogy álláspontjának nyomatékot adjon és elősegítse javaslatának elfogadását. Ilyen ügy volt például a bűnügyi nyilvántartási szabályok kodifikálása.

A tervezet fenntartotta az egységes, de résznyilvántartásokból felépülő bűnügyi nyilvántartás kereteit, valamennyi természetes személyazonosító adatot egy adatbázisban kezelve. Lehetővé teszi továbbá a büntetlen előéletűek résznyilvántartásának összekapcsolását a többi résznyilvántartással. A biztos véleménye szerint kétséges, hogy a szabályozás maradéktalanul eleget tesz-e az Alkotmánybíróság 144/2008. (XI. 16.) számú határozatában felállított kritériumoknak, illetve

adatvédelmi követelményeknek, így az előterjesztésben foglaltakat nem támogatta. (734/J/2009)

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és az elzárás végrehajtásáról szóló törvény

A biztos felhívta a figyelmet arra, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek működésének sajátos jellegéből adódóan egyes Alkotmányban rögzített jogok közvetlen sérelmének veszélye a szokásosnál jóval szigorúbb intézkedéseket indokol. Az alapjogok sérelmének közvetlen veszélye jogi értelemben más alapjogok korlátozásához vezethet, feltéve, ha a szükségesség, arányosság és alkalmasság kritériumai teljesülnek. Természetesen a szigorúbb szabályok megalkotásakor is figyelemmel kell lenni a munkavállalók alkotmányos alapjogaira. Jelen esetben a kamerás megfigyelés olyan alapjogok megóvása védelmében korlátozhatja az érintett jogait, mint az emberi élet, méltóság és az egészség. Javasolta, hogy az elektronikus megfigyelési eszközök használatára vonatkozóan a tervezet külön fejezetben tartalmazzon teljes körű, részletes szabályozást, amely mind a büntetés-végrehajtási intézetben dolgozó munkavállalók, mind az elítéltek számára garanciális jogi szabályozást ad. (3372/J/2009)

A Vízüminformációs Rendszer bevezetésével összefüggő jogharmonizációs jogalkotás

A biztos a vízüminformációs rendszer működésére és a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységére vonatkozóan részletes észrevételeket tett, például az adatokhoz való hozzáférésről. A vélemény kialakítása előtt és megküldése után is tárgyalás, egyeztetés folyt a témában illetékes minisztériumokkal, melynek során a biztos javaslatokat a lehető legnagyobb mértékben igyekeztek beépíteni a normaszövegbe. (3241/J/2009)

A köztulajdonban álló gazdasági társaságok működésének átláthatóbbá tételéről szóló 175/2009. (VIII. 29.) Korm. rendelet

Jogalkotási szempontból is figyelemre méltóak a köztulajdonban álló gazdasági társaságok működésének átláthatóbbá tételéről szóló 175/2009. (VIII. 29.) Korm. rendelet elfogadásának és hatályon kívül

helyezésének körülményei. Több beadvány kifogásolta az e rendeletben a vezetők illetményére vonatkozóan előírt közzétételi kötelezettséget és ezen belül azt, hogy nem törvény, hanem kormányrendelet írta elő személyes adatok (vezetői juttatások) nyilvánosságra hozatalát, közzétételét. A rendelet tervezetét a Miniszterelnöki Hivatal nem küldte meg véleményezésre, ezért az adatvédelmi biztos szakmai egyeztetést kezdeményezett a tárcával. A biztos javasolta, vizsgálják felül a közzétételi kötelezettséggel érintett személyi kört. Javasolta, hogy rendeleti szint helyett törvényben szabályozzák újra a kérdéskört. Az egyeztetést követően – közigazgatási egyeztetés nélkül, képviselői önálló indítványként – került az Országgyűlés elé a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló törvényjavaslat. A Parlament e törvényjavaslatot a 2009. évi CXXII. törvényként elfogadta, és ezzel rendeleti szintről törvényi szintre emelte a szabályozást. Ennek alapján a magyar állam, helyi önkormányzat, a helyi önkormányzat jogi személyiséggel rendelkező társulása, többcélú kistérségi társulás, fejlesztési tanács, kisebbségi önkormányzat, kisebbségi önkormányzat jogi személyiségű társulása, költségvetési szerv vagy közalapítvány többségi tulajdonában álló gazdasági társaságok felső vezetőinek juttatásait személyre szólóan, egyéb vezetőinek juttatásait pedig összevontan közzé kell tenni.

Az egyes ügyek bővebb kifejtése a beszámoló egyes ügycsoportok vizsgálatáról szóló fejezeteiben olvasható.

Az adatvédelmet illetve az információs szabadságot érintő, 2009. évi legfontosabb jogszabály-változások

Személyes adatok

- A 2010. évi általános mezőgazdasági összeírásról szóló törvényjavaslat
- Az egyes rendészeti és migrációs tárgyú törvények módosításáról, valamint egyes törvényeknek a Vízüminformációs Rendszer bevezetésével összefüggő jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvényjavaslat
- Az anyakönyvi eljárásról szóló 2010. évi I. törvény
- Egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2009. évi CLIV. törvény (5-10. §, 42-46. §)

- A 2011. évi népszámlálásról szóló 2009. évi CXXXIX. törvény
- A büntügyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a büntügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról szóló 2009. évi XLVII. törvény

Közérdekű adatok, közérdekből nyilvános adatok

- A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (62. §)
- A köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény
- Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény (100/K. §)
- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (69/A. §, 80/A. §)
- A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény
- A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2006. évi LVII. törvény (10. §, 12/A, B §)
- A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (312/A. §)
- Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló 2009. évi CXV. törvény
- Az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáféréséről szóló Egyezményének kihirdetéséről szóló 2009. évi CXXXI. törvény

E. Államtitok és szolgálati titok

A minősített adatok védelméről szóló törvény

Az információs jogok érvényesülésének jogi szabályozási feltételeit illetően kétségkívül vízvázasztó a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Mat.) elfogadása. Az új titoktörvény kihirdetése okán érdemes visszatekinteni a jelenlegi titokszabályozás történetére.

Az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény (Ttv.) a Magyar Köztársaság első jogállami titoktörvénye. A Ttv. szabályozási elveit és megoldásait elsősorban az Alkotmánybíróság korábbi titokszabályozást megsemmisítő határozatának indoklásában lefektetett alkotmányos követelmények határozták meg, emellett a törvényalkotó a tradíciókat, például az államtitok és a szolgálati titok megkülönböztetését is szem előtt tartotta.

Az adatvédelmi biztos törvényes feladata a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréshez fűződő jog érvényesülésének feltételeit figyelemmel kísérni, és észrevételeit, tapasztalatait közölni a jogszabály módosításának előkészítéséért felelős miniszterrel. Az idők folyamán a titokszabályozás több korrekciójára adatvédelmi biztos kezdeményezés alapján került sor. Ezek között megemlítendő például az úgynevezett *ex lege* titokminősítést előíró törvényhelyek számának csökkentése, vagy a minősítésre jogosult személyek körének pontosítása.

A Mat. megalkotására nem az információs alapjogokkal összefüggő alkotmányos okból került sor, hanem főként azért, mert a nemzetközi érintkezés során gondokat okozott a magyar titokszabályozás összeegyeztetése a NATO és az EU minősítési szabályokkal. A külföldi partnerek jellemzően négy szintű minősítési rendszert alkalmaznak. A magyar szabályozásban megjelentek ugyan a négy szintű, kár alapú titokszabályozás egyes elemei, azonban — mint arra az adatvédelmi biztos többször felhívta a figyelmet — a szabályozás nem kiegyensúlyozott. A legnagyobb gondot az okozza, hogy a minősítéshez irányadó szempontok nincsenek teljes összhangban az államtitok és a szolgálati titok törvényi meghatározásával, valamint a titokkörü jegyzékekkel. Ezért a hivatalban lévő adatvédelmi biztos elődjéhez hasonlóan egyetértett a Mat. megalkotásának szükségességével.

Többszörös átdolgozás után végül 2008. szeptember 1-jén került az Országgyűlés elé a T/6147. számú törvényjavaslat, amelynek parlamenti vitája a szükséges egyetértés hiányában egészen 2009 novemberéig szünetelt. Ekkor számos képviselői módosító indítványt nyújtottak be a törvényjavaslathoz, amelyeket az adatvédelmi biztos saját törvényalkotási monitoring rendszere észlelt, akárcsak azt megelőzően az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény és azzal összefüggésben egyes törvények módosításáról szóló, T/10809. számú — időközben visszavont — törvényjavaslatot.

A Mat. törvényjavaslathoz benyújtott képviselői módosító javaslatok soron kívüli áttekintése után a biztos november 24-én az alábbi, fontosabb észrevételeit megküldte az Országgyűlés Alkotmányügyi igazságügyi és ügyrendi bizottságnak, valamint az Emberi jogi kisebbségi, civil- és vallásügyi bizottságnak:

- A biztos nem értett egyet az ún. „közérdek-teszt” törvényjavaslatból való elhagyásával. Álláspontja szerint aggályos, ha csak az adatok titokban tartásához fűződő érdekeket vizsgálják, figyelmen kívül hagyva az adatok hozzáférhetőségéhez fűződő érdekeket. A minősítés ugyanis alapvető jogokat korlátoz. Ha e jogok figyelembe vételére nincs mód a minősítési és a titok-felülvizsgálati eljárásban, akkor a törvény nem képes a jogkorlátozás arányosságát garantálni. A jogalkotó nem fogadta el a biztos álláspontját.
- A biztos nem értett egyet azzal, hogy ha az adatvédelmi biztos az indokolatlan titokminősítés módosítására szólítja fel az adatkezelőt, akkor a felszólítás eredménytelensége esetén a biztosnak kell bírósághoz fordulnia. Az eredeti javaslat szerint ezt az adatkezelőnek kell megtennie, ha elmulasztja, a minősítés az adatvédelmi biztos álláspontjának megfelelően módosul. A jogalkotó a biztos álláspontját elfogadta.
- A biztos kifogásolta azt, hogy a szabályozás szerint a keletkezésétől számított 25 évig titkosnak minősítsék a kormány és az ügyrendje alapján létrehozott testület üléséről készült összefoglalót, emlékeztetőt, továbbá kép- és hangfelvételt. A jogalkotó a biztos álláspontját elfogadta. (3586/J/2009)

A minősített adatok védelméről szóló törvény szabályozása új koncepción alapszik. Megszűnik a titokköri jegyzékekre épülő szabályozás. Az eredeti jogalkotói cél az volt, hogy a minősítés ne terjedjen ki mechanikusan a jegyzékekben szabályozott adatkörre, csak érdemi mérlegelés után meghatározott adatokra. A titokköri jegyzék intézményének megszüntetése azonban többletgaranciákat követel. E garanciák közül egyeseket tartalmaz a törvény: így megerősíti az adatvédelmi biztos titokfelügyeleti jogkörét, illetve törvényi szintre emeli azt az adatvédelmi biztosi gyakorlatban kialakult álláspontot, hogy egy adat csak akkor tekinthető minősítettnek, ha a minősítő a minősítés formai/eljárás szabályait is maradéktalanul betartotta. Főszabály szerint csökken a minősítés lehetséges leghosszabb időtartama (az államtitokra vonatkozó mai 90 éves felső határ csak egészen kivételes esetekben alkalmazható a továbbiakban). A garanciák közül azonban kimaradt a nyilvánosságához fűződő közérdek mérlegelésének kötelezettsége az adat minősítése/újraminósítása során.

Az új titokszabályozás alkotmányossági szempontból figyelemre méltó és további elemzést igénylő vonása, hogy nem államérdekként, hanem minősítéssel védhető közérdekként határozza meg a közérdekű adatok megismerésének korlátozását szükségessé tevő érdekeket, noha azok nagyobb részben azonosak a hatályos titoktörvényben nevesített államérdekekkel. Ennek azért van jelentősége, mert az Alkotmánybíróság által kimunkált alapjogi korlátozási tesztben nem azonos megítélés alá esik a közérdek, illetve a nevesített államérdek.

A Mat. megerősíti az adatvédelmi biztos indokolatlan minősítéssel szembeni fellépéshez szükséges jogköreit, mert megszünteti a nemzetbiztonsági szolgálatok által kezelt minősített adatok megismerésével kapcsolatos, a korábbi országgyűlési beszámolóban jelzett törvényi ellentmondást, továbbá rendezzi a minősítés megszüntetésére vonatkozó felszólítás jogkövetkezményeit. Az adatvédelmi biztos stratégiai célként határozta meg az új koncepcióra épülő titokszabályozás alkalmazásának figyelemmel kísérését, szükség szerint a minősítőknél és a titokbirtokosoknál szóló iránymutatások kiadását, és a minősített adatokat érintő biztosi vizsgálatok során az indokolatlan minősítéssel szembeni fellépés hatékonyabbá tételét. Az adatvédelmi biztos törvényes jogkörébe tartozik továbbá az is, hogy szükség szerint a személyes adatok védelme,

illetve a közérdekű adatok nyilvánossága érdekében a már kihirdetett törvény módosítását kezdeményezze.

A szolgálati titokkörü jegyzékek

A Mat. hatályba lépéséig az adatvédelmi biztos törvényben rögzített feladata a szolgálati titokkörü jegyzék tervezetek véleményezése. 2009-ben a következő tervezeteket küldték meg:

- A Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium szolgálati titokkörü jegyzékéről szóló közlemény (647/J/2009)
- A Nemzeti Hírközlési Hatóság szolgálati titokkörü jegyzékéről, illetve annak közzétételéről szóló közlemény (964/J/2009)
- A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Felügyeleti Tanácsa Elnökének közleménye a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete szolgálati titokkörü jegyzékéről (2401/J/2009)
- Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium közleménye az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium szolgálati titokkörü jegyzékének megállapításáról (3212/J/2009)
- Az Egészségügyi Minisztérium valamint az irányítása alatt álló intézmények és államigazgatási szervek szolgálati titokkörü jegyzékéről szóló EüM közlemény (3448/J/2009)

A biztos a véleményezésre megküldött szolgálati titokkörü jegyzék tervezeteken kívül egy konzultációs beadvány alapján hivatalból vizsgálta a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal számára irányadó jegyzéket. (583/K/2009)

A felsoroltak közül az Egészségügyi Minisztérium szolgálati titokkörü jegyzékéről később, a H1N1 oltóanyag szállítási szerződés szolgálati titok minősítése kapcsán még szó lesz. A titokkörü jegyzék tervezetek véleményezése 2009-ben egyéb, a beszámolóban szerepeltetésre érdemes tanulsággal nem szolgált.

Az úgynevezett lehallgatási ügy

Újságolvasó, tévénéző, rádióhallgató, internetet böngésző ember számára nem lehet ismeretlen a „lehallgatási ügy” vagy az „UD Zrt. Ügy”

kifejezés, noha az első híradások és az ügyben folytatott eljárások kezdete után jó másfél évvel is számos részlet homályos és ellentmondásos.

Az adatvédelmi biztos tavalyi országgyűlési beszámolója hírt adott a vizsgálat megindításától, azonban számos fejlemény 2009-re esett. Az ügyben azóta több beadvány érkezett. A sajtóban is napvilágot látott, hogy Gulyás József és Nyakó István országgyűlési képviselők egyaránt kérték az ügy kivizsgálását. Emellett Laborc Sándor, a Nemzetbiztonsági Hivatal (NBH) korábbi főigazgatója és két további magánszemély is az adatvédelmi biztoshoz fordult az ügyben. A 2009-es beadványok az alábbi főbb tárgyköröket érintik:

- A Nemzetbiztonsági Szolgálat által végzett titkos információgyűjtés, és az Országgyűlés Nemzetbiztonsági bizottsága tagjainak adott tájékoztatás körülményei, jogszerűsége.
- A titkos információgyűjtés alapjául szolgáló kémprogram ügye.
- Közszerelőkről és más személyekről készített környezettanulmányok.
- A Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala (KEK KH) adatbázisából történt állítólagos adatlehívások ügye, valamint a MÁV Általános Biztosító Egyesület (MÁV ÁBE) ügyfél adatbázisának állítólagos megszerzése.

A beadványokban foglaltakon kívül az adatvédelmi biztos hivatalból vizsgálta a magánnyomozás során történő adatkezelés törvényi szabályozását.

Az UD-ügy kapcsán több közszereplő ellen eljárás indult. Ezekkel kapcsolatban beadvány nem érkezett és az adatvédelmi biztos hivatalból eljárva sem vizsgálta ezeket. A bíróság előtt folyó ügyek vizsgálatára a bírói függetlenség elvére és a hatalmi ágak elválasztásának alkotmányos követelményre tekintettel, az Avtv. 27. §-ának (1) bekezdése szerint nem is lenne módja.

A biztos a tényállás megállapítása érdekében a következő vizsgálati cselekményeket végezte:

- Több alkalommal személyes konzultáció a Központi Nyomozó Főigazgatóval, valamint írásos tájékoztatás kérés és adás.

- Több alkalommal tájékoztatás és adatok kérése az NBH főigazgatójától.
- Tájékoztatás kérése az Információs Hivatal (IH) és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (NBSZ) főigazgatójától.
- Tájékoztatás kérése a Fővárosi Bíróság (FB) elnökétől a titkos információgyűjtés engedélyezésével kapcsolatban.
- Két alkalommal helyszíni vizsgálat a Nemzeti Nyomozó Irodánál (NNI), valamint adatkérés az NNI vezetőjétől.
- Tájékoztatás kérése a KEK KH elnökétől.
- Tájékoztatás kérése a Miniszterelnöki Hivatal Nemzetbiztonsági Iroda (MeH NBI) vezetőjétől.
- Egy feltehetőleg megfigyelt magánszemély meghallgatása.
- Folyamatos sajtófigyelés.

A vizsgálat során eddig a következőket lehetett megállapítani:

1. Az Országgyűlés nemzetbiztonsági bizottsága tagjainak az UD Zrt. ügyben adott miniszteri tájékoztatás az ügy horderejére tekintettel szükséges volt. Ugyanakkor — ahogyan a korábban kiadott adatvédelmi biztosi állásfoglalás fogalmaz — nem világosak azok a szempontok, amelyek alapján a bizottság tagjainak tájékoztatására szolgáló hanganyagokat kiválogatták. Időközben büntetőeljárás indult az ügyben, mert az ügyészégi nyomozás adatai szerint személyes adattal visszaélést valósított meg az UD Zrt.-vel kapcsolatos feljelentésben foglaltakkal összefüggésbe nem hozható személyes adatok nyilvánosságra hozatala. A hanganyagokkal kapcsolatban az is tisztázatlan, hogy ki juttatott el egyes hangfelvételeket Dr. Dávid Ibolya országgyűlési képviselőhöz, továbbá ki hozta nyilvánosságra azokat egy internetes videómegosztó portálon. Az adatvédelmi biztos rendelkezésére álló jogi eszközökkel nincs mód ezek kiderítésére.

2. Az UD Zrt.-hez köthető magánszemélyek elleni feljelentés szerint kémprogramot helyeztek el egy védett objektum informatikai rendszerében. Ennek észlelését követően indult el a titkos információgyűjtés, amely a feljelentéshez vezetett. Ugyanakkor a sajtóban egy másik változat is napvilágot látott. Eszerint a lehallgatást végző tiszt félrehallotta, félreértette a telefonbeszélgetésben hallottakat. A két verzió kizárja egymást. Ha a félreértésre okot adó kifejezés elhangzásakor már folyt a

lehallgatás, akkor a kémprogram nem lehetett a titkos információgyűjtés oka. A kémprogram-ügy adatvédelmi vizsgálata több okból is fontos. A kormányzati informatikai rendszerekben tárolt személyes adatok kémprogrammal történő esetleges megszerzése sérti a személyes adatok védelméhez való jogot, továbbá az NBH által végzett titkos információgyűjtés jogszerűségének megítéléséhez tudni kell, hogy milyen okból rendelték el azt.

Az adatvédelmi biztos az NBH azóta lemondott főigazgatójától kért tájékoztatást a kémprogramról. A válasz megerősítette a kémprogram észlelését és emiatt az objektumvédelmi célú titkos információgyűjtés tényét, azonban a részletes tájékoztatás megadását annak alapján hátrította el, hogy olyan államtitkokról van szó, amelynek minősítője nem az NBH főigazgatója, ezért azokkal ő nem rendelkezhet.

A biztos ezek után ahhoz a két állami szervhez fordult, ahol a szóban forgó iratokat államtitokká minősítették. A minősítők az iratokhoz való hozzáférést megtagadták arra hivatkozva, hogy azok tartalma abba az adatkörbe tartozik, amelyet az országgyűlési biztos az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (Obtv.) 18. §-ának (8) bekezdése szerint nem ismerhet meg. Szerintük ez a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (Nbtv.) 52. §-ának (2) bekezdése alapján az adatvédelmi biztos eljárásával összefüggésben is irányadó.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint az Avtv. 24/A. §-ának (2) bekezdése alapján az Obtv. 18. §-ának (8) bekezdését az adatvédelmi biztos eljárása során nem kell alkalmazni. Mindazonáltal megállapítható, hogy az Avtv. és az Nbtv. ezen a ponton ellentmond egymásnak. A biztos már korábban kezdeményezte a törvényi kollízió feloldását, de ez még nem történt meg, ezért egyelőre nem folytatható tovább a kémprogram-ügy vizsgálata. A patthelyzet feloldása a Mat. hatályba lépésétől várható, ugyanis az új titoktörvény hatályon kívül helyezi az Nbtv. 52. §-ának (2) bekezdését.

3. A Laborc Sándor által benyújtott beadvány szerint az UD Zrt.-től lefoglalt adathordozókon mintegy harminc környezettanulmány (KT) található, bennük nyolcvan személy adataival. A sajtóhírek az interneten közzétett hanganyagok alapján többek között a jelenlegi miniszterelnökre és az NBH akkor hivatalban lévő főigazgatójára vonatkozó

adatgyűjtésről szóltak. Egy magánszemély beadványában olyan adatokkal szolgált, amelyek azt valószínűsítették, hogy az UD Zrt. részéről megfigyelték őt. Ezen állítások valóságtartalmának ellenőrzése céljából az adatvédelmi biztos munkatársai két alkalommal az NNI-nél vizsgálták a nyomozás során szerzett adatokat. Először a nyomozás iratait tekintették át, majd a rendőrség által lefoglalt, hatalmas mennyiségű adathordozó-másolatok közül azokat, amelyeken az NNI képviselőjének tájékoztatása szerint KT jellegű adatgyűjtésre utaló adatok lehetnek. Az adathordozók áttekintésére az után került sor, hogy a lefoglalás alapjául szolgáló feljelentés ügyében folytatott nyomozást megszüntették, ezért a lefoglalt adathordozókat már visszaadták, ám a másolatok törlése, illetve megsemmisítése még nem kezdődött el. Az NNI részéről átadott adathordozókon 2004 előtti és 2008-as aktualitású adatok voltak. Ismert közszereplőre vonatkozó adatgyűjtés adatait az átvizsgált adathordozók nem tartalmazták. A rendelkezésre álló adatok szerint az adatgyűjtések túlnyomó többségénél nem tudható, hogy ki volt a megrendelő, és mire szolgáltak a gyűjtött adatok. Esetenként még az is kétséges, hogy ki végezte az adatgyűjtést. Noha a lefoglalás az UD Zrt. adathordozóira vonatkozott, azonban olyan, régi, az ezredforduló környékére datálható adatgyűjtés is volt közöttük, amely nem az UD Zrt.-hez köthető. Az adatok egy részének valódisága, megalapozottsága kérdéses. Egy adatgyűjtésben rögzített információ például az NBH által vezetett homoszexuális-nyilvántartásra hivatkozott, azonban ilyen nyilvántartás létét az NBH főigazgatója az adatvédelmi biztos kérdésére válaszul határozottan cáfolta.

A megismert adatok alapján a magánnyomozási célú adatkezelés törvényi szabályainak módosítása indokolt. A hatályos törvény szerint a magánnyomozónak legkésőbb a megbízás lejártakor át kell adnia a gyűjtött adatokat a megbízó számára, ezért az esetleges jogsértő adatgyűjtésnek nem maradhat nyoma. Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint jobban szolgálná a magánnyomozás alá vont személyek jogainak és személyes adatainak védelmét, ha a törvény a magánnyomozó által gyűjtött adatok megfelelő dokumentálását és meghatározott, ésszerű ideig történő megőrzését írná elő. Így vitás esetben a megbízás teljesítése után is könnyebb lenne a történetek rekonstruálása. Ez természetesen csak a kisebb súlyú, esetleg nem szándékos jogsértésekkel kapcsolatban

jelenthetne segítséget, hiszen ha a magánnyomozást súlyosan törvénysértő módon végzik, akkor feltehetőleg az adatok megőrzésére vonatkozó kötelezettségnek sem fognak eleget tenni. Az ilyen esetekben a magánnyomozást folytató személyek és vállalkozások szigorúbb ellenőrzésétől várható előrelépés.

Az NNI nyomozati anyagainak áttekintésénél szót érdemel még a feljelentő által a rendőrség számára rendelkezésre bocsátott információk ügye. A titkos információgyűjtés azért indult az NBH-nál, mert a kémprogrammal egy védett kormányzati objektumból próbáltak meg minősített adatokat megszerezni. A titkos információgyűjtés tehát nemzetbiztonsági objektumvédelmi célból indult. Ilyen esetben az Nbtv. az igazságügyi és a rendészeti miniszter jogkörébe utalja a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés engedélyezését. Ugyanakkor a kémprogrammal megszerezni kívánt adatok minősített voltára tekintettel államtitoksértés miatt is végezhetett volna titkos információgyűjtést az NBH. Ennek engedélyezése az Nbtv. szerint bírósági jogkörbe tartozik. A Fővárosi Bíróság elnöke az adatvédelmi biztos kérdésére válaszul arról tájékoztatott, hogy az NBH részéről nem történt előterjesztés külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés engedélyezése iránt.

4. A MeH NBI 2009. július 13-i közleményében arról számolt be, hogy „[...] az UD Zrt.-hez köthető személyekhez kapcsolódik az az ügy, hogy e nyomozó cég számítógépéről - a *Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala adatbázisából* - vélhetően jogosulatlanul igen nagy tömegű adatot hívtak le.” Ennek kivizsgálását több, az adatvédelmi biztoshoz érdekezett beadvány is kérte egy másik, hasonló panasszal együtt. Ez utóbbi szerint az UD Zrt. részéről törvénysértő módon megszerezték a MÁV ÁBE ügyfél-adatbázisát.

Az adatvédelmi biztos először a nyomozást végző rendőri szervnél tájékozódott az ügyben. Az NNI-nél a lefoglalt nagy mennyiségű adathordozó teljes és részletes átvizsgálására nem volt mód, ezért először kulcsszavak szerint szűrték az adathordozókon található állományokat. A kulcsszólista összeállításánál figyelembe vették a KEK KH és a MÁV ÁBE adatállományainak megszerzésével kapcsolatos gyanút, ám az adathordozók tartalmának szűrése nem eredményezett a feltételezett visszaéléseket megerősítő bizonyítékot.

A biztos ezután a KEK KH-tól és a közleményt kiadó MeH NBI vezetőjétől kért tájékoztatást. A KEK KH elnöke arról tájékoztatott, hogy a nagy mennyiségű adat állítólagos megszerzéséről nincs tudomásuk és nem is folytattak belső vizsgálatot az ügyben. A MeH NBI vezetője lényegében a korábbi közleményük tartalmát ismételte meg. (1532/P/2008; 2561/K/2009; 2851/K/2009; 2898/K/2009)

A nemzetbiztonsági szolgálatok külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtéséről szóló ajánlás

Az adatvédelmi biztos fontosnak tartja, hogy megkülönböztetett figyelemmel kísérje azokat az adatkezeléseket, amelyek az adatok jellege, illetve az állampolgárok gyenge jogérvényesítési pozíciója miatt különösen erősen korlátozzák az információs jogokat. Ezért hivatalból eljárva vizsgálta a nemzetbiztonsági szolgálatok által végzett, külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés szabályozását és gyakorlatát. A vizsgálat tapasztalatait 2009 márciusában kiadott ajánlásában összegezte. Eszerint a vonatkozó törvényi szabályok hiányosak és nem kellően pontosak. A törvényt módosítási kezdeményezés a következőkre vonatkozott:

- a külső engedély alapján titokban megfigyelhető hírközlési szolgáltatások körének pontosítása;
- az on-line házkutatás egyértelmű, csak alkotmányos jogkorlátozást lehetővé tévő szabályozása, amennyiben azt a törvényhozó külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtő tevékenységként lehetővé kívánja tenni a nemzetbiztonsági szolgálatok számára;
- azon követelmény rögzítése, hogy a titkos információgyűjtés során rögzített, ám szükségtelen adatokat ésszerű, a törvényben pontosan meghatározandó határidőn belül törölni kell;
- annak előírása, hogy a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés engedélyezésekor a célszemélyek köre csak kivételesen, nyomós nemzetbiztonsági érdekből legyen csoportismérvek alapján meghatározható;
- a törvényalkotó mérlegelése szerint a jelenlegi osztott engedélyezési rendszer pontosabbá tétele és garanciális szabályokkal való kiegészítése, vagy a külső engedélyezési eljárás teljes egészében bírói jogkörbe utalása;

- az osztott külső engedélyezési eljárási rend fenntartása esetén az engedélyezési jogkörök pontosabb elhatárolása, továbbá a jogköri ütközés feloldása;
- a külső engedélyhez kötött titkosszolgálati eszköz vagy módszer alkalmazására vonatkozó előterjesztés törvényben előírt adattartalmának kiterjesztése az engedélyezési jogkör megállapításához szükséges minden adatra;
- a külső engedélyezési eljárás utólagos ellenőrzését lehetővé tevő eljárási rend kialakítása, azt is figyelembe véve, hogy a külső engedélyezési ügyben hozott határozat indoklási kötelezettsége nélkül a döntés indokai utólag nem ismerhetők meg. (1813/T/2008)

A teljes szöveg az adatvédelmi biztos honlapján olvasható.

Az ajánlás címzettje a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokat irányító tárca nélküli miniszter, a honvédelmi miniszter, valamint az igazságügyi és rendészeti miniszter volt. A címzettek a törvényes határidőn belül érdemi választ adtak az ajánlásra. A miniszteri válaszok részben, változó mértékben fogadták el a biztos ajánlását, ugyanakkor egyértelművé vált, hogy az Nbtv. módosítása olyan széles körű konszenzust igényel a politikai erők között, amelynek feltételei jelenleg nem adóttak.

Az utóvizsgálatra 2009 végén került sor, amikor a biztos ismét statisztikai adatokat kért a Fővárosi Bíróság elnökétől, valamint az igazságügyi és rendészeti minisztertől a titkos információgyűjtési engedélyezési eljárások számának alakulásáról, ezúttal a 2008-2009-es időszakot illetően. A Fővárosi Bíróságról érkezett válasz alapján megállapítható, hogy négy év óta csökken a titkos információgyűjtés engedélyezési ügyek száma. Az elutasított engedélykérelmek aránya nagyjából változatlan, néhány százalékra tehető. Az igazságügyi és rendészeti miniszter válasza a beszámoló lezárásának időpontjáig még nem érkezett meg, ezért korai lenne a bírósági engedélyezési ügyszám csökkenésének okára magyarázatot keresni. Ez 2010 feladata lesz.

A H1N1 oltóanyag szállításáról kötött szerződés nyilvánossága

Több beadvány érkezett az adatvédelmi biztoshoz amiatt, hogy az Egészségügyi Minisztérium (EüM) szolgálati titokra hivatkozva elutasította a H1N1 influenzavírus elleni oltóanyag szállítása tárgyában kötött szerződés adatainak megismerésére vonatkozó adatigényeket. Az adatvédelmi biztos az EüM-nél folytatott helyszíni vizsgálat alapján megállapította, hogy a H1N1 oltóanyag szállítási szerződése nem tartalmaz szolgálati titokként védendő adatokat, továbbá az irat minősítése súlyos eljárási és formai hibák miatt nem érvényes, ezért az adatok megismerése szolgálati titokra hivatkozva nem utasítható el. A kifogások az alábbiak voltak:

- Az iratot olyan szolgálati titokkörü jegyzék alapján minősítették szolgálati titokká, amelyet csak az Egészségügyi Közlönyben tettek közzé. A Ttv. azonban a szolgálati titok meghatározásának részeként írja elő azt, hogy a szolgálati titokkörü jegyzéket a Magyar Közlönyben kell közzétenni. Ez nem pótolható a tárcaközlönyben való közzététellel. A Ttv.-ben meghatározott közzététel nélkül a titokkörü jegyzék nem érvényes. A titoktvény szerint csak olyan adatot lehet szolgálati titokká minősíteni, amely megfelel valamely szolgálati titokkörü pontnak, ezért az érvénytelen szolgálati titokkörü jegyzék pontra utalva nem lehetséges érvényes titokminősítést létrehozni. Következésképp a H1N1 oltóanyag szállítási szerződés szolgálati titokká minősítése is érvénytelen. Érvénytelen továbbá minden olyan szolgálati titok minősítés, amely az érvénytelen titokkörü jegyzék alapján történt. Az EüM-nek 2005, az érvénytelen titokkörü jegyzék közzététele óta nincs jogi eszköze az adatok szolgálati titokként való védelmére. Ez csak új szolgálati titokkörü jegyzék szabályos közzétételével és ezt követően a formai/eljárási okból érvénytelen titokminősítési eljárások újbóli lefolytatásával orvosolható.
- A vizsgált irat szolgálati titok minősítése akkor sem állja meg a helyét, ha a szolgálati titokkörü jegyzék érvényes lenne. A titokkörü jegyzék vonatkozó pontja legfeljebb 10 éves érvényességi idővel teszi lehetővé adatok minősítését. Ezzel szemben az iraton 15 éves érvényességi idő szerepel. A vizsgált irat nem tartalmaz olyan adatokat, amelyek a

titokköri jegyzék nevezett pontjának megfeleltethetők lennének. Továbbá nem szabályos az irat minősítési záradéka.

A biztos többek között az alábbi követelményeket fogalmazta meg az új titokköri jegyzék kiadását követően megisméltendő minősítési eljárások törvényessége érdekében:

- Az adatahoz való hozzáférés korlátozásának időtartama nem hosszabbodhat meg azért, mert a minősítés utólag, az adat keletkezéséhez képest jóval később történik. Ezért a szolgálati titok érvényességi idejét nem a minősítés időpontjához, hanem az adat felvételének, rögzítésének időpontjához képest kell meghatározni, a megfelelő szolgálati titokköri ponthoz tartozó érvényességi időt figyelembe véve.
- Az utólagos minősítés csak kivételesen, olyan adatok tekintetében fogadható el, amelyek minősítése kétségtelenül az érvénytelen szolgálati titokköri jegyzék miatt, tehát formai/eljárási okból érvénytelen.
- Az utólagos minősítések során is minden esetben vizsgálni kell, hogy az adat megfelel-e a szolgálati titok törvényi meghatározásának, és a minősítési jelölést a Ttv. 2. számú mellékletében meghatározott szempontok szerint kell megállapítani. Különösképpen az egészségügyi felkészüléssel kapcsolatos adatok esetében fontos, hogy a minősítő az adatok minősítéséhez fűződő érdekek mellett az adatok nyilvánosságához fűződő érdekeket is mérlegelje, hiszen — mint azt a H1N1 influenza járvány ügye is mutatja — kulcskérdés a lakosság minél teljesebb, hiteles, meggyőző tájékoztatása. (3153/K/2009, 3448/J/2009)

Az EüM az ajánlásokat elfogadva nyilvánossá tette és részben közzétette a szerződés adatait, majd az új szolgálati titokköri jegyzék tervezését véleményezés céljából megküldte az adatvédelmi biztosnak.

A minősített adatok kezelésével kapcsolatos további vizsgálatok

Egy panaszbeadvány arra hívta fel a figyelmet, hogy a Magyar Államkincstár (MÁK) számlavezető rendszerének forráskódjához, illetve dokumentációjához jogerős bírói ítélet ellenére szolgálati titokra

hivatkozva nem biztosít hozzáférést, noha a nevezett adatok feltehetőleg nem rendelkeznek érvényes titokminősítéssel. A panasz kivizsgálására nem volt mód, mivel az ügyben bírósági végrehajtási eljárás volt folyamatban, azonban a biztos úgy döntött, hogy a megismert információk alapján indokolt a MÁK minősítési gyakorlatának hivatalból történő vizsgálata.

Fontos kérdés, hogy a programkód adat-e, továbbá vonatkoztatható-e arra egyáltalán a közérdekű adatok nyilvánossága. Informatikusok körében ugyanis magától értetődő a programkód megkülönböztetése a program által feldolgozott adatoktól, ezért innen nézve a programkód nem lehet adat. A közérdekű adatok nyilvánossága szemszögéből vizsgálva azonban nem szükségképp kell ezt az informatikai jellegű fogalmi elhatárolást elfogadni, mert esetünkben jogi szempontú választ kell adni a kérdésre. Elvi élel megállapítható, hogy mivel a Ttv. szerint csak adat minősíthető államtitokká vagy szolgálati titokká, ezért a titokminőség minden esetben adatjellegét feltételez. Ami minősíthető, annak adatnak kell lennie. Ezért a programkódra is alkalmazhatók az adatokra vonatkozó jogi előírások.

A Ttv. szabályai szerint minősítésre csak közhatalmi körbe tartozó szervnél kerülhet sor. Az ilyen szervek kezelésében lévő adatok az Avtv. értelmében csak személyes adatok vagy közérdekű adatok lehetnek. A programkód nem felel meg a személyes adat törvényi kritériumainak (Avtv. 2. § 1. pont), ezért a szolgálati titok minősítésének jogszerűségét a közérdekű adatok nyilvánosságra vonatkozó szabályokkal összefüggésben kell megítélni.

Az adatvédelmi biztos 2009 folyamán többször kért tájékoztatást és iratmásolatokat a MÁK elnökétől. A vizsgálat 2009 végén még folyamatban volt. (1129/K/2009, 1935/T/2009)

A külügyminiszter a Moszkvai Kereskedelmi Képviselőlet épületének értékesítése, valamint a New York várossal szemben fennálló adótartozás rendezése ügyében keletkezett iratokban, valamint az ezekkel az ügyekkel kapcsolatban elrendelt belső ellenőrzés irataiban lévő adatok jogi megítélését illetően kérte az adatvédelmi biztos véleményét, különös tekintettel arra, hogy véleménye szerint a szóban forgó iratok egy része a nemzetközi szokásjog alapján kizárólag a másik fél engedélyével hozható nyilvánosságra. A biztos válaszában egyebek mellett megállapította,

hogyan az adatok hozzáférhetőségét a magyar törvények alapján kell megítélni. Ha a nemzetközi jog általánosan elismert szabályainak érvényesítése alapvető jog korlátozását igényli, akkor az Alkotmány 7. § (1) bekezdésében foglaltak törvényhozási úton biztosíthatók. A nemzetközi szokásjogot annyiban lehet figyelembe venni, amennyiben azt valamely magyar törvény kifejezetten előírja. A jogalkalmazó a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot nem korlátozhatja közvetlenül a nemzetközi szokásjogra hivatkozva. Ugyanakkor a hatályos magyar jogban vannak olyan eszközök — elsősorban az államtitok és a szolgálati titok —, amelyek lehetővé teszik a diplomáciai érintkezés során rögzített vagy átvett adatok nyilvánosságának külpolitikai államérdekből szükséges mértékű korlátozását. (3270/K/2009)

III. NEMZETKÖZI ÜGYEK

2009-ben az előző évekhez hasonlóan sokszínű képet mutatnak a külföldről érkező beadványok. A beadványozók jelentős részben a magyar adatvédelmi gyakorlat iránt érdeklődtek, emellett egyre több tagállami adatvédelmi hatóság kereste meg az adatvédelmi biztost azért, hogy fejtsse ki véleményét gyakorlatáról, így például a 2006/24/EK adatmegőrzési irányelvvel (Az Európai Parlament és a Tanács 2006/24/EK irányelve (2006. március 15.) a nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatások nyújtása, illetve a nyilvános hírközlő hálózatok szolgáltatása keretében előállított vagy feldolgozott adatok megőrzéséről és a 2002/58/EK irányelv módosításáról) vagy a kötelező erejű vállalati szabályokkal (Binding Corporate Rules, BCR) vagy az egészségügyi adatok kezelésével kapcsolatban. Továbbra is sokan fordultak az adatvédelmi biztoshoz a Schengeni Információs Rendszerben esetleg tárolt adataik iránt érdeklődve. Az adatvédelmi biztost több nagy adatbázis (Vízuminformációs Rendszer, Schengeni Információs Rendszer második generációja) létrehozásával kapcsolatos konzultációba vontta be az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, melyek egyúttal jogszabály-veleményezési és helyszíni ellenőrzési feladatokkal is együtt jártak.

Néhány európai szinten is érdeklődést kiváltó adatkezelési eljárás miatt folytatott vizsgálatot az adatvédelmi biztos (például Google Street View, adatmegőrzési irányelv átültetése). Az adatvédelemmel foglalkozó szakmai közösség nemtetszését leginkább az év közepén napvilágra került SWIFT-ügy váltotta ki. A Lisszaboni Szerződés hatályba lépése előtt közvetlenül az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok megállapodást kötött a terrorizmus és a terrorizmus finanszírozásának megelőzése és az ezek elleni küzdelem céljából, a pénzügyi üzenetekben szereplő adatoknak az Egyesült Államok Pénzügyminisztériuma rendelkezésére bocsátásáról (úgynevezett SWIFT-megállapodás). Ez a megállapodás 2010. október 31-ig, kilenc hónapig lesz hatályban, melynek letelte után egy újabb, várhatóan az alapvető jogokat és adatvédelmi garanciákat is tiszteletben tartó egyezmény születik majd.

Mindennek az az előzménye, hogy a belgiumi székhelyű SWIFT (*Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication* -

Nemzetközi Bankközi Telekommunikációs Társaság) jogszerűtlenül továbbított személyes adatokat az amerikai hatóságnak (Office of Foreign Assets Control of the United States Department of the Treasury, a továbbiakban: UST). A SWIFT világszerte bankok közötti tranzakciókhoz kapcsolódó üzeneteket továbbít. A UST a terrorizmus elleni harc keretében a SWIFT-hez címzett adatigényléseket követően hozzáférést kapott olyan adatokhoz, amely adatok alanyai az adattovábbításról semmilyen információt nem kaptak, sőt valójában az adatok Egyesült Államokba való továbbításának lehetőségét sem ismerték. A 29-es Munkacsoport 2009 áprilisának elején sajtóközleményben tájékoztatta a közvéleményt arról, hogy a SWIFT-re vonatkozó véleményének elfogadását követően meghallgatást tart a SWIFT képviselőivel. Az áprilisi ülésen három szereplőt hallgattak meg: a belga biztost (akinek a hatáskörében indult az eredeti vizsgálat), a SWIFT képviselőit, végül a nagytiszteletű Jean-Louis Bruguière bírót (SWIFT felügyeletére a Bizottság által kinevezett eminens személy, aki évente felülvizsgálja az USA Pénzügyminisztériuma (UST) kötelezettségvállalásainak teljesítését).

Szeptembertől Svájcban megkezdte működését a SWIFT európai központja, melynek célja, hogy az európai bankadatok Európa határain belül maradjanak. Az amerikai lekérdezéseket és az adatkezelést az eminens európai személy látja el. A SWIFT komoly intézkedéseket tett az adatvédelmi rendelkezések teljesítésére, melyek nemcsak szervezeti lépések voltak, hanem a Safe Harbour egyezményhez is csatlakoztak. Az Európai Bizottság 2009. július 27-én mandátumot kapott a 27 tagállam külügyminiszterétől arra, hogy az USA-val a bankadatok felhasználásáról megállapodást kössön.

Az adatvédelmi biztos egyik célkitűzése 2009-ben a nemzetközi, kiemelten az európai fórumokon való jelenlétének erősítése, munkájának hatékonyabb módon történő ismertté tétele. Számos konferencián adott elő az adatvédelemről és az információszabadságról értékes és különleges előadásokat. Meghívott előadója volt az Albániában megrendezett, információhoz való hozzáférés kérdéseivel foglalkozó ombudsmanok konferenciájának 2009. március 8-10. között (adatvédelem és nyilvánosság, a két információs jog ütközése), a lengyelországi direkt marketing fórumnak 2009. március 11-13. között (panelbeszélgetés: hatékony adatvédelem Lengyelországban – a marketing szektorra vonatkozó következtetések), Romániában a közép- és kelet-európai adatvédelmi

biztosok találkozójának 2009. június 2-4. között (hitelinformációs rendszerrel kapcsolatos kérdések), a Norvégiában megrendezett információs biztosok konferenciájának 2009. szeptember 27-30. között (szekcióbeszélgetés: információs szabadság jogi szabályozása és a köztisztviselők magatartása a közérdekű adatok nyilvánosságához), a Csehországban megrendezett Átlátható Közigazgatás Konferenciának 2009. november 25-27. között (közérdekű információhoz való hozzáférés Magyarországon). Munkatársai az évente két alkalommal megrendezésre kerülő panasz-ügyintézési találkozón Cipruson mutatták be a hazai gyakorlatot a munkáltatók adatkezeléséről, illetve a személyes adatokhoz való hozzáférés egyes kérdéseiről (poligráf használata, telefonos hangrögzítés). Az év végén az Európai Bizottság által a magánszférát erősítő technológiák (Privacy Enhancing Technologies, PETs) gazdasági hasznára összpontosító szakmai napon nemcsak az uniós intézmények, hanem a piaci szereplők nagy érdeklődése mellett számoltunk be a hazai tapasztalatokról, érdemi eredményekről. Az adatvédelmi biztos szerepvállalása a rendszeresen látogatott uniós intézményekben (29-es Munkacsoport, Közös Felügyelő Hatóságok ülései stb.) is jelentősen nőtt, összegyűjtött szakmai ismereteire, állásfoglalásaira hivatkoznak, várják azokról a tájékoztatást. A 29-es Munkacsoportban kezdeményezte, hogy a 2004 óta csatlakozott tagállamok adatvédelmi biztosai közül jelöljenek, illetve válasszanak elnököt, alelnököt. Ennek eredményeképpen választotta meg a Munkacsoport Michał Serzyckit, a lengyel biztost alelnöknek. Regionális szinten, Közép- és Kelet-Európában szintén erősödtek a már meglévő kapcsolatok, mely helyzet fenntartása a biztos egyik stratégiai elkötelezettsége.

Az évek során szerzett tapasztalat, hogy a nagyobb fórumokon történő megjelenés és megnyilvánulások mellett jelentős eredményeket lehet elérni a kapcsolatok szorosabbá, tartalmasabbá tétele mellett. A biztos ebben az évben külön figyelmet és energiát fordított a kétoldalú kapcsolatok ápolására, erősítésére. Az év elején Moldovából fogadott szakértőket szakmai ismereteik bővítése céljából, a Koszovóból érkező szakértőket pedig mindkét információs jogról tájékoztatta. A szlovén, a lengyel és a szlovák biztossal tartott szakmai találkozókön intézményi, szervezeti és érdemi, uniós szinten is napirenden szereplő kérdésekről tárgyaltak. A lengyel, cseh adatvédelmi hatósággal folyó mobilitási és

partnerségi programok szintén hozzájárulnak a sikeres együttműködéshez. Ilyen módon nemcsak a kommunikáció gyorsabb a partnerintézmények között, hanem sokkal megbízhatóbb eredményeket hoz bármely kérdéses ügy kapcsán, tapasztalataink mérhetőbbek, erősségeink és értékeink láthatóbbá válnak az információcsere során levont következtetéseink alapján. Ezt az együttműködési stratégiát a jövőben szélesíteni kívánjuk.

A Leonardo da Vinci-program

Mobilitási projekt – szakmai tapasztalatcsere

Az adatvédelmi biztosnak a Tempus Közalapítványhoz benyújtott pályázata támogatást nyert az Európai Unió által finanszírozott „Egész életen át tartó tanulás” program keretén belül működő Leonardo da Vinci mobilitási projekthez. A projekt célja, hogy a résztvevő munkavállalók megismerjék a fogadó partnerhatóságok (lengyel adatvédelmi hatóság, madridi regionális adatvédelmi hatóság) szakmai munkáját, az uniós joganyag külföldi alkalmazását, ösztönzést szerezzenek, ismereteket és tapasztalatokat gyűjtsenek, amiket természetesen hazai munkájuk során kamatoztatni tudnak. A projekt megvalósításával kapcsolatos feladatokat 2009. szeptember 1. és 2010. augusztus 31. között kell elvégeznünk.

Ugyanennek a programnak a keretében fogadott az adatvédelmi biztos két fiatal lengyel kollégát a lengyel adatvédelmi hatóságtól 2009. október 12-16. között. Megismerték a hivatal, az iroda működését, tapasztalatot cseréltek hazai adatvédelmi szakértőkkel a kiválasztott tipikus és különös, speciális esetekről, felmerült jogi problémákról és gyakorlati megoldásairól. Látogatást tettek az Országházban, az Országgyűlés Hivatalában, illetve a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet (BSZKI) Daktiloszkópiai Intézetében. Ők a lengyel hatóság számára tudják tolmácsolni a Magyarországon szerzett ismereteiket, mely tulajdonképpen tapasztalatcsere volt.

Partnerségi projekt – tanulmánykötet készítése

Az adatvédelmi biztos a lengyel és a cseh adatvédelmi hatósággal együtt nyert támogatást szintén a Tempus Közalapítványhoz benyújtott pályázatára az „Egész életen át tartó tanulás” program keretén belül működő Leonardo da Vinci partnerségi projektjére. A lengyel hatóság koordinációja mellett folyó partnerség célja egy olyan átfogó, könnyen használható kézikönyv, tanulmánykötet elkészítése, mely az Európai Unióban működő vállalkozások számára kívánja összefoglalni a három résztvevő állam releváns munka világát érintő adatvédelmi tudnivalóit, ideértve a jogszabályi előírásokat és az összegyűjtött gyakorlatot. A projekt megvalósítása 2011 júliusában fejeződik be. (270/I/2009)

A 29-es Adatvédelmi Munkacsoport tevékenysége

A 29-es Adatvédelmi Munkacsoportot (a továbbiakban: Munkacsoport) az Európai Unió 95/46/EK számú adatvédelmi irányelvének 29. cikkelye alapján hozták létre a személyes adatok védelmével foglalkozó független tanácsadó testületként. A Munkacsoport tagjai a tagállamok adatvédelmi hatóságainak képviselői, az Európai Adatvédelmi Biztos és az Európai Bizottság. A Munkacsoport feladata minden olyan kérdést megvizsgálni, amely az adatvédelmi irányelv egységes alkalmazását elősegítheti. Az egységes alkalmazás érdekében ajánlásokat, véleményeket, munkadokumentumokat fogalmaz meg és hoz nyilvánosságra, konzultációkat folytat a nagy adatkezelők képviselőivel.

A Munkacsoport 2009-ben az alábbi fontosabb dokumentumokat fogadta el:

- A bírósági tárgyalásokat megelőző vizsgálat érdekében szükséges adatok határon átnyúló továbbításáról szóló munkadokumentum (WP 158)
- A 2002/58/EC számú, a magánszféra és az elektronikus kommunikációról szóló irányelv (e-Privacy irányelv) módosításával kapcsolatos vélemény (WP 159)
- A gyermekek adatainak védelméről szóló vélemény (általános útmutatás és az iskolák speciális helyzete) (WP 160)

- Vélemény az állandó szerződési kitételek harmadik országokban alapított adatfeldolgozók számára való továbbításáról szóló bizottsági döntés tervezetével kapcsolatban (adatkezelőtől adatfeldolgozóhoz) (WP 161)
- 4/2009. számú második vélemény a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) „*A magánélet és a személyes adatok védelmére vonatkozó nemzetközi követelmények*” című dokumentumáról, a Nemzetközi Doppingellenes Szabályzat vonatkozó rendelkezéseiről, a WADA és a (nemzeti) doppingellenes szervezetek által a sportbeli dopping ellen folytatott küzdelmet érintő más adatvédelmi kérdésekről (WP 162)
- A közösségi portálokról szóló vélemény (WP 163)
- A Munkacsoport hozzászólása az Európai Bizottság által kezdeményezett nyilvános vitához a hiteltörténeti adatok ügyében kiadott szakértői anyagról (WP 164)

A Munkacsoport tevékenysége során különös hangsúlyt fektet a tárgyalta ügyek utólagos figyelemmel kísérésére. Jó példája ennek a gyermekek személyes adatainak védelmét érintő kérdésekhez való visszatérés egy újabb vélemény formájában. A közösségi portálokról szóló vélemény kiadását követően a Munkacsoport személyesen hallgatta meg több portált üzemeltető cég képviselőjét. Ehhez hasonlóan a keresőmotorokat üzemeltető cégek képviselői is személyesen válaszoltak a Munkacsoport tagjainak kérdéseire, valamint az úgynevezett „*street view*” (utcanézet) szolgáltatásokkal kapcsolatban is meghallgatások zajlottak.

A Safe Harbour (biztonságos kikötő) egyezmény (az Egyesült Államok és az Európai Unió közötti megállapodás a személyes adatok továbbítására vonatkozó alapelvek biztosítására) végrehajtásával kapcsolatos tapasztalatok megosztására az Egyesült Államok és az Európai Unió képviselői 2009. november 16-18. között konferenciát tartottak Washingtonban. Az őszi konferencia a további együttműködés távlatait is érintette, amit az is indokolt, hogy az Egyesült Államokba továbbított személyes adatok biztonságos kezelését célzó egyezmény végrehajtását számos kritika érte. Az amerikai féllel való további együttműködés ezen a téren elengedhetetlen az Európából továbbított adatok megfelelő szintű védelmének biztosítása érdekében.

A hitel történeti adatokkal kapcsolatos konzultáció tárgya az volt, hogy a tagállami szinten szabályozott adatbázisokhoz milyen feltételekkel férhet hozzá egy másik tagállamban pénzügyi tevékenységet végző vállalkozás. A Munkacsoport nem vitatta, hogy az Európai Unió versenyjogi alapelveinek megfelelően a másik tagállambeli vállalkozásnak is ugyanolyan feltételekkel biztosítható hozzáférés, mint az adott tagállam területén letelepedett vállalkozásnak. A Munkacsoport nem támogatta ugyanakkor azt az elképzelést, amely szerint a hitelezéssel foglalkozó szervezetek a hitel teljes futamideje alatt, illetve azon túl is hozzáférhetnének a hiteladatokhoz. A hitel történeti adatokat csak a szükséges, a tagállami jogszabályokban rögzített ideig szabad megőrizni. Ezzel a követelménnyel összeegyeztethetetlen lenne az adatok meghatározatlan ideig történő, hitelvizsgálati célú megőrzése.

2009-ben az Európai Bizottság vitát indított a magánszféra védelmére vonatkozó szabályozás jövőbeni alakítására vonatkozó elképzelésekről. A Munkacsoport 2009-ben kiadott dokumentumai között az erre válaszul megfogalmazott vélemény tekinthető minden bizonnyal a legjelentősebbnek. A „*Future of privacy*” (WP 168) (A magánszféra jövője) címet viselő anyag a teljesség igényével tesz kísérletet annak felvázolására, hogy melyek azok a feladatok és kihívások, amelyek a magánszféra védelmével összefüggő intézkedéseket a közeli jövőben érinthetik.

A dokumentum hangsúlyozza, hogy az adatvédelmi alapelvek a technológiai fejlődés révén megjelenő új problémák és a globalizáció hatásainak ellenére továbbra is érvényesek. Ez nem jelenti azt, hogy a jogi szabályozásnak nem kellene reagálnia az új tendenciákra, sőt, ezzel ellentétben bizonyos javaslatokat meg kell fogalmazni, így például a hozzájárulás szabályait tovább részletezni és az adatkezelés átláthatóságát erősíteni kell. Új alapvető elvárások fogalmazódnak meg az adatkezelésekkel összefüggésben, így például az adatvédelmi követelményeknek a tervezés időszakában való figyelembe vétele („*privacy by design*”), vagy az elszámoltathatóság, számon kérhetőség („*accountability*”). Szükséges, hogy az adatvédelem szabályaiban mutatkozó, a hagyományos pillérek szerinti tagoltság megszűnjön, így a büntető ügyekben megvalósuló rendőrségi és igazságügyi együttműködésre is kiterjedő egységes szabályok szülessenek. A Munkacsoport felhívja az Európai Unió

Bizottságát arra, hogy támogassa azokat a törekvéseket, amelyek a globális adatvédelmi, magánszféra védelmi követelményeket kívánják rögzíteni. A jogalkotás és az annak alapján kialakuló gyakorlat egyik meghatározó eleme az érintett, tehát az adatalany helyzetének erősítése, melynek előfeltétele, hogy az adatkezelés körülményei mindenki számára átláthatóak legyenek. A dokumentum leszögezi, hogy a magánszféra védelme csak a tagállami hatóságok együttműködésének továbbfejlesztése révén érhető el, amelyben fontos szerep jut a Munkacsoportnak is.

Hivatalunk részt vesz a Munkacsoport bevonásával működő másik munkacsoporti együttműködésben, melynek célja az intelligens közlekedési rendszerek (Intelligent Transport Systems, ITS) működésével összefüggő adatvédelmi kérdések feltérképezése és javaslatok kidolgozása. A munkacsoportban részt vesznek kutatók, egyetemek képviselői, az ipar szereplői, illetőleg adatvédelmi hatóságok. Az együttműködés célja, hogy 2010 tavaszára egy egységes elvárás-rendszert fogalmazzon meg, amelyet majd a gyakorlatban alkalmazni lehet.

A Munkacsoport az év folyamán mindvégig napirenden tartotta a „street view” szolgáltatásokkal összefüggő kérdések megvitatását. Tekintettel az ügy összetettségére és a tagállamok álláspontjai közötti különbözőségekre, egységes álláspont kialakítása ebben a kérdésben is csak a következő évben várható.

A Munkacsoport az EU tagállamainak nemzeti adatvédelmi hatóságaival együtt vizsgálatot folytat annak tisztázására, hogy a távközlési és internet szolgáltatók nemzeti szinten teljesítik-e a forgalmi adatok megőrzésére vonatkozó nemzeti szintű szabályokban foglalt kötelezettségeiket a 2002/58/EK Irányelv 6. és 9. cikke és az Irányelvet módosító 2006/24/EK adatmegőrzési Irányelv alapján. A vizsgálat elsődleges célja annak elemzése, hogy a tagállamok telekommunikációs szektorában a megőrzött adatok típusára, a biztonsági intézkedésekre és a visszaélések megakadályozására, a tárolási korlátozásokat érintő kötelezettségekre vonatkozó adatvédelmi előírásokat hogyan tartják be a rendészeti célból történő adatmegőrzésre tekintettel. Az eredmények alapján további ágazati ajánlásokat és gyakorlati iránymutatást lehet majd kiadni a törvénynek való megfelelés javítását szem előtt tartva. Ezért a hazai hírközlési szolgáltatók közül egy reprezentatív mintát választott ki az adatvédelmi biztos piaci részesedésük, a szolgáltatás típusa és a

vállalkozás nemzeti, európai vagy nemzetközi mérete alapján. A vizsgálatok eredményeit összefoglaló megállapítások véglegesítése jelenleg is folyik. (1590/I/2009)

A Munkacsoport által elfogadott vélemények, munkaanyagok az alábbi linken érhetők el:

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/workinggroup/wpdocs/2009_en.htm

Utas-nyilvántartási adatállomány (Passenger Name Record, PNR)

Az idén került sor az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között az utas-nyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légi fuvarozók általi feldolgozásáról és az Amerikai Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás kihirdetéséről és a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény módosításáról szóló kormány-előterjesztés tervezetének véleményezésére is. A tervezet az Európai Unió és az USA között még 2007-ben megkötött megállapodást ülteti át a magyar jogrendbe.

Az adatvédelmi biztos a Külügyminisztériumnak írott levelében hangsúlyozta, hogy a tervezet komoly alkotmányossági aggályokat vet fel. A biztos álláspontja szerint egy alapvető jog korlátozásának alkotmányosságához nem elég, hogy az egy másik alapvető jog és szabadság érvényesítése és védelme érdekében történik. Az állam csak akkor nyúlhat az alapvető jog korlátozásának végső eszközéhez, ha a másik jog védelme vagy érvényesülése semmilyen más módon nem érhető el, és a korlátozás csak olyan mértékű lehet, amennyi ehhez feltétlenül szükséges. Az adatvédelmi biztos szerint jelen esetben az alapjogi korlátozás mértéke túlzó, és az elérni kívánt céllal (a légiközlekedés biztonságának vélelmezett javulása) nem áll arányban.

Az Országgyűlés a törvényjavaslatot, mely nem tükrözte az adatvédelmi biztos véleményét, 2009. október 17-én elfogadta. (1682/J/2008)

Kötelező érvényű vállalati szabályok (Binding Corporate Rules, BCR)

A kötelező erejű vállalati szabályokról (Binding Corporate Rules, BCR) már többször szó esett az elmúlt évek beszámolóiban, és részletesen ismertettük azok lényegét.

2009-ben több nemzetközi megkeresés kapcsán is kiderült: a BCR-ek előnyeit Magyarország a magyar adatvédelmi szabályozás szigorúsága miatt nem tudja kihasználni. Ennek oka, hogy a magyar szabályozás szerint amennyiben olyan külföldre történő adattovábbításról van szó a cégcsoporton belül, amely az Avtv. hatálya alá tartozik, úgy szükség van az érintett hozzájárulására, hiába van a cégcsoportnak az összes tagállami adatvédelmi hatóság által elfogadott BCR-je. Egy vállalati BCR jelenleg tehát önmagában nem lehet a Magyarországról külföldre történő adattovábbítás jogalapja. (2731/I/2009, 3675/I/2009)

A belső piaci információs rendszer (Internal Market Information System, IMI)

Az IMI-rendszer az egységes belső piac megvalósulását segítő eszköz, amely az Unió különféle hatóságainak igazgatási együttműködését könnyíti meg a szakmai képezések és a szolgáltatások területén. Példának okáért a hatáskörrel rendelkező francia hatóság az IMI számítógépes rendszerén keresztül rákérdezhet a hasonló hatáskörű magyar szervnél, hogy egy adott szakmai képezés milyen tevékenységek végzésére jogosít fel Magyarországon, vagy egy adott személy milyen szakmai képezéssel rendelkezik. Az IMI-rendszer jelentősen csökkenti az igazgatási együttműködések időtartamát és költségeit.

A rendszer a személyes adatok határon átnyúló továbbításával is jár, ezért az adatvédelmi biztos munkatársai több konzultációt folytattak az ügyért felelős Külügyminisztériummal, 2009 decemberében pedig látogatást tettek az IMI rendszer nemzetközi koordinátoránál a minisztériumban. (2002/I/2009)

Az adatvédelmi biztos jelenleg megfelelőnek látja a rendszer működését adatvédelmi szempontból, de 2010-ben is fokozott figyelemmel fogja követni annak működését.

Részvétel a Távközléssel Foglalkozó Nemzetközi Adatvédelmi Munkacsoport tevékenységében (International Working Group on Data Protection in Telecommunications, IWGDPT)

A távközléssel foglalkozó úgynevezett Berlin Csoport rendszeresen, évente két alkalommal ülésezik. Idén márciusban Szófiában rendezték meg a szakmai találkozót.

Egyik fontosabb, szinte minden tagot érintő témakör a közösségi oldalakkal összefüggő egyes adatkezelési problémákra alkalmazandó megfelelő megoldások kidolgozása volt. Ezek között szerepeltek a kiskorú felhasználók adatainak a közösségi oldalak általi kezelésére vonatkozó nyilatkozattétel kérdése, harmadik személyek vagy például elhunyt felhasználók adatainak kezelése. A végleges álláspont kialakítása a 29-es Munkacsoport azonos tárgyú véleményének eredményétől függ.

A Munkacsoport két véleményt fogadott el. Az útdíjazásról szóló jelentés és iránymutatás, más néven a Szófiái Memorandum megvizsgálja a rendelkezésre álló, személyes adatok kezelésével járó elektronikus útdíjazási technológiákat. A jármű pozíciójának meghatározása, a használt útrész és a hozzátartozó díj meghatározása, a fizetendő összeg számítása során elemzi az intelligens alkalmazásokat, az érintettek jogainak érvényesülését, végül a magánszférát leginkább tiszteletben tartó megoldást mutatja be.

A szintén Szófiában elfogadott „Ajánlás az adatvédelemről és az e-szemétről” javaslatokat fogalmaz meg mind a jogalkotók, mind a piaci szereplők számára. Megfelelő intézkedések megtételére hív fel, melyekkel figyelembe veszik a kockázatokat, és melyekkel megakadályozható a jogosulatlan hozzáférés a megsemmisítésre vagy újrahasznosításra ítélt elektronikus berendezéseken tárolt személyes adatokhoz.

A szeptemberben Berlinben tartott ülésen egyik jellemző ügycsoportként szerepelt a Google Street View több tagállamban folytatott adatrögzítési tevékenységének problematikája.

Nem új jelenség az sem, hogy az adatvédelem nemzetközi standardjainak kialakításáról, a digitális adatvédelmi és információszabadsággal kapcsolatos charta tartalmáról folyt vita. Az adatvédelem területén mostanában megfigyelhető standardizálás a globális érdekeket,

összefüggéseket veszi figyelembe, ezzel valamennyire megtörve vagy gyengítve az eddig lefektetett európai alapelvekre, garanciákra támaszkodó érveket.

A járművek működése közben felmerülő eseményeket rögzítő készülékekkel kapcsolatos adatkezelés szintén hosszabb ideje húzódnó tárgya a fórumnak. Vita folyik arról, hogy az autókban is elhelyezhető legyen olyan eszköz, amiről lehet vészhelyzeti hívást kezdeményezni. A jármű működése közben keletkező adatok rögzítésére szolgáló technológia (vehicle event record), mely többek között a biztosítási ágazatban nagy népszerűségnek örvendene, szintén számos magánszférát sértő problémát vet fel.

A Memorandum teljes szövege az alábbi linken olvasható.

[http://www.datenschutz-berlin.de/attachments/596/](http://www.datenschutz-berlin.de/attachments/596/Roadpricing_engl.pdf?1245751410)

Roadpricing_engl.pdf?1245751410

Az Ajánlás teljes szövege az alábbi linken olvasható:

[http://www.datenschutz-berlin.de/attachments/](http://www.datenschutz-berlin.de/attachments/607/E-waste_engl_675.38.14.pdf?1246873050)

607/E-waste_engl_675.38.14.pdf?1246873050

Bel- és igazságügyi együttműködés

Románia és Bulgária adatvédelmi szabályozásának schengeni előértékelése

A két ország adatvédelmi ellenőrzésére Szófiában és Bukarestben került sor 2009. április 26. és május 1. között. A szakértői csoport nyolc ország szakértőiből állt, két főt az Európai Unió Bizottsága delegált, a magyar adatvédelmi biztost egy adatvédelmi szakértő képviselte.

A vizsgálat során a következő témákat vizsgálta a szakértői csoport: az ellenőrzött országok jogszabályi háttere; az adatvédelmi hatóság függetlensége, felépítése; felügyeleti jogok; a SIS-szel (Schengen Information System) kapcsolatban elvégzett előkészületek, a konzulátusokon végzett vizsgálatok; az állampolgárok jogai és tájékoztatásuk; nemzetközi együttműködés. A prezentációkat az adatvédelmi hatóságok, a Belügyminisztérium, a Külügyminisztérium, illetve a rendőrség tartotta mindkét országban, ezt követően volt lehetőség a szakértői csoport tagjainak a kérdések feltételére. A szakértői csoport által

elfogadott következtetéseket és ajánlásokat is megfogalmazó jelentés a Scheval (schengeni értékelő) tanácsi munkacsoport elé került, amely azt 2009. július 29-én minden módosítás nélkül elfogadta.

NEBEK – SIRENE iroda adatvédelmi ellenőrzése

A Schengeni Információs Rendszer (Schengen Information System, SIS) a közbiztonság fenntartása, a rendőrségi és igazságügyi együttműködés támogatása és a külső határok ellenőrzésének irányítását tekintve Európa legnagyobb közös adatbázisa. A részt vevő államok keresett és eltűnt személyekkel, elveszett vagy elloptott tulajdonnal és beutazási tilalmakkal kapcsolatos adatokat – úgynevezett figyelmeztető jelzéseket – visznek be. A rendszerhez helyi szinten minden rendőr, valamint az információkat a törvényes rend védelmével és a bűnüldözéssel kapcsolatos feladatai elvégzéséhez igénylő egyéb bűnüldöző hatóság és tisztviselő azonnali és közvetlen hozzáféréssel rendelkezik.

Magyarországon a SIS működését az Országos Rendőr-főkapitányság Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ SIRENE Irodája koordinálja. A SIRENE Iroda tevékenységét az adatvédelmi biztos munkatársai 2009. november 10-én ellenőrizték.

A megvizsgált ügyekben megállapították, hogy a jogszabályi hivatkozások helyesek, az adattovábbítások formailag jogszerűek voltak. A tervek szerint 2010-ben az adatbevitel ellenőrzésére kerül sor a bevitelre jogosult szerveknél. (3904/H/2009)

NEBEK - Europol Nemzeti Iroda ellenőrzése

Az ORFK szervezetében működő Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (a továbbiakban NEBEK) 2009-ben is ellátta a vonatkozó törvényekben meghatározott feladatait, azaz koordinálta és végrehajtotta az Európai Unión belüli (Europol, Schengen), illetve azon kívüli (Interpol) bűnügyi információcserét, továbbá közreműködött a regionális bűnügyi együttműködésben (SECI-SELEC). Az Adatvédelmi Biztos Irodájával folytatott együttműködés középpontjában idén a korábbi ellenőrzések során felmerült problémák kiküszöbölésének

megoldási lehetőségei álltak tekintettel arra is, hogy az Europol 2010. január 1-jétől uniós ügynökséggé válik.

A felmerült problémák és megoldási lehetőségeik a következők voltak:

Az elektronikus iktatórendszerben a lekérdezések nyilvántartásához létrehozott rovatból nem mindig állapítható meg, hogy történt-e lekérdezés az adott ügyben, és ha igen, pontosan melyik nyilvántartásból (a megjegyzés rovatba kiegészítésként beírt „*prio neg.*” kifejezésből nem olvasható ki, hogy az on-line elérhető 10-12 adatbázisból melyiket használták).

A NEBEK munkatársainak javaslata szerint a „*megjegyzés*” rovatban egyenként nevesítenék azokat az adatbázisokat, amelyekben keresést végeztek, mellette pedig feltüntetnék, ha nem volt találat, illetve találat esetén a „*szakrendszeri információ*” rovatban csatolnák a lekérdezés eredményének elektronikus képét.

A megoldási javaslat tesztelése során három véletlenszerűen kiválasztott ügyben megtekintettük a lekérdezések adminisztrálását, s megállapítottuk, hogy az egyes adatbázisokban végrehajtott lekérdezések fegyelmezettebb és pontosabb adminisztrálása a „*megjegyzés*”, illetve a „*szakrendszeri információk*” rovatban adatvédelmi szempontból elfogadható megoldás.

Nagy mennyiségű adatot esetenként elektronikus adathordozón (cd-n) továbbítanak az Europolhoz úgy, hogy azokról másodpéldány nem áll rendelkezésre sem a NEBEK-nél, sem az összekötő irodában, ezért a személyes adatok továbbításának jogszerűsége nem állapítható meg, illetve egy esetleges állampolgári tájékoztatáskérés esetén nem biztosítható a megalapozott válaszadás.

Az ORFK Adat- és Titokvédelmi Osztály véleménye szerint azonban e módszerrel cél és jogalap nélküli adatbázist hozna létre és kezelne a NEBEK, amely a készletező adatgyűjtés tilalma miatt aggályos. Szerintük a NEBEK csak azon adatokból állíthat össze adatbázist, amelyben eljáró szerv, amikor kizárólag az adat továbbítását végzi (például a Nemzeti Nyomozó Iroda ügyében összeállított adathalmaz megküldése esetén), akkor a személyes adatok továbbításának jogszerűségét a küldő szervezetnél (a példánál maradva a Nemzeti Nyomozó Irodánál) kellene ellenőrizni.

Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint az adathordozók másolását, tartalmuk nyilvántartását a NEBEK feladatai és az Europol Egyezményben írtak alapozzák meg.

A NEBEK-et az 1999. évi LIV. törvény (NEBEK tv.) hozta létre, amelynek célja az EU-val folytatott bűnügyi információcsere szabályainak megállapítása, valamint az Interpollal folytatott együttműködés megerősítése. A törvény hatálya kiterjed az Europollal, az Interpollal, az OLAF-fal, a SIS-en keresztül folytatott, továbbá a két- és/vagy többoldalú nemzetközi szerződések, illetve az EU jogi aktusai alapján lebonyolított együttműködésre és információcserére.

Eltérő törvényi rendelkezés hiányában a NEBEK tv. hatálya alá tartozó valamennyi nemzetközi bűnügyi adatcsere végrehajtására a NEBEK-et jelöli ki. Ha a külföldi megkeresést a NEBEK is tudja teljesíteni, megteheti például az on-line elérhető adatbázisokból lekért adatok továbbításával. Ha nem tudja teljesíteni, akkor az illetékes magyar bűnüldöző hatósághoz fordul, és az attól beszerzett adatokat továbbítja a megkereső hatóságnak. A magyar kezdeményezésű megkereséseket pedig az illetékes külföldi szervezetnek továbbítja.

A feladatok ellátásához adatkezelési, adattovábbítási, adatátvételi (beleértve a személyes, illetve a titkos információgyűjtés során keletkezett adatokat) és elemzési célú adatfeldolgozási joggal ruházta fel a NEBEK-et. Kötelezi továbbá az érintett jogainak gyakorlásával kapcsolatos feladatok ellátására, valamint az adatok tárolási határidejének figyelemmel kísérésére, illetve az adatok helyesbítésének, törlésének kezdeményezésére.

Az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény alapján az Europoltól információt kérhet és azt továbbíthatja a Magyarországon működő közös nyomozócsoportnak, illetve az attól származó információkat megküldheti az Europolnak.

A bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködéséről szóló 2002. évi LIV. törvény – összhangban a NEBEK törvénnyel – szintén a NEBEK-et jelöli ki a külföldi bűnüldöző hatóság és a hazai bűnüldöző hatóságok közötti információcseréért felelős szervezetnek. A törvényben felsorolt valamennyi együttműködési forma esetén van valamilyen szerepe a NEBEK-nek: vagy ő hajtja végre az információcserét, vagy koordinálja a külföldi és a magyar bűnüldöző hatóság együttműködését.

Röviden összefoglalva: a nemzetközi bűnügyi együttműködés területén a NEBEK az a szervezet, amely amellett, hogy továbbítja az adatokat/információkat a külföldi és a magyar hatóságok között, végső ellenőrző pontként vizsgálja a magyar jogszabályoknak, illetve a Magyarország által aláírt nemzetközi szerződéseknek való megfelelést is (például jelzi, ha az adat nem továbbítható, ha törölni vagy javítani kell az adatot stb.).

Az adathordozók másolását megalapozó további érveként szolgálnak az Europol Egyezményt kihirdető 2006. évi XIV. törvényben az egyetlen kapcsolattartó pont (Magyarország esetében a NEBEK), illetve az adatvédelmi felügyelő hatóság (Magyarország esetében az adatvédelmi biztos) számára meghatározott feladatok. A NEBEK feladata az Europolal folytatott együttműködésben – egyebek mellett – az adatkérések fogadása, az azokra adott válaszok továbbítása, a bűnüldözési információk és a bűnüldözési operatív információk naprakészen tartása, értékelése és továbbítása, az információcsere jogszerűségének biztosítása, az Europol információs rendszerébe történő adatrögzítés. Az adatvédelmi biztos Europol Egyezmény szerinti feladata annak ellenőrzése, hogy az Europol információs rendszereibe történő adatrögzítés, az azokból történő lekérdezés, illetve az Europolal folytatott információcsere nem sérti-e az érintett információs önrendelkezési jogát. Az adatvédelmi biztos feladata emellett az is, hogy a kapcsolattartó pont és az összekötő tisztviselő tevékenységének azt a részét ellenőrizze, amely személyes adatok kezelésével jár.

Az Europol Egyezményt felváltó, 2009. június 4-én hatályba lépett, de 2010. január 1-jétől alkalmazandó 2009/371/IB határozat a fent leírtakhoz hasonlóan rendelkezik, azaz az Europolal folytatott együttműködés tagállamonként egy kijelölt szervezeti egységen keresztül zajlik, amelynek személyes adatok kezelésével járó tevékenységét egy független adatvédelmi hatóság ellenőrzi.

Mindezek alapján az adatvédelmi biztos álláspontja szerint a NEBEK (vagy más magyar nyomozó hatóság) által az Europolhoz továbbított valamennyi adatnak a NEBEK-nél kell rendelkezésre állnia az adatvédelmi ellenőrzéshez (is). Azt, hogy ehhez milyen megvalósítási módot (cd másolása másik cd-re, winchesteren tárolás stb.) választ a NEBEK, az adatbiztonsági megfontolások is befolyásolják.

A NEBEK munkatársaival folytatott konzultáción a cd-k másolása elleni érvként elhangzott az is, hogy az elektronikus adathordozók másolása olyan személyi és technikai megterhelést jelentene, amelynek csak nagy nehézségek árán tudnának eleget tenni. Annak ellenőrzése céljából, hogy körülbelül milyen mennyiségben fordulhat elő olyan ügy, amelyben az adatok cseréje számítástechnikai adathordozón zajlik, a biztos munkatársai lekérdezést végeztek az elektronikus iktatórendszerben. Az ellenőrzés során megállapították, hogy az elektronikus iktatóprogram nem tartalmaz melléklet elnevezésű rovatot, ahol akár a számítástechnikai adathordozó, akár a papíralapú melléklet paramétereit fel lehetne tüntetni. E rovat-hiány, illetve a lekérdezés eredményeként kapott kevés számú találat arra utal, hogy nem jellemző a számítástechnikai adathordozón történő adattovábbítás, ezért az elektronikus adathordozók duplikálása nem jelenthet megoldhatatlan feladatot.

Jellemző hiba a hiányos adminisztráció, amely miatt nem követhető/ellenőrizhető a személyes adat útja (ki, miért kérte, továbbították-e stb.), nem állapítható meg, történt-e intézkedés (például jelezték egy adat törlésének szükségességét, de nem volt feljegyzés arról, végrehajtották-e az adattörlést). Adatvédelmi szempontból hibának értékelhető az is, ha az adattovábbítás célját és/vagy jogalapját nem tüntetik fel, vagy például az iratok közül hiányzik az adatkérés, az arra adott válasz viszont megtalálható vagy fordítva.

E probléma megszüntetése érdekében a NEBEK vezetői felhívták ügyintézőik figyelmét a precízebb adminisztrációra, továbbá körlevélben tájékoztatták a nyomozó hatóságokat a nemzetközi információcsere formai követelményeiről (cél és jögalap feltüntetése, információ besorolása stb.).

Az Europol Információs Rendszerben (EIS) az adatokat maximum 3 évig tárolják, a törlési határidőket az Europol figyeli, s három hónappal a lejáratot megelőzően értesíti az adattulajdonos tagországot. A magyar bűnüldöző hatóságok egy formanyomtatványon továbbítják a NEBEK-nek azokat az adatokat, amelyeket az EIS-ben szerepeltetni szeretnének. Pontatlanságnak nevezhető, hogy az adatlapra nem az EIS-ben történő tárolási határidőt (3 év), hanem a hazai jogszabályok szerinti adatkezelési időtartamot (20 év) írták rá. Tekintettel arra, hogy az adatkezelési határidő feltüntetéséről jogszabály nem rendelkezik, a jövőben ezt a

rovatot megszüntetik a formanyomtatványon, így a későbbi félreértések elkerülhetőek.

Felmerült, hogy az évek óta hiányzó adattovábbítási nyilvántartás funkcióját betölti-e/betöltheti-e a jelenlegi elektronikus iktatórendszer.

A kérdés megválaszolásához véletlenszerűen kitalált, de gyakori nevek megadásával (például Kovács János, Balázs, Mohamed) és évre vagy ügyintéző szervezeti egységre szűkített kereséssel tesztelték a biztos munkatársai az iktatóprogramot. Eredményként vagy nem kaptak találatot, vagy több százas tételből álló listát böngészhettek (ez utóbbi esetben a találatok zöme nem tartalmazott konkrét adattovábbítást vagy adatcserét).

Tekintettel arra, hogy a többszöri próba sem vezetett arra az eredményre, amely a jogszabályi előírás szerinti adattovábbítási nyilvántartásként elfogadható lenne, továbbá arra, hogy az iktatóprogram sem funkciójában, sem céljában nem azonos az adattovábbítási nyilvántartással, az adatvédelmi biztos e kérdésben más megoldás alkalmazását javasolta. (1656/I/2009)

Vízumkérelmezők adatainak cseréje – a Vízuminformációs Rendszer bűnüldözési célú használata

A 2004/512/EK (2004. június 8.) tanácsi határozattal hozták létre a vízumadatok tagállamok közötti cseréjét megvalósító Vízuminformációs Rendszert (Visa Information System, VIS). A VIS a kijelölt (idegenrendészeti) hatóságok számára lehetővé teszi a vízumadatok rögzítését és aktualizálását, valamint az adatok elektronikus úton való megtekintését. A VIS egy központi információs rendszerből, a nemzeti rendszerekből, továbbá az ezek közötti kapcsolatot biztosító kommunikációs infrastruktúrából áll. A központi rendszer és a kommunikációs infrastruktúra a Bizottság, a nemzeti rendszerek fejlesztése a tagállamok hatáskörébe tartozik. A VIS mint a közös vízumpolitika egyik eszköze a schengeni vívmányok részét képezi, s várhatóan 2010-ben a Schengeni Információs Rendszer II. generációjának informatikai hálózatán üzembe áll.

A Vízuminformációs Rendszerről és a rövid távú tartózkodásra jogosító vízumokra vonatkozó adatok tagállamok közötti cseréjéről szóló 767/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (VIS-rendelet)

meghatározza a VIS célját, adattartalmát, a hozzáférő hatóságok körét és VIS-szel kapcsolatos feladatait, az adatkezelés, az adatfeldolgozás, az adatvédelem fő szabályait, illetve a felelősségi köröket. E renDELETEH kapcsolódóan fogadták el a 2008/633/IB tanácsi határozatot (VIS-határozat), amely a tagállamok belső biztonságért felelős hatóságai és az Europol számára a terrorista cselekmények és más, súlyos bűncselekmények megelőzésének, felderítésének és nyomozásának céljából lehetővé teszi a VIS-hez történő betekintési célú hozzáférést, meghatározza annak jogalapját, valamint tartalmi és formai feltételeit.

A VIS magyar nemzeti rendszerének fejlesztését a Külügyminisztérium bevonásával a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal végzi. Az adatvédelmi törvény új adatállomány feldolgozásának és/vagy új adatfeldolgozási technológia alkalmazásának bevezetését az adatvédelmi biztoshoz történő bejelentéshez köti azért, hogy úgynevezett előzetes ellenőrzést lehessen végezni. Az előzetes ellenőrzés célja annak felmérése, hogy az adott adatfeldolgozási rendszer megfelelő-e az adatvédelmi és adatbiztonsági követelmények szempontjából. Az említett előírás ellenére az ilyen típusú bejelentésről az adatkezelők és a leendő adatkezelők rendszeresen megfelelnek. Szerencsés lenne pedig, ha az adatvédelmi biztos az új rendszerekről, a fejlesztés részleteiről már a tervezés szakaszában értesülhetne, hiszen egy kész rendszer módosítása munka- és költségigényesebb, mint ha eleve az adatvédelmi és adatbiztonsági követelményeknek maradéktalanul megfelelően hozzák létre.

Az adatvédelmi biztos – korábbi igényének megfelelően – ebben az évben is többször kifejthette álláspontját a VIS-hez történő bűnüldözési célú hozzáférés megteremtéséhez szükséges, az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumban végzett jogalkotási folyamat során:

A VIS-határozat magyar jogrendbe illesztését szolgáló jogszabálytervezet egyik szövegváltozatában aggályos pont volt az, amely a lekérdezéshez használt adatokról szólt. A megfogalmazás szerint a felsorolt adattípusok (név, állampolgárság, úti okmány típusa és száma, úti cél és tartózkodás időtartama, utazás célja, érkezés és indulás időpontja, első belépés szerinti határ, lakóhely, ujjlenyomat, vízum típusa és vízumbélyeg száma) „*valamelyikére*” lehet lekérdezést végrehajtani, és találat esetén a felsorolt adattípusok mindegyike megtekinthető, átvehető. Az adatvédelmi biztos álláspontja szerint annak megengedése, hogy

például csak az állampolgárság vagy csak a határátkelő-hely megadásával történhet lekérdezés egyrészt kezelhetetlen mennyiségű adat megjelenítésével (átvételével), másrészt az adott ügy szempontjából érdektelen adatok tömegének megtekintésével járhat, s a meghatározott céltól eltérő adat-felhasználás kockázatát hordozza magában.

Tekintettel arra, hogy a VIS-határozat szövegétől jelentősen eltérő megfogalmazás nem volt alkalmazható, a jogszabály-tervezet készítői az adatátvétel feltételeit határozták meg oly módon, hogy az említett aggályok csökkenthetők legyenek. (Megjegyezzük: a határozattervezet véleményezése során az Európai Parlament és az Európai Adatvédelmi Biztos is kifogásolta a keresési feltételek tág értelmezésre lehetőséget adó megfogalmazását, a Tanács azonban – a bűnüldözési feladatok ellátásához szükséges rugalmasság okán – ragaszkodott a jelenlegi szövegéhez.)

Mind a VIS-rendelet, mind a VIS-határozat tartalmazza a VIS-ben kezelt adatokkal végzett valamennyi művelet nyilvántartásának (naplózás) részleteit. Problémát okozhatott volna az, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény értelmében a nemzetbiztonsági szolgálatok adatkérése, adatbetekintése, adatszolgáltatása, valamint mindezek tartalma államtitkot képez. A minősítés miatt nem lett volna megvalósítható, hogy a VIS-hez történő konzultációs célú hozzáférés során rögzíteni (naplózni) kell a lekérdezés célját, a hozzáférés időpontját, a lekérdezett adatokat és azok típusát, a hozzáférő hatóság nevét, továbbá a hazai jogszabályoknak megfelelően a hozzáférő személy nevét és azonosító adatait. E probléma megoldásaként a jogszabálytervezetben annak készítői javaslatot tettek az adatkérés minősítésére vonatkozó előírás hatályon kívül helyezésére.

Az előző bekezdésben említett államtitokká minősítés miatt aggályosnak tűnt az is, hogy az érintett információs önrendelkezési jogának gyakorlása (például tájékoztatás kérése) során a nemzetbiztonsági szolgálatok minden további feltétel teljesítése nélkül elutasíthatták volna az adatalany kérését. Ha a vonatkozó rendelkezést a javaslatnak megfelelően hatályon kívül helyezik, akkor teljesülhet a VIS-határozat azon szabálya, amely a hatóság eseti mérlegelésétől teszi függővé az adatalany tájékoztatását.

A jogalkotási folyamat során kifejtett vélemények alapján több, technikainak nevezhető, azonban az adatvédelmi alapelvek érvényesítését és érvényesülését jobban szolgáló pontosításra is sor került; ilyenek voltak például az ujjnyomatra történő lekérdezés szabályai, a VIS-hez történő bűnüldözési célú hozzáférésre feljogosított operatív egységek kijelölésére való felhatalmazás, azon hatáskörök, amelyek a bűnüldözési célú hozzáférést megalapozzák.

A VIS-hez történő bűnüldözési célú hozzáférésre vonatkozó jogszabálytervezet jelenleg az Országgyűlés előtt vár elfogadásra.

Habár a jogalkotási egyeztetés megnyugtatóan zárult, az adatvédelmi biztos továbbra is fenntartja, hogy a VIS-rendeletben, a VIS-határozatban, valamint a magyar jogszabályokban biztosított általános és speciális adatvédelmi felügyeleti jogkörével rendszeresen élni fog, az adatkéréseket fokozott figyelemmel kíséri tekintettel arra, hogy egy igazgatási célú nyilvántartást használnak majd bűnüldözési célra. (2233/J/2009)

Részvétel közös ellenőrző hatóságok munkájában

Europol közös ellenőrző hatóság (Joint Supervisory body, JSB)

Már 2001-ben felmerült, hogy az Europol feladatainak hatékony ellátását jobban támogatná, ha tanácsi határozat tartalmazná a rá vonatkozó előírásokat; ez ugyanis könnyebben hozzáigazítható a változó körülményekhez, és hatályba lépéséhez nincs szükség a tagállamok megerősítésére. Az Europol hatékonyságával és jövőjével foglalkozó egyeztető tárgyalások 2005-2006-ban megszorodtak, amelynek eredményeként 2006 végére elkészült egy Europol-határozatról szóló szövegtervezet.

A tanácsi határozattervezet tartalmazott az Europol Egyezményből már ismert elemeket (az intézmény célja, feladatai, szervezeti felépítése, adatkezelése stb.), ugyanakkor számos újítást is megfogalmazott:

- az Europol feladatait kiterjesztette a pénzmosásra, a bűnmegelőzés területén való segítségnyújtásra, a bűnügyi technikai és bűnügyi tudományos módszerek megosztására, a közös nyomozócsoportokban

- való részvételre, a tagállamok nyomozásokra vagy koordinálásra történő felkérési lehetőségére;
- az Európai Parlament korábban hiányolt felügyeleti szerepét a jobb tájékoztatásról szóló előírások megfogalmazásával biztosította;
 - előírta, hogy az Europol finanszírozás az Európai Közösségek költségvetéséből történjen, illetve a munkatársakra az EU személyzeti szabályzata vonatkozzon;
 - megteremtette a nem bűnüldöző szervezetekkel történő információcseré, továbbá a meglévő információ-feldolgozási eszközök/módszerek hatékonysága javításának és újak bevezetésének lehetőségét;
 - tovább finomította, pontosította az adatvédelmi szabályokat, illetve létrehozta az adatvédelmi tisztviselői posztot.

A szövegezésről a Bel- és Igazságügyminiszterek Tanácsának 2008. április 18-i ülésén politikai megállapodás született, a jogász-nyelvszaki eljárás pedig 2008 őszén lezárult. Az EU Hivatalos Lapjában 2009. május 15-én megjelent az Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) létrehozásáról szóló 2009/371/IB számú tanácsi határozat (a továbbiakban: Europol-határozat), amely 2010. január 1-jétől alkalmazandó.

Az Europol-határozat – számos egyéb előírás mellett – tartalmazza az Europol adatkezelésére, adatfeldolgozására vonatkozó szabályokat is, továbbá rendelkezik egy Közös Ellenőrző Testület (Europol Joint Supervisory Body, Europol JSB) létrehozataláról, illetve annak feladat- és hatásköréről.

Az Europol JSB független szervezet, amely a nemzeti adatvédelmi hatóságok 2-2 képviselőjéből áll, akik tagállamonként egy szavazattal rendelkeznek. Fő feladata arról gondoskodni, hogy az Europol tiszteletben tartsa az adatvédelmi elveket. A döntéshozatal rendjét, a munkavégzésre, a nyilvánosság tájékoztatására vonatkozó részleteket az eljárási szabályzat tartalmazza. A JSB tagjai közül elnököt és egy belső bizottságot választ, illetve egy téma alaposabb figyelemmel kíséréséhez vagy kidolgozásához további állandó vagy ideiglenes bizottságokat is létrehozhat. Az előbb említett belső bizottság, az úgynevezett Fellebbezési Bizottság (Appeals Committee) a személyes adatok kezelésével kapcsolatos beadványok kivizsgálását végzi.

Adatvédelmi felügyeleti jogkörében a JSB

- rendszeresen adatvédelmi ellenőrzést végez az Europol központjában;
- megvizsgálja és véleményezi az úgynevezett elemző munkafájlok (analytical working file, AWF) létrehozását;
- ellenőrzi, hogy az Europoltól származó adatok továbbadása megengedhető-e;
- megvizsgálja az Europol-határozat végrehajtásával és értelmezésével kapcsolatos kérdéseket;
- elemzi azokat az előírásokat, amelyek a harmadik szerveknek és/vagy harmadik országoknak történő adat-átadást szabályozzák, véleményezi az e szervekkel/országokkal kötendő együttműködési megállapodás tervezetét;
- egyeztet és javaslatokat dolgoz ki az adatvédelmet érintő problémák közös megoldása érdekében.

Az Europol Egyezmény tanácsi határozattal való felváltása azt eredményezte, hogy mind a Tanács döntéseinek szakmai előkészítését végző Europol Munkacsoport, mind az Europol JSB ezévi tevékenységében az új jogi környezetnek megfelelő végrehajtási szabályok kialakításán volt a hangsúly. Ennek megfelelően a JSB megalkotta az új eljárási szabályzatát, és döntött a formális újjáalakulása menetrendjéről, továbbá véleményezte az elemző munkafájlokra vonatkozó Europol-utasítás, illetve a nyilvánosan elérhető forrásokból, magánszemélyektől és magánfelektől származó információk átvételére vonatkozó végrehajtási szabályok tervezetét.

Fentiek mellett a JSB 2009-ben jóváhagyta a Macedón Köztársaság és Kolumbia adatvédelmi helyzetére vonatkozó jelentéseket, amelyek alapján az Europol megkezdheti az együttműködési megállapodás kötését megelőző tárgyalásokat a nevezett országokkal. Az Oroszországgal, Izraellel, Monacóval kötendő együttműködési megállapodások előkészítése során elvégzett adatvédelmi állapotfelmérés eredményeként olyan adatvédelmi és adatbiztonsági szervezeti és szabályozási hiányosságokra (különleges adatok kezelése, személyes adat útjának követhetősége, hozzáférő hatóságok köre, tárolási határidők meghatározása, adatvédelmi felügyelet függetlensége, stb.) derült fény, amelyek miatt a JSB további egyeztetést javasolt a tárgyalások megkezdésére történő felhatalmazás megadása előtt.

A JSB 2009-ben is helyszíni adatvédelmi ellenőrzést tartott az Europol központjában. Ennek során megállapította, hogy az Europol látható erőfeszítéseket tesz az adatvédelmi szabályok betartásáért és betartatásáért, ennek ellenére további finomítások szükségesek például

- az elemző munkafájlok kezelésének átláthatóbbá tételéhez a hatékonyabb ellenőrizhetőség megteremtése érdekében;
- annak egyértelműbbé tételéhez, hogy mely adatok rögzítése szükséges az Europol Információs Rendszerben;
- több figyelem szükséges a biztonsági szabályok és az adminisztrációs kötelezettségek betartásának napi gyakorlatában is.

Schengen közös ellenőrző hatóság (Joint Supervisory Authority – JSA)

A SIS II-rendszer bevezetése évek óta késik, még most sem tudható, hogy pontos indulása mikorra tehető, egyes vélemények szerint legkorábban 2012-ben kezdhet el működni. A csúszás már az Európai Parlament figyelmét is felkeltette, 2009. október 22-én kelt határozatában mély aggodalmának adott hangot és felhívta az ügyben illetékes szerveket a munka felgyorsítására.

A Közös Felügyelő Hatóság a késés ellenére 2009-ben több ízben foglalkozott a SIS II rendszer bevezetésével összefüggő tennivalókkal. Így többek között tárgyalta a pontos, hónapokra lebontott menetrendet, amelyet a SIS II bevezetése előtt kell alkalmazni annak érdekében, hogy a rendszer adatvédelmi garanciái megfelelően érvényesüljenek.

Vám közös ellenőrző hatóság (Joint Supervisory Authority -JSA)

A Hatóság 2009-ben továbbra is dolgozik olyan kérdőívek kidolgozásán, amelyekkel mérhető a CIS-rendszerbe (Customs Information System, CIS) adatokat bevívó hatóságok munkája, adatbiztonsági szintje. A Hatóság munkájának ezenfelül új lendületet adott a 2009 októberében újraválasztott szlovák elnök, Peter Lieskovsky tevékenysége. 2009-ben új napirendi pontként tűnt fel a Vám Egyezményt felváltó tanácsi határozat tervezetének megvitatása. Ennek tárgyalása jövőre is folytatódni fog.

Részvétel a Rendőrségi és Igazságügyi Munkacsoport tevékenységében (Working Party on Police and Justice, WPPJ)

A Munkacsoportot létrehozó Európai Adatvédelmi Biztosok Tavaszi Konferenciájának ez évi ülésén 2009. április 24-én Edinburgh-ben fogadta el a Munkacsoport által készített, a rendészet területén az EU-ban folytatott együttműködésről és ellenőrzésről szóló adatvédelmi katalógust. Ez alapján kezdeményezte a Munkacsoport nemzeti szinten egy kockázatelemző felmérés elvégzését a rendészeti szerveknél, amelynek eredményétől függően fog 2010 márciusára, a következő tavaszi konferenciára a Munkacsoport javaslatot készíteni felügyeleti, ellenőrzési politikájáról.

A végéhez közeledik a harmadik államokkal kötendő kétoldalú egyezményekben alkalmazandó, megfelelően rugalmas, viszont alapvető garanciákat nyújtó adatvédelmi klauzula egységes szövegtervezetének kialakítása és az erről folytatott vita. Ezzel a Munkacsoport tavalyi célkitűzésének megvalósítását folytatta.

A Munkacsoport különös figyelmet fordít a Lisszaboni Egyezmény kapcsán megvalósuló változások követésére, valamint a Stockholmi Programban megfogalmazott irányra és kihívásokra, melyek között szerepel az adatvédelemre vonatkozó átfogó jogi keret szükséges átdolgozása.

Részvétel az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs csoport munkájában

Az Eurodac felügyeletével megbízott koordinációs csoport (Eurodac munkacsoport) munkájában 2009 folyamán is aktívan részt vettünk. Az Eurodac munkacsoport fő feladatát az elmúlt évben a második ellenőrzésről szóló jelentésének elkészítése, ennek megvitatása, és a végleges változat kiadása, az Eurodac rendszer nem menekültügyi célú felhasználásával kapcsolatos álláspont kiadása, és az Eurodac rendszer működését biztosító DubliNet hálózat működésével összefüggő felmérés elkészítése jelentette.

Az Európai Unió tagállamai 1990. június 15-én Dublinban aláírták az Európai Közösségek tagállamainak egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálására illetékes állam meghatározásáról szóló

egyezményt, az úgynevezett dublini egyezményt, melynek hatékony alkalmazása érdekében meg kell állapítani a menedékjogot kérelmező-, a Közösség külső határait illegálisan átlépő-, és az illegálisan az adott tagállam területén tartózkodó külföldi személyek személyazonosságát. Ennek a személyazonosságnak a gyors, hatékony megállapítására az ujjnyomatok összehasonlításán alapuló eljárást választottak. Ez a rendszer az Eurodac.

Az Eurodac egy informatikai rendszer, melyet a menekültügyi eljárás meggyorsítására hoztak létre azért, hogy egyértelműen el lehessen dönteni, hogy melyik ország az illetékes az Európai Unió területén benyújtott menedék iránti kérelem elbírálásában. A tagállamok ezzel kívánják elejét venni annak a folyamatnak, mikor egyik tagállam visszatartja a jelentkező befogadását, és az adott személy egy másik tagállam menekültügyi szerveinél jelentkezik, mint menedékkérő. A tagállamok hatóságai olyan esetről is tudnak, mely során, amíg egy tagállam menekültügyi hatóságai a kérelmet elbírálták, addig a személy egy másik tagállam hatóságánál is jelentkezett menekültügyi kérelmével.

Az Eurodac rendszer előírásai az Európai Unió tagállamaiban menedékjogot kérőkre, a Közösség külső határait illegálisan átlépő személyekre, valamint valamely tagállam területén illegálisan tartózkodó tizennégy évnél idősebb személyekre vonatkoznak. Ennek megfelelően minden 14 évesnél idősebb menedékjogot kérelmező személyektől a kérelem benyújtásakor ujjlenyomatot kell venni, melyet digitális formában továbbítanak az Eurodac központi egységéhez, ahol elvégzik a szükséges összehasonlítást. Ekkor a rendszer a beküldött ujjnyomatot összehasonlítja az adatbázisban tárolt ujjnyomatokkal, biztosítva a hatóságok részére annak ellenőrzését, hogy a személy folyamodott-e már menedékjogért egy másik tagállamban vagy hogy a szükséges iratok nélkül lépett-e az Európai Unió területére. Az Eurodac rendszer üzemeltetését az Európai Bizottság biztosítja.

Az Eurodac rendszer felügyelete adatvédelmi szempontból az Európai Adatvédelmi Biztos – mint hatóság – feladata. Ennek során figyeli a központi egység tevékenységét annak biztosítása érdekében, hogy az adatoknak az Eurodac általi feldolgozása ne sértse az érintettek jogait.

Nemzeti szinten az Eurodac rendszerben részt vevő minden tagállam rendelkezik egy felügyeleti hatósággal: az adatok gyűjtésének és felhasználásának ellenőrzését ellátó adatvédelmi hatósággal.

Az elmúlt évben az Európai Adatvédelmi Biztos és a nemzeti adatvédelmi hatóságok kidolgozták az Eurodac rendszer koordinált felülvizsgálatát, melynek célja a közös problémák összehangolt megoldása. Ennek keretében került sor a második összehangolt vizsgálatra, mely a menedékjogot kérelmezők betekintéshez való jogát és a menedékjogért folyamodó fiatalok életkorának – a rendszerben való nyilvántartásba vételüket célzó – meghatározására szolgáló módszereket tette a vizsgálat tárgyává. Az ehhez szükséges kérdőíveket az elmúlt évben a tagállamok kitöltötték.

2009. június 24-én elfogadta második ellenőrzési jelentését, mely a tagállamok által a kérdőívre adott válaszokra épülő megállapításokat és ajánlásokat tartalmaz, ezzel is hozzájárulva az Eurodac rendelet és a dublini egyezmény folyamatban lévő felülvizsgálatához.

Az adatalanyok tájékoztatásának vizsgálatára a korábbi vizsgálat során szerzett tapasztalatok alapján került sor, amikor az derült ki, hogy az Eurodac adatalanyai alig élnek a betekintéshez való jogukkal. Ennek egyik valószínű okaként az merült fel, hogy tájékoztatlanok jogukat illetően. Az Eurodac munkacsoport ezért úgy döntött, hogy megvizsgálja a menedékjogot kérelmező, illetve az Eurodac-ban más okból nyilvántartásba vett személyek milyen módon kapnak tájékoztatást, felméri az e területen meglévő gyakorlatot (mely nyelveket használják, mérik-e valamilyen módon a tájékoztatás hatását stb.), és lehetőség szerint megvizsgálja az adott tájékoztatás minőségének hatását és a betekintéshez való jog gyakorlását, valamint meghatározza a tájékoztatás területére vonatkozó legjobb gyakorlatot.

A felmérés alapján kijelenthető, hogy a menedékjogot kérelmezőknek nyújtott, a jogaikról és a személyükre vonatkozó adatok felhasználásáról szóló tájékoztatás rendszerint hiányos, különösen az újjlenyomatvétel következményeit és az adataikba való betekintéshez és azok helyesbítéséhez való jogot illetően.

A nyújtott tájékoztatás terén is nagy az eltérés a tagállamok között, és nagy különbségeket figyeltek meg a menedékjogot kérelmezőkkel és az illegális bevándorlókkal kapcsolatos gyakorlatban: utóbbiak általában kevesebb információt kapnak, bizonyos esetekben egyáltalán nem tájékoztatják őket.

A fenti megállapításokban megfogalmazott hiányosságok megoldására a munkacsoport több ajánlást tett. Ezek közül a legfontosabbak:

- a tagállamoknak javítaniuk kell az adatalanyok adatvédelmi tájékoztatásának minőségét;
- az adatalanyok nyújtott tájékoztatásnak ki kell terjednie a betekintéshez és a helyesbítéshez való jogra, valamint az ezen jogok gyakorlását biztosító eljárásra, beleértve az elsősorban a betekintési és helyesbítési kérelmekért felelős adatkezelőre és a nemzeti adatvédelmi hatóságra mint az adatalanyok szükség esetén segítségnyújtó illetékes szervre vonatkozó információkra;
- a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a menedékjogot kérelmezők és az illegálisan tartózkodó idegenek egyaránt tájékoztatást kapjanak. A tájékoztató szövegeket világos, egyszerű és érthető nyelven kell megfogalmazni, figyelembe véve az adatalanyok iskolai végzettségét, és ennek megfelelően kerülve a számukra idegen jogi szakkifejezéseket. Mindig meg kell vizsgálni, hogy az adatalany teljes mértékben megértette-e az írásban és szóban kapott információt;
- a tagállamoknak ki kell dolgozniuk a tájékoztatáshoz való jogra vonatkozó egységesített űrlapot, melynek megfogalmazásában a koordinációs csoport hasznos segítséget nyújthat;
- az adatvédelmi hatóságoknak nemzeti szinten figyelemmel kell kísérniük az adatalanyok tájékoztatásának helyzetét, és iránymutatást kell nyújtaniuk a jogi kötelezettségeknek való jobb megfelelés módjával kapcsolatban.

A menedékjogot kérelmező fiatalok életkorának meghatározása azért szerepelt a vizsgált kérdések között, mert az Eurodac rendelet alapján minden 14 éves vagy annál idősebb gyermekektől ujjlenyomatot kell venni. Gyakran problémát jelent az olyan gyermekek életkorának meghatározása, akiknél nincs megbízható személyazonossági okmány. A gyakorlatban az életkor meghatározása nem csak az adatminőség és az adatoknak az Eurodac-ba való felvétele szempontjából fontos. Annak meghatározására is szolgál, hogy a menedékjogot kérelmező fiatal kiskorú-e, ami befolyással van a menedékkérelem elbírálására.

A vizsgálat a nemzeti szinten meglévő gyakorlatok és/vagy jogszabályok számbavételét célozta annak érdekében, hogy felmérjék, azok

megfelelnek-e az Eurodac-kal kapcsolatos uniós jogi keretnek, és annak meghatározását is szolgálta, hogy e keretben szükséges vagy kívánatos-e további harmonizáció.

A vonatkozó kérdésekre adott tagállami válaszokból az derült ki, hogy a menedékjogot kérelmezők életkorának meghatározására szolgáló módszerek több tagállamban vita tárgyát képezik, elsősorban arra vonatkozóan, hogy megbízhatóak-e, illetve etikai szempontból elfogadhatóak-e. Az egyes tagállamokban a menedékjogot kérelmező fiatalok életkorának meghatározására használt rendszerek harmonizációjának hiánya igen eltérő eredményekhez vezet, ami egyértelmű hatással van az érintett egyénnel kapcsolatos méltányos bánásmódra.

A felmerült kérdésekkel kapcsolatban az Eurodac munkacsoport több ajánlást tett a tagállamoknak, melyek közül a fontosabbak a következők:

- biztosítani kell, hogy a menedékjogot kérelmezők életkorának meghatározására szolgáló módszerek, valamint a tesztekkel kapcsolatos eljárás egésze egyértelmű és a nyilvánosság számára hozzáférhető szövegben kerüljön rögzítésre;
- biztosítani kell, hogy a menedékjogot kérelmezőknek az életkorra vonatkozó nyilatkozatát ne hagyják figyelmen kívül az eljárás során, és hogy e nyilatkozatok megfelelő – az orvosi vizsgálatok eredményein alapulókhöz hasonló – az orvosi státuszt és értéket kapjanak;
- kifejezetten rendelkezni kell arról, hogy ha egy menedékjogot kérelmező személy megtagadja, hogy orvosi vizsgálatnak vessék alá, ez őt ne érinthesse hátrányosan. A menedékjogot kérelmező személynek lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az orvosi eredményekkel és a belőlük levont következtetésekkel kapcsolatban térítésmentesen második véleményt kérhessen;
- a Bizottságnak átfogó értékelést kell végeznie a tagállamokban az életkor meghatározására használt különféle módszerek megbízhatóságával kapcsolatban annak érdekében, hogy e tekintetben nagyobb mértékű harmonizációt biztosítson;
- az invazívnak számító orvosi vizsgálatot nem szabad az Eurodac részére történő ujjlenyomatvételel korhatárának meghatározására használni;

- a jelenleg felülvizsgálat alatt álló Eurodac rendeletet módosítani kell annak érdekében, hogy a menedékjogot kérelmezők ujjlenyomatvételeit csak a 18. életévtől tegeye kötelezővé.

Az Eurodac rendszer tehát a törvényben meghatározott személyek tízujjas ujjlenyomati lapjainak digitálisan kódolt adatait tartalmazza. Az itt tárolt adatok felvételezése bűnügyi feldolgozásra alkalmas formátumban, és az ott alkalmazott eljárás szerint történik. Ez alkalmassá teszi a bűnügyi eljárásoknál alkalmazott helyszíni, vagy más néven töredék ujjnyom alapján történő személyazonosítás elvégzésére, de ennek végrehajtását az Eurodac rendelet tiltja. Ennek végrehajtása érdekében a tagállamoknak szakértői rendszereiben is elkülönítetten kell kezelni az úgynevezett menekültügyi adatbázis adatait, és a bűnügyi adatkezelésből ki kell zárni. A szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni harc és egyéb, az állampolgárok biztonságát növelő intézkedések között az utóbbi években egyre gyakrabban felmerült a nem bűnügyi célból létrehozott adatbázisok rendvédelmi szervek által történő felhasználása lehetőségének engedélyezése is. Ebbe a köre tartozik az Eurodac adatbázis is, mely a jelenlegi feldolgozás kiegészítésével a fent ismertetett okok miatt alkalmasnak látszik a rendvédelmi alkalmazások kezelésére is.

2009. szeptember 10-én az Európai Adatvédelmi Biztos az Európai Bizottságtól két javaslatot kapott véleményezésre. A javaslatok lényege az, hogy az Eurodac-hoz történő hozzáférést szabályozó dublini egyezményben meghatározott feltételeket meg kívánják változtatni úgy, hogy az ujjnyomat adatbázishoz hozzáférjenek a tagállami rendvédelmi szervek, valamint az Europol számára lehetővé tenné az adatbázisban történő keresést terroristák és más veszélyes bűnelkövetők keresésekor. Az Európai Adatvédelmi Biztos elemezte a két javaslatban szereplő érveket, és arra az elhatározásra jutott, hogy azok negatív hatása a magánszférára nem indokolt. Aggályosnak tartja, ha törvényi eszközök kerülnének bevezetésre ilyen alapon.

Az Európai Adatvédelmi Biztos a két javaslatához tett véleménye összegzéseként megfogalmazta a szélesebb összefüggésben is értelmezhető ajánlásait, melyek közül a legfontosabbak:

- meg kellene vizsgálni azt a tendenciát, mely lehetővé teszi a rendvédelmi szervek részére az egyén személyes adataihoz való hozzáférést,

- amikor nem gyanúsított valamilyen bűncselekményben, és az adatokat más módon is össze lehetne gyűjteni;
- az Európai Adatvédelmi Biztos szerint a döntéshozóknak először az új európai jogi eszközöket, mint a Prümi szerződés hatását kellene kiértékelni, amely lehetővé teszi két tagállam közötti konzultációt, újjnyomat és más adat cseréjét;
 - a jogi és politikai környezet változásának fényében javasolja a javaslatok bevezetésének elhalasztását (például a Lisszaboni Szerződés életbe lépése, az Eurodac és a dublini egyezmény jelenleg folyó átdolgozási munkálatai).
 - az Európai Adatvédelmi Biztos fenti állásfoglalása vélhetően jelentős hatással lesz az európai rendvédelmi szervek személyes adatokhoz való hozzáféréseinek jövőbeli szabályozásához.

Az Eurodac munkacsoport 2009. év folyamán folytatta a DubliNet használatáról szóló vizsgálatát. A DubliNet a tagállamok menekültügyi hatóságai által használt kommunikációs csatorna, melynek használatát, és az ezen továbbított adatfajtákat Tanácsi Rendelet írja elő. A tagállamok 2008-ban megkapták az Eurodac munkacsoport által összeállított kérdőívet, melyet több tagállam még nem küldött vissza. A beérkezett válaszok és azok elemzésének eredményét alapul véve az Európai Adatvédelmi Biztos titkársága elkészítette az ajánlás tervzetét, melyről írásbeli szavazással döntenek a tagállamok 2010-ben.

Harmadik állambeli elítéltek európai indexe

Az Európai Unió rendőri, valamint bel- és igazságügyi együttműködése az úgynevezett harmadik pilléres együttműködés területe, melynek munkáját a CATS bizottság (Comité de l'Article Trente Six, 36. Cikk Bizottság) koordinálja. Ez a munkacsoport 2008. március 6-án elkezdte a konzultációt a harmadik állambeli elítéltek európai indexének (European Index of Convicted Third Country Nationals, EICTCN) bevezetése érdekében. A téma meglehetősen sok problémát vet fel, ezért az index esetleges bevezetése széleskörű előkészítést igényel. Az Európai Unión belül tartózkodó személyek szabad mozgásának növekedése azt vonja maga után, hogy megnőtt az

igény a tagállami bűnügyi nyilvántartásokból történő információszolgáltatásra. Ennek átfogó megoldására lenne hivatott az EICTCN.

A Bizottsággal 2009 márciusában a tanulmány elkészítésének vezetője céljából szerződött intézmény a probléma megoldására több változatot állított fel, melyet több szempontból (szociális, gazdasági, technikai, nemzeti és nemzetközi szintű szervezési problémák stb.) igyekszik megvizsgálni. Ennek eredménye alapján lehetne a tagállamok bűnügyi adatai közötti információ cseréjére vonatkozó jövőbeli fejlesztéseit meghatározni.

A tagállamok bűnügyi nyilvántartási helyzetének, és a technikai ellátottsága jelenlegi helyzetének felmérésére a szerződött intézmény kérdőívet bocsátott ki, melyet mind a huszonzét tagállamnak kitöltésre átadott, a kitöltött kérdőív birtokában minden tagállammal egységes forgatókönyv alapján külön konzultációt folytatott.

2009. október 16-án a Bizottság képviselői látogatást tettek az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumban. Ezen megbeszélésen a kérdőív kitöltésében közreműködő szervezetek munkatársai vettek részt. A kérdőívben szereplő kérdések számos adatvédelmi problémát vetnek fel, ezért a harmadik állambeli elítéltek európai indexének kialakításával összefüggő munkálatokat továbbra is figyelemmel kísérjük.

A kérdőív alapjául szolgáló megoldási változatok alapja a decentralizált és centralizált feldolgozás, a csak alfanumerikus, az ujjnyomat alapú és a kettő együttes alkalmazásából adódó keresési eljárás alkalmazása, valamint az ezekhez tartozó egyedi és központi indexelés megvalósítása, és a szükséges információ-technológiai és adatátviteli eljárások elemzése.

Az elemzések elvégzéséhez szükséges kérdőívekre adott válaszok vélhetően segítséget nyújtanak annak eldöntéséhez, hogy a harmadik állambeli elítéltek európai indexének kialakítása a tagállamok jelenlegi informatikai felkészültsége, és a fennálló tagállami jogi szabályozás mellett szükséges-e, és amennyiben bevezetésre kerülne milyen jogi és technikai feltételek biztosítása szükséges ezekhez.

IV. NYILVÁNTARTÁSOK

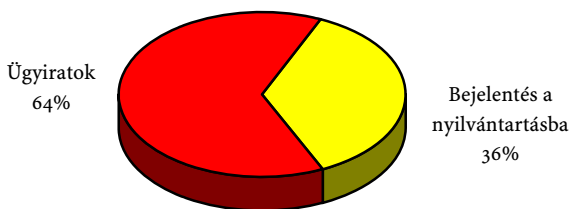
A. Az adatvédelmi nyilvántartás

Az adatvédelmi biztos, összhangban a 95/46/EK Irányelvvel, az Avtv. 24. §-ának c) pontja alapján adatvédelmi nyilvántartást vezet. A nyilvántartás célja, hogy az érintettek ezen keresztül is tájékozódhassanak személyes adataik kezeléséről. Az adatvédelmi nyilvántartás ugyanis tartalmazza, hogy ki, milyen célból, milyen személyes adatokat, mennyi ideig kezel, az adatkezelő az általa kezelt személyes adatokat milyen forrásból gyűjtötte, továbbítja-e más szerv, vagy személy részére. Az adatvédelmi nyilvántartás nyilvános, abba bárki betekinhet.

Az adatvédelmi nyilvántartás mellett, hogy elsősorban az érintettek információs önrendelkezési jogának biztosítására szolgál, a bejelentett adatkezelések jogszerűségének ellenőrzését is lehetővé teszi. Az adatvédelmi biztos – bár a nyilvántartásba vételt nem tagadhatja meg – már a bejelentéssel egyidőben felléphet, ha a bejelentett adatkezelés nem felel meg a törvényes előírásoknak. A bejelentett adatkezelések száma 2009-ben jelentősen növekedett: az előző évi 600-ról 1380-ra.

Az ABI tevékenységi körében az adatvédelmi nyilvántartás helyzete

2009 (%)

Adatvédelmi nyilvántartási projekt

Az adatvédelmi nyilvántartás átalakítására, fejlesztésére az adatvédelmi biztos projektet indított el a 2009-es év közepén. A projekt célja, hogy felmérje az adatvédelmi nyilvántartással kapcsolatban felmerülő problémákat, igényeket, és azokat figyelembe véve fejlessze a nyilvántartást.

A projekt során megvizsgáltuk az adatvédelmi nyilvántartás funkcióját, illetve tanulmányoztuk az adatvédelmi nyilvántartás helyét a hatósági, valamint a közhiteles nyilvántartások mellett. Vizsgálatunk során megállapítottuk, hogy az adatvédelmi nyilvántartás deklaratív hatályú, annak hatósági nyilvántartássá történő átalakítása nem célszerű. Felmerült azonban a lehetősége annak, hogy noha a nyilvántartás nem konstitutív, nem keletkeztet jogot, alapja lehet egy olyan eljárásnak, amely során az adatvédelmi biztos véleményezi, auditálja a bejelentett adatkezeléseket. Bár az auditálás hasznos és kívánatos célja az Adatvédelmi Biztos Irodájának, jelenleg sajnos nincs rá kapacitás.

Az Avtv. nem rendelkezik arról, hogy a bejelentéshez valamilyen okiratot kellene csatolni. Mind a nemzetközi, mind pedig a hazai tapasztalatok azt mutatják azonban, hogy az adatkezelők, amennyiben egy számukra hasznosnak ítélt nyilvántartáshoz „csatlakozni kívánnak”, akár törvényi kötelezettség nélkül is megküldenek olyan iratokat, amelyek az adatkezelés részleteire vonatkoznak. Az adatvédelmi nyilvántartás ilyen átalakításának lehetőségét az Iroda vizsgálja.

A nyilvántartás átalakításával kapcsolatos projekt kezdetekor egy kérdőívet küldtünk a 29-es Munkacsoport tagállamai részére. Célunk annak felmérése volt, hogy az egyes tagállamok miként regisztrálják nyilvántartásaikban az adatkezelőket, illetve az adatkezeléseket. Az egyes nemzeti adatvédelmi nyilvántartások, bár mind az Irányelvre épülnek, a gyakorlatban mégis nagyon különbözően működnek. Szinte minden tagállamban megvalósult már az elektronikus bejelentés, ahol esetleg még nem, ott is törekednek erre. Az elektronikus bejelentés nemcsak csökkenti a papír forgalmat, de gyorsítja és segíti is az iratok feldolgozását, így a magyar adatvédelmi nyilvántartás átalakítása során is törekedni kell az elektronikus bejelentés minél hamarabb történő megvalósítására.

A projekt során átgondoltuk, hogy mi az adatvédelmi nyilvántartás valódi és kívánatos célja, mi az adatvédelmi nyilvántartásba bejelentendő alapegység, illetve milyen lenne a nyilvántartás ideális felépítése. Az adatvédelmi nyilvántartás azt a célt szolgálja, hogy abból bárki, bármikor olyan információkat szerezhessen, amelyek egy konkrét, több összefüggő, egymástól független, vagy akár az összes bejelentett adatkezelésre vonatkoznak. Célszerű, ha az adatvédelmi nyilvántartás alkalmas arra is, hogy mind az adatkezelők, mind pedig az Adatvédelmi Biztos Irodája számára hasznos információkkal szolgáljon az adatkezelések (és ebből következően az adatvédelem érvényesülésének) hazai állapotáról.

Az adatvédelmi nyilvántartásba bejelentő egység tekintetében vizsgáltuk, hogy kinek kell az adatvédelmi nyilvántartásba bejelentést tennie, illetve milyen adatkezelést kell a nyilvántartásba bejelenteni. Az Avtv. 28. § (1) bekezdése alapján minden személyes adatot kezelő köteles adatkezelési tevékenységét az adatvédelmi nyilvántartásba bejelenteni. Ez alól csak az Avtv. 30. §-ában meghatározott adatkezelések jelentenek kivételt. Adatkezelői tevékenységet – nem pedig egyszerűen adatkezeléseket – kell tehát az adatvédelmi nyilvántartásba bejelenteni. A kérdés az, hogy mit értünk adatkezelői tevékenységen. Az Irányelv úgy rendelkezik, hogy az egyetlen vagy több összefüggő célt szolgáló feldolgozási tevékenység vagy ilyen tevékenységek egy csoportja végrehajtásának megkezdése előtt kell bejelentést tenni. Mivel az Avtv. nem határozza meg konkrétan, hogy mi a bejelentendő egység, ezért az Irányelvből következően – amely értelmezés összhangban áll az Avtv. indokolásával is – az adatvédelmi nyilvántartásba a különböző célú adatkezeléseket kell bejelenteni. A bejelentendő adatkezeléseket tehát a cél, de csak a cél határozza meg. Az azonos célú adatkezeléseket ebből következően egy bejelentésben kell bejelenteni. (Ez a korábbtól eltérő értelmezés.)

Az Avtv. 30. §-ában meghatározott kivételek között csak az a) pontban szabályozott kivétel ad lehetőséget értelmezésre, mivel a többi kivétel egyértelműen határozza meg, hogy milyen adatkezelői tevékenységet (adatkezelést) mentesít a bejelentési kötelezettség alól. *„Nem kell bejelenteni azt az adatkezelést, amely az adatkezelővel ügyfélkapcsolatban álló személyek adatait tartalmazza.”* Az Avtv. összhangban az Irányelvvvel olyan adatkezeléseket, adatfeldolgozásokat mentesít a

bejelentési kötelezettség alól, amelyek – figyelembe véve a feldolgozandó adatokat – valószínűleg nem befolyásolják hátrányosan az érintettek jogait és szabadságait. Olyan adatkezeléseket nem kell ügyfélkapcsolat címén az adatvédelmi nyilvántartásba bejelenteni, amelyek esetében

- az adatokat közvetlenül az érintettektől veszik fel,
- az adatkezelés célja az érintett számára ismert, a kezelendő adatok fajtája, az adatkezelés időtartama (adattörlés) előre meghatározott,
- az adatokat csak az előre meghatározott céllal összefüggésben használják fel,
- az adatok nem kerülnek ki az adatkezelő kezeléséből,
- az érintetteket minderről megfelelően tájékoztatják.

Nem vonatkozik azonban a kivétel olyan esetekre, amikor az adatokat az eredeti céltól eltérően is felhasználják.

A projekt során vizsgáltuk az adatvédelmi nyilvántartás felépítését is. A nyilvántartás az Avtv. 28. §-ban taxatív módon felsorolt adatokat tartalmazza. A projektben kiválasztott bejelentési egység változása annyiban módosítaná a nyilvántartás korábbi felépítését, hogy az Avtv. 28. §-ában meghatározott adatokat/információkat az adatkezelés céljával összefüggésben tárolná. Az adatvédelmi nyilvántartás tehát a változást követően az egy, vagy több összefüggő célt szolgáló adatkezelések Avtv. 28. § (1) bekezdésében meghatározott elemeit tartja nyilván.

A projektmunka során több olyan, az adatvédelmi nyilvántartást is érintő kérdés merült fel, melyek jelentősen befolyásolják az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentést. Ilyen kérdés a külföldi adatkezelők bejelentése, az adatkezelő személyében bekövetkező változások kezelése a nyilvántartás rendszerében, az adattovábbítások bejelentése olyan esetben, amikor az alap adatkezelés mentesül a bejelentési kötelezettség alól, a tényleges adatkezelés helyének meghatározása, több adatkezelő bejelentése. Ezen kérdések kidolgozása folyamatosan zajlik, a projekt eredményeiről tájékoztatni fogjuk a nyilvánosságot.

Az adatkezelők az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentéseiket általában a honlapunkról letölthető adatlapon teszik meg. Azon bejelentések esetében, amikor sokféle személyes adatnak, bonyolult rendszerben történő kezeléséről van szó, célszerűbb az Avtv. 28. §-ában megjelölt adatoknak az adatlapnál bővebb, az adatkezelés folyamatát is

leíró bejelentése. Az adatvédelmi nyilvántartási projekten belül felülvizsgáljuk a jelenleg rendszeresített bejelentő lapot és kitöltési útmutatót. Reményeink szerint azzal, hogy lehetővé válik az adatkezelők számára, hogy bejelentésükhöz különböző, az adatkezelést meghatározó okiratot csatoljanak, a bonyolult adatkezelések is átláthatóvá válnak a nyilvántartásban. (1810/N/2008)

Az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentés, illetve a bejegyzés menete

Az adatvédelmi nyilvántartási bejelentés egy jognyilatkozat, melyet az adatkezelő szerv, vagy személy köteles megtenni, a jognyilatkozatra vonatkozó formai kritériumok megtartásával. A bejelentések feldolgozása során tapasztaljuk, hogy sok esetben nem az adatkezelő, hanem az adatfeldolgozással megbízott adatfeldolgozó végzi az adatkezelő részére a bejelentéssel kapcsolatos adminisztratív feladatokat. Ilyen esetben szükséges a bejelentéshez csatolni a képviseleti jogosultságot igazoló okiratot (meghatalmazás, megbízás). Az adatvédelmi bejelentést az adatkezelő cégszerű aláírásával kell ellátni. Tekintettel arra, hogy a bejelentések elektronikus úton történő megküldésére egyelőre nincs mód, a bejelentéseket postai úton kell küldeni.

Mivel az adatvédelmi nyilvántartás nem konsztitív, a nyilvántartásba vétel egyszerű regisztrációs aktus. Bár a nyilvántartásba vételt az adatvédelmi biztos nem tagadhatja meg, ha törvénysértő adatkezelést észlel, már a bejelentéssel egy időben megteheti a szükséges intézkedéseket, vagyis vizsgálatot indíthat. Az Avtv. a bejegyzésre vonatkozóan nem állapít meg eljárási szabályokat, így bejegyzési határidőt sem határoz meg. A bejelentések bejegyzési ideje ezért attól függ, hogy az adott időben milyen mennyiségű bejelentés érkezik. Mivel az adatvédelmi nyilvántartás az adatvédelmi biztos honlapján elérhető, az adatkezelő, illetve az adatkezelés a bejegyzést követően a nyilvános adatbázisban azonnal megjelenik. Az adatkezelés bejegyzéséről, illetve az adatvédelmi nyilvántartási azonosítóról az adatkezelőt levélben értesítjük. Az Avtv. 29. §-ának (1) bekezdése szerint a nyilvántartási számot az adatok továbbításánál, illetve nyilvánosságra hozásánál és az érintetteknek való kiadásakor kell feltüntetni. Általános gyakorlat, hogy az adatkezelők az

adatvédelmi nyilvántartási azonosítót az érintettekkel való kapcsolattartás során minden dokumentumon, így például az adatkezelési tájékoztatón is feltüntetik.

A bejelentéssel kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok

Az adatvédelmi nyilvántartási bejelentések jelentős részét a marketing célú adatkezelések teszik ki. Tapasztalataink szerint a reklámcégek jártasak az adatvédelmi kérdésekben. Ennek ellenére előfordul még bizonytalanság az adatkezelő, illetve az adatfeldolgozó személyének elkülönítésében. Ha a marketing cég megbízása a reklámkampány teljes lebonyolítására, az adatkezelés egészére vonatkozik, és a megbízó az adatokhoz semmilyen módon nem fér hozzá, akkor az adatkezelő a reklám cég. Az adatkezelő ez esetben az egyes adatkezelési műveletek elvégzéséhez adatfeldolgozót vehet igénybe. Ha azonban a megbízott cég csak adatfeldolgozóként vesz részt az adatkezelésben, az adatkezelésnek csak egy részét végzi, mint például a személyes adatok gyűjtése, az érintettek részére küldemények postázása, az összegyűjtött személyes adatok azonban a megbízóhoz kerülnek, az adatkezelő a megbízó szerv, míg a megbízott reklám cég adatfeldolgozó a folyamatban. Az adatfeldolgozó cég ez esetben az Avtv. 4/A. §-ának (2) bekezdése alapján tevékenységének ellátása során más adatfeldolgozót nem vehet igénybe. A bejelentést az adatkezelő köteles megtenni, nem kell azonban külön bejelentést tennie az adatfeldolgozónak.

Nyomatékosan hívjuk fel az adatkezelők, különösen a direkt marketinggel foglalkozó szervek figyelmét a kiskorú személyek, illetve családtagok adatainak kezelésére. Személyes adatával mindenki maga rendelkezhet. A családtagok személyes adatainak jogszerű kezeléséhez minden egyes családtag hozzájárulása szükséges. A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szerint tizenegyedik életévét be nem töltött kiskorú (cselekvőképtelen) nevében a törvényes képviselője jár el, tizenegyedik életévét betöltött kiskorú (korlátozottan cselekvőképés) esetében pedig a kiskorú nyilatkozatának érvényességéhez – ha jogszabály kivételt nem tesz – törvényes képviselőjének beleegyezése, vagy utólagos jóváhagyása szükséges. Bár a korlátozottan cselekvőképés kiskorú törvényes képviselőjének közreműködése nélkül

is megkötheti a mindennapi élet szokásos szükségleteinek fedezése körébe tartozó kisebb jelentőségű szerződéseket, tehet jognyilatkozatot, mégis előfordulhatnak olyan visszás helyzetek, amikor a kiskorú olyan ügyletbe adja személyes adatainak (például képmás) kezeléséhez való hozzájárulását, amely a mindennapi élet szokásos jogügyletein túl mutat. Az adatkezelő felelőssége, hogy jogszerűen kezelje a kiskorúak személyes adatait. Ez különösen az interneten keresztül megvalósuló adatkezelések során okoz nehézséget, mégis úgy gondoljuk, hogy a kiskorúak érdekeinek védelme érdekében az adatkezelő köteles – akár külön technikai módszer alkalmazásával is – biztosítani a személyes adatok kezeléséhez való hozzájárulás törvényességét. A törvényes képviselőnek az adatkezeléshez való hozzájárulását a bejelentésben is jelezni kell.

Továbbra is sok kérdés merül fel az internetes adatkezelésekkel, illetve azok bejelentésével kapcsolatban. Ha az internet felhasználóhoz kapcsolódó adatok (IP-cím, a felhasználó neve, e-mail címe, stb.) természetes személlyel összekapcsolhatóak, illetve kapcsolatuk a természetes személlyel helyreállítható, akkor személyes adatnak minősülnek. Ezen személyes adatok kezelése adatkezelésnek minősül, az adatkezelő a szerver üzemeltetője. (1123/N/2008)

A bejelentések egy részét a követelésbehajtással, adósságbehajtással foglalkozó cégek bejelentései teszik ki. Ezen cégek adatkezeléseit különös körültekintéssel vizsgáljuk, tekintettel arra, hogy az utóbbi időben megnövekedett az adósságelmaradás okán történő végrehajtások, így az azokhoz kapcsolódó adatkezelések száma. A követelésbehajtó cégek adatátvételének jogalapja különböző lehet, attól függően, hogy az alapkövetelés jogosultja maga, vagy jogi képviselő útján próbálja érvényesíteni a követelést, engedményezi a követelést, esetleg az alapszerződésben foglaltak alapján ruházza át követelését adósságkezelő cégnek. Mindegyik esetben szükséges, hogy az adósságkezelő cég adatátvétele és adatkezelése vagy az érintett tájékozott hozzájárulásán, vagy valamilyen törvényi rendelkezésen alapuljon. Mivel a követeléskezelő, adósságbehajtó cég az érintettel nincs ügyfélkapcsolatban, a követelésbehajtás során megvalósuló adatkezelést az adatvédelmi nyilvántartásba be kell jelenteni. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy a követelésbehajtó konkrétan milyen személyes adatokat kezel, az adatokat milyen forrásból gyűjtötte, illetve meg kell jelölni az egyes megbízóktól

származó adatgyűjtés, adatkezelés jogalapját is. (2712/N/2009, 1221/N/2009, 947/N/2009, 844/N/2009)

Korábbi felhívásaink ellenére még mindig sok olyan aláírásgyűjtésről értesülünk, melyet az aláírásgyűjtő elmulaszt bejelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba. Az aláírásgyűjtés során az aláírásgyűjtés kezdeményezői az aláírásgyűjtő ívet aláíró személyek személyes adatai tekintetében adatkezelőkké válnak. Népszavazás, népi kezdeményezés esetében az aláírásgyűjtés időszakában az adatkezelőt terhelő törvényi kötelezettségek teljesítéséért az a személy felel, aki, vagy amely az Országos Választási Bizottságnál kezdeményezte a kérdés, illetve az aláírásgyűjtő ív hitelesítését. Felelőssége mindazon személyekért fennáll, akik az aláírásgyűjtés szervezésében részt vesznek, a kitöltött aláírásgyűjtő íveket birtokolják, tárolják. Az aláírásgyűjtés célú adatkezelést – függetlenül attól, hogy népszavazásról, népi kezdeményezésről, vagy petícióról van-e szó – az adatvédelmi nyilvántartásba be kell jelenteni. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy ki az adatkezelő/aláírások gyűjtő szerv, vagy személy, mi az adatkezelés/aláírásgyűjtés célja, milyen körben történik az aláírásgyűjtés/adatkezelés, mely szerv, vagy személy részére történik az aláírásgyűjtő ívek továbbítása, illetve azt, hogy mennyi ideig történik az aláírások gyűjtése. A népszavazási kezdeményezéshez, népi kezdeményezés támogatásához kapcsolódó aláírásgyűjtés esetén a bejelentési kötelezettséget az Országos Választási Bizottság, illetve a helyi/területi választási iroda vezetője hitelesítő döntését követően célszerű teljesíteni. Ez esetben az aláírásgyűjtő ív hitelesítő záradékkal történő ellátása idejére az adatvédelmi nyilvántartási azonosító – a hitelesítő záradékkal való elláthatóságtól függő hatállyal – kiadható a kezdeményezők részére. Egyéb aláírásgyűjtés esetén az adatvédelmi nyilvántartásba történő bejelentést követően kezdhető meg ez a tevékenység. Az adatvédelmi nyilvántartási számot az aláírásgyűjtés helyszínén is jól látható formában megtekinthetővé kell tenni. (586/Z/2009, 3604/P/2009)

Az adatkezelők és a hivatalok sok esetben az adatvédelmi nyilvántartásba való bejegyzést, az adatvédelmi nyilvántartási szám „megszerzését” egyfajta adatkezelési engedélyként értelmezik. Ezt részben az magyarázza, hogy a biztos legfőbb eszköze a nyilvánosság: ha a biztos valamely adatkezeléssel kapcsolatban problémát lát, akkor álláspontját

sok esetben közli a nyilvánossággal is. Ha a biztos nem emel kifogást, de tudomása van az adatkezelésről, akkor ezt úgy értékelik, hogy a biztos az adatkezelést rendben találta. A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX.29.) kormányrendelet 17. §-át az önkormányzatok úgy értelmezik, hogy a csomagküldő kereskedőnek addig nem adnak működési engedélyt, amíg az nem kapott adatvédelmi nyilvántartási azonosítót. Ezen esetek legtöbbször viszont az Avtv. 30. § a) pontjában meghatározott ügyfélkapcsolat miatt nem kellene bejelenteni az adatvédelmi nyilvántartásba. Az önkormányzatok valószínűleg nem tudják eldönteni, hogy a csomagküldő kereskedőnek be kell-e jelentkeznie az adatvédelmi nyilvántartásba vagy sem. Biztonság kedvéért mindig megkövetelik a bejelentkezést. Magáncég által kintlévőségek behajtására kiír pályázatban is előfordult már feltételként, hogy a nyertes az adatkezelésre nyilvántartási azonosítóval kell rendelkezzen.

Az Avtv. 31. § a sok embert érintő és/vagy érzékeny adatokra vonatkozó adatkezeléseknél biztosítja az adatvédelmi biztosnak az adatkezelés megkezdése előtti úgynevezett előzetes ellenőrzés lehetőségét. Ennek alapos végrehajtása azonban sokszor nem lehetséges, mert a számítástechnikai rendszer, és a dokumentációk csak az utolsó pillanatban készülnek el.

Az adatvédelmi nyilvántartás adataiból sok esetben az is látszik, hogy egyes adatkezeléseket nem jelentenek be. Ez leginkább az adattovábbítással kapcsolatban érhető tetten: általában mind az adatot továbbítóknak, mind az adatot átvevőnek be kellene jelentkeznie a nyilvántartásba, de az egyikük ezt nem teszi meg.

Multinacionális cégek munkavállalói adatkezelésénél gyakori probléma, hogy az adatokat a cég egy külföldi telephelyére továbbítják, ott kezelik, vagy külföldi céget bíznak meg az adatfeldolgozással. Itt elsősorban azok az esetek jelentenek problémát, amikor a célországban nem biztosított a személyes adatok megfelelő szintű védelme, (például amikor a magyar munkavállaló személyes adatait beleértve a bankszámlaszámát és adószámát Malaysiába is továbbítják.). Ilyen esetben legtöbbször az Avtv 9. § (1) a) pontja (az érintett kifejezett hozzájárulása) szerepel mint jogalap, bár a munkaviszony miatt a hozzájárulás „önkén-tessége” igencsak kérdéses.

Aggályos a BCR-ek (kötelező érvényű vállalati szabályok) alapján létrehozott feljelentő, besúgó rendszerek, adatbázisok adatkezelése, amelyek nagy része szintén külföldön történik. Ezek az adatok egyfajta bűnmegelőző, bűnüldöző célt (vesztegetés, ipari kémkedés, bennfentes információk felhasználásának felderítése stb.) szolgálnak. Ez nem tartozik a vállalat tevékenységi körébe, és ez nem is kívánatos, erre léteznek az állam megfelelő szervei (rendőrség, titkosszolgálatok ügyészség stb.). Ezen adatkezelések bejelentésénél leginkább amerikai törvényeket(!) illetve az érintett (munkavállaló) „önkéntes” hozzájárulását jelölik meg jogalapként. Itt is előfordul, hogy harmadik személyre vonatkozó személyes adatokat akarnak kezelni, értelemszerűen annak beleegyezése nélkül.

B. Az elutasított kérelmek nyilvántartása

Az adatvédelmi biztos – mint a korábbi években – most is felhívta az adatkezelőket, a személyes adatok kezelésével kapcsolatos elutasított kérelmek és a közérdekű adatok megismerésére irányuló elutasított kérelmek bejelentésére. A korábbi felhívásokban is felkérte az adatkezelőket – annak ellenére, hogy a törvény ilyen kötelezést nem tartalmaz – hogy a közérdekű adatokra vonatkozó teljesített kérelmekről is adjanak tájékoztatást, hiszen ennek ismerete is szükséges az adatnyilvánosság helyzetének értékeléséhez.

Az elutasított kérelmek bejelentésére vonatkozó kötelezettségnek csak az adatkezelők egy része, általában ugyanazon adatkezelők tesznek eleget. Az állami szervek, önkormányzatok többsége nem küld jelentést. Még rosszabb a helyzet a magánszférában: csak néhány jelentés érkezik a magán adatkezelőktől. Az adatvédelmi nyilvántartás és a biztoshoz érkezett panaszok alapján ugyanakkor megállapítható, hogy a magán adatkezelők és adatkezeléseik száma ma már meghatározó, és gyorsan növekszik. Az ügyek alapján az is látszik, hogy az állampolgárok információs jogokkal kapcsolatos tájékozottság egyre jobb, az adatkezelők gyakorlata viszont nem sokat változott. Mindezek alapján a kérelmek és az emiatt érintett adatkezelők számának növekedését várnánk, de a jelentésekből ez nem látszik.

Személyes adatok kezelésével kapcsolatos tájékoztatás kérés

Az érintett az adatkezelőtől tájékoztatást kérhet személyes adatai kezeléséről. Az adatkezelő köteles a tájékoztatást a kérelem benyújtásától számított legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 30 napon belül írásban megadni. Az érintett tájékoztatását az adatkezelő csak a törvényben szabályozott esetekben tagadhatja meg. Az elutasított kérelmek esetében a törvény csak az érintett felé ír elő indoklási kötelezettséget, az adatvédelmi biztos felé nem. Az Avtv. rendelkezéseinek értelmében csak statisztikai adatokat kell az adatvédelmi biztosnak jelenteni, vagyis azt, hogy az elmúlt évben hány személyes adat iránti kérelem érkezett az adott adatkezelőhöz és ebből mennyit utasítottak el. A korábbi felhívásokban is kértük az adatkezelőket, hogy az elutasítás indokairól is adjanak tájékoztatást.

A személyes adatok kezelésével kapcsolatos kérelmek elutasításának leggyakoribb indoka az illetékesség hiánya. Sok elutasítás történt azért, mivel nem jogosulttól származott a kérelem, illetve mert az adat a megkeresett adatkezelőnél nem található.

Közérdekű adatok megismerésére irányuló igény

Közérdekű adat megismerése iránt bárki igényt nyújthat be. A közérdekű adat megismerésére irányuló igénynek az igény tudomására jutását követő legrövidebb idő alatt, legfeljebb azonban 15 napon belül kell eleget tennie az adatkezelőnek. Az igény teljesítésének megtagadásáról, annak indokaival együtt, 8 napon belül értesíteni kell az igénylőt. A közérdekű adatokra vonatkozó kérelmek elutasítása esetében az igénylő írásbeli tájékoztatásán túl, az adatkezelő köteles az éves jelentésében az adatvédelmi biztost értesíteni az elutasított kérelmekről, és annak indokairól. A részben teljesített kérelmek esetében is fennáll a jelentési kötelezettség a kérelemre, illetve annak indokára nézve. A korábbi felhívásokban is felkértük az adatkezelőket – annak ellenére, hogy a törvény ilyen kötelezést nem tartalmaz – hogy a teljesített kérelmekről is adjanak tájékoztatást, hiszen ennek ismerete is szükséges az elutasított kérelmek számának értékeléséhez. Az elutasított kérelmek száma mellett ugyanis az is lényeges információ, hogy a beérkezett kérelmek hány százalékát utasították el.

Közérdekű adat iránti kérelmek tekintetében elutasítási indokként szerepelt, hogy a kért adat üzleti titok, aminek kiadása az üzleti semlegességet sértené. Több elutasítás történt illetékesség hiánya miatt.

C. Az Adatvédelmi Biztos Irodája informatikai rendszerei

Az adatvédelmi biztos különféle informatikai rendszerei (postafiók, iktatás, digitális irattár, adatvédelmi nyilvántartás, honlap, beszámoló) nem elszigetelten, hanem összekapcsoltan működnek. A drasztikusan emelkedő ügyszám gyakran a munka átszervezésére és az ehhez kapcsolódó informatikai fejlesztésekre kényszeríti az irodát.

Informatikai vizsgálatok

A biztos informatikai munkatársai a fejlesztések mellett azon ügyek vizsgálataiban is részt vesznek, ahol lényeges informatikai kérdések merülnek fel. Ezen ügyek száma folyamatosan növekszik. Nagy rendszerek, nagy adatbázisok esetén gyakori megoldás, hogy a fejlesztést – egyes esetekben az üzemeltetést is – az adatkezelő megbízásából egy külső cég végzi. Sok esetben előfordul, hogy a megbízó adatkezelőnek nincsenek olyan szakemberei, akik a fejlesztéseket – és ezzel összefüggésben a rendszer biztonságát – informatikailag irányítani, ellenőrizni tudnák. Egy bekövetkező üzemzavar esetén az adatkezelő teljesen a külső cégre kell hagyatkozzon. A külső cég érdeke egy újabb fejlesztés mielőbbi elvégzése, az adatkezelő érdeke a szolgáltatás biztonsága, de ezt az érdekét az adatkezelő saját szakembergárdájának hiányában nem tudja érvényesíteni. (141/H/2009, 383/H/2009)

A nyilvántartások adatbázisai

Az adatvédelmi nyilvántartás adatai az interneten keresztül elérhetőek. A nyilvántartás fejlesztését a bejelentések feldolgozásának napi üzemeltetési tapasztalatai és az adatvédelmi nyilvántartás projekt eddigi részeredményei alapján folyamatosan végezzük.

Az elutasított kérelmek adatbázisa nem nyilvános, annak összesített statisztikai adatait, a legfontosabb következtetéseket a beszámolóban és a honlapon tesszük közzé.

Az adatvédelmi biztos honlapja

A honlapon igyekszünk a különböző képzettségű, érdeklődésű látogatók mindegyike számára megfelelő információt biztosítani. Ezért a fontosabb ügyekben a biztos teljes jogi érvelést tartalmazó állásfoglalása mellett megtalálhatók ezen állásfoglalások köznyelvi, rövidített változatai is a „*Sajtóközlemények*” menüpont alatt.

Külön önálló oldalakon, más formátumban érhetőek el az adatvédelmi biztos által rendezett adatvédelmi és adatnyilvánossági konferenciák programja, előadásai.

Az eddigi tapasztalatok alapján megtörtént a honlap szerkezetének felülvizsgálata, a szükséges fejlesztéseket nagyrészt elvégeztük. Az új arculathoz is igazodó új honlap bevezetése 2010-ben várható.

Az elektronikus iktatási rendszer

Az elektronikus iktatási rendszer (ELIK) fejlesztésével párhuzamosan a minősített iktatórendszer bevezetésének előkészítése folyik. Itt a legnagyobb problémát a jelenlegi rendszerben meglévő, az adatvédelmi biztos speciális feladatait jól kiszolgáló funkcióknak az új rendszerbe történő átvitele jelenti. Többféle forrásból, többféle formában beérkezett iratok tárolásáról, az ügyek eltérő jellege miatti sokféle feldolgozási módról van szó.

V. TEVÉKENYSÉGÜNK FŐBB ADATAI

Az Adatvédelmi Biztos Irodájában 2009-ben összesen 3953 iktatott ügyirat szerepel az elektronikus iktatókönyvünkben, amelyben összesen 10.392 iratot dolgoztunk fel. 2009. január elsejétől az adatvédelmi nyilvántartásba érkezett bejelentéseket is iktatószámmal látjuk el, amelyek száma 1380. A nyilvántartási bejelentéseket leszámítva tehát 2573 beadványt, ügyet iktattunk és folytattunk, folytatunk bennük vizsgálatot, az előző évnél tehát összesen 458-cal több vizsgált ügyünk volt. Ez az adatvédelmi biztosi intézmény történetében az eddigi második legmagasabb ügyszám.

Az adatvédelmi biztos elektronikus postafiókjába, az adatved@obh.hu címre összesen 3981 valamilyen intézkedést igénylő e-mail érkezett, 1357-tel vagyis 51 százalékkal több, mint 2008-ban. A beérkezett elektronikus levelek közül 1719-et új ügyként iktattunk. A már iktatott ügyekhez 821 levél érkezett. A további 1081 e-mail nemzetközi ügyeket, adatvédelmi nyilvántartási bejelentéseket, illetve intézkedést, választ igénylő egyéb levelet jelent. A Nemzetközi Főosztály által használt privacy@obh.hu postafiókba 1412 bejövő levelet fogadtunk és 604 levelet küldtünk el a külföldi partnereinknek és beadványozóinknak.

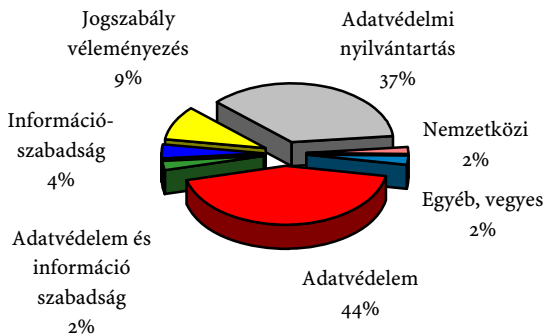
Az Adatvédelmi Biztos Irodájába érkezett ügyek megoszlása

A korábbi évekhez hasonló ábrákon szemléltetjük az irat és ügyforgalmat bemutató statisztikai elemzést. A 3953 iktatott ügyirat közül az adatvédelmet érintő ügyek száma 1715, az információszabadságot érintő ügyek száma 158, illetve 94 olyan beadvány érkezett, amely mindkét információs alapjogot érintette, a jogszabály-véleményezések száma 367, titokvédelmi ügy 7. Hivatalból indított ügyeink száma 69, a nemzetközi és európai uniós ügyeink száma 98 (2008-ban 111, 2007-ben 127 ilyen volt). A nemzetközi és európai ügyeink részletes ismertetése a beszámoló *Nemzetközi ügyek* fejezetében olvasható. Az adatvédelmi nyilvántartást érintő ügyek (bejelentkezések, módosítások, és a bejelentkezéssel összefüggő konzultációk) száma összesen 1433. Az egyéb, hatáskörünkbe tartozó ügyek száma 80, ezek közé tartoznak az irodához érkezett közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatigénylések is (30).

Az adatvédelmi biztos hatáskörébe tartozó két információs jogot érintő beadványok számát, illetve arányát megvizsgálva látható, hogy az információs szabadságot és a közérdekből nyilvános adatokat is érintő 252 ügy aránya az 1715, tisztán adatvédelemi ügghöz viszonyítva közel 15 százalék. Vagyis az elmúlt évhez képest (2008-ban 202 ügy, 13 %) ismét nőtt a közérdekű, vagy a közérdekből nyilvános adatokat is érintő ügyeink száma és aránya.

Az Adatvédelmi Biztos Irodájába érkezett ügyiratok és nyilvántartási kérelmek

2009 (%)

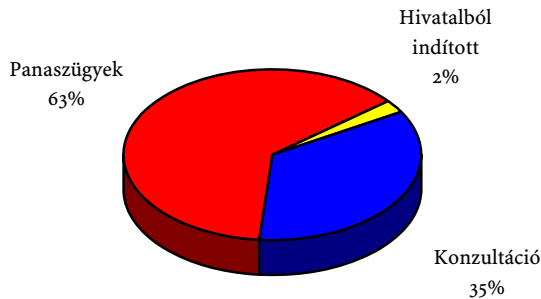
A vizsgálatok általános jellemzői

A főbb ügýtípusok

Az elmúlt esztendőben a 2573 vizsgált ügy közül 1194 a panaszügyek száma, ez 236-tal több, mint egy évvel korábban. Az egyik információs ágot sem érintő panaszügyek száma 29. Konzultációs beadvány, – melyekben az indítványozók általában az adatvédelmi biztos tanácsát, véleményét kérik – 808 érkezett, vagyis 218-cal több, mint az előző évben. (2007-ben 504, 2008-ban 590 konzultációs ügy volt). A jogszabály-veleményezések száma a 2008-as 325-ről 367-re emelkedett. A nemzetközi ügyeink száma összesen 98 volt.

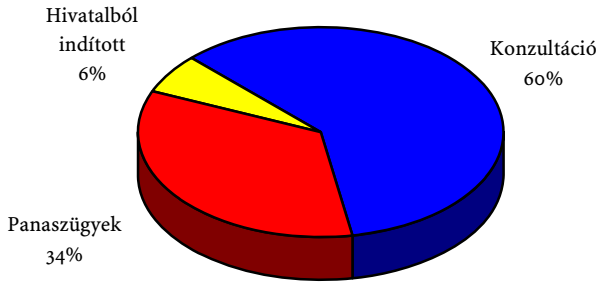
Az adatvédelmet érintő 1715 ügy megoszlása a következőképpen alakult: adatvédelmi panaszügy 1079, adatvédelemmel kapcsolatos konzultációs ügy 596, hivatalból indított adatvédelmi vizsgálat 40 volt.

Az adatvédelmi ügyek megoszlása
2009 (%)

A közérdekű adatok nyilvánosságát, – vagyis az információszabadságot – illetve a közérdekből nyilvános adatokat, valamint az adatvédelmet és az információszabadságot is egyaránt érintő ügyek száma 252. Ebből 86 panasz, 150 konzultációs ügy, és 15 hivatalból indított vizsgálat, illetve 1 egyéb ügy volt. A fenti adatokból levonható az a következtetés, hogy a közérdekű adatok kezelői sokszor bizonytalanok az adatok kiadását, nyilvánosságra hozatalát illetően, és az adatigénylés teljesítése előtt konzultációs kérdéssel fordulnak az adatvédelmi biztoshoz.

**A közérdekű adatok nyilvánosságát érintő
ügyiratok megoszlása
2009 (%)**

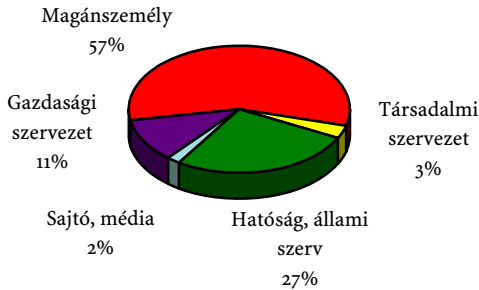
Az adatvédelmi nyilvántartásba küldött bejelentéseket, valamint a személyes és közérdekű, vagy közérdekből nyilvános adatok megismerésére vonatkozó elutasított kérelmeket az Adatvédelmi Nyilvántartási Főosztály dolgozza fel. Az adatvédelmi nyilvántartásba (AVENTA) 2009-ben érkezett bejelentések száma 1380, az adatvédelmi nyilvántartást érintő konzultációs ügyek száma 53 volt. Az adatvédelmi törvény 13. §-ának (3) bekezdése, valamint 20. §-ának (9) bekezdése alapján a személyes adatok kezelésére vonatkozó tájékoztatási kérelmek elutasításáról, valamint a közérdekű adat megismerésére irányuló adatigénylések elutasításáról és ezek indokairól az adatkezelők évente kötelesek értesíteni az adatvédelmi biztost.

Az indítványozók aránya

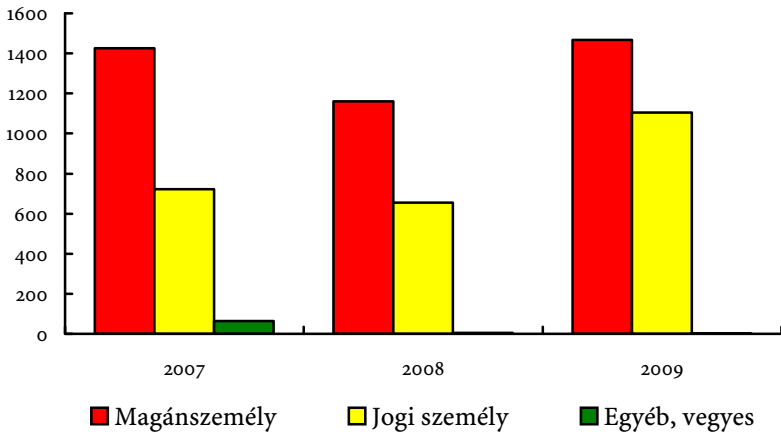
Az alábbi diagram az adatvédelmi biztoshoz forduló személyek, szervezetek számáról, illetve megoszlásáról ad tájékoztatást. 2009-ben magánszemélyektől összesen 1467 beadványt kaptunk (2008-ban 1160-at). A gazdasági szervezetektől érkező beadványok száma 238-ról 285-re nőtt. Az elmúlt évben hatóságoktól, állami szervektől, önkormányzatoktól 691 beadvány érkezett, ezek közül 367 jogszabálytervezet, társadalmi szervezetektől 80 beadványt kaptunk, ez utóbbi közel kétszerese az előző

évek. A sajtó munkatársai 49 esetben fordultak az adatvédelmi biztoshoz. Ebbe nem számítottuk bele a sajtó egyéb megkereséseit, a biztosi nyilatkozatokat, interjúkat és egyéb médiaszerepléseket.

Az indítványozók aránya 2009 (%)

A jogi és a magánszemély indítványozók aránya 2007 - 2009

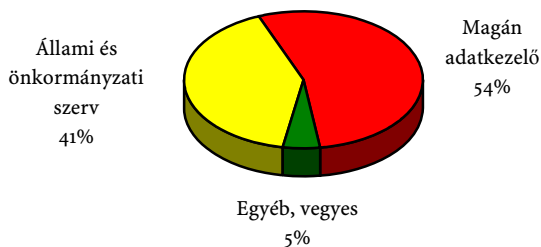

A vizsgált adatkezelők típusai

Az adatvédelmi biztos és irodája 2009-ben 2320 adatkezelőt, illetve az általuk folytatott adatkezelést vizsgált, ez 406-tal több, mint az előző évben. A vizsgált adatkezelők közül 956 állami, önkormányzati, és 1254 magán adatkezelő volt.

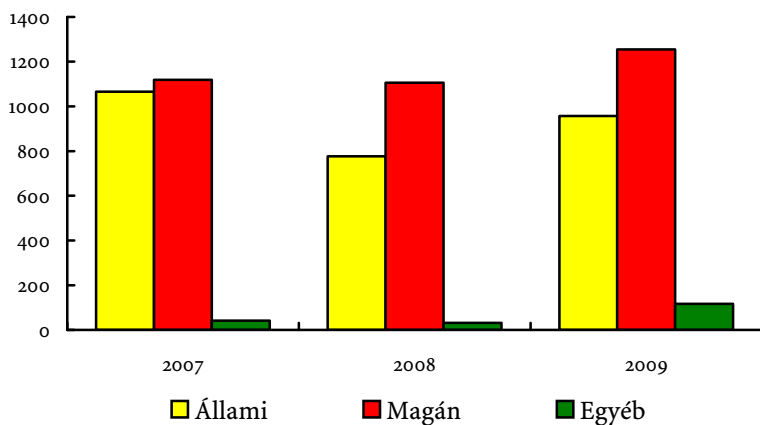
A vizsgált adatkezelők típusai

2009 (%)

A vizsgált adatkezelők típusai

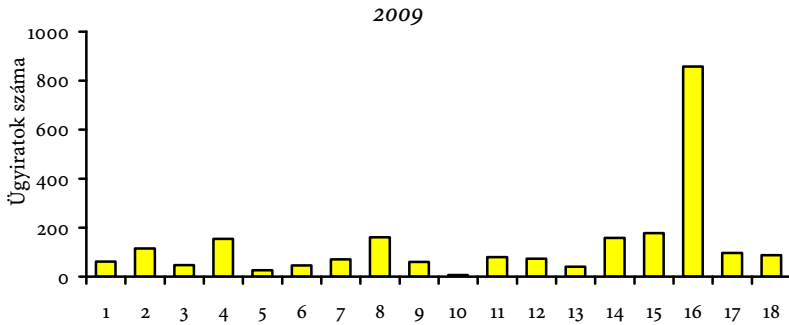
2007 - 2009

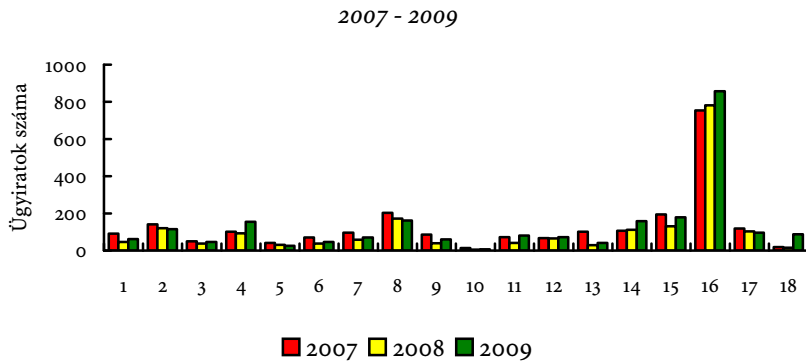
A vizsgált adatkezelők kategóriái

A vizsgált adatkezelők kategóriái között 858 vizsgálat az „egyéb” kategóriába sorolt adatkezelőket érintette. Ezek közül a gazdasági társaságok adatkezeléseit 492, a munkáltatók adatkezeléseit 131, magánszemély adatkezelőket 97, társasházakat, lakásszövetkezeteket 70, direktmarketing cégeket, piac- illetve közvélemény kutató társaságokat 28, ügyvédi irodákat 13 esetben vizsgáltuk.

A vizsgált adatkezelők kategóriái

A vizsgált adatkezelők kategóriái

1 Központi közigazgatási szerv	10 Szakosított felügyeleti szerv
2 Egyéb közhatalmi szerv	11 Oktatási intézmény/kutatóintézet
3 Nemzeti adatbázis, nagy adatkezelő	12 Társadalmi szervezet
4 Fegyveres és rendvédelmi szerv	13 Sajtó/média
5 Társadalombiztosítás/munkaügy	14 Pénzügyintézet
6 Adóhivatal, pénzügyőrség	15 Közüzemi szolgáltató
7 Egészségügyi intézmény	16 Egyéb adatkezelők (gazdasági társaságok, társasházak, munkáltatók, magánszemélyek)
8 Helyi önkormányzat és szervei	17 Külföldi adatkezelő
9 Államigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv	18 Nincs adatkezelő

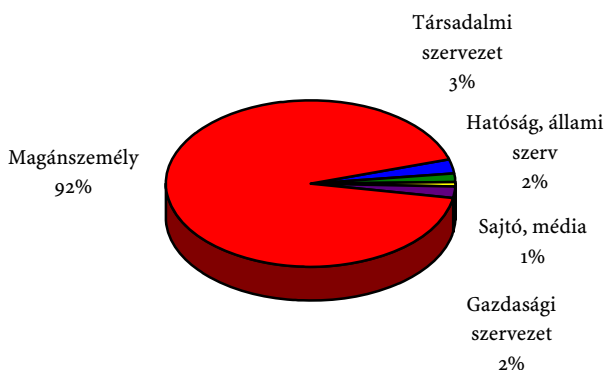
Panaszügyek

A panaszügyek két jellemző csoportra bonthatóak. Az egyik csoportban az indítványozó a hatályos jogszabályok, az ügyben előterjesztett iratok, vagy a beadványban általa leírtak alapján kér általános állásfoglalást, vagy a biztos tanácsát kéri, a jogorvoslati és egyéb jogi lehetőségeiről. Ha a beadványban általános vagy súlyos jogsértésre hívja fel a figyelmet az indítványozó, akkor az adatvédelmi biztos hivatalból is megindíthatja az adatkezelő vizsgálatát. Minden esetben az indítványozó joga eldönteni, hogy állásfoglalásunk alapján kéri-e az adatvédelmi biztos eljárását az ügyében, vagy saját maga fordul az adatkezelőhöz és érvényesíti jogait.

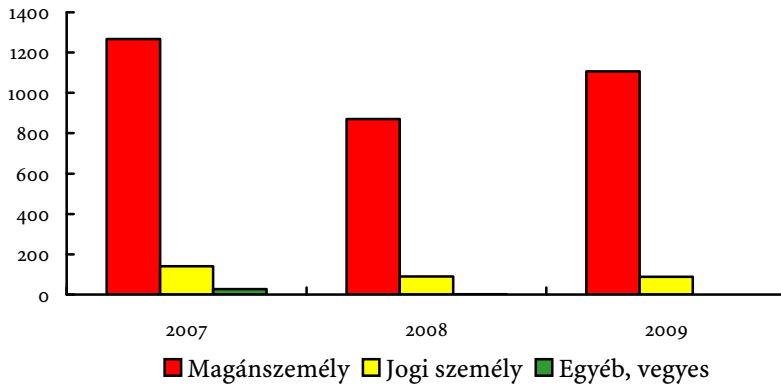
Az ügyek másik csoportjában a panaszos kifejezett kérése a kifogásolt adatkezelés és adatkezelő vizsgálata. Ebben az esetben is csak akkor fedjük fel az indítványozó kilétét, ha ez elengedhetetlenül szükséges és az érintett ehhez előzetesen hozzájárult.

A panaszügyként kezelt beadványok száma 2009-ben 1194 volt. A panaszt benyújtók közül a magánszemély panaszosok száma 1106. Társadalmi szervezetek 30, hatóságok, állami szervek 21, gazdasági szervezetek 28 panaszt nyújtottak be. A sajtó és a média képviselői 9 panaszügyet terjesztettek elő az adatvédelmi biztosnál.

A panaszosok aránya
a 2009. év panaszügyeiben (%)

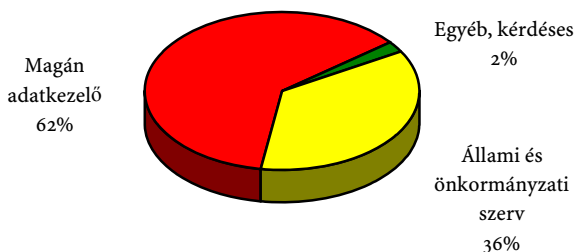
A jogi és a magánszemély panaszosok aránya *panaszügyek 2007 - 2009*

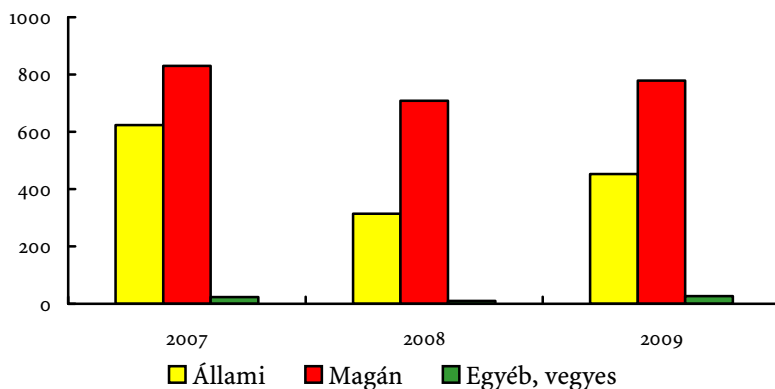
A bepanaszolt adatkezelők típusai

2009-ben a panaszosok 1258 adatkezelőt, illetve adatkezelést kifogásoltak. Egy indítvány több, illetve többféle panaszt is tartalmazhat és előfordul, hogy például adattovábbítás esetén két vagy több adatkezelőt is érinthet egy panaszvizsgálat. 2009-ben a bepanaszolt adatkezelések 36 százaléka állami, önkormányzati, 62 százaléka valamely magán szervezet vagy személy adatkezelését érintette. Az elmúlt években tapasztalt jelenség – miszerint a magán adatkezelőkkel szemben évről-évre több panasz érkezik – 2009-ben nem folytatódott, ezzel szemben az állami adatkezeléseket kifogásoló beadványok száma és aránya növekedést mutat.

A bepanaszolt adatkezelők típusai a 2009. év panaszügyeiben (%)

A bepanaszolt adatkezelők típusai panaszügyek 2007 - 2009

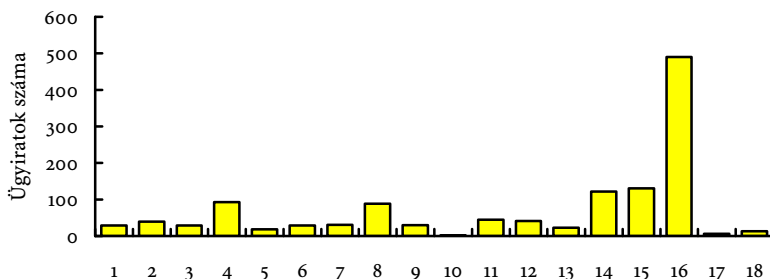

A bepanaszolt adatkezelők kategóriái

2009-ben a legtöbb panaszbeadvány az „egyéb” adatkezelőkkel szemben érkezett (magánszemélyek, gazdasági társaságok, munkáltatók, társasházak, áruküldők, közvélemény kutatók), összesen 490 panasz vizsgálatát kezdtük meg. Ezen belül a különböző gazdasági társaságokat 287, a munkáltatókat 69, a magánszemély adatkezelőket 67 panasz érintette. A közüzemi szolgáltatókat 130, a pénzügyeket 122, a fegyveres és rendvédelmi szervek adatkezelését 93, a helyi önkormányzatok és

hivatalok eljárását 88, az oktatási intézmények adatkezelését 45 esetben kifogásolták a panaszosok. Szinte az összes adatkezelői kategóriában nőtt a panaszok száma, legjelentősebben a fegyveres és rendvédelmi szerveknél és az oktatási intézményeknél.

A bepanaszolt adatkezelők kategóriái a 2009. év panaszügyeiben

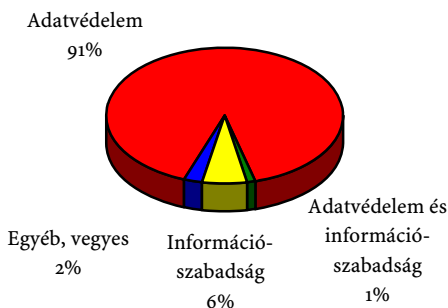
1 Központi közigazgatási szerv	10 Szakosított felügyeleti szerv
2 Egyéb közhatalmi szerv	11 Oktatási intézmény/kutatóintézet
3 Nemzeti adatbázis, nagy adatkezelő	12 Társadalmi szervezet
4 Fegyveres és rendvédelmi szerv	13 Sajtó/média
5 Társadalombiztosítás/munkaügy	14 Pénzügyintézet
6 Adóhivatal, pénzügyőrség	15 Közüzemi szolgáltató
7 Egészségügyi intézmény	16 Egyéb adatkezelők (gazdsági társaságok, társasházak, munkáltatók, magánszemélyek)
8 Helyi önkormányzat és szervei	17 Külföldi adatkezelő
9 Államigazgatási jogkörben eljáró egyéb szerv	18 Nincs adatkezelő

Információs ágak a panaszügyekben

Az 1194 panaszügy közül személyes adataik kezelése miatt 1079-en tettek panaszt. A közérdekű adatok kezelése, megismerésének megtagadása miatt 73 beadványt nyújtottak be az adatvédelmi biztoshoz. Mindkét alapjogot 13 panasz érintette, illetve 29 beadvány egyik alapjogot sem érintette. A panaszügyek információs ágak szerinti megoszlását tekintve nagyon magas az adatvédelem aránya. Míg az összes beadvány közel 15

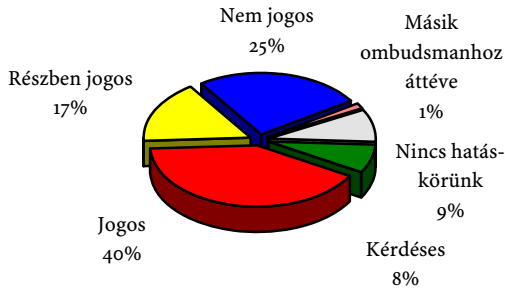
százaléka érintette valamilyen formában a közérdekű adatok nyilvánosságát, addig a panaszbeadványokon belül ez az arány csak 7 százalék. A jelentős aránybeli eltérés amiatt van, mert a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok kezelése miatt kevesebb panasz érkezik hozzánk, e területen inkább a konzultációs beadványok (150 ilyen ügy volt) magas száma a jellemző.

Információs ágak aránya a 2009. év panaszügyeiben (%)

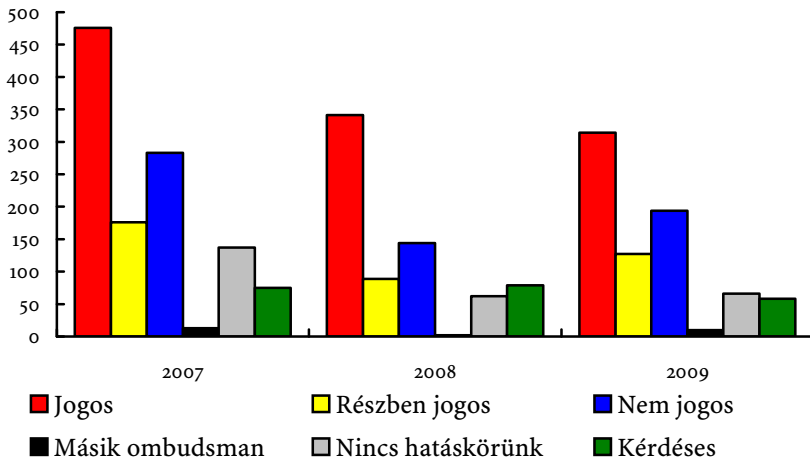

A 2009. december 23-ig lezárt panaszügyek (1194-ből 769 ügyet zártunk le) 57 százalékában – azaz 441 esetben – állapítottuk meg, hogy jogos vagy részben jogos volt az indítványozó panaszja. A jogos panaszok aránya az elmúlt évhez képest 9 százalékkal nőtt. Az adatvédelmi biztos hatáskörének hiányát 66 esetben állapította meg. A kérdéses, illetve az adatvédelmi biztos vizsgálat eszközeivel nem eldönthető panaszok száma 58 volt. A vizsgálat az ügyek negyedében, (194 esetben) azt állapította meg, hogy az adatkezelő jogszerűen járt el, vagyis a panasz alaptalan volt. A többi ombudsmanhoz 10 beadványt tettünk át.

A panaszok jogossága a 2009. év panaszügyeiben (%)

A panaszok jogossága panaszügyek 2007 - 2009

Átlagos ügyintézési idő

A 2573 vizsgált ügy közül 809 ügy – köztük 425 panaszügy – vizsgálata a beszámoló megírásakor még folyamatban volt. Az előző évről áthúzódott még 518 beadvány vizsgálata is. Az ügyek átlagos elintézési ideje 100 nap volt. Ezen belül a panaszügyek 122, a konzultációs ügyek, a jogszabály-véleményezések, nemzetközi ügyek és a hivatalból indított

vizsgálatok átlagosan 82 napot vettek igénybe. Miközben 2009-ben az ügyszám jelentősen emelkedett, az adatvédelmi biztos munkatársainak száma változatlan maradt.

2009 végéig az iktatott 3953 ügyirat közül 1038 ügyben az első hónapban adtunk érdemi választ, ez az összes ügyirat 26 százaléka. A második hónapban 618 beadványra válaszoltunk, amely 16 százalékot tesz ki. A harmadik hónapban 593 ügyet zártunk le ez az ügyeink 15 százaléka, három hónapon túl 1711 ügy volt folyamatban.

VI. FÜGGELÉK

A 2008. évi beszámoló parlamenti fogadtatása

Az adatvédelmi biztos 2008. évi tevékenységéről szóló beszámolót a Magyar Köztársaság Országgyűlése jelen beszámoló kéziratának lezárásáig nem tárgyalta meg.

Az Iroda szervezete és gazdálkodása

Az Adatvédelmi Biztos Irodájánál – a 2009. december 31-i állapot szerint – 42 teljes munkaidőben foglalkoztatott és 2 részmunkaidős munkatárs dolgozik.

Az alábbiakban a 2009. év kiadásait mutatjuk be. (a közölt adatok ezer forintban értendők)

Az Adatvédelmi Biztos Irodájának 2009. évi közvetlen működési kiadásai

Személyi kiadások:

Illetmények	198.933
Jutalom	14.449
Jubileumi jutalom	3.675
Kereset kiegészítés	3.805
Napidíj	4.477
Megbízási díj	1.500
Felmentés, végkielégítés	20.030
Költségtérítések	14.008
Egyéb juttatások	7.126

Személyi kiadások összesen: 268.003

Munkáltatót terhelő járulékok 80.347

Dologi kiadások:

Külföldi kiküldetés	7.818
Reprezentáció	2.209
Készletbeszerzés, telefonköltség	5.565
Gépkocsi üzemeltetés	1.772

Nyomda	685
Fordítás, lektorálás, megbízás	1.037
Szellemi számlás megbízások	7.225
Egyéb szolgáltatási kiadások	12.621
Áfa	5.013
Dologi kiadások összesen:	43.945
Beruházási kiadások	2.782
Összes kiadás*	395.077

*/ Az összes kiadás nem tartalmazza az Adatvédelmi Biztos Irodája általános üzemeltetési kiadásait, azok az országgyűlési biztosok közös Hivatalának kiadásaiban jelennek meg.

Az adatvédelmi biztos által 2009-ben véleményezett jogi szabályozási tervezetek jegyzéke

I. Jogsabályok

Törvénytervezetek

- Az egyrészt az Európai Közösség és tagállamai, másrészt a Kínai Népköztársaság Kormánya közötti, a tengeri közlekedésről szóló megállapodás és az azt módosító jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló törvény (73/J/2009)
- Magyar-új-zélandi szociális biztonsági egyezmény (74/J/2009)
- A magánszemély munkáltatóknál, a közhasznú szervezeteknél, valamint a mezőgazdaságban történő alkalmi munkavállalásról szóló törvény (170/J/2009)
- A hontalanság eseteinek csökkentéséről szóló, 1961. augusztus 30-án, New York-ban elfogadott Egyezmény kihirdetéséről szóló törvény (322/J/2009)
- A bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló törvény (411/J/2009)
- Az autóbusszal végzett menetrend szerinti személyszállításról szóló 2004. évi XXXIII. törvény módosításáról szóló törvény (433/J/2009)
- A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, valamint a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény módosításáról szóló törvény (436/J/2009)
- A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény módosításáról szóló törvény (443/J/2009)
- A rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményével összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvény (548/J/2009)
- A csőd eljárásáról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, valamint egyes összefüggő törvények módosításáról szóló törvény (575/J/2009)

- T/8872. törvényjavaslat a lakáscélú kölcsönökre vonatkozó állami készfizető kezességről [- hivatalból] (579/J/2009)
- 8837. törvényjavaslat egyes iparjogvédelmi törvények módosításáról [- hivatalból] (581/J/2009)
- A vasúti közlekedésről szóló 2005. évi CLXXXIII. törvény módosításáról szóló törvény (644/J/2009)
- A bűnügyi nyilvántartásról, a bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról, valamint a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló törvény (734/J/2009)
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló törvény (735/J/2009)
- A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és az egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló törvény (737/J/2009)
- A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény módosításáról szóló törvény (772/J/2009)
- A Bernben, 1980. május 9-én kelt, Nemzetközi Vasúti Fuvarozási Egyezmény (COTIF) módosításáról Vilniusban elfogadott, 1999. június 3-án kelt Jegyzőkönyv C Függelék Melléklete 2009. évi módosításainak és kiegészítéseinek kihirdetéséről szóló törvény (803/J/2009)
- A Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (ADR) „A” és „B” Melléklete 2009. évi módosításainak és kiegészítéseinek kihirdetéséről szóló törvény (804/J/2009)
- A hivatalos iratok elektronikus kézbesítéséről és az elektronikus tértivevényről szóló törvény (809/J/2009)
- A Nemzetközi Polgári Repülésről Chicagóban, az 1944. évi december hó 7. napján aláírt Egyezmény Függelékei módosításának kihirdetéséről szóló törvény (816/J/2009)
- A tisztességes eljárás követelményének megsértésével összefüggő eljárásról és a Közérdekvédelmi Hivatalról szóló törvény (834/J/2009)
- A lobbitevékenységről szóló 2006. évi XLIX. törvény módosításáról szóló törvény (835/J/2009)
- A közérdeksérelem veszélyét vagy magvalósulását bejelentő foglalkoztatottak védelméről szóló törvény (836/J/2009)
- Az igazságügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló törvény (855/J/2009)

- A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény módosításáról szóló törvény (909/J/2009)
- Az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között az utasnyilvántartási adatállomány (PNR) adatainak a légi fuvarozók általi feldolgozásáról és az Amerikai Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás kihirdetéséről és a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény módosításáról szóló törvény (910/J/2009)
- A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája 1. ülészakán elfogadott, a nőknek a szülés előtt és utána való foglalkoztatásáról szóló 1919. évi 3. számú Egyezmény felmondásáról szóló törvény (953/J/2009)
- A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája 7. ülészakán elfogadott, a foglalkozási betegségek kártalanításáról szóló 1925. évi 18. számú Egyezmény felmondásáról szóló törvény (954/J/2009)
- A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája 8. ülészakán elfogadott, a kivándorlók hajókon történő felügyeletéről szóló 1926. évi 21. számú Egyezmény felmondásáról szóló törvény (955/J/2009)
- A közbiztonság és a közrend védelmében, és fenntartásában közreműködő szervezetekre vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló törvény (957/J/2009)
- A fizetési meghagyásos eljárásról szóló törvény (958/J/2009)
- A Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság között Bukarestben, 1973. november 28-án aláírt konzuli egyezmény módosításáról szóló Megállapodás kihirdetéséről, valamint a konzuli kapcsolatokról Bécsben, 1963. április 24-én elfogadott egyezmény kihirdetéséről szóló 1987. évi 13. törvényerejű rendelet módosításáról szóló törvény (969/J/2009)
- Egyes adótörvények és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról szóló törvény [- hivatalból] (971/J/2009)
- A 2011. évi népszámlálásról szóló törvény (1109/J/2009)
- Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló törvény (1130/J/2009)
- A szolgáltatási tevékenység megkezdésének és folytatásának általános szabályairól szóló törvény [- hivatalból] (1232/J/2009)

- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével és a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggő törvénymódosításokról szóló törvény [- hivatalból] (1233/J/2009)
- A szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 2004. évi XVIII. törvény és a hegyközségekről szóló 1994. évi CII. törvény módosításáról szóló törvény [- hivatalból] (1234/J/2009)
- Az építési beruházások megvalósításának elősegítése érdekében egyes törvények módosításáról szóló törvény (1292/J/2009)
- Egyes munkaügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvény (1296/J/2009)
- Az Egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályainak kihirdetéséről szóló törvény (1316/J/2008)
- Az egyszerűsített foglalkoztatásról szóló törvény (1455/J/2009)
- Magyar Köztársaság és a Szerb Köztársaság között a bűnüldöző szerveknek a határokat átlépő bűnözés megelőzésében és a szervezett bűnözés elleni harcban folytatott együttműködéséről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló törvény [- hivatalból] (1540/J/2009)
- A Magyar Köztársaság Kormánya és Románia Kormánya között a határokat átlépő bűnözés megelőzése és leküzdése érdekében folytatott együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló törvény (1540/J/2009)
- A Magyar Köztársaság Kormánya és a Horvát Köztársaság Kormánya között a határokat átlépő bűnözés elleni harcban történő együttműködésről szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló törvény (1540/J/2009)
- A magyar jelnyelvről és a magyar jelnyelv használatáról szóló törvény (1659/J/2009)
- A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény módosításáról szóló törvény (közszolgálati alapnyilvántartás) (1794/J/2009)
- Az államtitokról és a szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény és ezzel összefüggésben egyes törvények módosításáról szóló törvény [- hivatalból] (1834/J/2008)
- A gyermekek eladásáról, a gyermekprostitúcióról és a gyermekpornográfiáról szóló, a Gyermekek jogairól szóló egyezményhez fűzött

- Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről szóló törvény (1937/J/2009)
- A gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról szóló, a Gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött Fakultatív Jegyzőkönyv megerősítéséről és kihirdetéséről szóló törvény (1937/J/2009)
 - A mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény módosításáról szóló törvény (2001/J/2009)
 - Az 1980. évi 3. törvényerejű rendelettel kihirdetett Közúti Közlekedési Egyezmény módosításának kihirdetéséről szóló törvény (2192/J/2009)
 - Az 1980. évi 5. törvényerejű rendelettel kihirdetett a Közúti Közlekedési Egyezményt kiegészítő európai Megállapodás módosításáról szóló törvény (2192/J/2009)
 - A közösségi vámjog végrehajtásáról szóló 2003. évi CXXVI. törvény, valamint a Vám- és Pénzügyőrségről szóló 2004. évi XIX. törvény módosításáról szóló törvény (2295/J/2009)
 - Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény módosításáról, valamint a hiteles tulajdonilap-másolat igazgatási szolgáltatási díjáról szóló 1996. évi LXXXV. törvény módosításáról szóló törvény (2332/J/2009)
 - Az egyrészről az Európai Közösség és tagállamai, másrészről a Kelet-afrikai Közösség partnerállamai közötti gazdasági partnerségi megállapodás kereteinek létrehozásáról szóló megállapodás kihirdetéséről szóló törvény (2420/J/2009)
 - A Nemzeti Akkreditáló Testület szervezetéről, feladat- és hatásköréről, valamint eljárásáról szóló 2005. évi LXXVIII. törvény módosításáról szóló törvény (2475/J/2009)
 - A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény módosításáról szóló törvény (2733/J/2009)
 - A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény módosításáról szóló törvény (2739/J/2009)
 - Az egyéni vállalkozóról és az egyéni cégről szóló törvényjavaslattal és a megtakarítások ösztönzésével összefüggő törvénymódosításokról szóló törvény (2773/J/2009)
 - Az egyrészről az Európai Közösség és tagállamai, másrészről a Kínai Népköztársaság Kormánya közötti, a tengeri közlekedésről szóló

- megállapodást módosító jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló törvény (2810/J/2009)
- A szakképzésről szóló 1993. évi LXXVI. törvény módosításáról szóló törvény (2828/J/2009)
 - A Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses állományú katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény módosításáról szóló törvény (2839/J/2009)
 - Az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvény (2894/J/2009)
 - A Polgári Törvénykönyvről szóló új törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló törvény (2930/J/2009)
 - A nagykorú személy döntéshozatalának és jognyilatkozata megtételének segítéséhez kapcsolódó polgári nemperes eljárásokról szóló törvény (2931/J/2009)
 - A gondnokoltak és gondnokaik, a támogatott személyek és támogatóik, valamint az előzetes jognyilatkozatok nyilvántartásáról szóló törvény (2932/J/2009)
 - Az alapítványok, társadalmi szervezetek és a nem cégbíróság által nyilvántartott más szervezetek nyilvántartásba vételi eljárásáról, elektronikus nyilvántartásáról, valamint a nyilvántartásból történő adatszolgáltatásról szóló törvény (2933/J/2009)
 - A Magyar Köztársaság, az Osztrák Köztársaság, a Bolgár Köztársaság, Románia és a Török Köztársaság között a Nabucco Projekt tárgyában létrejött Megállapodás kihirdetéséről szóló törvény (2937/J/2009)
 - A légit közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény módosításáról szóló törvény (2943/J/2009)
 - A fogyasztónak nyújtott hitelről szóló törvény (2978/J/2009)
 - A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény módosításáról szóló törvény (2978/J/2009)
 - A szabálysértésekről szóló 1999. LXIX. törvény módosításáról szóló törvény (2980/J/2009)
 - A bűnügyi nyilvántartási rendszer átalakításával összefüggő törvény-módosításokról szóló törvény (3021/J/2009)
 - A Genfben 2000. május 26. napján kelt, a Veszélyes Áruk Nemzetközi Belvízi Szállításáról szóló Európai Megállapodáshoz (ADN) csatolt Szabályzat módosításainak, illetve az ADN angol nyelvű, hiteles,

- eredeti szövegének és hiteles másolatainak helyesbítéséről szóló Jegyzőkönyv kihirdetéséről, valamint a Genfben 2000. május 26. napján kelt, a Veszélyes Áruk Nemzetközi Belvízi Szállításáról szóló Európai Megállapodás (ADN) kihirdetéséről szóló 2009. évi III. törvény módosításáról szóló törvény (3072/J/2009)
- Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény egyetemes elektronikus hírközlési szolgáltatással összefüggő módosításáról szóló törvény (3175/J/2009)
 - A 2010. évi általános mezőgazdasági összeírásról szóló törvény (3176/J/2009)
 - A hagyatéki eljárásról szóló törvény (3180/J/2009)
 - Az anyakönyvi eljárásról szóló törvény (3216/J/2009)
 - Egyes rendészeti és migrációs tárgyú törvények módosításáról, valamint egyes törvényeknek a Vízüminformációs Rendszer bevezetésével összefüggő jogharmonizációs célú módosításáról szóló törvény (3241/J/2009)
 - A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvénynek, valamint egyes szociális tárgyú törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggő módosításáról szóló törvény (3259/J/2009)
 - Egyes munkaügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvény (3260/J/2009)
 - A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és az elzárás végrehajtásáról szóló törvény (3272/J/2009)
 - A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény módosításáról szóló törvény (3273/J/2009)
 - A tisztességes eljárás védelméről és az ezzel összefüggő törvénymódosításokról szóló törvény [- hivatalból] (3325/J/2009)
 - T/6147. számú törvényjavaslat a minősített adat védelméről [- hivatalból] (3586/J/2009)
 - Az „Átmeneti megállapodás az egyrészről a kelet- és dél-afrikai államok, másrészről az Európai Közösség és tagállamai közötti gazdasági partnerségi megállapodás kereteinek létrehozásáról” tárgyú nemzetközi szerződés kihirdetéséről szóló törvény (3742/J/2009)
 - Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény módosításáról szóló törvény (3810/J/2009)

- A Magyar Köztársaság és az Indiai Köztársaság között a szociális biztonságról szóló Egyezmény szövegének végleges megállapításáról, valamint kötelező hatályának elismeréséről szóló törvény (3951/J/2009)
- A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája 81. ülészakán elfogadott, a részmunkaidős foglalkoztatásról szóló 175. számú egyezmény kihirdetéséről szóló törvény (3952/J/2009)
- A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet Általános Konferenciája 71. ülészakán elfogadott, a munkaügyi statisztikáról szóló 160. számú egyezmény kihirdetéséről szóló törvény (3952/J/2009)

Kormányrendelet tervezetek

- Egyes jogszabályoknak az energia-végfelhasználás hatékonyságáról és az energetikai szolgáltatásokról, valamint a 93/76/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. április 5-i 2006/32/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv egyes rendelkezéseinek végrehajtását szolgáló módosításáról szóló kormányrendelet (71/J/2009)
- Az igazságügyi szakértői tevékenységgel kapcsolatos egyes kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendelet (112/J/2009)
- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról rendelkező 20/1997. (II. 13.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (211/J/2009)
- A központosított illetményszámfejtésről szóló 172/2000. (X. 18.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (212/J/2009)
- Az egészségügyi felsőfokú szakirányú szakképzési rendszerről szóló kormányrendelet (250/J/2009)
- Az egészségügyi területet érintő nem-konvencionális eljárásokról szóló kormányrendelet (251/J/2009)
- Az egyes veszélyes anyagok és veszélyes készítmények kivételével, illetve behozatalával összefüggő bejelentési eljárás részletes szabályairól szóló kormányrendelet (444/J/2009)
- A közpénzekből nyújtott támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI törvény végrehajtásáról szóló 67/2008. (III. 29.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (578/J/2009)

- A Nemzeti Közlekedési Hatóságról szóló 263/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet, valamint a Magyar Bányászati és Földtani Hivatalról szóló 267/2006. (XII. 20.) Korm. rendelet deregulációval összefüggő módosításáról szóló kormányrendelet (608/J/2009)
- A közúti közlekedési szolgáltatásokról és a közúti járművek üzemben tartásáról szóló 89/1988. (XII. 20.) MT rendelet, a közúti árutovábbítási szerződésekről szóló 2/1981. (I. 31.) MT rendelet, valamint a közúti személyszállítási szerződésekről szóló 20/1981. (VI. 19.) MT rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (609/J/2009)
- A védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló 160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (611/J/2009)
- A könyvviteli szolgáltatást végzők nyilvántartásba vételéről szóló 93/2002. (V. 5.) Korm. rendelet módosításáról szóló Korm. rendelet (646/J/2009)
- A Foglalkoztatási és Szociális Adatbázisról, valamint egyes kormányrendeleteknek az aktív korúak ellátásával összefüggő módosításáról szóló kormányrendelet (774/J/2009)
- Egyes egészségbiztosítási tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendelet (926/J/2009)
- A repülőterek zajgátló védőövezetéről szóló kormányrendelet (965/J/2009)
- A nemesfémtermékek és termékek vizsgálatáról, hitelesítéséről és nemesfémtartalmuk tanúsításáról szóló 145/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (1053/J/2009)
- A külföldre utazásról szóló 1998. évi XII. törvény és a külföldre utazásra felhasználható más okmányokkal kapcsolatos szabályozásra vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2008. évi CXIII. törvénnyel összefüggésben egyes kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendelet (1195/J/2009)
- Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálatról és a gyógyszerészeti államigazgatási szerv kijelöléséről szóló 362/2006. (XII. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (1214/J/2009)
- A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 20/1997. (II. 13.) Korm. rendelet és a közalkalmazottakról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a közoktatási intézményekben

- tárgyú 138/1992. (X. 8.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (1241/J/2009)
- A „Rekreációs öko centrum” nevű komplex turisztikai projekt Csikóstóttós és Mágocs községek területén megvalósuló nagyberuházással összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló kormányrendelet (1381/J/2009)
 - A Nemzeti Környezeti Térinformatikai Rendszer létrehozásáról és működtetéséről szóló kormányrendelet (1411/J/2009)
 - A termékek megfelelőségét vizsgáló, ellenőrző és tanúsító szervezetek kijelöléséről, valamint az Európai Bizottságnak és az Európai Unió többi tagállamának való bejelentéséről szóló kormányrendelet (1543/J/2009)
 - A földhasználati nyilvántartás részletes szabályairól szóló 356/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (1565/J/2009)
 - A bioüzemanyagok közlekedési célú felhasználásának előmozdítására vonatkozó egyes rendelkezések végrehajtásának szabályairól szóló kormányrendelet (1585/J/2009)
 - A bűnügyi nyilvántartási rendszer egyes nyilvántartásai részére történő adatközlés szabályairól szóló IRM rendelet (1595/J/2009)
 - A pályakövetési rendszer működtetéséről szóló kormányrendelet (1595/J/2009)
 - Az elektronikus hírközlő hálózatok azonosítóinak nemzeti felosztási tervéről szóló 164/2005. (VIII. 16.) Korm. rendelet és az elektronikus hírközlő hálózatok azonosítóival kapcsolatos gazdálkodás rendjéről szóló 184/2005. (IX.13.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (1636/J/2009)
 - A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (1886/J/2009)
 - Egyes kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendelet (1914/J/2009)
 - A területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szóló kormányrendelet (1923/J/2009)

- A központi fűtésről és melegvíz-szolgáltatásról szóló 189/1998. (XI. 23.) kormányrendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2006/J/2009)
- A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2193/J/2009)
- A Vám- és Pénzügyőrség szervezetéről, valamint egyes szervek kijelöléséről szóló 314/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2295/J/2009)
- A frekvenciasávok nemzeti felosztásának megállapításáról szóló 346/2004. (XII. 22.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2296/J/2009)
- Az igazságügyi szakértői névjegyzékbe való felvételi eljárás során szükséges szakhatósági állásfoglalás kiadásának eljárási szabályairól és az igazságügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi LXXV. törvénnyel összefüggő jogszabály-módosításokról szóló kormányrendelet (2298/J/2009)
- A vásárokról és piacokról szóló 55/2009. (III. 13.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2384/J/2009)
- A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló kormányrendelet (2384/J/2009)
- A telepengedély, illetve a telep létesítésének bejelentése alapján gyakorolható egyes termelő és egyes szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről és a bejelentés szabályairól szóló 358/2008. (XII. 31.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2384/J/2009)
- Egyes gyermekvédelmi tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendelet (2409/J/2009)
- A területi monitoring rendszer feladat- és hatásköréről, szervezeti és működési rendjéről szóló kormányrendelet (2447/J/2009)
- A területfejlesztés intézményei törvényességi felügyeletének részletes szabályairól szóló 51/2005. (III. 24.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2448/J/2009)
- A területfejlesztéssel és a területrendezéssel kapcsolatos információs rendszerről és a kötelező adatközlés szabályairól szóló 31/2007. (II. 28.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2448/J/2009)

- A szálláshely-szolgáltatási tevékenység folytatásának részletes feltételeiről és a szálláshely-üzemeltetési engedély kiadásának rendjéről szóló kormányrendelet (2457/J/2009)
- Az utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenységről szóló kormányrendelet (2505/J/2009)
- A közigazgatási hatósági eljárás megindulásáról szóló értesítés érdekében vezetett elektronikus adatbázis létrehozásáról, vezetéséről, valamint az adatbázis alapján történő értesítésről szóló kormányrendelet (2530/J/2009)
- A bejelentésköteles szolgáltatási tevékenységek tekintetében a bejelentés elmulasztása esetén fizetendő bírságról, továbbá a szolgáltatás felügyeletét ellátó hatóságok általános kijelöléséről szóló kormányrendelet (2530/J/2009)
- A közigazgatási hatósági eljárásban a személyes költségmentesség megállapításáról szóló 180/2005. (IX. 9.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2530/J/2009)
- A hatósági közvetítőkről szóló kormányrendelet (2530/J/2009)
- A hatósági eljárás irataiban lévő személyes és védett adatok megismerhetetlenné tételéért, valamint az ilyen módon kivonatolt iratokról való másolat készítéséért fizetendő költségterítéséről szóló kormányrendelet (2530/J/2009)
- A központi elektronikus szolgáltató rendszer igénybevételével végzett azonosításáról szóló kormányrendelet (2547/J/2009)
- Az elektronikus közszolgáltatásokról és azok igénybevételéről szóló kormányrendelet (2547/J/2009)
- Az elektronikus közszolgáltatások biztonságáról szóló kormányrendelet (2547/J/2009)
- Az elektronikus közszolgáltatások működtetéséről szóló kormányrendelet (2547/J/2009)
- Az ingatlanvállalkozás-felügyeleti hatóságok kijelöléséről szóló kormányrendelet (2555/J/2009)
- A zálogtárgyak bírósági végrehajtáson kívüli értékesítésének szabályairól szóló 12/2003. (I. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2578/J/2009)

- A felszámolási eljárásban az adós vagyontárgyainak nyilvános értékesítésére vonatkozó részletes szabályokról szóló kormányrendelet (2687/J/2009)
- A területrendezési hatósági eljárásokról szóló 76/2009. (IV. 8.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2757/J/2009)
- Az egészségügyi szolgáltatás gyakorlásának általános feltételeiről, valamint a működési engedélyezési eljárásról szóló 96/2003. (VII. 15.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2771/J/2009)
- A tűzvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervezetekről és a tűzvédelmi hatósági tevékenység részletes szabályairól szóló kormányrendelet (2772/J/2009)
- A földhivatalokról, a Földmérési és Távérzékelési Intézettről, a Földrajzinév Bizottságról és az ingatlan-nyilvántartási eljárás részletes szabályairól szóló 338/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2829/J/2009)
- A jegyző hatáskörébe tartozó birtokvédelmi eljárásról szóló kormányrendelet (2845/J/2009)
- A közúti gépjárművek, az egyes mezőgazdasági, erdészeti és halászati erőgépek üzemanyag- és kenőanyag-fogyasztásának igazolás nélkül elszámolható mértékéről szóló 60/1992. (IV. 1.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2861/J/2009)
- Az emberen végzett orvostudományi kutatások, az emberi felhasználásra kerülő vizsgálati készítmények klinikai vizsgálata, valamint az emberen történő alkalmazásra szolgáló, klinikai vizsgálatra szánt orvostechnikai eszközök klinikai vizsgálata engedélyezési eljárásának szabályairól szóló kormányrendelet (2895/J/2009)
- A végrehajtoi kézbesítés részletes eljárási szabályairól szóló 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2945/J/2009)
- Az egyes légiközlekedéssel összefüggő kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendelet (2976/J/2009)
- A haditechnikai eszközök és szolgáltatások kivitelének, behozatalának, transzferjének és tranzitjának engedélyezéséről szóló 16/2004. (II. 6.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2977/J/2009)

- A földgázvételezés korlátozásáról, a földgáz biztonsági készlet felhasználásáról, valamint a földgázellátási válsághelyzet esetén szükséges egyéb intézkedésekről szóló kormányrendelet (2982/J/2009)
- A területfejlesztéssel és a területrendezéssel összefüggésben megőrzendő - személyes adatot nem tartalmazó - dokumentumok köréről, azok gyűjtésének, megőrzésének, nyilvántartásának és hasznosításának részletes szabályairól, továbbá a kapcsolódó adatszolgáltatásért járó költségtérítésről és megfizetésének szabályairól szóló kormányrendelet (2983/J/2009)
- A felszámoló névjegyzékéről szóló 114/2006. (V. 12.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (2998/J/2009)
- A kiemelt térségi és megyei területrendezési tervek, valamint a településrendezési tervek készítése során az országos, a kiemelt térségi és a megyei övezetek területi érintettségével kapcsolatosan állásfoglalásra kötelezett államigazgatási szervek köréről és az eljárás részletes szabályairól szóló kormányrendelet (3020/J/2009)
- Az egyes 2009. évi decentralizált önkormányzati fejlesztési és területfejlesztési célú, valamint egyes 2009. évi központi előirányzatok felhasználásának részletes szabályairól szóló 85/2009. (IV. 10.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3064/J/2009)
- A térségi, az elővárosi és a helyi működési engedély alapján végzett vasúti személyszállítás részletes feltételeiről szóló kormányrendelet (3065/J/2009)
- Az országos működési engedély alapján végzett vasúti személyszállítás részletes feltételeiről szóló kormányrendelet (3065/J/2009)
- Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program adatgyűjtéseiről és adatátvételeiről szóló kormányrendelet (3066/J/2009)
- A vasúti társaságok nem balesetből eredő károk fedezésére szolgáló kötelező kárfedezeti képességének biztosításáról szóló kormányrendelet (3137/J/2009)
- Az utasjogi felügyeleti bírság mértékére és alkalmazására vonatkozó részletes szabályokról szóló kormányrendelet (3139/J/2009)
- A fémhigany és egyes higanyvegyületek és -keverékek kiviteli tilalmáról, valamint a fémhigany biztonságos tárolásáról szóló 2008. október 22-i 1102/2008/EK rendelet végrehajtásával kapcsolatos egyes szabályokról szóló kormányrendelet (3179/J/2009)

- A Vasúti Pályakapacitás-elosztó Szervezet és a nem független vasúti pályahálózat-működtető közötti jogviszonyról szóló kormányrendelet (3215/J/2009)
- Az államháztartás működési rendjéről szóló kormányrendelet (3217/J/2009)
- A közúti szállítást végző egyes járművek személyzete vezetési és pihenőidejének ellenőrzéséről szóló 66/2007. (IV. 4.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3258/J/2009)
- Az összevont adóalap adóját csökkentő kedvezmény igénybevétele szempontjából súlyos fogyatékoságnak minősülő betegségekről szóló kormányrendelet (3324/J/2009)
- A menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3358/J/2009)
- A Társadalmi Megújulás Operatív Program 1. prioritás 1.1.2. konstrukció: „Decentralizált programok a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásáért”, valamint a Társadalmi Megújulás Operatív Program 1. prioritás 1.1.1. konstrukció: „Megváltozott munkaképességű emberek rehabilitációjának és foglalkoztatásának segítése” keretében nyújtható támogatásokról szóló 132/2009. (VI. 19.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3411/J/2009)
- A Társadalmi Megújulás Operatív Program 1. prioritás 1.1.3. konstrukció „Út a munka világába” keretében nyújtható támogatásokról szóló kormányrendelet (3411/J/2009)
- A közigazgatási hatósági eljárásokban felhasznált elektronikus aláírásokra és az azokhoz tartozó tanúsítványokra, valamint a tanúsítványokat kibocsátó hitelesítésszolgáltatókra vonatkozó követelményekről szóló 194/2005 (IX. 22.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3446/J/2009)
- A munkába járással kapcsolatos utazási költségtérítésről szóló kormányrendelet (3447/J/2009)
- Az egybefoglalt környezethasználati engedélyezés szabályairól szóló kormányrendelet (3472/J/2009)
- A bejelentéssel folytatható környezethasználattal járó tevékenységekkel összefüggésben egyes környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi tárgyú kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendelet (3472/J/2009)

- A 2008. évi terület- és régiófejlesztési célelőirányzat felhasználásának részletes szabályairól szóló 148/2008. (V.26.) kormányrendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3477/J/2009)
- Az egyes, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvényhez kapcsolódó sajátos számviteli szabályokat tartalmazó kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendelet (3531/J/2009)
- A pénz- és tőkepiaci szervezetek (éves) beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló kormányrendeletek módosításáról szóló kormányrendelet (3532/J/2009)
- Az államháztartás szervezetei beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 249/2000. (XII. 24.) Korm. rendelet, valamint a kincstári elszámolások beszámolási és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló 240/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3533/J/2009)
- Az egyes pénz- és tőkepiaci szolgáltatásokat is végző egyéb vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól szóló kormányrendelet (3534/J/2009)
- A környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről szóló kormányrendelet (3544/J/2009)
- A Vát-Porpác külterületén megvalósuló repülőtér-fejlesztéssel összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű ügyé nyilvánításáról szóló kormányrendelet (3586/J/2009)
- Az utak építésének, forgalomba helyezésének és megszüntetésének engedélyezéséről szóló kormányrendelet (3599/J/2009)
- A természetes fürdővizek minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről és üzemeltetéséről szóló 78/2008. (IV. 3.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3600/J/2009)
- A harmadik országbeli állampolgárok részére kiállított, magyarországi beutazás céljából elismert okmányok meghatározásáról szóló 328/2007. (XII. 11.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3676/J/2009)
- Az egészségügyi ellátórendszer fejlesztéséről szóló 2006. évi CXXXII. törvény végrehajtásáról szóló 337/2008. (XII. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3686/J/2009)

- A belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv végrehajtása keretében a Belső Piaci Információs Rendszer hazai működésének és az abban való részvétel szabályairól szóló kormányrendelet (3701/J/2009)
- A belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv 15. cikk (7) bekezdésében és 39. cikk (5) bekezdésében szabályozott bejelentési kötelezettségek teljesítéséről szóló kormányrendelet (3701/J/2009)
- A költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2010. évi eseti keresetkiegészítéséről szóló kormányrendelet (3711/J/2009)
- Az egyes egészségügyi tárgyú kormányrendeleteknek az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2009. évi CLIV. törvénnyel összefüggő módosításáról szóló kormányrendelet (3764/J/2009)
- Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységeinek kereskedelméről szóló 2005. évi XV. törvény végrehajtásának egyes szabályairól szóló 213/2006. (X. 27.) Korm. rendelet, valamint a 2008-2012 közötti időszakra vonatkozó Nemzeti Kiosztási Terv kihirdetéséről, valamint a kibocsátási egységek kiosztásának részletes szabályairól szóló 13/2008. (I. 30.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3782/J/2009)
- A közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének általános követelményeiről szóló 335/2005. (XII. 29.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3798/J/2009)
- A légiközlekedési tevékenységből származó üvegházhatású gázok kibocsátásáról szóló kormányrendelet (3810/J/2009)
- A járóbeteg-ellátás keretében rendelt gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök és gyógyfürdőellátások árához nyújtott támogatások elszámolásáról és folyósításáról szóló 134/1999. (VIII. 31.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3817/J/2009)
- A közlekedési területeken végzett szakértői tevékenység folytatásának részletes feltételeiről, valamint a bejelentésre és a nyilvántartás vezetésére vonatkozó részletes eljárási szabályokról szóló kormányrendelet (3908/J/2009)
- Az okmányirodák kijelöléséről és illetékességi területéről szóló 256/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet módosításáról szóló kormányrendelet (3914/J/2009)

- A vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló kormányrendelet (3955/J/2009)

Miniszteri rendelet tervezetek

- A belvízi utakon közlekedő úszólétesítmények hajózásra alkalmassága és megfelelősége feltételeiről, az üzemképesség vizsgálatáról és tanúsításáról szóló 13/2001. (IV. 10.) KöVIM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (26/J/2009)
- A gyógyszerekkel folytatott nagykereskedelmi és párhuzamos import tevékenységről szóló 53/2004. (VI. 2.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (210/J/2009)
- A tizenhat éveseknek szervezett ingyenes teljes körű orvosi vizsgálat megvalósításával összefüggő egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló EüM rendelet (232/J/2009)
- Az egészségügyi területet érintő nem-konvencionális eljárások gyakorlásának egyes kérdéseiről szóló EüM rendelet (251/J/2009)
- Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból támogatott intézkedések monitoring adatszolgáltatási rendjére vonatkozó részletes szabályokról szóló FVM rendelet (434/J/2009)
- Az egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személyek alap- és működési nyilvántartásáról, valamint a működési nyilvántartásban nem szereplő személyek tevékenységének engedélyezéséről szóló 18/2007. (IV. 17.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (435/J/2009)
- Az egészségügyi miniszter felügyelete alá tartozó fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásáról szóló EüM rendelet (437/J/2009)
- A közúti járművezetők és a közúti közlekedési szakemberek képzésének és vizsgáztatásának részletes szabályairól szóló 24/2005. (IV. 21.) GKM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (445/J/2009)
- A Magyar Energia Hivatal igazgatási szolgáltatási díjainak mértékéről, valamint az igazgatási szolgáltatási és a felügyeleti díj fizetésének szabályairól szóló 91/2007. (XI. 20.) GKM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (446/J/2009)

- A társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyszerekről és a támogatás összegéről szóló 1/2003. (I. 21.) ESzCsM rendelet, az orvosi rehabilitáció céljából társadalombiztosítási támogatással igénybe vehető gyógyászati ellátásokról szóló 5/2004. (XI. 19.) EüM rendelet, továbbá a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet, valamint a gyógyszerrendeléshez használandó számítógépes program minősítésének szabályairól szóló 53/2007. (XII. 7.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (557/J/2009)
- A bányászatban műszaki biztonsági szempontból jelentős munkakörök betöltéséhez szükséges szakmai képzésről és gyakorlatról szóló KHEM rendelet (576/J/2009)
- A települések polgári védelmi besorolásáról szóló 18/1996. (VII.25.) BM rendelet módosításáról szóló ÖM rendelet (577/J/2009)
- A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (580/J/2009)
- Egyes közúti közlekedési igazgatási tárgyú rendeletek módosításáról szóló IRM rendelet (643/J/2009)
- A minőségi és hatékony gyógyszerrendelés értékelésének szabályairól szóló EüM rendelet (645/J/2009)
- A bűnügyi nyilvántartó szerv által teljesített adatszolgáltatás rendjéről, valamint a bűnügyi nyilvántartásokban kezelt adatok igazolására kiállított hatósági bizonyítvány kiadásának részletes eljárási rendjéről szóló IRM rendelet (734/J/2009)
- A Budapesti Rendőr-főkapitányság, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet és a Budapesti Fegyház és Börtön tiszthelyettes és zászlós állományának vissza nem térítendő lakáscélú támogatásáról szóló 21/2008. (IX. 23.) IRM rendelet módosításáról szóló IRM rendelet (773/J/2009)
- Az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések megelőzéséről, arányaik minimalizálásáról és e tevékenységek felügyeletéről szóló EüM rendelet (802/J/2009)
- A hajózó személyzet képzéséről és szakszolgálati engedélyéről szóló KHEM rendelet (817/J/2009)

- A kozmetikai termékek biztonságosságáról, gyártási, forgalmazási feltételeiről és közegészségügyi ellenőrzéséről szóló 40/2001. EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (822/J/2009)
- A barlangok felszíni védőövezetének kijelöléséről szóló KvVM rendelet (838/J/2009)
- A Külügyminisztérium fejezetnél az egyes fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának és ellenőrzésének szabályairól szóló KÜM rendelet (846/J/2009)
- A kincstári rendszer működésével kapcsolatos pénzügyi szolgáltatások teljesítésének rendjéről szóló 36/1999. (XII.27.) PM rendelet módosításáról szóló PM rendelet (867/J/2009)
- A helyi közforgalmú közlekedés normatív támogatásáról szóló 1/2008. (V. 30.) KHEM-ÖM együttes rendelet módosításáról szóló rendelet (868/J/2009)
- A természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM rendelet módosításáról szóló egészségügyi miniszteri rendelet (904/J/2009)
- Az egyes főbb betegcsoportok finanszírozási eljárásrendjének szerkesztése és szakmai egyeztetése lefolytatásának egységes szabályairól szóló egészségügyi miniszteri rendelet (905/J/2009)
- A közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV. 12.) KÖHÉM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (956/J/2009)
- A repülőterek környezetében létesítendő zajgátló védőövezetek kijelölésének, hasznosításának és megszüntetésének részletes műszaki szabályairól szóló 18/1997. (X. 11.) KHVM-KTM együttes rendelet módosításáról szóló KHEM - KvVM együttes rendelet (966/J/2009)
- A tanuló ifjúság üdülésének és táborozásának egészségügyi feltételeiről szóló 12/1991. (V. 18.) NM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (1017/J/2009)
- A Kőolaj- és Földgázbányászati Biztonsági Szabályzatról szóló KHEM rendelet (1019/J/2009)
- Az Általános Robbantási Biztonsági Szabályzatról szóló KHEM rendelet (1020/J/2009)
- Az egyes, a nemesfémekkel kapcsolatos miniszteri rendeletek módosításáról szóló NFGM rendelet (1054/J/2009)

- Az egészségügyi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 32/2008. (VIII. 14.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (1057/J/2009)
- Az egészségügyi ágazat honvédelmi feladatairól szóló EüM rendelet (1104/J/2009)
- A szélérómű kapacitás létesítésére irányuló pályázati kiírás feltételeiről, a pályázat minimális tartalmi követelményeiről, valamint a pályázati eljárás szabályairól szóló KHEM rendelet (1127/J/2009)
- A Magyar Köztársaság területén lévő repülőtereket használó légitársaságok földi ellenőrzései végrehajtásának részletes szabályairól szóló KHEM rendelet (1140/J/2009)
- A meghatározott össztömeget, tengelyterhelést és méretet meghaladó járművek közúti közlekedéséről, a közútkezelői és a hatósági eljárás, valamint a díjfizetés feltételeiről szóló KHEM rendelet (1231/J/2009)
- A Várpalotai homokbánya természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervéről szóló KvVM rendelet (1269/J/2009)
- A Körös-Maros Nemzeti Park bővítéséről szóló KvVM rendelet (1270/J/2009)
- Az Iváni-szikesek természetvédelmi terület létesítéséről szóló KvVM rendelet (1271/J/2009)
- A Karancs-Medves Tájvédelmi Körzet természetvédelmi kezelési tervéről szóló KvVM rendelet (1272/J/2009)
- A helyi önkormányzat részére szegregált lakókönyezet felszámolásának céljából a 2009. évben nyújtott támogatásról szóló SzMM-ÖM együttes rendelet (1294/J/2009)
- Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumban, továbbá az igazságügyi és rendészeti miniszter irányítása, illetve felügyelete alá tartozó szerveknél a fontos és bizalmas munkakörökről és a nemzetbiztonsági ellenőrzés szintjének megállapításáról szóló 5/2007. (II. 21.) IRM rendelet módosításáról szóló IRM rendelet (1297/J/2009)
- Az egyes személyazonosításra alkalmatlan ágazati (egészségügyi, szakmai) adatok körének meghatározására, gyűjtésére, feldolgozására vonatkozó részletes szabályokról szóló 76/2004. (VIII. 19.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (1332/J/2009)
- Az Energiafelhasználási hatékonyság javítása célú irányzat kezeléséről, felhasználásáról és a forrásának terhére meghirdetett

- pályázatokkal kapcsolatos eljárási szabályokról szóló KHEM rendelet (1333/J/2009)
- A mezőgazdasági vegyszerek és üzemanyagok mezőgazdasági vontatóval vagy lassú járművel vontatott pótkocsival történő közúti szállításáról szóló 113/2004. (IX. 23.) GKM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (1363/J/2009)
 - A törzskönyvi nyilvántartásról szóló pénzügyminiszteri rendelet (1364/J/2009)
 - Az élelmiszerekkel kapcsolatos tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állítások alkalmazásának egyes szabályairól szóló EüM-FVM együttes rendelet (1412/J/2009)
 - A Bodrogszegi Várhegy természetvédelmi terület természetvédelmi kezelési tervéről szóló KvVM rendelet (1483/J/2009)
 - A Maconkai-rét természetvédelmi terület létesítéséről szóló KvVM rendelet (1484/J/2009)
 - A Tarcali Turzó-dűlő természetvédelmi terület létesítéséről szóló KvVM rendelet (1485/J/2009)
 - A Veszélyes Áruk Nemzetközi Közúti Szállításáról szóló Európai Megállapodás (ADR) „A” és „B” Mellékletének belföldi alkalmazásáról szóló KHEM rendelet (1538/J/2009)
 - A Veszélyes Áruk Nemzetközi Vasúti Fuvarozásáról szóló Szabályzat (RID) belföldi alkalmazásáról szóló 66/2007. (VII. 5.) GKM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (1539/J/2009)
 - A piacmeghatározás, a piacelemzés és a jelentős piaci erővel rendelkező szolgáltatók azonosítása, valamint a rájuk vonatkozó kötelezettségek előírása során alkalmazandó alapelvekről szóló 16/2004. (IV. 24.) IHM rendelet módosításáról szóló MeHVM rendelet (1584/J/2009)
 - Az otthoni szakápolási tevékenységről szóló 20/1996. (VI. 26.) NM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (1653/J/2009)
 - A bűnügyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartása részére történő adatközlés és az e nyilvántartások által teljesített adatszolgáltatás, valamint az ujj- és tenyérynymatvétel és a DNS-mintavétel szabályairól szóló IRM rendelet (1655/J/2009)

- A rendezett munkaügyi kapcsolatok követelménye teljesülésének igazolásával összefüggő egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló SZMM rendelet (1660/J/2009)
- A közforgalmú, fiók- és kézizógyszertárak, továbbá intézeti gyógyszerárak működési, szolgálati és nyilvántartási rendjéről szóló 41/2007. (IX. 19.) EüM rendelet módosításáról szóló egészségügyi miniszteri rendelet (1728/J/2009)
- Az emberi alkalmazásra kerülő gyógyszerek forgalomba hozataláról szóló 52/2005. (XI. 18.) EüM rendelet módosításáról szóló egészségügyi miniszteri rendelet (1791/J/2009)
- A törzskönyvezett gyógyszerek és a különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszerek társadalombiztosítási támogatásba való befogadásának szempontjairól és a befogadás vagy a támogatás megváltoztatásáról szóló 32/2004. (IV. 26.) ESZCSM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (1793/J/2009)
- Az egyes veszélyes anyagokkal, illetve veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes tevékenységek korlátozásáról szóló 41/2000. (XII. 20.) EüM-KöM együttes rendelet módosításáról szóló EüM-KvVM együttes rendelet (1807/J/2009)
- A veszélyes anyagokkal és a veszélyes készítményekkel kapcsolatos egyes eljárások, illetve tevékenységek részletes szabályairól szóló 44/2000. (XII. 27.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (1808/J/2009)
- Az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerek rendelkezéséről és kiadásáról szóló 44/2004. (IV. 28.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (1834/J/2009)
- Az egészségügyi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések megszerzésére irányuló szakmai vizsga szervezésére feljogosított intézményekről szóló EüM rendelet (1849/J/2009)
- A kozmetikai termékek biztonságosságáról, gyártási, forgalmazási feltételeiről és közegészségügyi ellenőrzéséről szóló 40/2001. (XI. 23.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (1864/J/2009)
- Az Európai Unióban osztályozott veszélyes anyagok jegyzékéről szóló 3/2006. (I. 26.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (1866/J/2009)

- A nem polgári célú frekvenciagazdálkodás egyes hatósági eljárásairól és a nem polgári célú frekvenciasávok felhasználási szabályairól szóló 29/2005. (VII. 27.) HM rendelet módosításáról szóló MeHVM rendelet (1871/J/2009)
- Egyes miniszteri rendeletek jogharmonizációs célú módosításáról szóló EüM rendelet (1883/J/2009)
- A bűnügyi nyilvántartásokból a kérelmező saját adatairól történő adattovábbítási eljárásért és a hatósági erkölcsi bizonyítvány kiállítása iránti kérelem teljesítésére irányuló eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról szóló IRM rendelet (1885/J/2009)
- A Soproni Tájvédelmi Körzet bővítéséről szóló KvVM miniszteri rendelet (1915/J/2009)
- A Cégénydányádi-park természetvédelmi terület bővítéséről és a Hortobágyi Nemzeti Park határainak módosításáról szóló KvVM miniszteri rendelet (1916/J/2009)
- Egyes, közjegyzői tevékenységről szóló rendeletek módosításáról szóló IRM rendelet (1969/J/2009)
- A közúti közlekedési ágazatban használt önjáró emelő- és rakodógépek kezelőinek képzéséről és vizsgáztatásáról szóló KHEM rendelet (2000/J/2009)
- A polgári repülés hajózó személyzete egyes tagjainak repülési idejéről szóló KHEM rendelet (2123/J/2009)
- A gépjárműfenntartó tevékenység személyi és dologi feltételeiről szóló 1/1990. (IX. 29.) KHVM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (2124/J/2009)
- A gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (2189/J/2009)
- A tengeri hajók felszereléseiről és ezek megfelelősége feltételeiről és tanúsításáról szóló 11/2002. (II. 6.) KöViM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (2195/J/2009)
- A foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről szóló 26/2000. (IX. 30.) EüM rendelet módosításáról szóló SZMM rendelet (2201/J/2009)

- Az egyes ipari, kereskedelmi tevékenységek gyakorlásához szükséges képzésekről szóló NFGM rendelet (2205/J/2009)
- A szerzett immunhiányos tünetcsoport kialakulását okozó fertőzés terjedésének megelőzése érdekében szükséges intézkedésekről és a szűrővizsgálatok elvégzésének rendjéről szóló 18/2002. (XII. 28.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (2206/J/2009)
- A rádióberendezésekről és az elektronikus hírközlő végberendezésekről, valamint megfelelőségük kölcsönös elismeréséről szóló 5/2004. (IV. 13.) IHM rendelet módosításáról szóló MeHVM rendelet (2208/J/2009)
- A polgári frekvenciagazdálkodás egyes hatósági eljárásairól szóló 6/2004. (IV. 13.) IHM rendelet módosításáról szóló MeHVM rendelet (2208/J/2009)
- A bányászat területén munkabiztonsági szaktevékenységnek minősülő feladatok ellátására jogosult személyek szakképesítési követelményeiről szóló KHEM rendelet (2210/J/2009)
- Az egységes egészségügyi ágazati humán erőforrás-monitoringrendszer működésének részletes szabályairól szóló EüM rendelet (2224/J/2009)
- A közösségi vámjog végrehajtásának részletes szabályairól szóló 15/2004. (IV. 5.) PM rendelet módosításáról szóló PM rendelet (2295/J/2009)
- A Vám- és Pénzügyőrségről szóló törvény végrehajtásáról szóló 24/2004. (IV. 23.) PM rendelet módosításáról szóló PM rendelet (2295/J/2009)
- A Vám- és Pénzügyőrség kényszerítő eszközeinek rendszeresítésére vonatkozó részletes eljárási szabályairól és a Vám- és Pénzügyőrségnél alkalmazásra kerülő kényszerítő eszközök típusáról és fajtájáról szóló PM rendelet (2295/J/2009)
- A frekvenciasávok felhasználási szabályainak megállapításáról szóló 35/2004. (XII. 28.) IHM rendelet módosításáról szóló MeHVM rendelet (2296/J/2009)
- Az igazságügyi szakértői szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb szakmai feltételekről szóló 9/2006. (II. 27.) IM rendelet módosításáról szóló IRM rendelet (2298/J/2009)

- A védelmi feladatokban részt vevő elektronikus hírközlési szolgáltatók kijelöléséről és felkészülési feladataik meghatározásáról szóló MeHVM rendelet (2314/J/2009)
- A védelmi feladatokban részt vevő postai szolgáltatók kijelöléséről és felkészülési feladataik meghatározásáról szóló KHEM rendelet (2315/J/2009)
- Az Országos Érdekegyeztető Tanácsról szóló 2009. évi LXXIII. törvény végrehajtásáról szóló SzMM rendelet (2315/J/2009)
- Az ágazati párbeszéd bizottságokról, valamint a középszintű szociális párbeszéd egyes kérdéseiről szóló 2009. évi LXXIV. törvény végrehajtásáról szóló SzMM rendelet (2323/J/2009)
- A csődeljárás iránti kérelem benyújtására vonatkozó formanyomtatványokról szóló IRM rendelet (2333/J/2009)
- A felszámolót a zálogtárgy értékesítéséből, továbbá a követelésen alapuló zálogjog esetén a követelés behajtásából származó bevételből megillető díj elszámolásának szabályairól szóló IRM rendelet (2334/J/2009)
- A Tanács fizetéseképtelenségi eljárásokról szóló 1346/2000/EK rendeletének 40. cikkében előírt értesítés formai és tartalmi kellékeiről szóló IRM rendelet (2335/J/2009)
- A cégbejegyzési eljárás és cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V. 18.) IM rendelet módosításáról szóló IRM rendelet (2336/J/2009)
- Az ingyenes céginformációról szóló 47/2007. (X. 20.) IRM rendelet módosításáról szóló IRM rendelet (2337/J/2009)
- A közigazgatási hatósági eljárásban közreműködő hatósági közvetítők, tolmácsok és jelnyelvi tolmácsok díjazásának szabályairól, valamint a tanúk költségtérítéséről szóló 14/2008. (VI. 27.) IRM rendelet módosításáról szóló IRM rendelet (2531/J/2009)
- A hatósági letétről és a lefoglalt dolgok tárolásának és értékesítésének részletes szabályairól szóló IRM rendelet (2531/J/2009)
- A belvízi utakon közlekedő úszólétesítmények hajózásra alkalmassága és megfelelősége feltételeiről, az üzemképesség vizsgálatáról és tanúsításáról szóló 13/2001. (IV. 10.) KöViM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (2554/J/2009)

- Vitaminok, ásványi anyagok és bizonyos egyéb anyagok élelmiszerekhez történő hozzáadásának egyes kérdéseiről szóló egészségügyi miniszteri rendelet (2576/J/2009)
- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításával és a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006./123/EK irányelv átültetésével összefüggően egyes miniszteri rendeletek módosításáról készült ÖM rendelet (2577/J/2009)
- A jogi segítségnyújtással és áldozatsegíttéssel összefüggő egyes IRM rendeletek módosításáról szóló IRM rendelet (2686/J/2009)
- A pártfogó ügyvéd és a kirendelt védő részére megállapítható díjról és költségekről 7/2002. (III. 30.) IM rendelet módosításáról szóló IRM rendelet (2686/J/2009)
- A Közlekedési Miniszterek Európai Konferenciája által létrehozott közlekedési engedélyek használatának szabályairól szóló 56/2005. (VII. 7.) GKM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (2732/J/2009)
- A központi szabálysértési nyilvántartást kezelő szerverről, az adatközlés és adatszolgáltatás rendjéről szóló IRM rendelet (2734/J/2009)
- A mentésről szóló 5/2006. (II. 7.) EüM rendelet , valamint a a minőségi és hatékony gyógyszerrendelés értékelésének szabályairól szóló 17/2009. (V. 14.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (2735/J/2009)
- Az egészségügyi szolgáltatások nyújtásához szükséges szakmai minimumfeltételekről szóló 60/2003. (X.20.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (2740/J/2009)
- A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével kapcsolatban egyes elektronikus hírközlési és informatikai tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról szóló MeHVM rendelet (2741/J/2009)
- Az üzletszerűen végzett ingatlanközvetítői, valamint az üzletszerű ingatlanvagyon-értékelő és -közvetítői tevékenység folytatásának feltételeiről, az eljárás részletes szabályairól szóló ÖM rendelet (2758/J/2009)
- Az egészségügyi szolgáltatók és működési engedélyük nyilvántartásáról, valamint az egészségügyi szakmai jegyzékről szóló 2/2004. (XI. 17.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (2806/J/2009)

- A konzuli védelem részletes szabályairól szóló 17/2001. (XI. 15.) KüM rendelet módosításáról szóló KüM rendelet (2809/J/2009)
- Az egyedi azonosításra kétséget kizáróan alkalmas ingó dolgok zálogjogi nyilvántartásának részletes szabályairól szóló IRM rendelet (2827/J/2009)
- Az Európai Közösségi jog hatálya alá tartozó, feltétel nélkül elismerésre kerülő egyes egészségügyi oklevelek, bizonyítványok és a képesítés megszerzéséről szóló egyéb tanúsítványok megnevezéséről és az ezen okiratok birtokosaival azonos jogállású személyek köréről szóló 4/2008. (I. 16.) EüM rendelet, valamint az egészségügyi tevékenység végzéséhez szükséges oklevelek elismeréséről, továbbá az oklevelek külföldi elismertetéséhez szükséges hatósági bizonyítványok kiadásának egyes eljárási szabályairól szóló 30/2008. (VII. 25.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (2893/J/2009)
- Az emberi felhasználásra kerülő vizsgálati készítmények klinikai vizsgálatáról és a helyes klinikai gyakorlat alkalmazásáról szóló 35/2005. (VIII. 26.) EüM rendelet, valamint az Egészségügyi Tudományos Tanácsról szóló 34/2003. (VI. 7.) ESzCsM rendeletet módosításáról szóló EüM rendelet (2895/J/2009)
- Az emberen végzett orvostudományi kutatásokról szóló 23/2002. (V. 9.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (2895/J/2009)
- Az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló egészségügyi miniszteri rendeletek módosításáról szóló EüM rendelet (2909/J/2009)
- Gyógyszer, gyógyászati segédeszköz és gyógyászati ellátás rendelésével, valamint gyógyszer, gyógyászati segédeszköz ismertetésével összefüggő egyes egészségügyi miniszteri rendeletek módosításáról szóló EüM rendelet (2934/J/2009)
- Az egészségügyi szakértői tevékenységgel kapcsolatos egyes kérdésekről szóló EüM rendelet (2935/J/2009)
- A természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (2936/J/2009)
- A fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről szóló 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet, valamint az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerek rendeléséről és kiadásáról szóló 44/2004. (IV. 28.) ESzCsM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (2946/J/2009)

- A Magyar Köztársaság területén az ENSZ Éghajlatváltozási Keret-egyezménye keretében megvalósuló együttes végrehajtás hitelesítőire vonatkozó szakmai és személyi követelményekről, valamint a hitelesítés szabályairól szóló 1/2009. (II. 10.) KvVM rendelet módosításáról szóló KvVM rendelet (2979/J/2009)
- Az egészségügyi kártevőirtó tevékenységről és az egészségügyi kártevőirtó tevékenység engedélyezésének részletes szabályairól szóló EüM rendelet (3063/J/2009)
- A segítő kutya kiképzésének, vizsgáztatásának és alkalmazhatóságának szabályairól szóló SzMM rendelet (3118/J/2009)
- Az egészségügyi miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelmények kiadásáról szóló 32/2008 (VIII. 14.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (3138/J/2009)
- Egyes vámjogi tárgyú, valamint a Vám- és Pénzügyőrségre vonatkozó PM rendeletek módosításáról szóló PM rendelet (3177/J/2009)
- Az egészségügyi szakellátás társadalombiztosítási finanszírozásának egyes kérdéseiről szóló 9/1993. (IV. 2.) NM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (3178/J/2009)
- A játszótéri eszközök biztonságosságáról szóló 78/2003. (XI. 27.) GKM rendelet módosításáról szóló NFGM rendelet (3213/J/2009)
- A kincstári számlavezetés, finanszírozás, adatszolgáltatás és a feladatfinanszírozási körbe tartozó előirányzatok felhasználásának rendjéről szóló PM rendelet (3217/J/2009)
- A kincstári rendszer működésével kapcsolatos pénzügyi szolgáltatások teljesítésének rendjéről szóló 36/1999. (XII. 27.) PM rendelet módosításáról szóló PM rendelet (3240/J/2009)
- Egyes önkormányzati adóztatási tárgyú PM rendeletek módosításáról szóló PM rendelet (3244/J/2009)
- A közúti közlekedésben használt menetíró készülékekről szóló, 1985. december 20-i 3821/85/EGK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló 124/2005. (XII. 29.) GKM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (3258/J/2009)
- A Nemzeti Civil Alapprogram működését érintő egyes kérdésekről szóló SzMM rendelet (3269/J/2009)
- A Külügyminisztérium fejezetnél az egyes fejezeti kezelésű előirányzatok felhasználásának és ellenőrzésének szabályairól szóló

- 4/2009. (IV. 10.) KüM rendelet módosításáról szóló KüM rendelet (3274/J/2009)
- A súlyos fogyatékoság minősítéséről és igazolásáról szóló EüM rendelet (3324/J/2009)
 - A szakmai vizsgák szervezésére feljogosított intézményekről szóló KvVM rendelet (3359/J/2009)
 - A földhasználati nyilvántartásból való adatszolgáltatásra vonatkozó igazgatási szolgáltatási díj mértékéről és a díjfizetés részletes szabályairól szóló FVM rendelet (3410/J/2009)
 - A minőségi és hatékony gyógyszerrendelés értékelésének szabályairól szóló 17/2009. (V. 14.) EüM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (3449/J/2009)
 - A nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések megszerzésére irányuló szakmai vizsga szervezésére feljogosított intézményekről szóló 1/2009. (I. 27.) NFGM rendelet, valamint a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter hatáskörébe tartozó szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek kiadásáról szóló 3/2009. (I. 27.) NFGM rendelet módosításáról szóló NFGM rendelet (3591/J/2009)
 - A Közjegyzői Levéltár tevékenységével összefüggő szakmai követelményekről szóló IRM rendelet (3601/J/2009)
 - A munkavállalói költségkedvezmény megállapításáról és érvényesítésének szabályairól szóló IRM rendelet (3612/J/2009)
 - A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet módosításáról szóló SzMM rendelet (3692/J/2009)
 - A légijárművel végzett gazdasági célú légiközlekedési tevékenység engedélyezésének rendjéről szóló 10/2002. (II. 6.) KöViM rendelet módosításáról szóló KHEM rendelet (3752/J/2009)
 - Az egészségügyi felsőfokú szakirányú szakmai képzés részletes szabályairól szóló EüM rendelet (3763/J/2009)
 - Egyes kémiai biztonsági tárgyú miniszteri rendeletek jogharmonizációs célú módosításáról szóló EüM rendelet (3780/J/2009)

- A műszaki termékek tekintetében a megfelelőségértékelő szervezetek kijelöléséről, valamint a kijelölt szervezetek tevékenységének különös szabályairól szóló NFGM rendelet (3781/J/2009)
- Az ápolói tevékenység kompetenciákról szóló EüM rendelet (3805/J/2009)
- Az országos közutak építésével kapcsolatos minőségi követelmények megvalósulásának ellenőrzéséről szóló KHEM rendelet (3809/J/2009)
- Az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos hitelesítési tevékenység szabályairól szóló 91/2007. (XI.21.) KvVM rendelet módosításáról szóló KvVM rendelet (3810/J/2009)
- Az üvegházhatású gázok kibocsátásával kapcsolatos egyes tevékenységek igazgatási szolgáltatási díjairól szóló 32/2005. (XII. 27.) KvVM rendelet módosításáról szóló KvVM rendelet (3810/J/2009)
- Az egészségügyi szakmai továbbképzésről szóló EüM rendelet (3811/J/2009)
- A társadalombiztosítási támogatással rendelhető gyógyszerekről és a támogatás összegéről szóló 1/2003. (I. 21.) ESZCSM rendelet módosításáról szóló EüM rendelet (3818/J/2009)
- Az Egészségügyi Szakképzési és Továbbképzési Tanács szervezetéről és működéséről szóló EüM rendelet (3887/J/2009)
- Az egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet módosításáról szóló IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet (3893/J/2009)
- Az egyes rendészeti tárgyú miniszteri rendeletek adózással és a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény módosításával összefüggő módosításáról szóló IRM rendelet (3894/J/2009)
- Egyes rendészeti tárgyú miniszteri rendeleteknek a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény módosításával összefüggő módosításáról szóló IRM-ÖM együttes rendelet (3895/J/2009)
- A területrendezési tervezési jogosultságról szóló kormányrendelet (3896/J/2009)

- A munkavállalókat érő mesterséges optikai sugárzási expozícióra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről szóló EüM rendelet (3897/J/2009)
- Egyes gyógyszerészeti tárgyú egészségügyi miniszteri rendeletek módosításáról szóló EüM rendelet (3903/J/2009)
- Az elektronikus hírközlési szolgáltatásokhoz szükséges azonosítók lekötésének és használatának díjáról szóló 11/2005. (IX. 28.) IHM rendelet módosításáról szóló MeHVM rendelet (3909/J/2009)

II. Jogalkotással kapcsolatos egyéb tervezetek

- A közszféra alapvető etikai követelményeiről szóló országgyűlési határozat (775/J/2009)
- A 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló országgyűlési határozat (983/J/2009)
- A kábítószer-probléma visszaszorítása érdekében készített nemzeti stratégiai programról szóló OGY határozat (2944/J/2009)
- A magyar légtér igénybevételeért fizetendő díjak fizetésével és a léginavigációs szolgálat biztosításának költségeivel összefüggő feladatokról szóló kormányhatározat (607/J/2009)
- A Magyar Népköztársaság és a Román Szocialista Köztársaság között Bukarestben, 1973. november 28-án aláírt konzuli egyezmény módosításáról szóló Megállapodás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról szóló kormányhatározat (970/J/2009)
- A szabadság, biztonság és a jog érvényesülése térségében való együttműködés kormányzati stratégiájáról szóló kormányhatározat (980/J/2009)
- A 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programhoz kapcsolódó feladatokról szóló kormányhatározat (984/J/2009)
- A második Nemzeti Környezetvédelmi Program 2003-2008. évi végrehajtásáról szóló, az Országgyűlés részére készített jelentésről szóló kormányhatározat (1018/J/2009)
- A menekültek vízumkötelezettségének eltörléséről szóló, 1959. április 20-án, Strasbourgban aláírt Európai Megállapodásban részes állammá váláshoz szükséges bejelentésről szóló kormányhatározat (1090/J/2009)

- Az Egészségügyi Világszervezet Nemzetközi Egészségügyi Rendszabályainak kihirdetéséről szóló törvény végrehajtása érdekében szükséges jogalkotási feladatokról szóló kormányhatározat (1316/J/2008)
- A 2078/2008. (V. 30.) Korm. határozat módosítása a Zöld Beruházási Rendszer keretében működő Nemzeti Energiahatékonysági Program pályázatainak a kiírhatósága érdekében (1792/J/2009)
- A Magyar Köztársaság és Ukrajna között a szociális biztonságról szóló Egyezmény szövegének végleges megállapításáról, valamint kötelező hatályának elismeréséről szóló kormányhatározat (1936/J/2009)
- A Magyar Köztársaság és Ukrajna között a szociális biztonságról szóló Egyezmény végrehajtására szolgáló Igazgatási Megállapodás végleges szövegének megállapításáról és kihirdetéséről szóló kormányhatározat (1936/J/2009)
- A Polgári Törvénykönyvről szóló új törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló törvény előkészítéséről, valamint a további jogalkotási feladatokról szóló kormányhatározat (2044/J/2009)
- A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény felülvizsgálatából adódó és a balatoni vízpart-rehabilitáció megvalósításával kapcsolatos feladatokról szóló kormányhatározat (2204/J/2009)
- A védőnői hálózat fejlesztéséről szóló kormányhatározat (2249/J/2009)
- Az egyrészről az Európai Közösség és tagállamai, másrészről a Kelet-afrikai Közösség partnerállamai közötti gazdasági partnerségi megállapodás kereteinek létrehozásáról szóló megállapodás szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról és kihirdetéséről szóló kormányhatározat (2420/J/2009)
- Az új Polgári Törvénykönyv hatályosulását vizsgáló monitoring bizottság létrehozásáról szóló kormányhatározat (2930/J/2009)
- A központi költségvetési szerveknél foglalkoztatottak 2009. évi havi kereset-kiegészítése II. ütemének finanszírozásáról szóló kormányhatározat (3022/J/2009)
- A Vízüminformációs Rendszer (VIS) bevezetéséhez és alkalmazásához szükséges feladatokról szóló kormányhatározat (3241/J/2009)
- Az egységes európai igazságügyi portál létrehozásához kötődő hazai feladatokról szóló kormányhatározat (3530/J/2009)

- A határátkelőhelyek fejlesztésének időszerű feladatairól szóló kormányhatározat (3703/J/2009)
- Az „Átmeneti megállapodás az egyrészről a kelet- és dél-afrikai államok, másrészről az Európai Közösség és tagállamai közötti gazdasági partnerségi megállapodás kereteinek létrehozásáról” tárgyú nemzetközi szerződés szövegének végleges megállapítására adott felhatalmazásról és kihirdetéséről szóló kormányhatározat (3742/J/2009)
- A Magyar Köztársaság és az Indiai Köztársaság között a szociális biztonságról szóló Egyezmény szövegének végleges megállapításáról, valamint kötelező hatályának elismeréséről szóló kormányhatározat (3951/J/2009)
- A minősített adatok kezelésének rendjéről szóló KHEM utasítás (647/J/2009)
- A kémiai terhelési bírság alkalmazásának elveiről szóló EüM utasítás (662/J/2009)
- A Közlekedési, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium szolgálati titokkörü jegyzékéről szóló közlemény (647/J/2009)
- A Nemzeti Hírközlési Hatóság szolgálati titokkörü jegyzékéről, illetve annak közzétételéről szóló közlemény (964/J/2009)
- A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete Felügyeleti Tanácsa Elnökének közleménye a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete szolgálati titokkörü jegyzékéről (2401/J/2009)
- Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium közleménye az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium szolgálati titokkörü jegyzékéről (3212/J/2009)
- Az Egészségügyi Minisztérium valamint az irányítása alatt álló intézmények és államigazgatási szervek szolgálati titokkörü jegyzékéről szóló EüM közlemény (3448/J/2009)
- A természetes személyek adósságrendezi eljárásáról szóló törvény koncepciója (736/J/2009)
- A Vízuminformációs Rendszerhez (VIS) a tagállamok kijelölt hatóságai, valamint az Europol számára a terrorcselekmények és egyéb súlyos bűncselekmények megelőzése, felderítése és kivizsgálása érdekében, betekintés céljából történő hozzáférésről szóló, 2008. június 23-i (2008/633/IB) Tanácsi határozat (VIS határozat) átültetéséhez szükséges törvénymódosításokról szóló normaszövegtervezet (2233/J/2009)

- Egyes miniszteri rendeleteknek a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével és a belső piaci szolgáltatásokról szóló 2006/123/EK irányelv átültetésével összefüggő törvénymódosításokról szóló 2009. évi LVI. törvénnyel összefüggő módosításáról szóló előterjesztés (2577/J/2009)
- Egyes közlekedési tárgyú miniszteri rendeleteknek a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény módosításáról szóló 2008. évi CXI. törvény hatálybalépésével összefüggő módosításáról szóló tervezet (2736/J/2009)
- Nemzeti Stratégia a kábítószer-probléma visszaszorítására 2010-2018 (2944/J/2009)
- Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény végrehajtásáról szóló Korm. rendeletek adatkezelési szabályainak felülvizsgálata (3259/J/2009)
- Magyar-moldáv szociális biztonsági egyezmény tervezete (3804/J/2009)
- Magyar - új-zélandi szociális biztonsági egyezmény és igazgatási megállapodás (74/J/2009)
- Jogharmonizációs javaslat a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről szóló 2008/977/IB tanácsi kerethatározathoz (439/J/2009)
- A magyar-japán szociális biztonságról szóló egyezmény tervezete (1268/J/2009)
- Magyar- ausztrál szociális biztonsági egyezmény (1947/J/2009)
- Az emberi fogyasztásra szánt víz minőségéről szóló 98/83/EK tanácsi irányelvben biztosított, a bór, a fluorid, valamint az arzén tekintetében való átmeneti eltérésre vonatkozó magyar kérelem benyújtásáról szóló kormány-előterjesztés (2428/J/2009)
- Jelentés az Országgyűlés részére az Egészség Évtizedének Népegészségügyi Programja 2008. évi előrehaladásáról (3214/J/2009)
- A kis- és középvállalkozások 2007-2008. évi helyzetéről, gazdálkodási feltételrendszeréről, a vállalkozásfejlesztés érdekében megtett intézkedésekről, valamint a kis- és középvállalkozások részére nyújtott állami támogatások eredményeiről szóló országgyűlési jelentés (3476/J/2009)

-
- A hungarikumok védelméről szóló 77/2008. (VI. 13.) OGY határozatban foglaltak 2009. évi végrehajtásáról szóló jelentés (3615/J/2009)

A beszámolóban előforduló jogszabály-rövidítések jegyzéke

- az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény: *Art.*
- az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény: *Obtv.*
- a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény: *Vht.*
- a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény: *Bit.*
- a bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló 1999. évi LXXXV. törvény: *Bnytv.*
- a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet: *Bvtvr.*
- a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény: *Bvsztv.*
- a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény: *Btk.*
- a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény: *Be.*
- az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény: *Eüak.*
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény: *Eütv.*
- az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény: *Eht.*
- az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvény: *Eitv.*
- a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény: *Ftv.*
- a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény: *Ötv.*
- a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény: *Hgt.*
- a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény: *Ebtv.*
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény: *Ket.*
- a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény: *Ltv.*
- a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény: *Kknyt.*
- a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény: *Mt.*

- a nemzeti és etnikai kisebbségek jogairól szóló 1993. évi LXXVII. törvény: *Nektv.*
- a polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény: *Ptk.*
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény: *Rtv.*
- a szabálysértésekről szóló 1999. LXIX. törvény: *Szabs. tv.*
- a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény: *Avtv., adatvédelmi törvény*
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény: *Szvt.*
- a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény: *Tht.*
- a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény: *Ve.*

Munkatársaink

Baka Péter
Balogh Gyöngyi dr.
Baracsi Nándor
Bárános Krisztina dr.
Bártfai Zsolt dr.
Bíró János dr.
Csajági István
Egerszegi Béla
Egri Katalin dr.
Egyeki Gergely
Érczy Dániel dr.
Fazekas Béla
Filipovits Viktória dr.
Fröhlich Johanna dr.
Halmos György dr.
Hegedűs Bulcsú dr.
Horuczi Szilvia dr.
Horváth Nóra dr.
Jánosiné dr. Poltz Klaudia
Juhász Malvin
Jutasiné Diós Berta
Kaiserné dr. Pajó Ágnes

Kerekes Zsuzsanna dr.
Keszey Gábor dr.
Kolozsi Ernő
Kowács Györgyi dr.
Kőhalmy Lászlóné
Lakatos Lászlóné
Németh Gábor Sándor dr.
Németh Gáborné
Polefkó Patrik dr.
Rajos Krisztina
Révész Balázs dr.
Somogyvári Katalin dr.
Szabó Edit dr.
Szabó Endre Győző dr.
Szabó Márk
Széplaki Andrea
Tóth Beáta dr.
Trócsányi Sára dr.
Varga Ilona dr.
Weiser Gabriella
Zétényi András dr.
Zsákos-Szőke Andrea dr.

ADATVÉDELMI BIZTOS IRODÁJA

Cím: H-1051 Budapest, Nádor u. 22.

Honlap: www.adatvedelmibiztos.hu

Tel.: 475-7186 Fax: 269-3541

E-mail: adatved@obh.hu

